

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ÅR

1916

AV

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1919

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

181729

INLEDNING

TILL

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

1911-1967 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1911-1950 med innehållsförteckning på franska. 1913-1950 med fransk parallelltitel: Hygiène et service sanitaire en Suède.

1951-1979 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: 1951-1956: Public health and sick care in Sweden ;

1957-1979: Public health in Sweden . 1960-1979 även med sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1, Sundhetskolligii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1864-1912. - Sundhetskolligium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.

Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Sinnessjukvården i riket /Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm, 1913-1939. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

Efterföljare:

Hälsan i Sverige: hälsostatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : 1988–1992. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1987/88-1991/92

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. – Stockholm, 1918-1951. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960

Allmän hälso- och sjukvård. År 1916. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ÅR

1916

AV

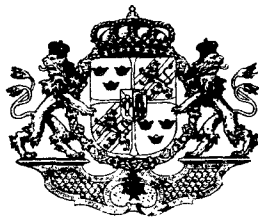
KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1919

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

181729

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE
ET SERVICE SANITAIRE
EN
SUÈDE
EN
1916
PAR
LE CONSEIL SUPÉRIEUR
DE L'ADMINISTRATION MÉDICALE DE L'ÉTAT

STOCKHOLM 1919

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

181729

Innehållsförteckning.

[Mediævalstil (1, 2, 3 . . .) betecknar, att uppgifterna endast äro approximativa.]

Textavdelning med texttabeller.

I. Medicinalstyrelsen och dess verksamhet	Sid. 1
1. Medicinalstyrelsens organisation	> 1
2. Medicinalstyrelsens personal	> 1
3. Mål och expeditioner	> 1
4. Utgivna Meddelanden från Medicinalstyrelsen	> 1
5. Utgivna kungörelser och cirkulär	> 1
Tab. A. Översikt av inkomna mål och utgående expeditioner inom de olika byråerna	> 2
6. Instruktioner	> 2
7. Av Kungl. Maj:t till Medicinalstyrelsen utfärdade brev av mera allmänt intresse	> 3
Tab. B. Översikt över utgifter å av Medicinalstyrelsen disponerade riksstatsanslag	> 4
8. Stipendier och reseunderstöd m. m.	> 10
9. Av Medicinalstyrelsen disponerade medel	> 10
Statsmedicinska anstalten	> 10
II. Allmänna hälso- och sjukvården i riket	> 16
1. Tjänsteläkare för hälso- och sjukvård (utom sjukhusen). Beviljade distrikt och statsbidrag till extra provinsialläkardistrikt, ändringar med avseende på distrikt, tjänstårsberäkning m. m.	> 16
2. Allmänna hälsovården	> 17
A. Om hälsovårdsanordningar inom städer, köpingar och municipalsamhällen	> 17
B. Skyddskoppypningen	> 18
Tab. C. Skyddskoppypningen i riket	> 18
> D. Redogörelse från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor	> 19
> E. Redogörelse från vaccindepåerna i landsorten	> 19
C. Karantänsväsendet	> 19
D. Tuberkulosdispensärer	> 20
Tab. F. Under året nytillkomna dispensärer	> 20
Tab. G. Dispensärernas inkomster	> 21
> H. Dispensärernas utgifter	> 21
E. Svenska nationalföreningen mot tuberkulos	> 22
3. Sjukvården utom sjukhusen	> 23
A. Dödligheten i rikets städer	> 23
B. Viktigare sjukdomars förekomst	> 24
C. Smittsamma könssjukdomar	> 26

D. Spetälska	Sid. 26
E. Sjukdomsförhållandena i fängelserna	> 26
F. Ämbetsresor (för epidemiska sjukdomar)	> 26
G. Hälsobrunnar, badinrättningar och andra dylika kuranstalter	> 26
Tab. I. Översikt av anmälda fall av syfilis med hänsyn till det län, där de iakttagits	> 27
> K. Översikt av antalet spetälska i riket	> 28
H. Barnmorskeväsendet	> 29
I. Tandläkare	> 29
K. Sjukgymnaster	> 29
Tab. L. Översikt av summariska utdrag ur barnmorskornas dagböcker länsvis	> 30
> M. Antal vid sjukgymnastiska institut behandlade patienter	> 31
4. Sinnessjukvården	> 31
5. Sjukvården vid civila sjukvårdsinrättningar	> 31
A. Läkarbefattningar med tjänstårsberäkning	> 31
B. Nygbyggnader och utvidgningar av sjukvårdsinrättningar	> 32
a. Lasarett	> 32
b. Sjukstugor	> 44
c. Epidemisjukhus	> 44
d. Tuberkulosjukvårdsanstalter	> 44
Tab. N. Under år 1916 nytillkomna sanatorier och tuberkulosjukhus	> 45
e. Barnsjukhus	> 48
f. Konvalescenthem	> 48
g. Vanföresanstalter	> 48
C. Omsättningen å de civila sjukhusen m. m.	> 48
Tab O. Översikt av omsättningen å civila sjukvårdsinrättningar	> 50
> P. Å barnbördshusen intagna efter ålder, civilstånd m. m.	> 53
> Q. På barnbördshusen födda barn	> 54
> R. Antal å barnbördshusen avlidna barn	> 54
D. Kostnader för sjukhusvård	> 57
Tab. S. Översikt av inkomster och utgifter vid civila sjukvårdsanstalter	> 58
III. Rättsmedicinen	> 59
1. Rättsmedicin i egentlig bemärkelse	> 59
2. Rättspsykiatri	> 59
IV. Veterinärväsendet	> 60
V. Apoteksväsendet	> 61
Tab. T. Å apoteksinrättningar tjänstgörande farmaceutisk personal	> 61
> U. Timade förändringar i apoteksinrättningarnas antal och tillstånd	> 61

B. Tabellbilagor.

Tab. 1. Provinsial-, extra provinsial-, stads- och stadsdistriktsläkare, samt andra praktiserande läkare, tandläkare, barnmorskor och av kommun eller landsting anställda sjuksköterskor inom varje län vid årets slut	> 64
> 2. Översikt över de till Medicinalstyrelsen från läkarna i riket inkomna ämbetsberättelser om medikolegala förrättningar	> 70
> 3. Av vederbörande läkare verkställda ämbetsresor för farsoters och smittsamma sjukdomars hämmande m. m. samt utgifter för allmän hälso- och sjukvård	> 72
> 4. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter ang. dödsorsakerna i rikets städer	> 73

Tab. 5. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om antalet döda i rikets städer med fördelning efter ålder och kön	Sid. 82
> 6. Översikt över dödsorsakerna i rikets städer, enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter	86
> 7. Några av de viktigaste dödsorsakerna i rikets städer månadsvis enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter	88
> 8. Översikt över sjukdomsfall i infektionssjukdomar m. m.	88
> 9. Sjuksängar, intagna, döda, underhållsdagar m. m. vid lasaretten	96
> 10. Sjuksängar, intagna, döda, underhållsdagar m. m. å lasarettens olika avdelningar	99
> 11. Lasarettens inkomster	104
> 12. Lasarettens utgifter	107
> 13. Sammanställning av uppgifterna från sjukstugorna angående intagna, döda, underhållsdagar, sjuksängar samt inkomster och utgifter	112
> 14. Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter	116
> 15. Platsantal, beläggning, väntetid, underhållsdagar m. m. vid vårdanstalter för tuberkulossjuka	124
> 16. Antal exspektanter varje månad vid olika vårdanstalter för tuberkulossjuka	126
> 17. Antal exspektanter efter kön vid do	128
> 18. Samtliga å vårdanstalter för tuberkulossjuka intagna, fördelade efter ålder och sjukdomsstadium	128
> 19. Patienternas tillstånd vid utskrivningen från vårdanstalter för tuberkulossjuka	128
> 20. Å vårdanstalter för tuberkulossjuka intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	129
> 21. Inkomster vid vårdanstalter för tuberkulossjuka	130
> 22. Utgifter vid vårdanstalter för tuberkulossjuka	132
> 23. Enskilda sjukhus och sjukhem, barnsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter	134
> 24 a. Å lasarett, sjukstugor och epidemisjukhus intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	138
> 24 b. Å enskilda sjukhus och barnsjukhus intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	142
> 24 c. Å sjukhus vid försörjningsinrättningar samt vårdanstalter för obotligt sjuka intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	145
> 25. Översikt av fall av smittsam könssjukdom, med hänsyn till ålder och kön	146
> 26. Översikt av fall av smittsam könsjukdom, med hänsyn till uppgiven smittningsort	147
> 27. Översikt över operativt behandlade sjukdomsfall å civila sjukhus	148
> 28 a. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgifningar, med hänsyn till skadans natur och påföljd	149
> 28 b. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgifningar, fördelade efter skadans tillkomstsätt	150
> 29. Sammanställning av uppgifter angående antalet kurgäster vid hälsobrunnar, bad- och kallvattenkuranstalter	152
> 30. Översikt över befintliga apoteksinrättningars antal och natur inom varje län	153

Table des matières.

[Les chiffres en types spéciaux (1, 2, 3 . . .) ne sont qu'approximatifs.]

Rapport avec quelques tableaux de statistique insérés dans le texte.

I. Conseil supérieur de l'Administration médicale de l'État, expedition, médecins civils, comptes etc.	Pag. 1
Tabl. A. Résumé des affaires portées devant le Conseil supérieur de l'Administration médicale ainsi que les affaires y expédiées	2
B. Relevé des dépenses couvertes par une allocation de l'État, laquelle a été mise à la disposition du Conseil	4
Laboratoire médicale de l'État	10
 II. Hygiène générale et assistance médicale	 16
1. Médecins à fonctions publiques	16
2. Hygiène générale	17
A. Dispositions prises pour l'hygiène dans les villes, bourgs, etc.	17
B. Vaccination dans le pays	18
Tabl. C. Vaccination dans le pays	18
D. Vaccin délivré du dépôt central	19
E. Vaccin délivré des dépôts dans les provinces	19
C. Quarantaine	19
D. Dispensaires pour les tuberculeux	20
Tabl. F. Dispensaires nouvellement établis pendant l'année	20
G. Recettes des dispensaires	21
H. Dépenses des dispensaires	21
E. Ligue nationale suédoise contre la tuberculose	22
3. Assistance médicale en dehors des hôpitaux	23
A. Mortalité dans les villes du pays	23
B. Les maladies les plus importantes	24
C. Maladies vénériennes	26
D. Léprosité dans le pays	26
E. Assistance médicale des prisons	26
F. Voyages d'office des médecins publics pour épidémies et maladies infectieuses (vr Tabl. 3)	26
G. Eaux minérales, stations balnéaires, etc.	26
Tabl. I. Aperçu de tous les cas de syphilis déclarés avec répartition du département où ils ont été observés	27
K. Relevé des cas de la léprosité dans le pays	28
H. Sages-femmes	29
I. Dentistes	29
K. Gymnastes médicaux	29
Tabl. L. Résumé des rapports des sages-femmes par département	30
M. Nombre des malades traités aux instituts de gymnastique	31
4. Assistance médicale aux aliénés	31
5. Assistance médicale aux malades des hôpitaux civils	31
A. Emplois médicaux avec le droit de compter les années de service	31

B. Constructions	Pag. 32
a. Hôpitaux	32
b. Infirmeries	44
c. Hôpitaux pour les maladies épidémiques	44
d. Etablissements antituberculeux	44
Tabl. N. Etablissements antituberculeux établis en 1916	45
e. Maisons pour enfants malades	48
f. Maisons de convalescence	48
g. Etablissements pour les estropiés	48
C. Mouvement des hôpitaux civils	48
Tabl. O. Relevé du mouvement des hôpitaux civils	50
> P. Femmes entrées aux maternités avec répartition de l'âge, de l'état civil, etc.	53
> Q. Nombre des enfants nés aux maternités	54
> R. Nombre des enfants décédés aux maternités	54
D. Dépenses des hôpitaux, etc.	57
Tabl. S. Relevé des recettes et des dépenses des hôpitaux civils	58
III. Médecine légale	59
1. Médecine légale proprement dite	59
2. Psychiatrie judiciaire	59
IV. Service vétérinaire	60
V. Service pharmaceutique	61
Tabl. T. Personnel des pharmacies	61
> U. Modifications survenues dans le nombre et l'état des pharmacies	61

B. Tableaux annexés

Tabl. 1 Médecins départementaux (ordinaires et extraordinaires), médecins cantonaux, médecins de ville et de districts urbains, ainsi que d'autres médecins praticants, sages-femmes et garde-malades au service des Communes et des Conseils généraux, avec répartition par département	64
<i>Col. 1. Districts ordinaires et extraordinaires des médecins cantonaux ainsi que les villes. Col. 2. Médecins en chef départementaux, médecins départementaux, médecins cantonaux (ordinaires, extraordinaires et assistants), ainsi que médecins de ville et de districts urbains. Col. 3. Autres médecins praticants. Col. 4. Dentistes. Col. 5. Sages-femmes. Col. 6. Garde-malades.</i>	
2. Relevé des rapports médico-légaux envoyés au Conseil supérieur de l'Administration médicale de l'Etat	70
<i>Col. 1. Départements, villes. Col. 2—8. Autopsies des embryons. Col. 2. Mort violente par voies de fait. Col. 3. Idem par accident. Col. 4. Mort criminelle par défauts de soins. Col. 5. Mort naturelle. Col. 6. Morts-nés. Col. 7. Cause de décès inconnue. Col. 8. Totaux. Col. 9—38. Autres autopsies judiciaires. Col. 9—33. Mort violente. Col. 9, 10. Ecrasements, hommes, femmes. Col. 11, 12. Piqûres ou incisions. Col. 13, 14. Coups de feu. Col. 15—22. Suffocation par pendoison, strangulation, submersion ou autre, hommes, femmes. Col. 23, 24. Intoxication, h., f. Col. 25, 26. Combustion, h., f. Col. 27, 28. Congélation, h., f. Col. 29, 30. Totaux, h., f. Col. 31, 32. Dont en cas vraisemblable de suicide, h., f. Col. 33. Dont les cas causés par avortement. Col. 34, 35. Faim et défaut de soins, h. f. Col. 36, 37. Mort naturelle, h., f. Col. 38. Cause de décès inconnue. Col. 39, 40. Autopsies pour incinérations, h., f. Col. 41—44. Examens de personnes vivantes pour mauvais traitements, pour grossesse, pour impudicité, pour autre cause. Col. 45. Autres examens médico-légaux. Col. 46. Montants payés d'avance, quant à Stockholm, par le Conseil supérieur de l'Administration médicale de l'Etat.</i>	

Tabl. 3. Voyages d'office des médecins publics pour épidémies et maladies infectieuses etc., et dépenses afférentes au service sanitaire public	Pag. 72
<i>Col. 1.</i> Départements. <i>Col. 2—17.</i> Voyages par suite de Scarlatine, Diphtherie, Variole, Typhus exanthématique, Fièvre typhoïde, Dysenterie, Poliomyélite, Méningite épidémique, Lèpre, Maladies infectieuses vénériennes, Maladies mentales, Autres maladies, Vaccination, Hygiène, Réceptions, Totaux. <i>Col. 18—21.</i> Dépenses de voyages pour maladies mentales, Hygiène et maladies corporelles, Assitance médicale dans divers districts, Totaux	
4. Relevé des rapports des Commissions municipales de santé concernant les causes de décès dans les villes	73
<i>Col. 1.</i> Départements, villes. <i>Col. 2.</i> Morbi primæ conceptionis. <i>Col. 3.</i> Marasmus senilis. <i>Col. 4.</i> Septicæmia puerperalis. <i>Col. 5.</i> Alii morbi e graviditate et partu. <i>Col. 6.</i> Septicæmia, Pyosepticæmia. <i>Col. 7.</i> Erysipelas. <i>Col. 8.</i> Variola. <i>Col. 9.</i> Morbilli. <i>Col. 10.</i> Scarlatina. <i>Col. 11.</i> Diphtheria. <i>Col. 12.</i> Pertussis. <i>Col. 13.</i> Influenza epidemica. <i>Col. 14.</i> Typhus exanthematicus. <i>Col. 15.</i> Febris typhoides, Paratyphus. <i>Col. 16.</i> Dysenteria. <i>Col. 17.</i> Cholera asiatica. <i>Col. 18.</i> Poliomyelitis anterior acuta. <i>Col. 19.</i> Meningitis cerebrospinalis acuta. <i>Col. 20.</i> Tetanus. <i>Col. 21.</i> Tuberculosis pulmonum. <i>Col. 22.</i> Tuberculosis organorum aliorum. <i>Col. 23.</i> Lepra. <i>Col. 24.</i> Syphilis hereditaria. <i>Col. 25.</i> Syphilis acquisita. <i>Col. 26.</i> Febris intermittens. <i>Col. 27.</i> Aliæ infectiones. <i>Col. 28.</i> Morbi sanguinis. <i>Col. 29.</i> Alcoholismus chronicus. <i>Col. 30.</i> Aliæ intoxicationes chronicæ. <i>Col. 31.</i> Diabetes mellitus. <i>Col. 32.</i> Aliæ cachexiæ, etc. <i>Col. 33.</i> Hæmorrhagia cerebri et meningum, Emollitio cerebri. <i>Col. 34.</i> Alii systematis nervosi morbi. <i>Col. 35.</i> Morbi mentis. <i>Col. 36.</i> Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis. Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. <i>Col. 37.</i> Alii organorum circulationis morbi. <i>Col. 38.</i> Bronchitis acuta et chronica. <i>Col. 39.</i> Pneumonia acuta. <i>Col. 40.</i> Alii organorum respirationis morbi. <i>Col. 41.</i> Gastroenteritis acuta. <i>Col. 42.</i> Gastroenteritis chronica. <i>Col. 43.</i> Appendicitis. <i>Col. 44.</i> Ileus, Hernia intestinalis. <i>Col. 45.</i> Alii organorum digestionis morbi. <i>Col. 46.</i> Morbi organorum uropoëticorum et generis tionis. <i>Col. 47.</i> Morbi articulationum et ossium. <i>Col. 48.</i> Carcinoma. <i>Col. 49.</i> Tumores alii. <i>Col. 50.</i> Casus mortiferi. <i>Col. 51.</i> Suicidium. <i>Col. 52.</i> Homicidium. <i>Col. 53.</i> Aliæ morbi causæ. <i>Col. 54.</i> Totaux.	
5. Relevé des rapports des Commissions municipales de santé sur le nombre des décédés dans les villes, avec répartition de l'âge et du sexe	82
<i>Col. 2—10.</i> Hommes. <i>Col. 11.</i> Totaux des hommes. <i>Col. 12—20.</i> Femmes. <i>Col. 21.</i> Totaux des femmes. <i>Col. 22.</i> H. et f. <i>Col. 2—12.</i> Au-dessous de 1 an. <i>Col. 9, 19.</i> 60 ans et au-dessus. <i>Col. 10, 20.</i> Ages inconnus.	
6. Relevé des causes de décès dans les villes d'après lesdits rapports	86
<i>Col. 1.</i> Causes de décès. Pour les causes différentes, voir Tabl. 4, col. 2—58. <i>Col. 2—22.</i> Voir Tabl. 5, col. 2—22.	
7. Relevé de quelques-unes des principales causes de décès dans les villes, reparties par mois, d'après les rapports desdites Commissions	88
Causes de décès, voir Tabl. 4.	
8. Relevé des cas de maladies infectieuses, etc.	88
Les cas de maladies par mois. — <i>Col. 1.</i> Maladies dans les différents départements (villes). a. Septicæmia puerperalis; b. Variola; c. Scarlatina; d. Diphtheria; e. Morbilli; f. Parotitis epidemica; g. Pertussis; h. Influenza epidemica; k. Febris typhoides; l. Dysenteria; m. Poliomyelitis anterior acuta; n. Meningitis cerebrospinalis acuta; o. Febris intermittens; p. Pneumonia acuta (pleuritis inclus dans la plupart des gouvernements); q. Gastritis et enteritis acuta; r. Conjunctivitis trachomatosa.	
9. Lits disponibles, entrés, décédés, jours d'entretien, etc. aux hôpitaux (pour maladies corporelles)	96
<i>Col. 1.</i> Départements (villes), hôpitaux. <i>Col. 2.</i> Nombre des lits le 31 déc. <i>Col. 3, 4.</i> Entrés, décédés pendant l'année. <i>Col. 5.</i> Jours d'entretien de tous les soignés. <i>Col. 6.</i> Moyennes des soignés par jour. <i>Col. 7, 8.</i> Maximum, resp. minimum des malades soignés un jour. <i>Col. 9.</i> Séjour moyen des soignés.	

Tabl. 10.	Relevé du nombre des lits disponibles, des entrés, des décédés, des jours d'entretien dans les différentes sections desdits hôpitaux	Pag. 99
	<i>A. Sections des hôpitaux pour maladies corporelles (sauf vénériennes). B. Sections des hôpitaux pour maladies mentales. C. Sections des hôpitaux pour maladies vénériennes. Col. 1—9. Voir Tabl. 9, col. 1—9.</i>	
11.	Recettes des hôpitaux (pour maladies corporelles)	104
	<i>Col. 1. Départements (villes), hôpitaux. Col. 2—9. Recettes, en couronnes. Col. 2. Totaux. Col. 3. Contributions des malades. Col. 4. Allocations par les Conseils généraux. Col. 5. Idem par les Communes. Col. 6. Idem par l'Etat. Col. 7. Revenu des fondations. Col. 8. Loyers et fermages, intérêts. Col. 9. Autres.</i>	
12.	Dépenses des hôpitaux (pour maladies corporelles)	107
	<i>Col. 1. Départements (villes), hôpitaux. Col. 2—15. Dépenses, en couronnes. Col. 2. Totaux. Col. 3. Salaires et pensions. Col. 4. Médicaments. Col. 5. Articles de pansement. Col. 6. Eaux minérales, vins, glace, préparations alimentaires, etc. Col. 7. Instruments, appareils et fournitures. Col. 8. Vêtements, inventaires et fournitures. Col. 9. Alimentation des malades. Col. 10. Alimentation du personnel hospitalier. Col. 11. Chauffage, éclairage et fournitures. Col. 12. Blanchissage, nettoyage et fournitures. Col. 13. Fournitures, non comprises ci-dessus. Col. 14. Entretien des immeubles (y compris celui des parcs et des voies). Col. 15. Constructions et reconstructions</i>	
13.	Relevé des rapports des infirmeries concernant les entrés, les décédés, les jours d'entretien, les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses . . .	112
	<i>Col. 1. Départements, infirmeries. Col. 2—4. Voir Tabl. 9, col. 3—5. Col. 5. Idem, col. 2. Col. 6—8. Idem 6—8. Col. 9—12. Recettes, en couronnes. Col. 9. Totaux. Col. 10. Contributions des malades. Col. 11. Allocations des Conseils généraux. Col. 12. Allocations des Communes. Col. 13—15. Dépenses, en couronnes. Col. 13. Totaux. Col. 14. Alimentation des malades. Col. 15. Constructions et reconstructions.</i>	
14.	Relevé des rapports des hôpitaux épidémiques sur les entrés, les décédés, les jours d'entretien, les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses . . .	116
	<i>Col. 1. Départements, hôpitaux épidémiques. Col. 2—5. Voir Tabl. 13, col. 2—5. Col. 6, 7. Idem, col. 7, 8. Col. 8—12. (Recettes) Idem, col. 9—13. Col. 12, 13. (Dépenses) Idem 13 et 15.</i>	
15.	Nombre des lits, fréquentation, temps d'expectation et celui de curation, jours d'entretien, etc. aux établissements antituberculeux	124
	<i>Col. 1. Etablissements. I. Etablissements antituberculeux de la Fondation jubilaire de sa Majesté le roi Oscar II. II. Sanatoires des états généraux, des Communes etc. III. Sanatoires privés. Col. 2, 3. Nombre des lits le 31 déc. Col. 4—7. Entrés. Col. 8, 9. Décédés. Col. 10—12. Temps d'expectation, max., min., moyenne. Col. 13, 14. Jours d'entretien. Col. 15. Moyennes des soignés. Col. 16, 17. Max., resp. min. des soignés quelque jour pendant l'année. Col. 18—20. Temps de curation de patients sortis pendant l'année, max., min., moyennes.</i>	
16.	Nombre des expectants chaque mois auxdits établissements	126
17.	Idem par sexe	128
18.	Entrés par âge et état de maladie auxdits établissements	128
19.	Etat des soignés à la sortie desdits établissements	128
20.	Admissions des cas de maladies tuberculeuses ainsi que cas de décès aux hôpitaux antituberculeux	129
	<i>Col. 1—6. Voir Tabl. 24 a.</i>	
21.	Recettes des établissements antituberculeux	130
	<i>Col. 1. Voir Tabl. 15. Col. 2—9. Voir Tabl. 9, col. 2—9.</i>	
22.	Dépenses des établissements antituberculeux	132
	<i>Col. 1. Voir Tabl. 15. Col. 2—15. Voir Tabl. 12, col. 2—15.</i>	
23.	Hôpitaux privés, maisons privées de santé et autres établissements hospitaliers concernant les entrés, les décédés, les jours d'entretien et les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses, etc.	134

Col. 1. A. Hôpitaux privés et maisons privées de santé. B. Etablissements pour enfants malades. C. Refuges provisoires des malades. D. Maisons de convalescence. E. Hôpitaux annexés à des hospices. F. Etablissements pour les estropiés. G. Maisons privées de santé pour les maladies incurables. H. Maternités. J. Asyle pour personnes affectées de la lèpre. Col. 2—8. Voir Tabl. 9, col. 2—7 et 9. Col. 9. D). Voir Tabl. 13, col. 9, 10. Col. 11. Revenu des fondations, dons, etc. Col. 12—15. Voir Tabl. 13, col. 12—15.

Tabl. 24 a. Cas de maladies et décès dans les hôpitaux et les infirmeries départementales ainsi que dans les hôpitaux épidémiques	Pag. 138
<i>Col. 1. Numéro de la nomenclature des maladies. Col. 2. Maladies. Col. 3—6. Entrés, décédés pendant l'année, h., f.</i>	
» 24 b. Cas de maladies et décès dans les établissements privés de santé et les hôpitaux des enfants	» 142
<i>Col. 1—6. Voir Tabl. 24 a.</i>	
» 24 c. Cas de maladies et décès aux hôpitaux annexés à des hospices et aux maisons privées de santé pour les maladies incurables	» 145
<i>Col. 1—6. Voir Tabl. 24 a.</i>	
» 25. Relevé des maladies vénériennes, avec répartition de l'âge, du sexe	» 146
<i>Col. 1. Maladies. — Syphilis (de toute espèce): hommes, femmes. Gonorrhœa acuta: Idem. Ulcus molle: Idem. Col. 2. Totaux. Col. 3—13. Ages des infectés.</i>	
» 26. Relevé des maladies vénériennes, avec indication des départements où l'infection a été communiquée	» 147
<i>Col. 1. Départements (villes); st = villes, ld = campagnes. M = Hommes. Kv. = Femmes.</i>	
» 27. Opérations effectuées aux hôpitaux et infirmeries départementales ainsi qu'aux maisons privées de santé	» 148
» 28 a. Cas de lésions corporelles et d'empoisonnements, admis aux hôpitaux et aux infirmeries départementales, avec indication de la nature et des suites de l'accident	» 149
<i>Col. 1. Nature de l'accident. Col. 2—4. Entrés pendant l'année, h., f., totaux. Col. 5—7. Suite de l'accident. Col. 5. Mort. Col. 6. Mal qui en résulte. Col. 7. Guérison.</i>	
» 28 b. Cas de lésions corporelles et d'empoisonnements, admis aux hôpitaux et aux infirmeries départementales, repartis d'après l'origine de l'accident	» 150
<i>Col. 2—6. Voir Tabl. 28 a., col. 2 et 3 ainsi que 4—7.</i>	
» 29. Nombre des personnes traitées aux établissements hydrothérapiques et balnéaires	» 152
» 30. Nombre et nature des pharmacies reparties d'après département	» 153
<i>Col. 1. Départements (villes). Col. 2—4. Pharmacies à patentes personnelles. Col. 5. Pharmacies à patentes vendables jusqu'à 1921. Col. 6. Pharmacies filiales. Col. 7. Dépôts de médicaments. Col. 8. Totaux.</i>	

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet.

Kungl. Medicinalstyrelsen får härmed jämlikt 13 § i den för Styrelsen gällande instruktionen överlämna berättelse angående hälso- och sjukvården i riket för år 1916.

Berättelsen innehåller särskilda redogörelser för

- I. Medicinalstyrelsen och dess verksamhet.
Statsmedicinska anstalten.
- II. Allmänna hälso- och sjukvården i riket.
 1. Tjänsteläkare för hälso- och sjukvård (utom sjukhusen).
 2. Allmänna hälsovården.
 3. Sjukvården utom sjukhusen.
 4. Sinnessjukvården.
 5. Sjukvården å civila sjukvårdsinrättningar.
- III. Rättsmedicinen.
- IV. Veterinärväsendet.
- V. Apoteksväsendet.

B. BUHRE

SIGURD RIBBING

Stockholm den 31 december 1917.

I. Medicinalstyrelsen och dess verksamhet.

1. Medicinalstyrelsens organisation.

Enligt beslut av 1916 års riksdag har befattningen såsom statsinspektör över köttkontrollen uppförts på ordinarie stat från och med år 1917. I fråga om sättet för tillsättning av sagda tjänst har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 3 november 1916 förordnat att den skall tillsättas av Kungl. Maj:t efter förslag av Medicinalstyrelsen.

Enligt Kungl. kungörelse sistnämnda dag har det vid Medicinalstyrelsens sida ställda vetenskapliga rådet utökats med en medlem för vetenskapsgrenen oftalmiatrik.

2. Medicinalstyrelsens personal.

Kungl. Maj:t har den 3 november 1916 utnämnt tillförordnade statsinspektören över köttkontrollen Johan Hjalmar Hansson att fr. o. m. år 1917 vara statsinspektör vid köttkontrollen.

3. Mål och expeditioner.

Antalet under år 1916 *inkomna ärenden* uppgick till 13 267, vartill komma *anmälningar* och *räkningar* till ett antal av inalles 12 018. Sammanlagda antalet *mål* uppgick sålunda till 25 285. Antalet *utgående expeditioner* uppgick till 14 358. För fördelningen å de olika byråerna redogöres i **Tab. A.**

4. Utgivna Meddelanden från Medicinalstyrelsen.

Juni 8. Råd och anvisningar beträffande preventiv ympning mot tetanus.
Okt. 10. Meddelande beträffande rödsoten och åtgärder mot densamma.

5. Utgivna kungörelser och cirkulär.

Jan. 10. Kungörelse angående rekvisition och användning av animal vaccin mot smittkoppor.

Tab. A. Översikt av inkomna mål och utgående expeditioner inom de olika byråerna år 1916.

	Medi- cinal- byrån	Hospitals- byrån	Hälsa- vårds- byrån	Allmänna byrån	Veterinär- byrån	Kameral- byrån	Extra byrån	Summa
<i>Inkomna mål.</i>								
Kungl. brev	108	91	112	142	321	78	4	856
Kungl. remisser	55	51	76	58	265	16	169	685
Övriga ärenden	1 332	1 136	1 313	1 615	2 013	1 616	881	11 726
Summa	1 495	1 278	3 321	1 810	2 599	1 710	1 054	13 267
Anmälningar m. m.	584	199	295	307	754	128	—	2 267
Räkningar	—	—	—	3 480	—	6 271	—	9 751
Så inkomna mål	2 079	1 477	3 616	5 597	3 353	8 109	1 054	25 285
<i>Utgående expeditioner.</i>								
Underdåniga utlåtanden och skrivelser	135	95	112	172	316	91	43	964
Övriga expeditioner	3 024	2 358	667	2 857	3 017	779	692	13 394
Summa expeditioner	3 159	2 453	779	3 029	3 333	870	735	14 358

April 14. Cirkulär till vissa tjänsteläkare angående anmälan om sinnessjukdom m. m. hos person, som är behörig att i riket utöva läkar-konsten.

Maj 8. Cirkulär till samtliga läkare i riket angående insändande av prov för bakteriologisk undersökning på kolera.

Aug. 11. Kungörelse angående fastställelse av vissa formulär till ymnings-journal.

Sept. 25. Cirkulär till förste provinsialläkarna i riket angående skyddskopp-ymningen.

6. Instruktioner.

Jan. 10. Arbetsordning för Medicinalstyrelsens vaccinkontor.

Maj 8. Instruktion för sådan besiktningsman, som omförmäles i Kungl. kungörelsen den 9 november 1905 angående åtgärder till före-kommande av pestens och kolerans införande i riket.

> > Instruktion för läkare vid observationsplats för kolera och pest.

> 12 Arbetsordning för befattningshavare vid statsmedicinska anstaltens farmaceutiska laboratorium.

¹ I dessa ärenden ingå 2 738 rapporter om tjänsteresor för epidemiska sjukdomar m. m. Till rappor-terna hörande räkningar redovisas under Kameralbyrån. — ² I dessa ärenden ingå 759 rapporter om tjänste-tesor för smittsamma sjukdomar hos husdjur m. m. Till rapporterna hörande räkningar redovisas under Kameralbyrån. — ³ Se not 1 och 2.

7. Av Kungl. Maj:t till Medicinalstyrelsen utfärdade brev av mera allmänt intresse.

- Den 21 jan. angående bemyndigande att tillkalla sakkunnig person för att biträda Styrelsen vid utarbetande av en för skolungdomen lämpad sammanställning av kända förhållanden rörande de sjukdomsspridande insekterna m. m.
- » 18 febr. angående anvisande av medel till tryckning av en skrift »Om bruk och missbruk av alkohol» m. m.
- » 3 mars angående verkställande av utredning rörande åtgärder mot förgiftning av fisk i Dalälven.
- » 28 april angående understöd åt bacillbärande Anna Andersson Jönson.
- » 5 maj angående tillsättande av en kommitté för verkställande av utredning och avgivande av förslag till en enhetlig, utvidgad livsmedelslagstiftning.
- » 12 » angående bemyndigande för Konungens befallningshavande i Norrbottens län att låta tillbakavisa resande, som vid besiktning i Haparanda befunnits behäftade med ohyra. åter över gränsen.
- » 17 juni angående ifrågasatta ändrade bestämmelser om högsta tillåtna arsenikhalt i vävnader och garn.
- » 30 » angående utslutande ur riksstaten 1917 av de ordinarie reservationsanslagen till resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare, åt vid rikets hospital och asylers anställda läkare, åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus samt åt läkare, som anmälde sig i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien.
- » 30 juni angående medgivande, att vad vid utgången av år 1916 kvarstode oanvänt å det ordinarie anslaget till resestipendier åt civila läkare finge under år 1917 användas för det ändamål, för vilket anslaget vore avsett.
- » » » angående tillsättande av en kommitté för verkställande av utredning och avgivande av förslag i fråga om reglering av avlöningsförhållandena för första provinsialläkare och provinsialläkare m. m.
- » 11 juli angående undantag för visst fall från gällande bestämmelse om avvisande av från Ryssland kommande resande, som vid besiktning befunnits behäftade med ohyra.
- » 14 » angående bestridande av kostnaderna för befordrande till trycket av en samling ritningar till epidemisjukhus m. m.
- » 24 okt. angående bestämmelser i fråga om stipendier för i statens,

Tab. B. Översikt över utgifter å av Medicinal-

Anslags- titel nr	T i l l -	
	Reservation från före- gående år	Anvisat
II. Andra huvudtiteln.		
<i>Justitiedepartementet.</i>		
D. Rättsskipningen.		
16.		2 215 00
VI. Sjätte huvudtiteln.		
<i>Civildepartementet.</i>		
F. Medicinalstaten samt hälso- och sjuk- vården.		
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>		
1.		193 100 00
2.		
3.	904 67	2 100 00
4.	6 289 40	15 600 00
6.	19 091 66	22 500 00
<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>		
9.		
10.		3 850 000 00
11.	801 860 01	800 000 00
12.		180 000 00
13.		331 000 00
		22 000 00
<i>Övriga sjukvårdsanstalter.</i>		
15.		22 000 00
17.		500 000 00
19.		
21.	10 360 50	2 700 00
22.		60 000 00
		15 000 00
<i>Vanföreväsendet.</i>		
23.		
24.	73 716 06	85 650 00
	32 900 00	8 400 00
<i>Hälsövård i allmänhet.</i>		
27.		225 000 00
29.	64 751 91	7 700 00
30.		16 600 00
31.		
32.	836 20	1 000 00
33.		500 00
		3 000 00

styrelsen disponerade riksstatsanslag år 1916.

g å n g		D i s p o s i t i o n					
Inkomster för anslaget (sär- skilda upp- bördsmedel)	Summa	Utgifter för anslaget	Reservation till näst- följande år	Summa	Överskott	Merutgift	
360 00	2 575 00	2 575 00	—	2 575 00	—	—	
485 91	193 585 91	186 011 94	—	186 011 94	7 573 97	—	
—	3 004 67	1 079 65	1 925 02	3 004 67	—	—	
46 935 43	116 085 43	114 485 43	—	114 485 43	1 600 00	—	
—	21 889 40	14 838 74	7 050 66	21 889 40	—	—	
—	42 591 66	6 125 00	35 466 66	41 591 66	—	—	
3 607 322 31	7 457 322 31	10 084 813 37	—	10 084 813 37	—	2 627 491 06	
4 376 01	1 606 236 02	173 691 14	1 432 544 88	1 606 236 02	—	—	
20 00	180 020 00	219 920 03	—	219 920 03	—	39 900 03	
—	331 000 00	380 462 17	—	380 462 17	9 173 97	49 462 17	
—	22 000 00	31 068 42	—	31 068 42	—	9 068 42	
—	22 000 00	22 000 00	—	22 000 00	—	—	
2 700 00	502 700 00	542 332 00	—	542 332 00	—	39 632 00	
—	13 060 50	450 00	12 610 50	13 060 50	—	—	
—	60 000 00	54 266 86	—	54 266 86	5 733 14	—	
—	15 000 00	32 469 00	—	32 469 00	—	17 469 00	
—	159 366 06	80 687 50	78 678 56	159 366 06	—	—	
—	41 300 00	11 102 00	30 198 00	41 300 00	—	—	
95 333 20	320 333 20	642 515 73	—	642 515 73	—	322 182 53	
1 00	72 452 91	8 856 24	63 596 67	72 452 91	—	—	
—	16 600 00	16 040 00	—	16 040 00	560 00	—	
—	1 836 20	975 00	—	975 00	861 20	—	
—	500 00	500 00	—	500 00	—	—	
—	3 000 00	3 000 00	—	3 000 00	—	—	

Anslags- titel n:r	T i I I -		
	Reservation från före- gående år	Anvisat	
34. Till resestipendier åt civila läkare	—	3 500 00	
35. Till gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, förslagsanslag	—	7 000 00	
I. Diverse.			
7. Ålderstillägg, förslagsanslag	—	19 073 90	
8. Rese- och traktementspenningar, förslagsanslag	—	12 899 96	
11. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., förslagsanslag	—	38 659 88	
12. Tryckningskostnader, förslagsanslag	—	21 586 53	
<i>Anslag, vilka icke finnas i årets riksstat uppförda.</i>			
F. 1915 6	Till resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare, reservationsanslag	3 500 00	—
F. 1915 12	Till resestipendier åt vid rikets hospital och asyl anställda läkare, reservationsanslag	1 000 00	—
F. 1915 13	Till ny ekonomibygnad och bostad för överläkaren m. m. vid Stockholms hospital	66 670 10	—
F. 1915 16	Läkarbostad vid Vänersborgs hospital och asyl	18 395 40	—
F. 1915 17	Bostäder för betjäning vid Lunds hospital och asyl	58 599 80	—
F. 1915 18	Bostäder för betjäning vid Kristinchamns hospital	41 855 80	—
F. 1915 23	Till resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus, reservationsanslag	3 500 00	—
F. 1915 29	Resestipendier åt läkare för studier i tuberkulosjukvård, reservationsanslag	1 000 00	—
F. 1915 2a	Till provisorisk lönerreglering för befattningshavare i Medicinalstyrelsen m. m.	2 582 00	—
F. 1914 3	Till anställande av en byråveterinär i Medicinalstyrelsen m. m.	15 05	—
F. 1914 15	Till anläggning av ett hospital i närheten av Östersund	20 960 28	—
F. 1914	Till bestridande av utgifterna för ett vetenskapligt råd vid Medicinalstyrelsens sida samt för anställande av två medicinalrådsassistenter (1913 års riksstat)	3 057 85	—
	Till anläggning av ett hospital i närheten av Västervik (1911 års riksstat)	10 248 40	—
	Till uppförande vid Göteborgs hospital av en byggnad, avsedd för sinnessjuka av första betalningsklassen (1910 års riksstat)	20 991 52	—
	Till om- och tillbyggnad av cellavdelningen för kvinnor vid Uppsala hospital (1910 års riksstat)	1 394 32	—
	Till uppförande av boställehus dels vid Göteborgs hospital för en biträdande läkare och dels vid Piteå hospital och asyl för en hospitalsläkare (1908 års riksstat)	3 116 82	—
	Till uppförande och inredning av ett nytt tvätthus vid Lunds hospital och asyl (1911 års riksstat)	7 095 03	—
	Till uppförande av ett bostadshus vid Uppsala hospital och asyl (1913 års riksstat)	789 46	—
	Till utvidgning och ändring av den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl (1913 års riksstat)	19 221 58	—
	Till uppförande av en sjukvårdspaviljong m. m. å lägenheten Tomtebo i Korsberga socken vid därvarande centralhem för familjevården för sinnessjuka (1913 års riksstat)	877 42	—

g å n g		D i s p o s i t i o n				Överskott	Merutgift
		Summa	Utgifter för anslaget	Reservation till näst-följande år	Summa		
—	—	3 500 00	—	—	—	3 500 00	—
—	—	7 000 00	5 859 88	—	5 859 88	1 140 62	—
11	67	19 085 57	19 085 57	—	19 085 57	—	—
		12 899 96	12 899 96	—	12 899 96	—	—
640	97	39 300 35	39 300 35	—	39 300 35	—	—
—	—	21 586 58	21 586 58	—	21 586 58	—	—
—	—	3 500 00	—	3 500 00	3 500 00	—	—
—	—	1 000 00	—	1 000 00	1 000 00	—	—
5 160	80	71 830 90	41 775 98	30 054 92	71 830 90	—	—
—	—	18 395 40	11 918 54	6 476 86	18 395 40	—	—
—	—	53 599 80	48 412 79	5 187 01	53 599 80	—	—
—	—	41 855 80	34 930 22	6 925 58	41 855 80	—	—
—	—	3 500 00	—	3 500 00	3 500 00	—	—
—	—	1 000 00	—	1 000 00	1 000 00	—	—
—	—	2 582 00	—	2 582 00	2 582 00	—	—
—	—	15 05	—	15 05	15 05	—	—
45 905	62	66 865 90	59 396 26	7 469 64	66 865 90	—	—
—	—	3 057 85	—	3 057 85	3 057 85	—	—
—	—	10 248 40	—	10 248 40	10 248 40	—	—
—	—	20 991 52	—	20 991 52	20 991 52	—	—
—	—	1 394 32	—	1 394 32	1 394 32	—	—
—	—	3 116 82	—	3 116 82	3 116 82	—	—
—	—	7 095 08	—	7 095 08	7 095 08	—	—
—	—	789 46	775 00	14 46	789 46	—	—
—	—	19 221 58	—	19 221 58	19 221 58	—	—
—	—	877 42	300 00	577 42	877 42	—	—

Anslags- titel n:r	T i l l -	
	Reservation från före- gående år	Anvisat
Till uppförande av bostadshus vid Vänersborgs hospital och asyl (1913 års riksstat)	13 725 80	—
Till inköp av ett område vid Vadstena hospital och asyl m. m. (1913 års riksstat)	73 90	—
VIII. Åttonde huvudtiteln.		
E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m. Undervisningsanstalter för barnmorskor m. m.		
71. Barnmorskeundervisningen och barnbördshuset	—	62 175 00
72. Till anordnande av fortbildningskurser för barnmorskor	—	2 000 00
L. Diverse.		
1. Ålderstillägg, förslagsanslag	—	600 00
IX. Nionde huvudtiteln.		
C. Lanthushållningen m. m.		
1. Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar	—	7 422 98
<i>Boskapskötsel m. m.</i>		
16. Till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar, bland husdjuren, förslagsanslag	—	50 000 00
17. Till arvode åt en statsinspektör över köttkontrollen	—	5 600 00
18. Till kostnader vid karantänsanstalten i Haparanda för husdjur	229 87	750 00
I. Veterinärväsendet.		
2. Veterinärundervisningsanstalter	—	—
Statens veterinärbakteriologiska anstalt	2 453 93	42 700 00
<i>Veterinärstaten.</i>		
<i>Bestämt anslag.</i>		
3 a. Länsveterinärer och veterinärstipendiater	—	6 000 00
L. Diverse.		
1. Ålderstillägg, förslagsanslag	—	600 00
11. Rese- och traktamentpenningar, förslagsanslag	—	3 166 70
X. Tionde huvudtiteln.		
A. Civila pensionsväsendet.		
5. Bidrag till sjuksköterskors pensionering, förslagsanslag	—	6 700 00
<i>Säger för riksstatens huvudtitlar</i>	1 307 064 24	6 725 649 45
<i>Huvudtitlarnas allmänna besparingsfonder.</i>		
Vf. huvudtitelns besparingsfond	—	7 000 00
Summa	1 307 064 24	6 732 649 45

g å n g		D i s p o s i t i o n			Överskott	Merutgift
Inkomster för anslaget (sär- skilda upp- bördsmedel)	Summa	Utgifter för anslaget	Reservation till näst- följande år	Summa		
— —	13 725 80	8 365 47	5 360 83	13 725 80	— —	— —
— —	73 90	— —	73 90	73 90	— —	— —
— —	62 175 00	61 852 40	— —	61 852 40	322 60	— —
— —	2 000 00	2 000 00	— —	2 000 00	— —	— —
— —	600 00	600 00	— —	600 00	— —	— —
— —	7 422 98	7 422 98	— —	7 422 98	— —	— —
81 128 25	131 128 25	455 952 83	— —	455 952 83	— —	324 824 58
— —	5 600 00	5 600 00	— —	5 600 00	— —	— —
— —	979 37	638 98	340 39	979 37	— —	— —
8 365 70	53 519 63	47 646 04	— —	47 646 04	5 873 59	— —
— —	6 000 00	6 000 00	— —	6 000 00	— —	— —
— —	600 00	600 00	— —	600 00	— —	— —
— —	3 166 70	3 166 70	— —	3 166 70	— —	— —
— —	6 700 00	18 334 00	— —	18 334 00	— —	11 634 00
3 896 746 87	11 981 460 56	13 544 685 20	1 801 274 03	15 345 959 23	27 165 12	3 441 663 79
— —	7 000 00	7 000 00	— —	7 000 00	— —	— —
3 896 746 87	11 988 460 56	13 551 685 20	1 801 274 03	15 352 959 23	27 165 12	3 441 663 79

landstings eller kommuns tjänst anställda läkare för bevisande av medicinska fortsättningskurser.

Den 30 dec. angående anordnande vid karolinska mediko-kirurgiska institutet av kurser i skyddskoppypning för medicine kandidater.

8. Resestipendier och reseunderstöd m. m.

Resestipendier, tillfälliga reseunderstöd m. m. hava av Kungl. Maj:t på Styrelsens förslag under året tilldelats följande personer med nedanstående belopp:

docenten vid Karolinska medico-kirurgiska institutet A. E. Stangenberg 500 kr. att under minst tre veckor i Tyskland och eventuellt Österrike-Ungern företaga studier angående uppkomsten och behandlingen av krigsskador å röst- och talorganen (Kungl. brev den 29 sept.);

provinsialläkaren M. Nordman 2 000 kr. för studier angående bostads- och fabriksinspektioner samt hälsovårdsnämndernas verksamhet i några av de större städerna i Nordamerikas Förenta Stater (Kungl. brev den 3 nov.);

provinsialläkaren Axel Hansson 1 500 kr. att i Tyskland, Österrike och Schweiz studera epidemiologi, särskilt med avseende fästat vid förhållandena på landsbygden. (Kungl. brev den 3 nov.)

9. Av Medicinalstyrelsen disponerade medel.

Styrelsens *tillgångar* för året uppgingo till 11 938 460·56 kr. och dess *disponerade medel* till 15 352 959·23 kr., sålunda en merutgift på 3 414 498·67 kr. netto. En närmare redogörelse för de av Styrelsen för olika ändamål (även för hospitalen) disponerade riksstatsanslag lämnas i **Tab. B.**

Statsmedicinska anstalten.

Ur den av föreståndaren för den *medicinskt-bakteriologiska avdelningen*, professor ALFRED PETTERSSON, avgivna årsrapporten må anföras följande:

Den vid avdelningen anställda ordinarie personalen har under året ej undergått någon ökning. Såsom assistent tjänstgjorde under tiden 1 januari—28 februari med. d:r Folke Lindstedt, under den övriga tiden av året med. kand. Carl Gustaf Sundell. Docenten, med. d:r Josua Tillgren har haft förordnande som extra assistent för att utföra Wassermans undersökningar. På hemställan av avdelningens föreståndare beslöt Medicinalstyrelsen den 28 februari att anställa en extra assistent för att biträda vid framställandet av serum mot stelkramp. Därtill förordnades den 20 mars överläkaren vid sjukhuset S:t Göran, med. lic. Emanuel Lindhagen. Han kvarstod till den 30 juni. Såsom extra assistenter hava vid avdelningen vidare tjänstgjort docenten, med. d:r Carl A. Kling från den 20 maj—31 juli, med. kand. Anders Wassén från den 19 augusti—6 oktober och från den 17 november—21 december samt med. lic. Harald Öhnell från den 23 december till årets slut.

Föreståndaren åtnjöt semester från den 29 maj—4 juli, från den 18—22 juli samt den 28 och 29 december. Tjänsten uppehölls alla gångerna av docenten Carl A. Kling. Assistenten Sundell åtnjöt semester från den 24 juli—15 augusti och från den 7—13 oktober samt tjänstledighet från den 14—16 oktober. Under tiden 24—31 juli uppehölls platsen av med. kand. Karl Sjöberg, under den övriga delen av ledigheten av med. kand. Anders Wassén.

På grund av Medicinalstyrelsens förordnande företog avdelningsföreståndaren en resa till Visby den 5 juli för att till bekämpande av en därstädes utbruten tyfusepidemi utföra nödiga undersökningar; detta uppdrag slutade den 15 juli. För samma ändamål förordnades assistenten Sundell den 19 augusti att i Visby utföra liknande undersökningar; han kvarstannade därstädes t. o. m. 5 oktober.

Värnpliktige studenterna nr:is 234—41/16 Harry Arwedson och 540—54/16 J. A. Renterskiöld hava från och med den 11 september till årets slut deltagit i arbetet på avdelningen.

Under året hava undersökts 1 224 prov på tyfus och paratyfus. I 180 fall har tyfus och i 104 paratyfus konstaterats. Fem matvaruprov hava undersökts på förening med tyfus- och paratyfusbaciller, alla med negativt resultat. Vattenprov från 18 brunnar hava undersökts på förekomst av tyfus- eller paratyfusbaciller. I ett vattenprov anträffades tyfusbaciller och i fem stycken paratyfusbaciller. Ävenledes bestämdes colititern på dessa vattenprov.

För undersökning på dysenteri hava inkommit 633 prov. I intet fall har Shiga-Kruses bacill anträffats. I alla fall, där undersökningen, vare sig genom påvisande av baciller eller genom agglutination, givit positivt resultat, har det varit fråga om giftfattiga dysenteribaciller. Även om Vidal's reaktion givit starkt positivt utslag, har avföringsprovet, då sådant medskickats, undersökts på bakterier. Resultatet av undersökningarna har varit följande.

Enbart <i>avföringsprov</i> : dysenteribaciller påvisade i	57 fall
inga » » i	346 »
	403 »

I 32 av de sistnämnda hava anträffats paradysenteriagglutinabla colibaciller.

Enbart <i>blodprov</i> : agglutination i	66 fall
ingen » i	102 »
	168 »

Både blodprov och avföringsprov:

positiv Vidal och dysenteribaciller i avföring i	5 fall
negativ Vidal » » » i	2 »
positiv Vidal, inga » » » i	38 »
både Vidal och avföringsundersökning negativa i	17 »
	62 »

Ett vattenprov har undersökts på dysenteribaciller med negativt resultat.

Två prov inkommo för undersökning på koleravibrier. Inga sådana anträffades.

Wassermanns reaktion har utförts å 874 prov. I 163 fall utföll den positivt.

För fyllande av behovet av animalt ympämne vaccinerades 46 st. kalvar. Av dessa användes 6 enbart för retrovaccinering med human lymfa. Kalvarna nr 1, 2 och 3 gävo ympämne, som vid prövning ej visade fullgod beskaffenhet, varför det ej utlämnades. Det levererade ympämnet härstammade sålunda från 37 kalvar. Om två kalvar, vilka gävo endast 12, resp. 15 gm ympämne, frånräknas, erhöles i medeltal 46 gm ympämne per kalv. Från medicinalstyrelsens vaccinationskontor rekvirerades under året 5 759 flaskor för 40 ympningar och 25 256 rör för tre ympningar eller tillsammans för 306 128 personer. Varje kalv har sålunda i medeltal givit ympämne för

8 273 personer. Resultatet av de av distriktsläkaren Scholander och å Allmänna barnhuset företagna prövningarna framgår av följande:

N:r ymp- ämne	Antal rispor	Erhållna koppor	N:r ymp- ämne	Antal rispor	Erhållna koppor	N:r ymp- ämne	Antal rispor	Erhållna koppor
4	21	17	19	18	18	35	12	12
5	21	14	20	33	29	37	15	15
6	18	18	22	24	24	38	15	15
7	18	13	23	36	36	39	12	12
9	6	3	24	30	30	40	12	11
10	21	21	25	6	6	41	3	3
11	15	15	26	6	6	42	3	3
12	12	12	27	120	120	43	21	18
13	30	28	28	6	5	44	21	21
14	30	30	30	12	11	45	18	18
16	30	30	31	6	2	46	18	18
17	21	21	32	6	4			
18	6	6	34	12	12			
						Summa	714	677

De gjorda ymprisporna hava sålunda i 94,8 % fall givit koppor. Ympämnet har följaktligen varit av fullgod beskaffenhet.

Av serum mot difteri har under året utlämnats 20 nummer fr. o. m. 40 t. o. m. 59, tillsammans 23 522 flaskor, nämligen

1 386 flaskor	på	1 000 I. E.
13 547	»	» 1 500 I. E.
7 159	»	» 3 000 I. E.
1 430	»	» 4 500 I. E.

En av difteriserumhästarna fick efter tappning den 22 april stelkramp. Prövning av dess serum på förorening med tetanustoxin, vilken var igångsatt redan före hästens insjuknande, gav negativt resultat. På grund därav ansågs serum toxinfritt och utsläpptes blandat med andra sera i numren 46, 47 och 48. Emellertid uppträdde hos ett spädbarn, som i profylaktiskt syfte behandlats med nr 46, stelkramp med dödligt förlopp. Vid på grund därav företagen förnyad prövning på flere marsvin konstaterades också förorening med tetanustoxin. De tre numren, som innehöllo serum från hästen, vilken fått stelkramp, anmäldes därför till indragning.

Av serum mot hjärnhinneinflammation hava utlämnats 79 flaskor på 10 kbcm och 1 270 flaskor på 20 kbcm.

För beredning av serum mot stelkramp inköptes tre nya hästar. Den 20 mars anställdes en extra assistent för arbetet med beredning av detta serum. Den 7 juni beslöt Medicinalstyrelsen, att alla arbeten med beredning av serum mot stelkramp skulle inställas vid avdelningen på grund av det inträffade tetanusförgiftningsfallet efter användning av det från avdelningen utsläppta difteriserum nr 46. Av från danska statens seruminstitut inköpt serum mot stelkramp hava påfyllts och utlämnats 903 flaskor på 100 A. E. och 998 på 20 A. E.

Av altuberkulin hava under året levererats 282 flaskor på 1 kbcm. Beredning av bacillemlulsion har icke kunnat påbörjas, alldenstund för detta ändamål beställda apparater trots påminnelse ej ännu erhållits.

Tillverkning av meningokockympämne har fortsatt. Under årets lopp levererades ympämne för två ympningar med 1,0 resp. 2,0 mgm meningokocker åt ungefär 10 000 man. Dessutom har en mindre mängd ympämne överlämnats till Öresundshospitalet i Köpenhamn. Kolera- och tyfusympämne hava hållits på lager för något tusental personer.

Vetenskapligt arbete har vid avdelningen under någon tid av året idkats av med. lic. J. Schaumann, statskonsulenten veterinär O. Stenström, docenten med. d:r F. Lindstedt, med. lic. H. Öhnell och med. kand. E. G. Berggren. Statskonsulenten Stenström har vid avdelningen fullbordat en vid Kongl. Veterinär- och Landbohöjskolens serumlaboratorium i Köpenhamn påbörjad undersökning om levercirrhos hos unga kalvar.

Angående den *rättskemiska avdelningen* meddelas i en av dess föreståndare professor VALTER LINDBERGER avgiven redogörelse för verksamheten under året:

Under år 1916 har ingen förändring ägt rum beträffande personalen vid Statsmedicinska anstaltens rättskemiska avdelning.

Avdelningens lokaler äro oförändrade till läge, utrymme och iurendning.

Undertecknad, föreståndare, har varit i tjänst hela året med undantag av 1½ månad, under vilken tid jag åtnjöt mig tillkommande semesterledighet. Under denna tid var assistenten B. Lindberger jämlikt Medicinalstyrelsens förordnande avdelningens föreståndare.

Under den tid av en månad, under vilken assistenten B. Lindberger beviljades semesterledighet, uppehölls assistentbefattningen enligt Medicinalstyrelsens förordnande av regementsläkaren A. Wahlstedt.

Vid ingången av år 1916 balanserade 5 undersökningar, som inkommit till avdelningen under slutet av år 1915, men ej kunnat avslutas under detta år. De slutbehandlades under början av år 1916.

Under året remitterades till avdelningen 63 undersökningar, av vilka vid årets slut 58 voro avslutade, och 5 såsom ej slutbehandlade överfördes till år 1917.

Hela antalet av under året vid Statsmedicinska anstaltens rättskemiska avdelning utförda undersökningar utgör sålunda 63.

Av dessa undersökningar har undertecknad utfört 44 och assistenten B. Lindberger 19.

Undersökningsföremålens beskaffenhet.

Undersökningsföremålen hava utgjorts av likdelar i	55 fall
a) och därav likdelar enbart i	48 fall
b) av likdelar jämte andra bifogade föremål i	7 »
av andra föremål än likdelar i	8 »
	Summa 63 fall

I. Undersökningsföremålen ej likdelar.

- 1) Linne.
- 2) Klädespersedlar.
- 3) Klädespersedlar.
- 4) Klädespersedlar.
- 5) Rester av ett förkläde.
- 6) Klädespersedlar.
- 7) Klädespersedlar samt
- 8) Flaska med innehåll.

II. Jämte likdelar även andra föremål.

Dessa föremål utgjordes av:

- 1) Burk med innehåll.
- 2) »Vitgula stycken».

- 3) 3 flaskor med innehåll.
- 4) Portmonnä med innehåll m. m.
- 5) »Vita korn».
- 6) Burk med innehåll.
- 7) Flaska med innehåll.

III. Undersökningsföremålen enbart likdelar.

Undersökningsföremålen utgjordes härvid av på vanligt sätt tillvaratagna likdelar eller av enbart blodprov.

Resultaten av undersökningarna.

I. Undersökningsföremålen ej likdelar.

- 1) Å linnets spermafläckar.
- 2) Å kläderna blodfläckar.
- 3) Blodfläckar anträffades ej å kläderna.
- 4) Blodfläckar anträffades ej.
- 5) Ej blod, mekonium eller hudsmörja å förklädet.
- 6) Å kläderna blodfläckar m. m.
- 7) Å kläderna blodfläckar.
- 8) Flaskan innehöll aloedroppar.

II. Undersökningsföremålen likdelar.

Intet gift anträffades i	20 fall
Giftigt ämne anträffades i	35 »
	Summa 55 fall

I dessa 35 fall med positivt resultat anträffades

Koloxid i	17 fall
Etylalkohol (sprit)	4 »
Arsenik	3 »
Cyanväte	3 »
Kvicksilverförening	2 »
Stryknin	1 »
Fosfor	1 »
Stenmurklor	1 »
Formaldehyd	1 »
Klorzink	1 »
Kloral, veronal, morfin	1 »
	Summa 35 fall

III. Andra undersökningsföremål bifogade likdelarna.

- 1) Innehållet i burken stryknin.
- 2) De »vitgula styckena» cyankalium.
- 3) I flaskan klörzinklösning
- 4) I portmonnäns kaliumpermanganat.
- 5) »Kornen» arseniktrioxid.
- 6) Innehållet i burken arseniktrioxid.
- 7) I flaskan cyankalium.

Avdelningens apparatuppsättning har under året kompletterats alltefter behov, varjämte nödiga reagenser och övriga förbrukningsartiklar anskaffats.

Angående *farmaceutiska statslaboratoriet* meddelas i en av dess laborator fil. lic. O. VON FRIEDRICHS avgiven redogörelse för verksamheten under året:

Vid farmaceutiska laboratoriet hava under år 1916 liksom under närmast föregående år utförts dels sådana arbeten, om vilka Medicinalstyrelsen i särskilda fall förordnat, dels sådana, till vilka initiativ utgått från laboratoriet. Därjämte hava undersökningar utförts efter direkt hänvändelse till laboratoriet från dels förste provinsialläkare, dels Medicinalstyrelsens läkemedelskommission. Sistnämnda undersökningar hava avsett prövning av läkemedel, som kommissionen inköpt från utlandet, och hava jämlikt Medicinalstyrelsens beslut utförts mot ersättning och i den mån laboratoriets övriga arbeten det medgivit.

Av de 145 undersökningsprotokoll och utlåtanden, som under året avgivits, hava 17 föranletts av remiss från Medicinalstyrelsen, 92 gällde undersökningar, som utförts på initiativ av laboratoriet, 13 rörde preparat som insänts under förste provinsialläkares inspektionsresor, under det att 23 avsågo läkemedelsprövningar åt Medicinalstyrelsens läkemedelskommission.

Inalles hava 550 preparat blivit undersökta. Beträffande 48 av dessa har undersökningen avsett att utröna, huruvida apoteksvara eller i allmän handel till försäljning tillåten vara förelägg. De av sådan anledning undersökta preparaten äro: Afrikanskt balsam, American järnextract (samarin), Amerikanska tabletter, Bosistos eucalyptusolja, Calorin, Edelings medel mot astma, Elitol, Engelsk radioltinktur, Eriol universalsär-salva, Exzembalsam, Frazol, Frostbalsam, Fräkenpomada, Göthes medel mot ekzem, Hampfröextract, Henrikssons embrocation, Henrikssons sundhetssalt, Hundraårsgubbens reumatismbalsam, Hälso depotens giktsalva, Ingarös äkta världens universalsalva, Kuriko brösttabletter, Läkerol, Massagesalva, Nordstjernans aromatiska örtsalt, Nordstjernans äkta giktliniment, Qvarforfts barr- och örtsbalsam, Reumalin, Reumatin, Reumabalsam, Rinol nerv- och blodkraftnäring, Salugol, Svenska balsamoljan, Syster Elsas kryddor, Thermoleum, Topiol, Täolin, Universal, Vilttons blodkraftpreparat samt ett antal preparat utan angiven benämning. Ett i allmän handel försäلت medel har befunnits vara giftigt ämne av första klassen.

De undersökningar, som utförts med ändamål att kontrollera i bilaga III vid nådiga apoteksvarustadgan upptagna läkemedel, hava omfattat 309 preparat. Av dessa hava 162 stycken eller 52% befunnits vara av ej författningsenlig beskaffenhet eller deklaration.

En undersökning av vid apoteksinspektion anskaffat prov å läkemedel har förekommit.

Utredning har verkställts angående tillsats av natriumbikarbonat till näringspreparater och avsikten därmed.

Från laboratoriet hava under året avlåtits 82 skrivelser till myndighetspersoner i landet, huvudsakligen med anhållan om införskaffande av läkemedel o. d. för kontrollundersökningar. Sådana hava erhållits från allmänna åklagarna i Alingsås, Djursholm, Enköping, Eslöv, Falkenberg, Falköping, Falun, Filipstad, Hedemora, Hjo, Hudiksvall, Härnösand, Hässleholm, Kristinohamn, Kungsbacka, Köping, Lindesberg, Luleå, Mariestad, Nässjö, Oskarshamn, Piteå, Sala, Simrishamn, Skellefteå, Skövde, Strängnäs, Söderköping, Sölvesborg, Tidaholm, Ulricehamn, Vadstena, Vimmerby, Vänersborg, Växjö, Ängelholm, Öregrund, Örnsköldsvik och Östhammar. Därjämte hava från allmänna åklagarna i Askersund, Kungälv, Lysekil, Marstrand, Trosa, Varberg och Vaxholm ingått meddelande, att läkemedel ej i dessa städer saluhållas utom apoteken.

Till laboratoriet har den numera upplösta »Byrån för upplysning om läkemedelsannonser» överlämnat sin rikhaltiga samling av reklamtryck angående annonserade läkemedel o. d.

II. Allmänna hälso- och sjukvården i riket.

1. Tjänsteläkare för hälso- och sjukvård (utom sjukhusen).

Referent: Medicinalrådet F. Block.

Av extra provinsialläkardistrikt hava under år 1916 följande erhållit förlängning av rätten för läkaren till *tjänstårsberäkning* lika med civila läkare i statens tjänst, nämligen:

för högst 2 år: Orusts västra härads distrikt;

för 4 år: Värnamo distrikt;

tills vidare, dock för minst 10 år: Malsjö, Västanfors, Orsa och Hallsbergs distrikt.

Förlängning av rätten till *tjänstårsberäkning* samt rätt till *statsbidrag* för läkarens avlöning har under året beviljats åt följande extra provinsialläkardistrikt:

tills vidare, dock för minst 10 år: Östervåla, Charlottenbergs, Töcksmarks, Burå, Järnskögs, Rätans och Stuguns distrikt.

Tilläggsarvode av statsmedel har beviljats läkaren i Bjurholms distrikt för år 1917.

Under året hava tillkommit *två nya extra provinsialläkardistrikt*, nämligen Sävsnäs och Sigtuna, båda med *tjänstårsberäkningsrätt* tills vidare, dock för minst 10 år.

Genom nådigt brev den 24 november 1916 har rätt till *tjänstårsberäkning*, lika med civila läkare i statens tjänst, medgivits en i vederbörlig ordning antagen köpingsläkare inom Ljusdals köping.

Med ändring av bestämmelserna i nådiga breven den 31 december 1914 och den 16 april 1915 angående fastställelse av ny indelning i provinsialläkardistrikt inom Hallands samt Göteborgs och Bohus län har genom nådiga brev den 30 december och den 4 februari 1916 förordnats, att Steninge socken skall från och med den 1 januari 1917 tillhöra Halmstads provinsialläkardistrikt samt att Håby provinsialläkardistrikt skall bestå av, förutom de i nämnda nådiga brev den 16 april 1915 angivna kommuner, jämväl Malmöns kommun.

2. Allmänna hälsovården.

A. Om hälsovårdsanordningar inom städer, köpingar och municipalsamhällen.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

Vattnets beskaffenhet hade varit mindre tillfredsställande i Kristianstad, i Eslöv otjänligt; i Skanör med Falsterbo uppgives det hava varit gulfärgat.

Vattentillgången har i allmänhet varit tillräcklig; i några orter var den under sommaren otillräcklig.

Vattenledningsverk. I Norrtälje har nytt vattenledningsverk färdigbyggt; vattnet tages från en brunn c:a 13 km. från staden. Pumpverket giver c:a 75 l. i min. Rörledningens längd är c:a 9 000 m. och tryckledningen c:a 13 500 m. Vattnet är rikligt och av god beskaffenhet. Antalet anslutningar vid årets slut 150 utom ett 40-tal anmälda.— I Hagalund (Stockh. l.) har anlagts vattenledning för en kostnad av 246 192 kr. Vattnet tages från en brunn. Vattenavgiften är 40 öre pr kbm. eller 5 kr. pr rum. — Å Lidingön (Stockh. l.), där dricksvattnet på grund av sin underhålliga beskaffenhet förorsakat kommunen stora bekymmer, har ett ozonverk anlagts för 30 000 kr. — I Stocksund har anlagts vattenledning om c:a 4 000 m. för en kostnad av 317 700 kr. Vattenavgift 30 öre pr kbm. + $\frac{1}{10}$ öre pr kvm. tomtareal. — I Morastrand (Kopp. l.) blev nytt vattenledningsverk färdigbyggt i dec., då 60 % av husen hunnit få ledningar inredda. Kostnader för vatten- och avloppsledningar uppgingo till 185 000 kr. Vattnet är gott och rikligt. — I Hornsbergs mun.-samh. (Jämtl. l.) hava byggts vatten- och avloppsledningar för 140 000 kr. med en anslutning av 72 % av husen. — Desutom hava större utvidgningar utförts i Djursholm, Uppsala (c:a 30 000 kr.), Gnesta (72 000 kr.). — Ny vattenledning under anläggning i Eksjö, enär vattnet i den gamla är av mindre god beskaffenhet.

Sammanlagda kostnaden för vattenledningsverkens utvidgningar uppgingo till 1·1 milj. kr., vartill kommer gemensamma kostnader om 0·5 milj. kr. för vatten- och avloppsledningar, vilka ej kunnat särdelas.

Avloppsledningar för spill- och grundvatten. Nya avloppsledningar hava utförts i Morastrand och Hornsberg, varom se under vattenledningsverk. — Utvidgningsarbeten i Östhammar hava utförts för 30 000 kr., i Duvbo (Stockh. l.) för något över 8 000 kr., i Tierp (Upps. l.) för inemot 16 000 kr. samt i Katrineholm för 22 400 kr. (inräknat upprensningar).

Renhållningsverk. Kommunala renhållningsverk hava inrättats i Hagalund, Nya Huvudsta och Sundbyberg (Stockh. l.). — Mot renhållningen å privata gårdar hava flerstädes anmärkningar framställts från första provinsialläkarna. Emot renhållningen i övrigt hava såsom vanligt här och var gjorts anmärkningar beträffande såväl städer som landsbygd.

Hälsovårdsordning har antagits för Rönninge (den 27 juni) och Hagalund (den 29 juli).

Matvarustadga för Skellefteå har av K. B. fastställts (i aug.).

Renhållningsstadga antagen för Dalarö (den 25 maj), för Saltsjöbaden (den 23 okt.) samt för Vaxholm (i dec.).

Kvacksalveri förekommer fortfarande i ett flertal län.

Nykterheten synes vara avgjort fortgående i samtliga län.

Kaffemissbruket säges i allmänhet tilltaga och skadliga verkningar anföras från flera håll.

Mot *trångboddhet och odugliga bostäder* hava anmärkningar anförts här och var, ävensom mot dålig luftväxling, dåliga ljusförhållanden o. d.

Rörande *fördomar och fel vid späda barns uppfödande* framföras ofta förut anförda anmärkningar från flera län: för sen avvänjning eller för tidig övergång till nästan samma diet som de vuxna, försummelser i avseende på bad och frisk luft och slutligen dagligt missbruk av kaffe.

B. Skyddskoppypningen.

I *Tab. C* meddelas en redogörelse för *ympningens* omfång ävensom vaccinationsprocenten inom de olika länen; *Tab. D* och *Tab. E* innehålla redogörelser från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor samt från vaccindepåerna i landsorten.

Vaccinationsfonden, för vilken redogörelser de föregående åren lämnats i denna berättelse, är fr. o. m. 1916 avförd ur Styrelsens räkenskaper.

Tab. C. Skyddskoppypningen i riket år 1916.

Stad, län	Antal levande födda år 1915	Antal med framgång vaccinerade år 1916	Procent med framgång vaccinerade	Stad, län	Antal levande födda år 1915	Antal med framgång vaccinerade år 1916	Procent med framgång vaccinerade
Stockholms stad . . .	7 039	1 588	22·6	Göteborgs o. Bohus län ²	4 780	3 542	74·1
» län . . .	4 778	3 461	72·4	Göteborgs stad	4 208	2 200	52·3
Uppsala » . . .	2 863	2 761	96·4	Älvsborgs län	5 787	4 733	81·8
Södermanlands » . . .	3 724	3 257	87·5	Skaraborgs »	4 666	3 435	73·6
Östergötlands » . . .	6 115	4 658	76·2	Värmlands »	5 030	3 885	77·2
Jönköpings » . . .	4 571	4 536	99·2	Örebro »	4 168	3 069	73·6
Kronobergs » . . .	3 215	2 855	88·8	Västmanlands »	3 564	2 875	80·7
Kalmar » . . .	4 612	3 262	70·7	Kopparbergs »	5 325	3 441	64·6
Gottlands » . . .	1 040	1 053	101·3	Gävleborgs »	5 865	3 841	65·5
Blekinge » . . .	3 323	3 228	97·1	Västernorrlands »	6 408	5 340	83·3
Kristianstads » . . .	5 319	4 172	78·4	Jämtlands »	3 183	2 334	73·3
Malmöhus ¹ » . . .	7 724	4 610	59·7	Västerbottens »	4 672 ³	4 211	90·1
Malmö stad	2 521	1 559	61·8	Norrbottnens »	5 867 ⁴	4 736	80·2
Hallands län	3 182	2 169	68·2	Summa	123 040	90 811	73·8

¹ Utom Malmö stad. — ² Utom Göteborgs stad. — ³ Dessutom 1561 revaccinerade. — ⁴ Dessutom 5 451 revaccinerade.

Tab. D. Redogörelse från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor år 1916.

Antal vaccinportioner ¹	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa por- tioner animal vaccin.	Summa por- tioner huma- niserad vaccin.
Inlämnade från Stockholms 3 vaccindepåer	—	175	—	—	—	100	75	—	—	—	—	—	—	350
Levererade från Statemedicinska anstalten	1 050	75	500	12 522	20 716	20 664	3 157	5 866	3 990	1 900	11 323	865	82 646	—
Summa	1 050	250	500	12 522	20 716	20 764	3 250	5 866	3 990	1 900	11 323	865	82 646	350
Utlämnade till depåerna i landsorten . .	—	—	20	1 165	380	213	90	140	60	10	310	6	2 394	—
Utlämnade kostnadsfritt till vaccinatorer	1 178	409	277	9 271	21 180	16 729	3 598	4 662	4 215	1 415	10 037	1 696	74 665	2
Försälda	2	—	120	1 400	1 600	900	350	700	550	250	150	105	6 127	—
Summa	1 180	409	417	11 886	23 160	17 842	4 038	5 502	4 825	1 675	10 497	1 807	83 186	2

¹ En »portion» animal vaccin här = 1 kapillärör; 1 flaska animal vaccin = 10 kapillärör. Ett kapillärör räcker till vaccinerings av 2—3 personer; en flaska till omkring 40 personer.

Tab. E. Redogörelse för vaccindepåerna i landsorten år 1916.

Antal vaccinportioner utlämnade från depåen i	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Norrköping	—	—	—	—	13	17	12	29	23	—	—	—	94
Jönköping	—	—	—	—	25	40	14	14	14	4	—	—	111
Visby	—	—	—	—	—	55	21	—	19	—	—	—	95
Karlskrona	3	1	5	15	129	97	56	28	17	45	47	8	441
Malmö	—	—	—	—	59	17	—	—	—	—	—	—	76
Göteborg	—	—	—	3	43	89	40	13	27	1	—	—	215
Örebro	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	3
Gävle	—	—	—	—	—	4	8	10	—	—	—	—	22
Härnösand	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—	2	—	9
Östersund	—	—	—	—	3	7	—	—	5	5	—	—	20
Umeå	—	6	—	164	186	11	—	—	—	10	530	—	907
Luleå	—	—	—	470	70	20	—	—	—	—	—	—	560
Summa	3	7	5	652	532	359	153	96	93	65	579	8	2 551

¹ Humaniserad vaccin; dessutom har utlämnats ett antal portioner animal vaccin.

C. Karantänsväsendet, m. m.

Karantänsanstalten å Käsö har under året varit bestämd till karantäns- och observationsplats för såväl pest som kolera.

Dessutom hava på vederbörande kommunala myndigheters begäran och bekostnad observationsplatser för pest och kolera varit inrättade i Hälsingborg, Malmö och Gävle under hela året.

Karantänsanstalten å Fejan har ej under året varit öppnad.

Tab. F. Under år 1916 nytillkomna dispensärer.

Anstaltens namn	Anstalten öppnades	Lokal		Mottagningar, antal i veckan	Antal invånare inom verksamhetsområdet år 1916	Driften bekostas av		Besök i hemmen av		Remiss av läkare fordras	Sjukbehandling meddelas	Antal undersökta personer år 1916	Därav behäftade med Inghoberius	Antal underskötsigare år 1916
		Sjuktid	Sjuktid			förening, privata kommun	landsting	sköterskor, diskorsor	läkaren					
Nyköpings dispensär, Södermanl. l.	1/1	—	1	1	50 600	1	—	1	1	—	1	278	98	29
Katrineholms » d:o »	1/2	1	—	1	67 500	1	—	1	1	—	1	120	50	24
Ekilstuna » d:o »	1/7	—	1	1	74 000	1	—	1	1	—	—	16	.	.
Ålmbults » Kronobergs »	1/3	—	1	1	18 900	1	—	—	1	—	1	46	29	.
Hemse » Gottlands »	1/9	—	1	1	22 700	1	—	1	1	—	1	11	5	.
Gustavs-Skedvi-Silvbergs dispensär, Kopparbergs län	28/8	1	—	1	7 200	1	1	1	—	1	1	23	23	5
Leksands dispensär, Kopparbergs l.	5/6	1	—	1	11 000	1	1	1	—	1	1	47	37	9
Sävsnäs » d:o »	10/7	1	—	1	3 000	1	1	1	—	1	1	13	13	.

Anm. Tabellen upptager endast under år 1916 öppnade dispensärer. Den utgör ett komplement till motsvarande tabeller i Styrelsens berättelser för åren 1913—1915.

Med anledning av nådig kungörelse den 23 februari 1915, innefattande föreskrifter till förekommande av smittsamma sjukdomars införande från finskt eller ryskt område, har fr. o. m. den 4 mars 1915 besiktning av resande från dylikt område utförts av därtill av staten särskilt förordnad och avlönad läkare med förläggningsort till en början i Karungi, sedermera i Haparanda; och har även under år 1916 dylik besiktning på enahanda sätt ombesörjts.

D. Tuberkulosdispensärer.

Bland de särskilda åtgärder, som de senare åren vidtagits till tuberkulosens hämmande må nämnas inrättandet av *dispensärer*, där de tuberkulos-sjuka av läkare och särskilt utbildade sköterskor erhålla råd och upplysningar rörande denna sjukdom samt även i vissa fall ekonomiskt understöd. I Tab. F. lämnas en särskild översikt av de under år 1916 nytillkomna dispensärerna, vilken utgör en fortsättning av de i närmast föregående årens berättelser lämnade redogörelserna. Antalet sjuka som under 1916 vid dessa anstalter erhållit råd och hjälp torde kunna sättas till c:a 15 000 och värdet av de understöd, som i form av klädespersedlar, matvaror, kontanta bidrag till rekreation m. m. av staten, landsting, kommuner, tuberkulosföreningar eller enskilda personer lämnats de sjuka, torde uppgå till c:a 300 000 kr., varav ensamt från Stockholms stad mycket nära 58 000 kr.

I Tab. G. lämnas en redogörelse för statsunderstödda dispensärers *inkomster* och i Tab. H. för deras *utgifter*.

Tab. G. Dispensärernas inkomster år 1916.

Dispensärer	Antal	Staten	Landsting	Kommuner	Nationalföreningen	Länsförening	Gåvor, råntor, etc.	Summa
Stockholms läns	4	5 621·67	3 546·67	3 420·00	1 907·50	16 500·00	296·20	81 202·04
Uppsala	1	600·00	—	10 050·00	—	—	2 322·00	12 972·00
Södermanlands	3	—	15 050·00	1 618·55	—	—	—	16 668·55
Östergötlands	1	892·60	—	—	1 000·00	500·00	4 488·71	6 881·31
Kronobergs	1	—	1 800·00	545·60	1 200·00	—	109·76	3 655·36
Götlands	1	1 669·09	375·00	825·00	3 138·46	—	2 149·37	8 156·92
Blekinge	3	1 930·22	—	3 325·00	813·84	3 105·24	2 436·11	11 610·41
Malmöhus	2	2 439·35	5 100·00	2 500·00	—	2 500·00	—	12 539·35
Hallands	2	2 726·01	7 000·00	1 350·00	—	—	2 551·13	13 627·14
Göteb. o. Bohus	3	2 585·18	5 050·00	4 750·00	1 927·50	—	6 190·59	20 503·27
Älvsborgs	1	—	—	7 400·00	—	—	—	7 400·00
Värmlands	7	8 310·37	6 342·18	25 329·14	5 000·00	1 524·66	1 817·20	48 323·55
Örebro	2	—	9 227·89	4 250·97	—	—	459·56	13 937·92
Västmanlands	6	3 162·72	1 950·00	3 668·79	390·00	850·00	16 521·16	26 542·67
Kopparbergs	14	8 982·14	12 703·12	21 943·14	5 738·75	—	7 563·93	56 931·08
Jämtlands	2	1 201·22	1 000·00	—	1 251·22	500·00	2 500·00	6 402·44
Västerbottens	1	433·33	—	200·00	500·00	—	825·83	1 959·16
Norrbottnens	17	10 000·00	10 000·00	7 985·00	8 000·00	—	12 500·00	48 485·00
Summa	71	50 553·90	79 144·36	99 161·19	30 817·27	25 479·90	62 731·55	347 888·17

Tab. H. Dispensärernas utgifter år 1916.

Dispensärer	Antal	Avlöningar	Hyrer och lokaler ¹	Expedition ²	Resor	Barnavård ²	Understöd	Övriga utgifter	Summa
Stockholms läns	4	7 188·50	6 369·51	818·91	1 183·19	10 399·65	4 639·52	427·98	31 027·21
Uppsala	1	1 927·50	—	—	—	887·28	13 573·11	2 045·75	18 433·64
Södermanlands	3	4 305·40	2 688·86	988·28	923·77	—	1 317·46	1 193·73	11 417·50
Östergötlands	1	1 700·00	614·64	124·57	113·85	558·00	4 489·92	272·85	7 873·83
Kronobergs	1	1 100·00	1 132·24	289·16	514·75	—	484·44	—	3 523·59
Götlands	1	1 700·00	1 540·26	210·43	306·40	1 629·46	572·83	219·00	6 178·38
Blekinge	3	5 000·00	802·35	859·15	96·45	804·10	3 020·26	44·35	10 626·66
Malmöhus	2	6 070·00	29·50	905·70	1 803·71	—	2 784·00	—	11 502·91
Hallands	2	4 850·00	1 840·39	650·02	607·83	677·10	3 215·86	1 651·64	13 492·24
Göteb. o. Bohus	3	4 209·00	538·00	700·68	396·80	5 251·63	7 073·39	289·75	18 459·25
Älvsborgs	1	3 400·00	1 188·82	68·84	139·70	—	6 296·89	—	11 094·25
Värmlands	7	9 714·32	5 176·70	4 697·84	3 807·63	4 503·89	20 271·20	151·47	43 323·05
Örebro	2	4 200·00	1 263·11	619·81	208·95	—	4 599·42	22·61	10 913·90
Västmanlands	6	4 073·50	816·22	675·60	298·32	6 969·97	8 569·97	666·35	22 069·43
Kopparbergs	14	15 252·07	5 507·26	4 415·88	2 523·51	13 221·69	10 332·05	3 057·71	54 310·17
Jämtlands	2	4 460·00	—	331·37	642·72	81·20	279·38	10·45	5 805·12
Västerbottens	1	1 200·00	279·80	—	—	—	61·03	7·98	1 548·81
Norrbottnens	17	19 229·23	3 332·62	2 990·44	3 653·95	1 410·00	10 561·35	—	41 177·59
Summa	71	99 579·52	33 120·28	19 346·68	17 221·53	46 393·97	102 141·53	10 061·57	327 865·13

Anm. Tabellerna D och E avse endast sådana dispensärer som erhållit statsbidrag under året.

¹ Underhåll samt bränsle, lyse, inventarier m. m. — ² Härä även nödiga sjukvårdsartiklar (filtar, kläder, spottkoppar, termometrar etc.). — ³ Organiserad barnavård.

E. Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos.

Upplysningsarbetet har fortgått såsom förut genom föreläsningar inom skilda delar av landet. Sålunda hava 61 föredrag på Nationalföreningens initiativ och till en stor del på dess bekostnad hållits av 6 olika föreläsare. Åhörarnas antal har uppgått till 6 460. Sammanlagt hava under åren 1904—1916 hållits 1 452 föredrag med 213 724 åhörare.

Föreningens *kvartalskrift* har under året utkommit i en upplaga på c:a 19 000 ex., som portofritt utdelats till föreningens medlemmar, sanatorier, tidningar m. fl.

Även under 1916 har till samtliga vid inskrivningsförrättning sig inställande värnpliktiga utdelats en för ändamålet tillkommen broschyr.

Av nationalföreningens *Meddelanden* hava nu följande nummer utkommit:

- Meddelande N:r 1. Löpsedel, som utdelas vid föreläsningar.
- » » 2. Råd till bröstsjuk, som väntar på inträde å sanatorium, av *N. E. Wadstein, C. E. Waller* och *J. Tillman*.
- » » 3. Råd till lungsjuka och deras omgivning beträffande förhållandet inom hemmet.
- » » 4. Lungsotaskräcken.
- » » 5. Dispensärverksamheten i Baden, av dr. *Gustaf Neander*.
- » » 6. Förekomsten av tuberkulos bland järn- och metallarbetare i Eskilstuna, av dr. *Nils Holmin*.
- » » 7. Tuberkulosanstalter i Sverige.
- » » 8. Vägledning vid tillsyn över bostäders sundhet, av dr. *N. Lundberg*.
- » » 9. Förhandlingar vid Nationalföreningens dispensärmöte 1912.
- » » 10. Upprop till Sveriges manliga ungdom.
- » » 11. Tuberkulosens utbredning bland befolkningen inom södra Gottlands sandstendsdistrikt, av *Hilding Berglund*.
- » » 12. Sanatorievård i hemmet av *John Tillman*. (Förut ströskrift n:o 2.)
- » » 13. Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos barnvårds möte i Stockholm den 26 maj 1914.

Tio sjuksköterskor hava erhållit stipendier till att genomgå en kurs i *sanatorievård*. Dessutom hava tvenne kurser för utbildning av *dispensärsköterskor* givits för tolv deltagare vardera.

Å Uppsala läns förenings mot tuberkulos *sjukhem vid Vattholma* hava under året 63 lungsjuka intagits.

Under året ha 7 nya *dispensärer* tillkommit, nämligen i Katrineholm, Eskilstuna, Älmhult, Hemse, Gustavs, Leksand och Sävsnäs. En dispensär har under året upphört.

Å *lantkolonien Blinkarp* ha under året vårdats 83 patienter med sammanlagt 11 188 underhållsdagar.

I *bostadshuset* för lungsiktiga arbetare med friska barn hava bott 15 familjer med inalles 44 barn.

Å *barnhemmet vid Mohed* hava under året 74 barn varit intagna, å *barnhemmet vid Svartskär 67*, å *Kungsörs barnhem 27*, å *barnhemmet Födelsedagen 47*, å *Lycornas barnhem 11* och å *Gräbbestads barnhem 9*. Ett nytt barnhem, vid *Brevik* nära Eksjö, började sin verksamhet i augusti 1916.

Genom Nationalföreningens *barnvårdsutskott* hava 498 friska barn från tuberkulösa familjer varit utackorderade i fosterhem på landet.

Föreningens *inkomster* hava under året uppgått till 233 015·79 kr., därunder medlemsavgifter 15 785·95 kr., gåvor 2 408·44 kr., för välgörenhetsmärken 71 187·96 kr., för lyxblanketter 93 056·60 kr. o. s. v. *Utgifterna* belöpte sig till 129 823·78 kr.

3. Sjukvården utom sjukhusen.

A. Dödligheten i rikets städer.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

Hälsovårdsnämndernas uppgifter om dödsorsaker i rikets städer återfinnas specificerade enligt 1911 års dödsorsaksnomenklatur, med fördelning efter de avlidnas ålder och kön samt efter dödsmanad i Tab. 4—7. Emellertid må påpekas, att dessa siffror av vissa orsaker ställa sig rätt avsevärt lägre än de som publiceras av K. Statistiska centralbyrån..

Nämnda uppgifter äro emellertid uppställda efter växlande principer. För att om möjligt åstadkomma större likformighet härutinnan torde vara önskligt, att vederbörande läkare följa de principer, som i fråga om dödsorsaksstatistiken tillämpas vid utarbetandet av Stockholms stads hälsovårdsberättelse; dessa principer äro angivna i Styrelsens ber. år 1912.

Här nedan lämnas för städer med mer än 10 000 inv. en översikt av dödligheten (på 1 000 av medelfolkmängden). För samtliga städer i riket uppgå de registrerade dödsfallen till 12·11 på 1 000 invånare mot 12·76 föregående år, sålunda en rätt avsevärd nedgång.

Stockholm . . .	12·15	Västervik . . .	11·17	Trälleborg . . .	10·19	Falun	15·11
Södertälje . . .	12·48	Visby	14·26	Halmstad . . .	11·31	Gävle	11·73
Uppsala	12·18	Karlskrona . . .	9·81	Göteborg . . .	11·89	Söderhamn . . .	13·89
Nyköping	11·22	Kristianstad . .	12·47	Uddevalla . . .	13·17	Härnösand . . .	11·64
Eskilstuna . . .	10·75	Malmö	11·98	Borås	13·24	Sundsvall	10·58
Linköping	10·96	Lund	12·48	Trollhättan . . .	10·01		
Norrköping . . .	13·55	Landskrona . . .	10·81	Karlstad	10·67	Rikets städer . .	12·11
Jönköping	12·46	Hälsingborg . . .	11·72	Örebro	10·14		
Kalmar	14·09	Ystad	9·02	Västerås	11·98		

Bland städer med en folkmängd av minst 10 000 inv. var dödligheten lägst i Ystad med 9·02, därefter i Karlskrona och Trollhättan med resp. 9·81 och 10·01 och högst i Falun 15·11, allt på 1 000 inv. av medelfolkmängden.

En jämförelse av dödlighetssiffrorna (räknade på medelfolkmängden) i svenska städer med över 20 000 inv. samt i några huvudsakligen större utländska utvisar — med reservation för uppgifternas ofullständighet och olika beräkningsgrunder — att ett lägre dödstal år 1916 än för Stockholm, som var 12·15, förekom i flera svenska städer, varibland särskilt Karlskrona, Örebro, Eskilstuna, Linköping, Hälsingborg och Gävle förete mycket låga siffror, resp: 9·81, 10·14, 10·75, 10·96, 11·72 och 11·73. I Göteborg var dödligheten 11·89, i Malmö 11·93 och i Uppsala 12·13. Närmast över Stockholm där dödstalet var 12·15 kom Jönköping med 12·46, därefter Lund och Borås med resp. 12·48 och 13·24. Falun hade högsta dödlighetssiffran eller 15·11. Beträffande utländska städer äro uppgifterna för år 1916 i allmänhet mycket ofullständiga och lämpa sig även av andra skäl ej för en direkt jämförelse med Stockholm: dock må nämnas att dödligheten i Amsterdam, Kristiania och Köpenhamn uppgick till resp. 12·28, 12·99 och 15·10. För vissa krigsförande länders städer må med reservation anföras dödstalet i London

14·24, Paris 15·20, Hamburg 18·60 samt Berlin 19·49. Som ytterlighetstal förtjäna nämnas 42·72 för Cairo, 40·32 för Alexandria (i bägge fallen endast för inhemska befolkningen), 30·54 för Bombay samt 24·08 för Calcutta.

B. Viktigare sjukdomars förekomst.

Referent: Medicinalrådet F. Bissmark.

Sjukdomarna hava i de rapporter och sjukförslag, som skolat avgivas från och med år 1915, angivits efter den nya sjukdomsnomenklaturen, utfärdad den 19 okt. 1914.

Enligt den översikt över sjukdomsfall i infektions- m. fl. sjukdomar, som meddelas i Tab. 8, hava av vederbörande läkare (se anm. till nämnda tabell) anmälts 142 392 fall av ifrågavarande sjukdomar. En sammanställning för åren 1907—1916 utvisar följande:

År 1907	127 937	År 1912	123 374
» 1908	157 339	» 1913	126 713
» 1909	99 952	» 1914	132 914
» 1910	133 462	» 1915	147 126
» 1911	130 549	» 1916	142 392

Epidemiska sjukdomar, beträffande vilka anmälningsplikt gäller för samtliga läkare i riket, hava uppträtt med följande antal anmälda sjukdomsfall:

	Scharlakansfeber.	Difteri.	Smittkoppor.	Abdominaltyfus o. paratyfus.	Rödsot.	Akut barnför-lamning.	Epidemisk hjärnfeber.	Summa.
År 1907	4 918	11 460	1	1 732	112	467	81	18 771
» 1908	5 750	8 856	—	1 916	321	316	66	17 225
» 1909	7 617	9 602	6	1 130	94	172	52	18 673
» 1910	9 614	10 460	—	1 866	136	186	38	22 300
» 1911	12 000	12 027	8	1 916	113	3 646	40	29 750
» 1912	9 043	10 294	3	1 214	57	4 112	68	24 791
» 1913	10 228	11 927	38	1 513	72	1 220	127	25 125
» 1914	10 204	12 030	2	1 940	60	325	70	24 631
» 1915	13 086	11 471	—	1 301	68	214	910	27 050
» 1916	10 482	12 385	15	1 495	179	207	557	25 320

Märkligare epidemier år 1916.

Smittkoppor.

Under år 1916 inträffade inom landet sammanlagt 15 fall av smittkoppor alla tillhörande en och samma epidemi. Det första sjukdomsfall inträffade omkring den 19 mars och sista sjukdomsfall diagnosticerades den 12 juni; epidemien begränsades till Överluleå socken av Norrbottens län och uppträdde först i byn Fagernäs omedelbart invid Bodens municipalsamhälle, spred sig från byn till municipalsamhället och därifrån sedermera till byn Vittjärv, belägen $\frac{3}{4}$ mil väster om Boden.

Smittkoporna, som icke förekommit inom landet sedan år 1913 med undantag av två stänkfall, det ena å Stockholms läns landsbygd, det andra i Stockholm under juli och december månader 1914, synas även denna gång hava införts i landet österifrån. Det första sjukdomsfallet var nämligen en arbetare S. från järnvägsverkstäderna i Boden, vilken under sina resor efter järnvägslinjen i och för reparationsarbeten haft livlig beröring med de talrika ryska arbetare, som kommande från Ryssland använde sig av linjen Haparanda-Karungi-Boden-Riksgränsen för att över Narvik sjöledes begiva sig till Vardö och Kolahalvön och där pågående järnvägsbyggnader.

I direkt anslutning till S. insjuknade 5 andra personer, varav en, S:s ovaccinerade tvååriga dotter, avled tre dagar efter utslagets uppträdande. Emellertid skulle epidemien komma att kräva nya offer. En arbetare L. från Boden, som i egenskap av tillfällig desinfektör biträtt med desinfektionen av den först insjuknade S:s bostad, insjuknade den 1 maj och avled efter häftigt sjukdomsförlopp den 4 maj. Enligt från de båda behandlande läkarna inkomna särskilda rapporter i fråga om detta sjukdomsfall skulle L. den 2 maj på förmiddagen klagat över allmänt illamående, smärtor i hela kroppen, även ben och rygg, men icke företett utslag i någon form. Ej heller hade hos L. kunnat diagnosticeras några särskilda organsymtom fränsett en obetydlig katarr i vänstra lungspetsen. Under den 3 och 4 maj var tillståndet i det hela oförändrat, fortfarande intet utslag. Om feberförloppet under dessa sista dagar har inga upplysningar kunnat erhållas. Vid undersökning omedelbart efter döden iaktogs över hela kroppen större och mindre, från två-kronestora till punktstora blödningar i huden och slemhinnorna, varjämte blod förefanns i munhålan, i sputa och avföring. Det visade sig sedermera att detta sjukdomsfall varit smittkoppor (purpura variolosa). Den 24 maj konstaterades nämligen smittkoppor hos två personer, av vilka, den ena skött L. under hans sjukdom och den andra vid denna tid varit på besök hos honom. Dessa två personer överförde sedan i sin ordning smittan till sina hem.

Bland 15 sjukdomsfall krävde epidemien två dödsfall.

Rödsot.

Sommaren och hösten 1916 förekommo inom Norrbottens och Västernorrlands län mindre epidemier av rödsot (resp. paradynteri). Särskilt utsatta härför voro i det förra länet Gällivare kyrkoplats och Långträsk, i det senare Örnköldsvik med omnejd. — I december månad inträffade en häftig epidemi om 20 fall uti Niilivaara by (Norrbottens län). I november utbröt i Sundbyberg med omnejd (Stockholms län) en rätt omfattande — 38 fall — men lindrig epidemi, vilken erbjuder särskilt intresse därigenom, att den torde vara en av de första här i Sverige som såväl kliniskt som bakteriologiskt med större noggrannhet observerats. — Samtidigt härmed förekommo ströfall av sjukdomen uti Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län.

Epidemisk hjärnfeber.

Under år 1916 visade den epidemiska hjärnfebern en stark nedgång. Medan 1915 de anmälda fallens antal uppgick till 910, blev motsvarande siffra år 1916 endast 557. Av dessa uppträdde 163 i städerna, de övriga å landsbygden. Cirka 70 % av samtliga fallen inföll under årets första 5 månader.

C. Smittsamma könssjukdomar.

I **Tab. I.** lämnas för år 1916 en översikt av anmälda fall av syfilis med fördelning å de län, där de *iakttagits* — ej såsom i **Tab. 26** å de län, där de *smittats*. Tillika har det befunnits lämpligt att även uppdelat dessa fall i ärvd och förvärvad syfilis samt fallen av denna senare grupp i primär, sekundär och tertiär syfilis.

D. Spetälska.

En översikt över antalet spetälska i riket meddelas i **Tab. K.**

E. Sjukdomsförhållandena i fängelserna.

Se **K.** Fångvårdsstyrelsens berättelse: *Sveriges officiella statistik, Fångvård.*

F. Ämbetsresor.

En översikt av ämbetsresor (huvudsakligen för epidemiska sjukdomar) lämnas i **Tab. 3.**

G. Hälsobrunnar, badinrättningar och andra dylika kuranstalter

Referent: Medicinalrådet E. Sederholm.

Dalarö havsbad (Stockh. l.) övertogs våren 1916 av kommunen och leddes under året efter gamla principer.

Södra Vi hälsobrunn och badanstalt (Kalm. l.). Sedan badhuset genom eldsvåda i maj 1915 förstörts, har ett nytt badhus återuppbyggt till 1916 års säsong och användes nu endast för första klass patienter: ny badhusavdelning för andra klass patienter är uppförd. Badhuset, som är fullt tidsenligt, ger möjlighet till servering av de mest brukliga badformer; lokalerna äro snygga och väl inredda.

Källviks brunns- och badanstalt (Kalm. l.). Av anstaltens läkare anföras flera anmärkningar med avseende på lokaler, dränering och andra hygieniska förhållanden.

Mössebergs vattenkuranstalt (Skarab. l.) En del större reparationer hava under året utförts.

Ulricehamns sanatorium och badanstalt (Älvsb. l.) har under året utvidgat sitt markområde med 20 tunnland skogsmark, som skall ordnas till park.

Tab. I. Översikt av anmälda fall av syfilis med hänsyn till det län, där de iakttagits, år 1916.

L ä n m. m.	Ärvd syfilis. Syphilis congenita			Förvärvat syfilis. Syphilis acquisita									Summa. Total		
				Primaria			Secundaria			Tertiaria					
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
Stockholms stad	12	12	24	626	198	824	114	222	336	118	26	144	858	446	1304
Stockholms län	—	—	—	3	1	4	0	1	1	—	—	—	3	2	5
Uppsala >	—	—	—	16	1	17	2	6	8	—	1	1	18	8	26
Södermanlands >	—	—	—	8	—	8	5	3	8	1	—	1	14	3	17
Östergötlands >	—	2	2	52	15	67	9	17	26	3	2	5	64	34	98
Jönköpings >	—	—	—	9	3	12	1	1	2	1	—	1	11	4	15
Kronobergs >	—	—	—	—	1	1	1	2	3	—	—	—	1	3	4
Kalmar >	—	—	—	7	—	7	1	—	1	—	1	1	8	1	9
Gottlands >	—	—	—	5	2	7	—	—	—	—	—	—	5	2	7
Blekinge >	—	1	1	43	3	46	4	8	12	—	—	—	47	11	58
Kristianstads >	—	—	—	8	1	9	1	2	3	—	—	—	9	3	12
Malmöhus > ¹	—	—	—	57	13	70	10	9	19	6	1	7	73	23	96
Malmö stad	5	4	9	165	27	192	31	51	82	2	3	5	198	81	279
Hallands län	—	—	—	16	1	17	3	2	5	1	—	1	20	3	23
Göteborgs och Bohus län ² .	3	2	5	2	3	5	6	5	11	1	1	2	9	9	18
Göteborgs stad	2	6	8	277	28	305	59	74	133	10	6	16	346	103	449
Älvsborgs län	—	—	—	3	2	5	1	3	4	—	—	—	4	5	9
Skaraborgs >	—	—	—	1	—	1	2	1	3	—	—	—	3	1	4
Värmlands >	2	1	3	6	2	8	0	7	7	2	2	4	8	11	19
Örebro >	—	1	1	28	5	33	5	7	12	—	—	—	33	12	45
Västmanlands >	—	—	—	8	2	10	1	5	6	—	—	—	9	7	16
Kopparbergs >	—	—	—	14	3	17	0	1	1	—	—	—	14	4	18
Gävleborgs >	2	1	3	33	5	38	7	17	24	2	—	2	42	22	64
Västernorrlands >	1	—	1	39	4	43	3	5	8	—	1	1	42	10	52
Jämtlands >	—	—	—	5	3	8	1	1	2	—	—	—	6	4	10
Västerbottens >	—	—	—	10	3	13	3	2	5	—	1	1	13	6	19
Norrbottnens >	—	—	—	36	6	42	6	12	18	—	—	—	42	18	60
Summa	27	30	57	1 477	332	1 809	276	464	740	147	45	192	1 900	836	2 736

Anm. I denna tabell upptagna fall äro fördelade å län där de iakttagits och ej såsom i Tab. 26 å län där de smittats.

¹ Utom Malmö. — ² Utom Göteborg.

Tab. K. Översikt av antalet spetälska i riket år 1916.

H e m o r t.	Tillkomna (nyupp- täckta) fall	Avförda såsom friska	Avlidna		Vid årets slut befintliga	
			i hem- orten.	å Järvsö sjukhus.	i hem- orten.	å Järvsö sjukhus.
<i>Stockholms stad</i>	—	—	—	—	—	1
<i>Stockholms län.</i>						
Gräsö socken	—	—	—	—	1	—
<i>Uppsala län.</i>						
Tegelsmora socken	—	—	—	—	1	—
<i>Kalmar län.</i>						
Kalmar stad	—	—	—	—	1	—
<i>Göteborgs och Bohus län.</i>						
Kville socken	—	—	—	—	—	1
<i>Älvsborgs län.</i>						
Fotskäls socken	—	—	—	—	—	1
<i>Kopparbergs län.</i>						
Mora socken	—	—	—	—	6	3
Vimhus »	1	—	—	—	1	—
Orsa »	—	—	—	—	1	1
Ore »	—	—	—	—	1	2
Malungs »	—	—	—	—	—	1
Leksands »	—	—	—	—	1	—
Stora Tuna »	—	—	—	—	1	—
Falu stad	—	—	—	—	1	—
<i>Gävleborgs län.</i>						
Ljnsdals socken	—	—	—	—	—	4
Ljusne »	1	—	—	—	—	1
Färila »	—	—	—	1	1	3
Järvsö »	—	—	—	—	2	2
Ramsjö »	1	—	—	—	1	1
Arbrå »	—	—	—	—	2	—
Bergsjö »	—	—	—	—	—	1
Skogs »	—	—	—	—	1	—
Söderala »	—	—	—	—	1	—
Enångers »	—	—	—	—	2	2
Delsbo »	—	—	—	—	—	2
Bollnäs »	—	—	—	—	—	1
Trönö »	—	—	—	—	1	—
Hudiksvalls stad	—	—	—	—	1	—
Forsna »	—	—	—	—	—	1
Bjuråker »	—	—	—	—	2	—
Jättendals »	—	—	—	—	1	—
<i>Västernorrlands län.</i>						
Sundsvalls stad	—	—	—	—	—	2
Långsele socken	—	—	—	—	—	1
<i>Jämtlands län.</i>						
Fors socken	—	—	—	—	—	1
Summa	3	—	—	1	30	32

Sanatoriet har enligt nådigt brev den 12 maj 1916 utverkat, att läkare under vissa förutsättningar äger rätt att räkna tjänsteår för sin tjänstgöring vid anstalten, dock för högst tre år.

Sättra brunns- och badanstalt (Västm. l.). Under året har den s. k. läkarstugan tagits i bruk; den är uppförd av plank och innehåller på nedre boten väntrum, tvenne mottagningsrum, mörkrum samt ett kliniskt laboratorium, på övre botten tre rum för biträdande läkare.

H. Barnmorskeväsendet.

Referent: Medicinalrådet F. Block.

Under år 1916 hava vid de två undervisningsanstalterna för barnmorskor 107 elever blivit utexaminerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöva barnmorskeyrket. Av dessa hava 53 utgått från läroanstalten i Stockholm och 54 från den i Göteborg. Vidare hava 110 barnmorskor, därav 55 i Stockholm och 55 i Göteborg, erhållit undervisning i den instrumentala förlossningskonsten och, efter att däruti hava ådagalagt godkända insikter och färdighet, förklarats berättigade att utöva även denna del av förlossningskonsten.

Antalet inträdessökande vid barnmorskeundervisningsanstalterna var under året 382, av vilka 188 till vårterminen och 194 till höstterminen.

Jämlikt gällande föreskrifter hava bland eleverna antagits i Stockholm 12 och i Göteborg 9 till frielever, utvalda enligt vederbörande lärares förslag bland dem, som utmärkt sig för god fattningsgåva och ordentlighet samt tillika visat sig vara i behov av understöd.

Sedan på extra stat även för år 1916 av riksdagen anvisats ett anslag av 2 000 kr. till fortbildningskurser för barnmorskor, hava under sistnämnda år vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm två sådana kurser hållits med tillhoppa 48 deltagare, vid motsvarande anstalt i Göteborg två kurser med tillhoppa 29 deltagare samt i Lund en kurs med 14 deltagare.

Angående barnmorskornas antal och fördelning på olika landsdelar hänvisas till **Tab. 1.**

I **Tab. L** lämnas en översikt av från barnmorskor inkomna summariska utdrag ur deras dagböcker.

J. Tandläkare.

Under år 1916 hava 26 nya tandläkare utexaminerats och 5 med döden avgått, vadan antalet tandläkare i riket alltså ökats med 21.

K. Sjukgymnaster.

Antalet under år 1916 legitimerade sjukgymnaster utgör 93, varav 83 kvinnliga.

En kortare redogörelse lämnas nedan för de sjukgymnastiska institutens verksamhet i **Tab. M.**

Tab. L. Översikt av summariska utdrag ur barnmorskornas dagböcker, länsvis under år 1916.

Län (stad)	Barnaföderskor				Födda barn							Misfall	Vid förlösning använda operationer											Anmälda fall av trillingbörd	Annade fall av trillingbörd	Barnaföderskor följande år 1917	Barnaföderskor följande år 1918		
	Antal	Gifta	Ogifta	Ålder	Förstföderskor	Omutföderskor	Antal	Gossar	Plickor	Lerande födda	Dödfödda		Fullgångna	Ofullgångna	Efterbördens utlagande medelst handens införande i livmodern, utfört av		Vändning, verkställd av		Tång, anlagd av		Krok, anlagd av		Skarpa instrument, använda av						
															frisk	död	barn-morska	läkare	barn-morska	läkare	barn-morska	läkare	barn-morska					läkare	barn-morska
Stockholm . . .	137	2 233	1 883	338	12	627	1 606	2 064	1 061	1 008	1 996	68	1 934	132	195	2 220	11	2	2	13	1	3	1	133	20	373	20		
Stockholms . . . län	126	3 719	3 263	433	23	778	2 941	3 588	1 854	1 734	3 488	100	3 316	172	177	3 674	33	12	8	18	3	10	3	37	46	26	46		
Uppsala . . .	71	2 110	1 821	280	9	482	1 628	2 075	1 112	963	2 030	45	1 955	120	64	2 092	12	6	5	3	1	3	2	7	27	9	27		
Nödermanlands	87	3 712	3 277	424	17	904	2 814	3 630	1 875	1 755	3 546	84	3 460	170	141	3 693	21	4	2	14	2	14	2	4	15	53	58		
Östergötlands	133	5 187	4 573	535	29	1 225	3 912	5 029	2 584	2 445	4 884	145	4 824	205	185	5 074	47	16	7	17	3	23	4	55	7	24	73		
Jönköpings . .	104	4 042	3 752	277	13	866	3 156	3 957	2 075	1 882	3 844	113	3 773	184	151	3 999	27	16	8	28	3	12	13	44	10	31	54		
Kronobergs . .	81	3 915	2 735	175	5	687	2 278	2 807	1 478	1 389	2 787	80	2 753	114	104	2 892	14	9	7	10	4	6	10	33	14	18	18		
Kalmar . . .	103	4 281	3 903	359	19	1 086	3 245	4 206	2 186	2 020	4 090	116	4 018	188	127	4 243	24	14	20	17	6	11	13	50	2	2	54	51	
Gottlands . . .	4	1 079	932	140	7	584	795	1 078	554	524	1 052	26	1 025	53	24	1 056	21	2	2	3	1	2	1	14	—	—	—	28	
Blekinge . . .	60	2 727	2 464	251	12	228	2 199	2 682	1 405	1 277	2 623	59	2 598	84	83	2 707	9	11	12	11	4	3	7	23	3	3	38	38	
Kristianstads .	190	5 006	4 450	540	16	1 022	3 984	4 912	2 507	2 405	4 805	107	4 750	162	183	4 980	21	5	9	24	2	14	7	67	5	12	27	1	
Malmö stad . .	41	1 340	1 120	207	18	402	1 038	1 332	721	611	1 303	29	1 293	39	30	1 386	2	2	2	2	—	4	—	25	63	185	29	—	
Malmöhus . . . län	275	6 882	6 047	765	20	1 808	5 429	6 708	3 516	3 192	6 547	161	6 478	235	236	6 789	29	14	7	31	2	16	1	104	7	74	296	106	
Hallands . . .	89	3 957	3 738	213	11	600	2 357	2 920	1 569	1 351	2 829	9	2 795	125	92	2 822	22	13	4	11	2	12	—	25	4	8	56	—	
Göteborgs stad	107	2 800	2 607	190	12	643	2 166	2 745	1 389	1 356	2 660	85	2 688	107	99	2 771	14	5	1	15	—	7	—	43	5	262	29	—	
Göteborgs ö. Bohus län	116	4 067	3 676	375	16	872	3 195	3 954	2 028	1 956	3 895	89	3 831	158	155	4 019	38	10	15	15	5	5	11	51	6	69	23	70	
Älvsborgs . . .	175	5 849	4 958	880	16	1 190	4 159	5 222	2 728	2 494	5 123	99	5 046	172	201	5 298	32	17	23	18	2	12	9	52	7	75	69	42	
Skaraborgs . . .	140	4 491	4 088	386	17	1 144	3 347	4 364	2 232	2 132	4 234	130	4 170	194	183	4 452	28	11	6	28	5	15	11	60	2	37	3	66	
Värmlands . . .	136	4 550	3 939	593	18	1 249	3 901	4 469	2 307	2 162	4 240	129	4 297	172	145	4 504	28	18	6	36	4	17	7	85	7	18	9	54	
Örebro . . .	108	4 027	3 487	521	19	1 058	2 969	3 861	2 007	1 954	3 859	102	3 803	158	132	3 993	24	10	8	27	1	14	8	90	10	123	66	—	
Västmanlands .	87	3 515	2 998	500	17	961	2 454	3 457	1 813	1 644	3 374	83	3 280	155	106	3 492	14	9	2	20	1	10	1	34	5	53	77	—	
Kopparbergs .	118	4 848	4 286	590	22	1 322	3 526	4 301	2 493	2 308	4 681	120	4 555	246	134	4 776	54	18	10	20	5	12	5	71	8	25	5	59	
Gävleborgs . .	108	4 524	3 704	793	27	1 108	3 416	4 429	2 258	2 171	4 310	119	4 168	261	175	4 476	36	12	10	22	7	8	5	89	7	5	5	65	
Västernorrlands	139	5 586	4 745	804	37	1 349	4 237	5 518	2 864	2 654	5 380	138	5 268	250	147	5 521	46	19	11	19	6	16	9	75	11	19	—	—	
Jämtlands . . .	84	3 796	3 234	480	22	680	2 056	2 669	1 414	1 255	2 584	85	2 517	152	110	2 705	21	10	11	6	2	8	16	25	—	—	—	49	—
Västerbottens .	117	4 027	3 782	233	12	863	3 164	3 951	2 108	1 849	3 875	76	3 787	164	131	3 933	27	17	21	12	7	6	14	24	4	—	—	53	—
Norrbottnens . .	97	4 015	3 656	338	21	856	3 159	3 929	2 075	1 854	3 817	112	3 729	200	149	3 965	39	11	19	10	1	7	14	44	—	—	—	63	—
Hela riket . . .	3 076	102 640	91 068	11 120	462	24 109	78 581	101 547	52 218	48 824	97 956	2 291	95 406	4 367	3 653	101 532	238	231	450	85	264	184	1 356	74	591	1 432	1 404	14	

Anm. På grund av ofullständiga uppgifter äro siffrorna rörande mångbörd i nio fall endast beräknade.

Tab. M. Antal vid sjukgymnastiska institut behandlade patienter.

Stad	Institutets namn	Antal patienter	Därav fri-patienter
Stockholm	Kungl. Gymnastiska Centrallinstitutet	962	909
»	Gymnastiskt-ortopediska institutet	479	122
»	Dr G. Zanders Mediko-mekaniska institut (¹ / ₁₀ 1915— ¹⁵ / ₆ 1916)	494	20
»	Med. Lic. J. Arvedasons sjukgymnastiska institut	786	786
»	Gymnastikavd. v. Dr. P. Haglunds gymn.-ortoped.-kirurg. privatklinik ¹	235	—
»	A. Kjellbergs sjukgymnastiska institut	1 173	1 173
»	Th. Lindfors sjukgymnastiska institut	304	4
»	E. Jonassons o. Holmers sjukgymnastiska institut	42	4
»	Stille-Werners ortopediska institut	389	.
Lund	Sydsvenska gymnastikinstitutet	314	257
»	Hilda Lysanders sjukgymnastiska institut	54	2
Hälsingborg	Löfvings sjukgymnastiska institut	96	2
»	Svedenbergs gymnastikinstitut	142	—
Göteborg	Zanderska gymnastikinstitutet (¹² / ₆ 1916— ¹⁴ / ₆ 1917)	133	—
»	Binnie Larsons sjukgymnastiska poliklinik	46	—
»	Göteborgs gymnastiska institut	288	288
Borås	Gunhild Svenssons sjukgymnastiska institut	115	5
Örebro	Örebro sjukgymnastiska institut (¹ / ₁ — ¹⁰ / ₆ samt ¹ / ₆ — ³¹ / ₁₂)	161	—
Gävle	Gävle Mediko-mekaniska sjukgymnastiska institut	69	12
Östersund	Cronstedts sjukgymnastiska institut (stängt under år 1916)	—	—

¹ Här avses fr. o. m. 1916 endast gymnastikavdelningen.

4. Sinnessjukvården.

Berättelse härom utgives särskilt: *Sveriges officiella statistik: Hälso- och sjukvård, Sinnessjukvård.*

5. Sjukvården vid civila sjukvårdsinrättningar.

A. Läkarbefattningar med tjänstårsberäkning.

Referent: Medicinalrådet E. Sederholm.

Kungl. Maj:t har beviljat rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst för

- en underläkare vid länslasarettet i Södertälje,
- ytterligare en underläkare vid länslasarettet i Kristianstad,
- en underläkare vid Mariestads lasarett,
- en underläkare vid Mälilla tuberkulosjukhus samt
- en underläkare vid Fagereds tuberkulosjukhus.

B. Nybyggnader och utvidgningar av sjukvårdsinrättningar.

a. Lasarett.

Under år 1916 hava *inspektioner* av följande lasarett ägt rum:

Falköping.	Norrtälje.
Falun.	Nyköping.
Filipstad.	Skellefteå.
Gällivare.	Söderhamn.
Gävle.	Umeå.
Hudiksvall.	Visby.
Karlstad.	Örnsköldsvik.
Kristianstad.	Östersund.

Under året avslutade ny- och ombyggnader:

Backe	lasarett
Falu	› (ombyggnad)
Gävle	› (tillbyggnad)
Karlstads	› (tillbyggnad)
Kristianstads	› (om- och tillbyggnad)
Skellefteå	› (tillbyggnad av en tbc.-paviljong)
Söderhamns	› (ombyggnad)
Östersunds	› (om- och tillbyggnad)
Östhammars	› (nybyggnad).

Ur berättelserna må anföras:

Backe lasarett:

Byggnaden är förenad med lasarettet genom en 5 meter lång korridor, uppförd av resvirke, utvändigt brädfodrad och invändigt reveterad. I stället för fönster är å gångens vänstra sida anordnad en reservutgång med trätrappa.

Grundmurarna äro utförda i betong i blandning 1:5:7, byggnaden i övrigt uppförd av tegel, ytterväggarna med luftskikt om cirka 7 cm., liggande 30 cm. från yttersidorna. Taklaget utgöres av sparrar om 10:15 cm., taket är täckt med plåt, som strukits med mönjefärg tvenne gånger.

Golven i källarvåningen äro utförda av stålslipad cement på grusfyllning, i byggnaden i övrigt vila de på betongvalv mellan järnbalkar och äro belagda med s. k. viktoriaiplattor i svart och vitt med en fris, också i svart och vitt mönster. Från en utvidgning på stora korridoren, förut använd som dagrum, kommer man genom två balansdörrar till korridoren, och från denna genom ett glasparti med dörrar in i för rummet till operationsavdelningen. Detta för rum får sin belysning genom ett takfönster; genom en i dettas vägg befintlig lucka kan man komma in på byggnadens vind för att kunna tillse ljus- och ringledningar m. m. Från för rummet leda tvenne dubbeldörrar, en till operationsalen, en till omlägningsrummet, samt tvenne enkeldörrar, en till sterilisationsrummet och en till förrådet. Operationssalen är 5·5 × 5·5 × 4·5 m. och får sin belysning genom ett enda, mot norr vettande fönster, som är 3·09 × 3·26 m. stort och förenat i 67° vinkel med ett 2 m. Brett takfönster. Rutorna äro dubbla av

7 mm. spegelglas, den yttre hel, takfönstret och innerrutan delade i mindre rutor, sittande i en järnställning; fönstret i sin helhet sitter i en karm av trä, i mellanrummet mellan rutorna är inlagd en fönstervärmare, övertäckt med ett plätgaller. Termometer finnes insatt i karmen. Den belysning som genom dessa anordningar vunnits måste betecknas som den bästa tänkbara. Väggarna i operationssalen äro målade med lackfärg, taket vitt, neddraget omkring en meter på väggarna som äro hållna i en mörkt elfbensgul ton, på gränsen mot det vita löner en fris à la grecque, hallen i porslinsblått.

På södra väggen finnes trenne förnicklade kranar, en för spolning, en för koksalt, en för sterilt vatten; de båda sistnämnda, förande vatten och koksaltlösning från apparaterna i steriliseringsrummet, äro försedda med särskild liten ångkran, så att före tappningen kranen steriliseras med ånga från denna mindre kran; under kranen en golvbrunn. Från operationssalen en mindre dörr till steriliseringsrummet. För övrigt finnes i operationssalen endast de till en sådan hörande lösa mobiler, operationsbord glasbord, sprittvättställ m. m. Evakuationen sker genom steriliseringsrummet, vid behov av kraftigare vädring genom fönster i tvättrummet. Den konstgjorda belysningen utgöres av tvänne väggarmar å västra väggen samt en större pendellampa — »system Sun» — genom en kullad ställbar i olika lägen samt under en matt glasskiva innehållande en 100-ljuslampa och sex 50-ljuslampor.

Från operationssalens nordvästra hörn leder en dörr in till tvättrummet, där under ett 2 × 2 m. stort fönster tvänne tvättställ äro monterade, fönsterkarmen ovan tvättställen är klädd med spegelglasskivor. Tvättrummet storlek är 2 × 3·5 m. i dess östra vägg äro infälda tvänne skåp, ett större för instrument, ett mindre för medicamenter m. m.; skåpens inre äro klädda med glas och försedda med spegelglasskivor och glasdörrar. Väggarna äro målade med lackfärg på samma sätt som i operationssalen, frisen dock ersatt av ett smalt blått band. Från tvättrummet leder en mindre dörr till omlägningsrummet, som är 5 × 4 m. stort; det får sin belysning från ett fönster på östra sidan om 3 × 3 m. Rutorna äro av 7 mm. tjockt spegelglas, den yttre hel, den inre delad i två hälfter genom ett T-järn, båda sitta i en karm av trä med fönstervärmare och termometer. Under fönstret står ett större bord med skiva av svensk marmor från A.-B. Gusta; i nordvästra hörnets fördjupning ävenledes marmoryhyllor. Väggarna äro till en höjd av 1·5 m. klädda med släta porslinsplattor, slutande upptill med en smal fris à la grecque i klarblå ton; över denna äro väggarna liksom taket målade med vanlig vit oljefärg; å norra väggen finnes inmonterade ett enklare tvättställ och en slask av porslin med blandare för kallt och varmt vatten, emellan dessa en spolkran, under denna en golvbrunn; belysningen utgöres av en väggarm samt en pendellampa med åtta 25-ljuslampor under matt glasskiva. Från omlägningsrummet leder en mindre dörr till ett 2 × 2 m. stort mörkrum, med hyllor, bord och porslinsslask.

I förnummets västra vägg är insatt ett större glasparti, genom en dörr i detta kommer man in till steriliseringsrummet, som har ett mot söder vettande fönster, under vilket står ett större bord med marmorskiva; här finnes inmonterade autoklav, kärlkokare, instrumentkokare, apparater för beredande av sterilt vatten och koksalt, en slask av porslin, under denna en golvbrunn. Rummet storlek är 3 × 4·5 m. Väggar och tak äro målade med vanlig oljefärg, taket i vitt, neddraget cirka en meter, väggen i blågrått med ett mörkare band avgränsade mot det vita.

Alla apparater äro försedda med kondensvattenavledare, kärl- och instrumentkokare dessutom med imavlopp.

Mitt emot steriliseringsrummet ligger förrådsrummet, 3 × 4 m., med nödvändiga skåp och hyllor, Väggarna målade med kalkfärg på samma sätt och i samma ton som i steriliseringsrummet.

Väggarna i förrum och korridorer äro målade med vanlig oljefärg, 1·5 m. från golvet, i ljusblå ton, i övrigt vita med ett matt band av mörkare blått på gränsen till

det blå. I korridorrens östra vägg finnes ett skåp, innehållande en brandpost samt plats för redskap och kärl till renhållning av operationsavdelningen.

Avloppsledningar och elektriska ledningar. Från golvbrunnarna i steriliseringsrum, operationssal, omlägningsrum samt från tvättrummet gå genom källarvånningen 5 tums järnrör, som förenade utnytna i en ledning av Höganäsrör, som leda till det s. k. Backenoret.

Alla elektriska och ringledningar äro inlagda i putsen i s. k. Bergmansrör.

Avloppsvatten och värmeledning är installerad av A.-B. Færden, steriliseringsanläggningen levererad av A.-B. Stille Verner, installerad av Færden. Planen till elektriska belysningsanordningen uppgjord av Luth och Rosén installerad av montör på platsen.

Pannhuset. Pannhuset ligger 16 meter bakom lasaretsbyggnadens mittparti och är uppfört av tegel på grund av betong, själva pannhusbyggnaden är 9'8 × 7'2 stor och förenad å sin norra gavel med en ved och kolbod av trä med cementgolv, 8'5 m. lång och 7 m. bred. Såväl pannhus som kolbod täckta med plåttak. Å husets mitt en cirka 8 m. hög skorsten av tegel. Pannhuset inrymmer ett pannrum 5'5 × 6, ett maskinrum 3 × 4 m., ett rum för en mindre desinfektionsugn 2 × 3 m.

I pannrummet finnes en högtrycksångpanna med 15 kvadratmeters eldyta samt två lågtrycks pannor med 9'5 kvms eldyta vardera, i maskinrummet ångpump, samt i taket varmvattencistern, rymmande 1 500 l. I kolboden, avskild från denna genom sågspånsfyllda väggar av spåntade bräder och vilande på förstärkt betonggrund 2 hydroforer av järnplåt, rymmande vardera 5 000 l. I hydroforrummet ett mindre värmeelement.

Medelst ångpumpen, driven av högtrycksångpannan, pumpas vatten från Fjällsjön till hydroforerna, från dessa, som hålla ett arbetstryck av cirka 3 atm., går ledningar till tvätt, operationsavdelning, kök och lasarettet i övrigt. Högtrycksångpannan levererar ävenledes ånga till sterilisationsavdelningen samt till tvätt, och är i regel uppeldad från kl. 6 f. m. till kl. 10 e. m.; dess reducerade ånga levererar under dagen värme till värmeledningen, som är konstruerad för lågtrycksånga, på natten eldas i lågtrycksångpannorna. Endast under mycket kalla nätter då temperaturen sjunker till 35° à 45° C. måste även eldas i högtrycksångpannan. Varm- och kallvatten samt ångledningar gå från pannhuset genom en 16 m. lång träturma under plåttak till mitten av gamla lasaretsbyggnaden och gå i trumman under korridoren till de olika avdelningarna.

I lasarettet äro uppsatta inalles 7 brandposter med munstycken och slangar så långa och så belägna att man med dem kan nå överallt inom lasarettets lokaler.

I samband med värmeledningens indragande har vattenledningen delvis omlagts, samt varmvattenledningen isolerats och omlagts. De gamla kallvattencisternerna på vinden äro sammankopplade med vattenledningen så att de kunna användas som reserv. Gamla varmvattencisternen var fullkomligt sönderrostad och borttogs.

I samband med ovan beskrivna byggnader och anläggningar ha följande förändringar inom lasarettet i övrigt vidtagits:

Tvättrummet i nya avdelningen har omdrivits, ommålats och dess ena vägg belagts med porslinsplattor, till en höjd av 1'5 m. från golvet, enskilda rummet har omdrivits och ommålats, klosettavdelningen ommålats och porslinsplattor insatts i slaskrummen till en höjd av 1'5 m. från golvet. Sjukrummen i gamla avdelningen ha ommålats, ävenså klosettavdelningen. Förutvarande matrum har inretts till disk- och rensningsrum och hela köksavdelningen ommålats och dess golv belagts med viktoriaiplattor. Till köket finnes även indragen ångledning för eventuellt framtida anordnande av ångkök. Gamla pannrummet har inretts till avklädningsrum och gamla avklädningsrummet till matrum ått sköterskorna.

Badavdelningen har ommålats, i badrummet har ena vägen beklätt med porslinsplattor till 1'5 meters höjd. Förutvarande operationsavdelning har omändrats sålunda, att steriliseringsrummet inretts till väntrum, operationssalen till mottagningsrum, läkarens rum till arkivrum och undersökningsrum.

Till mottagningsrummet har anskaffats en undersökningssoffa, ett amerikanskt skrivbord med skrivstol, ett tvättställ och en slask av porslin.

I gamla omlägningsrummet har mot sjukrummet n:r 8, som inretts till barnsal, satts en dubbelvägg med sågsplånsfyllning samt dubbelörrar till korridoren; det användes som isoleringsrum för störande eller oroliga patienter, förlösningar m. m.

Det hade varit meningen att samtidigt måla korridoren och övriga sjukrum, men på grund av de oerhört stegrade arbets- och materialpriserna räckte ej befintligt anslag till, utan begärdes fyllnadsanslag av 1916 års landsting.

Sådant beviljades även och komma resterande arbeten att utföras i sommar. Då dessa avslutats kommer lasarettet att motsvara även högt ställda anspråk på en modern sjukvårdsinrättning; ännu fattas emellertid röntgenavdelning och är det endast de lokala förhållandena med elektricitetsverket härstädes — det har olämplig ström, enfasväxelström — och är stängt på sommaren, samt efter kl. 11 på natten och 8—4 på dagen om vintern, som gjort att framställning om anslag härtill ej blivit gjord.

Till komplettering av lasarettets tomt har av Fjällsjö kommun inköpts tomten intill läkarebo-taden och är en vaktmästarebostad om två rum och kök jämte rum för tvätterska där under uppförande och blir fullt färdig till hösten 1917.

Samtliga byggnader, omändringar m. m. ha dragit följande kostnader under år 1915 och 1916.

Centralvärmeledning med pannhus	31 859·62
Vaktmästarebostad med tomt	9 220·50
Operationsavdelningen	24 858·77
Om ägning av vattenledning jämte hydroforer	7 000·00
Mottagningsavdelning	780·00
Diskrum, matrum, badavdelning	1 500·00
Sterilisationsanläggning	2 792·00
Div. målningsarbeten	1 800·00

Summa kr. 79 810·89

(Sommarin).

Östersunds lasarett.

Sedan landstinget år 1911 beviljat ett anslag för anskaffande av ritningar och kostnadsförslag för en behörlig tillbyggnad till lasarettet och sedan dessa förarbeten utförts under 1912 och 1913, anslag landstinget år 1913 212 000 kr. till byggnadsarbetets utförande och sedermera 1914 33 000 kr. till inventarier. Byggnadsarbetet påbörjades hösten 1913 och pågick under de två påföljande åren, så att nybyggnaden kunde avsynas i slutet av år 1915 och inflyttningen på de nya sjukavdelningarna ske i januari 1916. En del arbeten, innefattande ändringar inom den äldre lasarettensbyggnaden, vilka skulle utföras i sammanhang med nybyggnaden, ha emellertid först under 1916 blivit avslutade.

Nybyggnaden, som direkt ansluter sig till den äldre lasarettensbyggnaden som en fortsättning av denna åt söder och öster, är uppförd i full överensstämmelse med denna med samma utvändiga arkitektur, samma golv- och fönsterhöjder, samma material och samma behandlingssätt.

Den ligger med sin längdriktning i öster och väster i rät vinkel mot den äldre byggnaden och har en längd av 44·5 m. och en största bredd av 21 m. Huvudfasaden ligger åt söder — ett par av sjukrummen även åt väster. Den är uppförd i källarvåning och tre våningar samt har över den östra gaveln även en fjärde våning. Byggnadsmaterialet är tegel och den bildar, vad exteriören beträffar, som nyss sades en direkt fortsättning av det äldre lasarettet. Sambandet med detta förmedlas i de tre sjukvåningarna genom stora öppningar som upptagits genom södra gavelväggen i den äldre byggnaden och förena den stora längdkorridoren i denna med korridoren i nybyggnaden.

Jordvåningen innehåller värmekammare med friskluftsintag, rymliga förrådskällare samt uti den västra delen av byggnaden, stötande till köksavdelningen, en ej obetydlig utvidgning av denna, bestående av skafferi, mjölkammare och diskrum. Dessutom har här förlagts ett större samlingsrum för skoterskorna, möblerat dels som matsal, dels som sällskapsrum. Till detta finnes utifrån en särskild ingång jämte tambur och toilett, och en passage från diskrummet förmedlar kommunikationen med köket. Genom en från kapprummet utgående trappa kommer man upp i första våningens korridor.

Genom inredandet av denna lokal har vunnits mycket för beredande av trevnad för skoterskorna, vilka förut hade en med biträden och övrig personal gemensam matsal, som var ett genomgångsrum och i sitt ena hörn hade matbissen upp till sjukvåningarna. En anmärkning man kan göra är att samlingslokalen ligger något lågt, men den har en tillfredsställande belysning från väster och gör med sina ljusa färger och trevliga möbler ett glatt och angenämt intryck.

Huvudfasaden på tillbyggnaden vetter åt söder mitt mot stora ingången till lasarettet från staden och i västra hörnet ligger här ingångsporten, upp till vilken man kommer på en tämligen hög trappa av granit med ledstänger av gjutjärn. Efter att passerat en mindre förstuga med klädhängare inkommer man i korridoren, vilken är lika för alla tre våningarna. Denna korridor utgöres av en genom större delen av husets längd och mitt i detsamma beläget parti, 3,5 meter brett, vilket i västra ändan övergår i en vinkelrätt avvikande korridor av samma bredd som är en direkt fortsättning av längdkorridoren i gamla byggnaden och i den andra östra ändan avviker åt söder i en kortare tvärkorridor, som går till husets södra vägg. Korridoren får sin belysning genom två fönster på sistnämnda tvärkorridor, dels genom två fönster på sin västra ända och dels genom två åt öster vettande fönster på den förstnämnda tvärkorridoren.

Kring denna korridor gruppera sig rummen — som uti bottenvåningen äro avsedda mest för expedition, mottagning och operativa behov, i de andra våningarna äro huvudsakligen sjukrum. Förbindelsen mellan våningarna, inberäknat källarvåningen och vinden, förmedlas av en i husets östra del belägen trappa med viloplan i våningarnas halva höjd samt golv och trapp-tenar av kalksten.

Uti bottenvåningen finnas följande lokaler: till höger närmast entrén med ingång strax innanför förstugan expeditionsrum för sysslomannen jämte ett litet arkivrum — det förra dessutom lasarettens sammanträdesrum. Efter att ha passerat en mindre tambur, gemensam för båda expeditionsrummen och med ingång från korridoren, kommer man därefter till läkarens expeditionsrum, varifrån är ingången till mörkrummet, som är så stort att ett rullbord kan där införas. Efter expeditionsrum följer ett undersökningsrum och därefter den åt söder vettande tvärkorridoren, som gör tjänst som väntrum. På andra sidan längdkorridoren har man från väster räknat personbissen, gående genom alla våningar upp på vinden — med elektrisk drivkraft och tillåtande 360 kgs belastning. Därefter rum för skoterskan på nedre operationssalen, så laboratorium — tämligen rymligt, 3,5 × 5 kvm. med nödig inredning —, därefter intagningsbad med av- och påklädningsrum med skilda ingångar och så ett sköljrum med 2 w. c.

Från östra ändan av längdkorridoren inkommer man genom en stor dubbeldörr i den nya operationsavdelningen. Först ligger efter hela dess bredd med belysning från söder ett 9 m. långt och 3 m. brett rum, tvättrummet med 3 tvättfat med nu vanlig konstruktion av Sjögrens tillverkning samt en liten slask. På norra kortväggen äro fästade två cisterner för sterilisering av vatten och koksaltlösning från Calor, varifrån rör leder genom väggen in till operationssalen. Ett par bord, ett rullbord, några stolar och en handdukshängare utgöra den övriga inredningen. Genom en stor dubbeldörr mitt emot korridoren inkommer man i operationssalen. Denna är rymlig, 7,7 × 5,7 kvm., belyses av ett stort fönster på östra väggen, som är utbyggd som ett 2 m. brett utsprång från husfasaden i övrigt och har även takbelysning. Den artificiella belysningen sker genom en stor mitt i rummet hängande förnicklad metallhuv, nedåt av-

slutad av en mattslipad glaskupa och från vars 10 glödlampor ljus kan påsläppas och avstängas i fyra avdelningar. Dessutom ett par väggkontakter. Från operationssalens södra vägg leder en mindre dörr in till ett litet rum inrymmande dels en ångkokgryta för sterilisering av instrument och kärl, dels en elektrisk instrumentkokare, dels en skölbassäng av porslin. Innanför detta upptages sydöstra hörnet av byggnaden av ett litet förrådsrum och från detta kommer man till ett förbandsrum med utgång till det förut beskrivna tvättrummet. I vägen mellan förbandsrummet och operationssalen är inmurad en liggande ångsteriliseringsapparat av Calors tillverkning, i vilken förbandsart. kärl m. m. inläggas från förbandsrummet och uttagas i operationsrummet. Väggarna i operationssalen och tvättrummet äro slutbehandlade med ropolin i de andra till operationsavdelningen hörande rummen strukna med vit oljefärg. Samtliga golv äro av metlacherplattor på betongunderlag samt stålslipad cementhålkål längs väggarna.

Nordöstra hörnet av våningen utgöres av en dublett med ingång från korridoren till trappan mellan våningarna och från vilken korridor en ytterport finnes på norra fasaden. Till dubletten hör en liten tambur med en garderob till höger och ett w. c. till vänster. Dubletten är avsedd för en andra underläkare och finnes i det inre rummet ett inbyggt tvättställ med varmt och kallt vatten. Båda rummen ha fönster åt norr, det inre dessutom åt öster.

Från längdkorridorrens västra ända utgår som en fortsättning av det äldre lasarettets stora korridor en 10·5 m. lång korridor, på vars västra sida ligger en utbyggnad framspringande åt samma väderstreck omkring 7·5 m. — lika långt i alla tre våningarna. Mest åt söder är här förlagd en altan, öppen åt söder och väster 7·5 × 3 meter med ett järnräck åt dessa sidor och cementbelagt golv. Densamma användes som ligghall åt de patienter som ej kunna gå ut och har redan visat sig vara till stor nytta. Det övriga utrymmet i denna utbyggnad upptages i bottenvåningen av en liten förlossningsavdelning, bestående av ett förlossningsrum med tre tvättställ för varmt och kallt vatten och skölbassäng av porslin samt ett rum för barnsängskvinnor på tre sängar. Dessa rum ha alltså sitt ljus från väster. Från korridoren isoleras de genom en tambur i vars ena ända är ingång till ett litet rum med w. c. och ett tvättställ. Mellan tamburen och ligghallen är början till trappan för nedgång till sköterskornas samlingsal med ingång från korridoren. På andra sidan korridoren finnes en mindre mathiss som går från diskrummet i källarvåningen upp genom alla våningarna till köken i de två övre. Den nu sist avhandlade tvärkorridoren är liksom förstugan avstängd från längdkorridoren genom dubbeldörrar med glas i dörrarna och tillhörande väggparti.

Våningarna en och två trappor upp äro fullkomligt lika. Korridorerna äro anordnade på samma sätt som i bottenvåningen och tvärpartiet av korridoren i dess östra ända är inrättad och möblerad till dagrum. Söder om den långa korridoren ligga 6 rum avsedda för två patienter. Rummen äro 5 × 3·2 kvm. och 3·9 m. höga. Det längst åt väster belägna rummet är något bredare och har två fönster, de andra rummen ett fönster. I östra ändan av korridoren är ingången till en större sjuksal för 11 patienter med en golvyta av 8·8 × 9·5 kvm. och tre sammankopplade fönster på södra väggen och ett fönster på den östra. Åt norr finnes med särskild ingång från trappkorridoren två rum, som disponeras av husmodern i första våningen och av nattsköterskorna i andra våningdn. På andra sidan trappan ligga snyggningsrum med tvättställ, w. c. och ett särskilt sköjlrum samt ett rum för förvaring av orena kläder. Därefter avdelningssköterskans rum med tambur och garderob samt ett litet förrådsrum för avdelningen, därefter teköket med spis och disk samt uttag från mathissen och där-
efter i hörnet mot den västra tvärkorridoren personhissen. Väster om tvärkorridoren — motsvarande förlossningsrummen i bottenvåningen ligga två mindre sjuksalar för 4 patienter och med 7 × 3·7 kvm. golvyta. Slutligen finnes en liggbalkong motsvarande den i bottenvåningen samt i hörnet öster om tvärkorridoren en piskbalkong.

På vinden, som för öyrigt är avdelad till kontor och till vilken hissen är uppdragen, finnas över byggnadens östra parti 5 rum avsedda för betjäning och med sängutrymme för 12 personer.

Över jordvåningen utgöres bjälklaget av betongvalv mellan järnbalkar, övriga bjälklag äro utförda av armerad betong med håltegel.

I samtliga sjukrum, sköterske- och betjäningsrum finnes linoleummattor (rödbrun granit) och i stället för papp under mattorna ett lager av 1.5 cm. tjock terramentmassa. I badrum, sköljrum och laboratorium äro golven asfaltstäckta, i diskrum och mörkrum finnas viktoriaplattor. I samtliga trapplan äro inlagda golv av slipad kalksten. Låga trösklar finnas till de flesta rummen skyddade av mässingsskenor. Fönstren äro till form och storlek utförda lika med dem i äldre byggnaden. I samtliga rum kan i ett eller två fönster den övre bågen öppnas och slutas med en fönsterstängningsapparat. Dörrbeslagen äro förnicklade.

Klosetterna äro vattenklosetter och har i samband härmed vattenklosetter införts även i den äldre lasarettbyggnaden, i ekonomibyggnaden samt i underläkarebostaden.

Till möbleringen har använts sjuksängar av vanlig sjukhusmodell och i övrigt furumöbler av ungefär samma enkla modeller som förut ha funnits, men ha alla möbler vitlackerats. Till sköterskerummen ha något prydligare möbler anskaffats, till direktionsrummet en ekmöbel.

Uppvärmningen sker genom lågtrycksånga och har en ny ångpanna härför måst anskaffas och inkopplats till de förut befintliga. Samtliga väremeelement äro placerade under fönstren. Ventilationen sker dels genom varmluft från en varmkammare i jordvåningen, dels genom fönstren. Den uppvärmda luften ledes genom kanaler i väggarna till de olika rummen och den skämda luften på lika sätt genom evakueringskanaler.

Elektrisk hellsning överallt — den levereras av Östersunds elektriska aktiebolag. Kall- och varmvattensledning samt högtrycksångledningar äro anslutna till motsvarande ledningar i den äldre byggnaden.

I denna senare har förutom anläggningen av w. c. följande arbeten blivit utförda:

I bottenvåningen har av den s. k. polikliniska operationsavdelningen vänrummet omändrats till bostad för hushållerskan och avdelningen i övrigt till röntgenavdelning. Denna äro dock ännu ej färdig, då nybeställda apparater, som skulle levererats i februari 1916, till följd av kriget ännu icke erhållits. Det förra sysslomanskontoret har fått den användning som från början avsetts med detsamma, nämligen att vara sköterskerum, och sköterskerummet har blivit enskilt rum. Ett enskilt rum närmast teköket har möblerats till matrum för underläkarna. Av badrummen i första och andra våningarne har den närmast korridoren belägna delen avdelats till förrådsrum, i tredje våningen ett förut till syrum använt rum apterats till samma ändamål.

I operationsrummet i andra våningen har anordnats takbelysning. Det över detta liggande rummet i tredje våningen har härigenom förminskats och borttagits som sjukrum men har fått användning som syrum. Slutligen skall det nuvarande röntgenrummet i tredje våningen — när röntgen kan flyttas till sin nya plats i första våningen — inredas till enskilt rum eller sköterskerum.

I köket har utförts åtskilliga ändringar och reparationer. En ny stor kokspis samt en femte ånggryta har inköpts.

I obduktionslokalen har inletts kallt och varmt vatten samt anordnats avloppsledning.

Genom nybyggnaden och övriga ändringar har sängantalet betydligt tillväxitt och utgör nu 185 i stället för 124, av vilka 158 tillhöra lasarettavdelningen, 12 isoleringsavdelningen, 12 sinnessjukavdelningen och slutligen 3 förlösningsavdelningen.

Slutligen har på grund av landstingets beslut 1915 underläkarebostaden betydligt tillbyggts, så att underläkaren numera har en familjebostad på 4 rum och kök.

Kostnaderna för samtliga byggnadsarbeten och inventarier uppgå till kr. 263 332.66, fördelade som följer:

Tillbyggnad av lasarettet och ändringar i det gamla	kr. 161 257.08
Värme- och ventilationsarbeten	» 15 243.74
Rörlägningsarbeten, vattenledningsarbeten och w. c.-anläggningar	» 19 346.06

Hissar	kr.	7 032·50
Telefoner, ringledning	»	3 596·68
Belysningsarbeten	»	6 341·56
Steriliseringsapparater	»	5 391·00
Diverse, ritningar, kontrollantarvode m. m.	»	6 700·30
Möbler och andra inventarier	»	26 482·64
Underläkarebostadens tillbyggnad	»	11 803·10

Frånräknas kostnaderna för underläkarebostaden samt halva kostnaden för hissarna uppgår medelkostnaden för de nya 61 sjukplatserna till nästan jämnt 4 000 kr. Till underläkarebostaden har landstinget lämnat ett särskilt anslag.

(Græve).

Östhammars lasarett.

Det nya lasarettet rymmer utan svårighet 63 patienter, och med tanke på framtida utvidgning hava vid planläggningen ekonomi- och operationsavdelningarna tilltagits efter större matt än vad det nuvarande behovet kräver. Det är förlagt i en liten naturskön dalgång å bergpartiet väster om staden. Området, som omfattar cirka 3·8 har, är till större delen skänkt av Östhammars stad, under det att mindre delar äro av landstinget inköpta från kringliggande områden. Marken, bestående mestadels av på granitgrund liggande s. k. flottmo, till en mindre del av mylla, är beväxt med en yngre, vacker barrskog, huvudsakligen av tall, varför gott tillfälle finnes till parkanläggning med promenadplatser för patienterna, ävensom för trädgårds- och kålgårdsanläggningar. I norr stöter en del av området intill landsvägen, och här är portvaktstugan förlagd.

Vatten av god beskaffenhet erhåller lasarettet från stadens vattenledning. Det fås från förut omnämnda borrhunn och drives medelst en elektrisk, automatiskt arbetande pump upp i vattentornets reservoar. Den dagliga vattenförbrukningen, beräknad efter 100 l. per person å lasarettet, torde framdeles komma att uppgå till omkring 10 000 l. Allt avloppsvatten renas under passagen genom en modern biologisk reningsanläggning (septic tank), belägen inom lasarettsområdet, innan det inkommer i stadens kloakledning.

Lasarettbyggnaden med en längd av 50 m. och en bredd varierande mellan 15 och 35 m. samt med sin längdriktning ungefär i nordväst-sydost, vilar å sin östra del direkt på berggrund. I västra delen, där marken utgöres av flottmo, blev man nödsakad att på några ställen gräva sig ned till fast berggrund och här gjuta kraftiga betongpelare med ovan liggande valv och på dessa anlägga grunden.

Byggnaden består av källarvåning samt tvänne våningar och vindsvåning. Från lasarettbyggnadens västra och östra ända utspringa mot norr tvenne flyglar, av vilka jag här nedan för korthets skull benämner den västra läkarflygeln och den östra köksflygeln.

Grunden och källarvåningen bestå av betong, övriga våningars ytter- och innermurar äro uppförda av tegel. Till en del innerväggar av mindre betydelse, där påfrestning icke erfordrats beträffande bärkraft, har cementtegel använts, ett byggnadsmaterial, som emellertid genom sin skörhet visat sig vara av mindre god beskaffenhet, vilket särskilt framträtt vid håltagningar. Yttertrappornas steg äro av granit, taket är täckt med tegel, och byggnaden är utvändigt bestruken med vit kalkfärg.

Bjälklagen äro utförda av armerad betong och håltegel mellan järnbalkar. På dessa bjälklag ligger en sanifyllning, och ovan denna är cementgolvet gjutet. För ljuddämpning mellan de båda våningarnas sjuksalar har sörjts medelst ett tjockt sandlager. Samtliga golven i källarvåningen bestå av stålslipad cement med undantag av i budavdelningen, som har golv av marmormosaik. I de övriga våningarna finnas i en del lokaler marmormosaikgolv, i andra äro cementgolven täckta med enfärgad linoleummatta, fästad vid väggarna medelst oljemålade lister av trä. Lokaler med marmormosaikgolv äro följande: båda operationsavdelningarnas samtliga lokaler, laboratoriet, sjukavdelningarnas tvätt-, skölj- och serveringsrum, samtliga klosettrum, köks- och bad-

avdelningarna m. fl. Med linoleummatta äro följande lokaler försedda: sjukavdelningarnas korridorer, salar och sjukrum, samtliga bostadsrum, vestibulerna, läkarens mottagnings-, undersöknings- och mörkrum, sysslomannens rum, väntrummet m. fl. Alla fönster äro dubbelfönster med kopplade bågar, som kunna öppnas inåt och stängas medelst förnickade vred och krokar. I varje sal och sjukrum finnes i fönstrens överbågar ett ventilationsfönster, som med lätthet medelst ett handtag kan öppnas och stängas av en på golvet stående person. Modellen till stängningsanordningen är av s. k. tysk lasarettstyp. Inomhus äro taken samt övre fältet av väggarna strukna med vit kalkfärg, och nedra partiet av de senare till i allmänhet 2:10 m. höjd över golvet är målat med oljefärg i olika kulörer, mestadels i ljus ton. Bostadsrummen äro tapetserade.

Till källarvåningen, som genomlöpes av en långsgående korridor motsvarande den i sjukavdelningen, äro förlagda: badavdelningen, utom badrummet för nyintagna, som finnes i bottenvåningen bredvid huvudingången, ångpanne- och kolrum, rum för hissmaskineriet, desinfektionsavdelningen, verkstadsrum, tvätt- och mangelrum samt en del förrådsrum. I samma våning finnes även och skild från den övriga källarvåningen direkt under köket en avdelning för förvaring av rotfrukter och köttvaror. Här har man undvikit att framdraga varma rörledningar och därigerom kunnat erhålla en sval källare.

Lasarettbyggnadens mittparti inrymmer i bottenvåningen och våningo en trappa upp, vilka äro i det närmaste lika i anläggning, den egentliga sjukavdelningen. Ut efter dess norra del löper en 2.7 meter bred korridor — en motsvarande finnes såsom nämnts även i källarvåningen — vilken i mitten utvidgar sig till ett ljust, trevligt dagrum med i bottenvåningen utgång till en rymlig balkong. Vid korridorrens östra ända finnas i vardera våningen en stor, öppen loggia, lämplig till ligghall och promenadplats för patienterna vintertid. På södra sidan av korridoren ligga i mitten sjuk-salarna, nämligen tre stycken om åtta patienter i vardera av de båda våningarna, och å ömse sidor om dessa finnas mindre sjukrum med plats för 1 å 2 patienter. På norra sidan om korridoren ligga förrådsrum, serveringsrum (försedd med varmskåp), tvättrum, klosettrum (vattenklosetter) samt sköljrum, de senare med automatisk skölj-inrättning. Från vardera av de sistnämnda löper en trumma för oreña kläder, utmynnande i ett uppsamlingsrum i källarvåningen. I sjukavdelningen är även avdelningssköterskans rum beläget. I vindsvåningen av byggnadens mittparti finnes förrådsrummet för patienternas egna kläder med numrerade avdelningar, vardera beräknad för en patient, försedda med hängare, skohylla och hylla för huvudbonaden.

Å norra gaveln är *huvudingången* till lasarettet belägen, vilken genom ett vindfång förer till huvudvestibulen. Härifrån leder en ingång åt höger till bottenvåningens sjukavdelning, en annan åt vänster till den polikliniska avdelningen i läkarflygeln och rakt fram ligger huvudtrappan. Denna, som genomlöper samtliga våningarna, har plansteg av grå, hyvlad kalksten samt barriär av svartmålat järn med ledstänger av fernissad björk. Vid sidan av trappartiet är den elektiska personhissen belägen med grindar såväl åt vestibulen som åt sjukhuskorridoren. Vid huvudvestibulen äro också belägna badrummet för nyintagna, en telefonkiosk samt ett klosettrum.

Den polikliniska avdelningen är förlagd till den s. k. läkarflygeln i bottenvåningen och innehåller ett rymligt väntrum med kapprum, dit man inkommer genom en direkt ingång, läkarens mottagningsrum, ett litet toalettrum, underökningsrum, laboratorium, mörkrum samt en rymlig och ljus septisk operationssal med tillhörande sterilisationsrum och förådsrum. Den septiska operationssalen har ett i väggen inmurat instrumentskåp och är försedd med ett åt öster vettande, nästan hela väggen omfattande treluftsfönster, bestående av inner- och ytterfönster med däremellan befintlig fönsterbänk. De mellersta bågarna kunna öppnas. I denna avdelning och med direkt ingång utifrån ligger också sysslomannens rum, även tjänstgörande som direktionsrum, och i samband med detsamma finnes ett mindre arkivrum med järnbeklädd dörr. I samma flygel en trappa upp ligger den stora, aseptiska operationsavdelningen (varom se nedan). Hit är även röntgenavdelningen förlagd, vilken emellertid till följd

av de dyra tiderna ännu väntar på inmotering av röntgenapparat. I samma våning finnes även med ingång från övre vestibulen översköterskans bostad, bestående av tvenne rum med tambur, varjämte vid samma vestibul ligga ett apoteks- och ett annat förrådsrum. I vindsvåningen av samma flygel äro rummen för elever och städerskor belägna å ömse sidor om en i mitten löpande korridor, och i samband med den senare är ett ljus och trevligt dagrum anordnat.

Den aseptiska operationsavdelningen består av en ljus och rymlig operations-sal, ett tvättrum, ett sterilisation-rum samt ett förbandsrum. Tvättrummet bildas genom en utvidgning åt öster av den genom flygeln löpande korridoren vid dess ända. Här äro tre tvättstall placerade, och i väggen finnes inmurat ett rymligt instrument-skåp. På tvättrumets norra vägg finnas tre dörrar, förande till operations-salen, sterilisationsrummet och förbandsrummet. Operationssalen är ett 6 m. långt, 5 m. brett och 4½ m. högt rum med å norra sidan ett utbyggt fönsterparti, varigenom en utmärkt takbelysning erhålles. Fönsterpartiet, som omfattar hela norra väggen, är ett femluft-fönster med inner och ytterfönster samt mellan dem en 35 cm. bred fönsterbänk. De båda näst yttersta fönsterlufterna kunna öppnas. Golven utgöras i båda operationsavdelningarnas samtliga lokaler av helgjuten marmormosaik, i operationssalarna anordnade med golvvlopp. Väggarna och taken äro målade med vit ripolinfärg. Operationsbordet i aseptiska operationssalen, enligt Dukter J. Risslers modell, är praktiskt och lätt ställbart i olika lägen. I septiska operationssalen är operationsbordet från gamla lasarettet placerat, även det av god konstruktion. I vardera operations-salens taklampa äro monterade 10 elektriska lampor, anordnade i två serier med 5 lampor i vardera. Lampan i septiska operationssalen är dit överflyttad från det gamla lasarettet. Från den aseptiska operationssalen kommer man genom en dörr in i det bredvid liggande sterilisationsrummet, vilket är försett med följande apparater; autoklav, kärkokningsapparat, instrumentkokare samt sterilisationsapparater för vatten- och koksaltlösning.

Autoklaven, modell Stille, med en inre diameter av 80 cm. och inre djup av 85 cm., är i motsats till vad annars är brukligt placerad med sin längdriktning i horisontal ställning. Den vilar på ställningsfötter av smidesjärn och är inmonterad genom en öppning i väggen så, att endast dörrpartiet är synligt och åtkomligt från sterilisationsrummet, under det den övriga delen är belägen i det bredvid liggande förbandsrummet. Apparaten består av hårdhamrad kopparplåt i tvenne cylindrar, den inre 3, den yttre 2¾ mm. tjock med ett avstånd mellan båda mantlarna av 2 cm., bildande ett rum för ånga till förvärmning. Yttercylindern och botten äro väl isolerade och beklädda med tjock järnplåt. Locket är av gjutjärn, invändigt beklätt med kopparplåt samt läses på ett bekvämt sätt förmedelst en vid dörrens centrum befintlig ratt, vilken samtidigt påverkar 8 kraftiga regler av stål. I autoklavens inre finnes utefter långväggen trenne flyttbara hyllor. Denna autoklavtyp, den första i sitt slag här i Sverige, har av lasarettets arkitekt, ing. H. J. Cederström, benämnts Östhammartypen. Från sterilisationsapparaterna för vatten och koksaltlösning föra ledningar genom väggarna till operationssalen, och från apparaten för koksaltlösning är dessutom ett rör draget ända ned till den septiska operationssalen. Detta senare rör med en längd av omkring 10 m. består av koppar, som utvändigt är förnicklad och invändigt försilvrad.

I den från lasarettbyggnadens östra del mot norr utlöpande s. k. köksflygeln äro i källarvåningen inrymda dels den förut omnämnda förrådskällaren för rotfrukter och köttvaror, dels tvättavdelningen.

Tvättavdelningen. Tvättstugan är försedd med en kombinerad tvätt- och skölj-maskin, en centrifug, en såplösningskoktunna, två stora golvfasta blöt- och sköljkar av galvaniserad järnplåt med bottenavlopp samt två mindre dylika på hjul. Dessutom finnes för handtvätt tre väggfasta porslinsbassänger med kranar för varmt och kallt vatten. Kokning och uppvärmning sker med ånga, maskineriet drives elektriskt medelst en motor på 3½ h.-kr. Mangeln, som även drives elektriskt, är en stenslivemangel med undre skiva av släthvylad kalksten och övre skiva jämte fem rullar av bokträ.

I omedelbar anslutning till mangelrummet ligger torken med sex torkbästar, placerade ovanför värmeelement. Till samma avdelning höra ock ett litet strykrum samt ett förrådsrum.

I bottenvåningen ligger köksavdelningen, bestående av ett stort och ljusst kök jämte diskrum, diverse förrådsrum och ett kallrum med cementbassäng för förvaring av mjölk. I närmaste grannskap av köket äro sköterskornas och betjäningens matsalar belägna. Golven i köket jämte dithörande rum äro samtliga av marmormosaik. Ångköket består av en större kokgryta för potatis samt tvenne andra grytor av olika storlek, avsedda för soppor, gröt, sås etc. Till ångköket hör även ett varmskåp. I köket finnes dessutom en större järnspis, levererad av Bolinder i Stockholm, och som eldas med koks eller ved.

I våningen en trappa upp i samma flygel, alltså ovan köksavdelningen äro bostadsrummen för köks- och tvättpersonalen belägna. Hit är också förlagt ett större förrådsrum.

Badavdelningen är förlagd till källarvåningen och består av tre rum, försedda med badkar av emaljerad järnplåt och duschapparat. Det största av dessa rum innehåller två, de båda övriga vardera ett badkar. Badrummet för nyintagna är, såsom nämnts, placerat i bottenvåningen bredvid stora vestibulen och har ett badkar.

Ångpanneläggningen består av fyra stycken ångpannor av Strebeltyp, därav två för varmvatten till vävmeledningen samt de två övriga för lågtrycksånga och avsedda att lämna ånga om 0.75 atmosfäres tryck till apparaterna för sterilisation, desinfektion varmvattenberedning till ångköket, till uppvärmning av köks- och badavdelningarna samt hela souterrinvåningen.

Uppvärmning av lokalerna sker medelst, där så kunnat ske, framför fönstren placerade radiatoror. Av dessa äro de flesta varmvattenselement, under det att de i källarvåningen, operationsavdelningen och i köket äro angelement.

Ventilation. Från samtliga rum, som äro försedda med värmeledning, gå evakueringskanaler i innermuren, vilka i vindsvåningen sammanlöpa i murade skorstenar. Friskluftsintag sker genom i ytterväggarna anbragta ventiler samt genom fönstrens öppnande.

Desinfektionsavdelningen består av två rum i källarvåningen med ugnen inmonterad i väggen mellan dessa båda, så att det ena tjänstgör som inlämnings- och det andra som uttagningsrum. Desinfektionen kan ske antingen med ånga eller formalin. Ugnen, av typ Vapor, tillverkad av verkstadsaktiebolaget Vulkan, Göteborg, har en invändig diameter av 1.20 m. och en invändig längd av 2.35 m. och är försedd med en på skena löpande vagn som genom gaveldörrarna kan utdragas i vilketdera rummet som helst. Ugnen är inmonterad av firma G. Mathiesen, Göteborg.

Personhissen är levererad och inmonterad av Luth och Roséns elektriska aktiebolag, Stockholm. Hissen, som går från källaren till vindsvåningen, skötes medelst tryckknappsmanövrering och är försedd med ringledning för nödsignalering. Hisskorgen, som tillåter en belastning av 320 kg., är tillräckligt stor för införande av en med patientsäng belastad sjukbusvagn. Hissmaskineriet är placerat i ett rum i källarvåningen bredvid hisstrumman.

Elektriska ledningar. Elektrisk kraft erhålles från Östhammars elektricitetsverk, där den frambringas medelst en Dieselmotor. I lasarettet finnas följande elektriskt drivna motorer: för personhissen, tvättavdelningens maskinerier, mangeln samt i pannrummet för automatisk pumpning av kondensvattnet.

Elektrisk belysningsinstallation, ringledningar och lokaltelefoner äro utförda av fabrikör M. Karlsson i Östhammar (ägare av Östhammars elektricitetsverk). I vardera sjukvåningens korridor är å väggen placerat ett nummerskap med ett nummer för varje sjukrum samt ett för nattklockan vid huvudingången. Varje skåp är försett med sin ringklocka. Till natten avkopplas dessa och inkoppling sker till en ringklocka i serveringsrummet i våningen en trappa upp, där nattsköterskan mellan sina besök hos de sjuka brukar uppehålla sig och har sin vilstol placerad. Jämte denna ringledning

finnes en annan från läkarens mottagningsrum, till vardera sjukavdelningens korridor.

Telefon. Lokaltelefon är av L. M. Ericssons i Stockholm system med automatisk växling och avsedd för 20 apparater, varav hittills 16 äro uppsatta. För rikstelefon finnas fyra apparater: en i läkarens mottagningsrum, en i syssломannens rum, en i kiosken vid huvudvestibulen samt en i serveringsrummet en trappa upp, dit växeln är förlagd. Samtliga ledningstrådar äro dragna genom s. k. Bergmansrör, inmurade under putsen.

Brandposter finnas till ett antal av sju, därav sex med bredvid hängande slangar inom lasarettet samt en yttre, placerad mellan lasarettbyggnaden och portvaktsstugan.

Till lasarettet hör även er portvaktsstuga och en likbod. Den förra är belägen å lasarettområdets norra del bredvid landsvägen och är en i smakfull villastil uppförd träbyggnad med källarvåning av betong samt innehåller familjebostadslägenheter för vaktmästaren och maskinisten. Likboden är belägen bland barrträden å en icke i ögonen fallande plats med sådant läge, att de döda kunna dittransporteras, utan att det iakttages från fönstren å lasarettets huvudfasad. Den utgöres av en stenbyggnad under tegeltak med tilltalande utseende, innehållande två avdelningar, bårhuset och obduktionsavdelningen. Den senare är försedd med cementgolv med golvbrunn, elektrisk belysning, vatten och avloppsledning samt järnkamin för uppvärmning.

Kostnaderna för lasarettet belöpa sig till ungefär följande belopp.

Fastigheten.

Byggnader	194 203·34
Värme-, vatten- och avloppsledningar	68 601·18
Septic-tank	6 255·51
Elektrisk belysning, ringledning och lokaltelefon	11 611·17
Elektrisk hiss	5 525·00
Åskledare	1 279·05
Sterilisationsanordningar	11 075·71
Bidrag till vattentornet	10 000·00
Staket och grindar	1 928·90
Arkitekt- och kontrollantarvoden samt ritningar	14 712·60
Inköpt mark och lagfarter	4 576 72
Grävning, sprängning och planeringsarbeten	13 098·28

Kronor 342 867·46

Utrustningen.

Linne	3 236·95
Möbler	6 128·58
Sängar	2 098·00
Sängkläder	2 730·20
Husgerådssaker	1 444·79
Kläder	1 391·50
Skodon och tofflor	427·20
Verktyg	682·81
Gardiner	1 510·21
Operationssalens inredning	1 987·45
Arbetslön å linne, frakter, brandförsäkring m. m.	1 414·87

Kronor 23 052·56

Sedan jag nu avslutat min beskrivning, ligger det mig om hjärtat att såsom min åsikt få framhålla, såväl att norra Roslagen i det nya lasarettet i Östhammar erhållit ett fullt tid-senligt, rymligt och praktiskt inrett sjukhus, vilket jämväl äger en värdig och tilltalande arkitektur, som att Stockholms läns landsting genom sin frikostighet och sin framsynthet tagit ett stort steg framåt i ordnandet av sin sjukvård. (Tonelt).

b. Sjukstugor.

Intet anmärkningsvärt har under året inträffat.

c. Epidemisjukhus.

Referent: Medicinalrådet F. Bissmark.

I *Jönköping* har under året, i avvaktan på lösningen av frågan om uppförande av nytt epidemisjukhus genom om- och tillbyggnad av uthusbyggnad, sängantalet ökat med 15.

I *Visby* har på grund av den ihållande nervfeberepidemien under året stadens församlingshus använts som provisoriskt sjukhus.

Värjö epidemisjukhus. Enär utrymmet å epidemisjukhuset blivit otillräckligt, har en i utkanten av staden belägen byggnad förhyrts och provisoriskt ordnats till sjukhus varigenom ett tjugotal platser vunnits.

I *Ännelholm* har f. d. samskolan under året tagits i bruk för epidemisjukvården, då platsantalet å den förut förhyrda sjukstugan blivit otillräckligt.

Ålvsborgs län. Under året har den förut beträdda vägen för ordnandet av länets epidemisjukvård fortsatt. Landstinget gäldar alla kostnader för farsotssjukvården inom länet; uppför de härför erforderliga sjukhusen samt övertager förut befintliga härför lämpligt belägna och lämpligt beskaffade sjukhus. Sjukhusen förläggas vid provinsial-, resp. extra provinsialläkarestationerna.

Tomt för sjukhus upplåtes kostnadsfritt av respektive kommuner. Sängantalet beräknas till tre sängar för varje 1 000-tal innevånare i städerna och stadsliknande samhällen samt till en säng för varje 1 000-tal å landsbygden. Sjukhusen inrättas med fullt skilda avdelningar för olika sjukdomar; avdelningarnas antal beräknas efter en 20 år omfattande statistik för de olika distrikten rörande den samtidiga förekomsten av två eller flera farsoter. Under år 1916 hava följande nya, av landstinget uppförda, farsotssjukhus tagits i bruk:

Ålvsås epidemisjukhus. Stadens epidemisjukstuga med 16 sängar har indragits, sedan under året det nya, landstinget tillhöriga epidemisjukhuset med 22 sängar öppnats.

Skene epidemisjukhus. Det 1915 nyuppförda farsotssjukhuset nedbrann i jan. 1916. Återuppförandet begynte omedelbart och kunde den nya byggnaden tagas i bruk redan i dec. s. å. Det består av trenne skilda sjukavdelningar med inalles 18 sängar.

Käma epidemisjukstuga med 12 platser.

Ulricehamns epidemisjukhus öppnades i maj månad och har utrymme för 22 patienter.

Borlänge köpings förutvarande provisoriska epidemisjukhus har under 1916 indragits. Farsotssjuka inom köpingen äro numera hänvisade till Stora Tuna sockens, invid köpingen belägna, sjukhus.

Västerås. Under 1916 har en ny sjukpaviljong i två våningar samt ett mindre hus för personalen påbörjats. Beräknas bliva färdigt hösten 1917.

Gällivare kommuns epidemisjukstuga har flyttats till den genom lasarettets öppnande ledigblivna sjukstugan, som har utrymme för 22 patienter (den gamla endast för 10).

d. Tuberkulossjukvårdsanstalter.

Referent: Medicinalrådet E. Sederholm.

I *Tab. N* lämnas en översikt av under 1916 nytillkomna tuberkulosvårdsanstalter. Anläggningskostnader för byggnader under 1916 uppgingo till

Tab. N. Under år 1916 nytillkomna sanatorier och tuberkulossjukhus.

	Anstaltens öppnades	Ägare				Anläggningskostnader, kr.			Antal		Statsbidrag till	
		Landsförling	Kommun	Indiv. ensk. person	Förening	Tomt	Byggnader	Iaventariet	plots	läkare	byggnader, kr.	driften, antal platser
Sjö-Gunnarsbo sanatorium, Älvsborgs län	25/6	1	—	—	—	19 806	593 593	80 275	122	2	120 000	122
Tbc.-pavil. vid Skellefteå las.	20/5	1	—	—	—	1	300 000	30 000	53	1	50 000	2

Anm. Rörande äldre vårdanstalter för tuberkulospatienter se Styrelsens berättelser för åren 1913—18.

¹ Byggt på lasarettens tomt. — ² Bidrag erhållet enl. K. B. 1917 för 53 platser.

893 593 kr. mot 2 830 409 kr. år 1915 och 1 153 691 kr. år 1914. Nyanskaffning av inventarier år 1916 belöpte sig till 110 275 kr.; inräknas dessa utgifter i byggnadskostnaderna, bliva slutsummorna i ordning 1 003 868, 3 132 226 och 1 304 822.

Under året hava statsbidrag till byggnadskostnaderna utgått till följande anstalters uppförande med följande belopp:

Kronobergs läns tuberkulossjukvårdsanstalt vid Eksjö	94 950 kr.
Kalmar » » » Målilla	102 000 »
Älvsborgs » » » Sjö-Gunnarsbo	120 000 »
Malmöhus » och } » Orupssanatoriet	214 000 »
Malmö stads » } »	
Svenska livförsäkringsbolags sanatorieförenings u. p. a. sanatorium vid Solbacken	90 000 »

Under året hava öppnats följande tuberkulossjukvårdsanstalter:

Älvsborgs läns tuberkulossjukhus vid Sjö-Gunnarsbo.
Skellefteå lasarettens tuberkulospaviljong.

Beskrivning av byggnader vid Västeråsens sanatorium, som öppnades redan under år 1913, har förut ej varit intagen i Styrelsens berättelse, men meddelas i denna årg.

Västeråsens sanatorium.

Vårdanstalten är belägen på ungefär 2 kilometers avstånd söder om Borås i en högväxt barrskog med tämligen gott vindskydd mot norr. Söder om sjukhusbyggnaden är en större plan röjd och försedd med rabatter och sandade gångar. Från sjukhusets överta våning öppnar sig en vidsträckt utsikt åt sydost och sydväst.

Sjukhuset, vars fasad vetter mot söder, är uppfört i tre våningar jämte källarvåning. På vinden är inredd en större arbetsal mot söder.

I källaren inrymmes ångpannerum med två lågtryckspannor och två pannor för uppvärmning med ånga, kolrum och hushållskällare.

I bottenvåningen äro förlagda sysslomannens och läkarens mottagningsrum, laboratorium, två badrum för patienterna och ett för betjäningen, en större arbetssal, ett garderob- och filtrum, rum för sputumkokning och desinfektion, det senare endast för ångdesinfektion, och i en flygel åt norr tvätt-, mangel- och strykrum samt linneförråd.

I våningen 1 tr. upp åt söder ligga sjukrum och sköterskerum samt åt norr vid den breda korridoren ett förråd, tekök, tvättrum, 3 klosetter och ett sköljrum. Utefter östra sidan av byggnaden är i denna våning förlagt ett vackert dagrum, åt norr skilt genom skjutdörrar från den rymliga matsalen med 44 sittplatser. Norr därom i flygelns fortsättning ligger köket med tillhörande renseri, disk- och serveringsrum samt en matsal för betjäningen. Av sjukrummen är ett avsett för 5, två för 4, fyra för 2, och ett för 1 patient (isoleringsrum).

Våningen 2 tr. upp inrymmer patientrum av samma storlek och läge som våningen 1 tr. upp och dessutom i sydöstra hörnet ett stort sjukrum för 6 patienter. Flygeln i denna våning upptages av betjäningsrum.

Genom hela byggnaden leda tre trappor: en spiraltrappa längst i norr (kommunikationstrappa mellan tvättrum, kök och betjäningsrum), en i vinkeln mellan huvudbyggnaden och flygeln och en i västra ändan av huvudkorridoren. Huvudtrapporna äro av kalksten, rymliga och ljusa. Huvudentrén ligger mot söder med monumental port.

Sjukhuset är uppfört av tegel av rödbrun färg, fogstruket, tak av tegel, grund och portar av granit. Mellanbottenarna mellan våningarna av håltegelvalv, mellan källare och bottenvåningen betongvalv.

I nedre korridoren utgöres golvetäckningen av tiles, i badet wettlacherplattor, i trätt, desinfektionsrum, sputumkokningsrum av cement; i toaletten tiles, för övrigt så gott som överallt linoleummattor.

Väggar och tak av puts med avrundade hörn. I korridorer och betjäningsrum oljemålade till ungefär 150 cm:s höjd. I rum där fukt kan befaras, äro väggar och tak helt oljemålade.

Fönsteranordningarna i sjukrummen utgöras i allmänhet av kopplade fönster nedtill, fäll- och ställbara fönster upptill.

Värmeelementen äro placerade under fönstren med ventil bakom dem. I köket och tvätten äro de omslutna av gallergenombrotta mantlar med direkt frisklufttillförsel till rummet inom manteln. Evakuationskanaler finnas med öppningar vid golv och tak; w. c. äro försedda med ventilation, som ledes särskilt upp till taket. På vinden äro evakuationskanalerna utvändigt putsade, sålunda eldfasta.

Vatten erhålles från stadens vattenledningsverk i närheten; för förstärkning av vattnets tryck finnes i särskild byggnad en större hydrofor med 3 kraftiga elektriska pumpar, som kunna tillkopplas en och en i händelse av större vattenåtgång. — I maskinrummet finnes en mindre vattenvärmare med ledningar till kök, sköljrum och läkarens rum.

Avloppsvattnet från klosettarna renas i en septic tanc och med ett litet filtrum samt släppes därefter genom täckt ledning ut i Viskan.

Ligghallen i en våning sträcker sig från sjukhusets västra gavel, är 3 $\frac{1}{2}$ meter bred, försedd med fönster på bakre väggen samt elektrisk belysning. I densamma finnes plats för omkring 40 bäddar.

En mindre likbod finnes uppförd. Portvaktshuset inrymmer bostad för portvakt, maskinist och eldare.

Sjö-Gunnarsbo sanatorium.

Sjukhuset är beläget inom Marbäckes socken, 219 m. över havsytan, å en sluttning ovan sjön Åsunden, omkring 700 m. norr om stationen med samma namn vid västra centralbanan och 5 km. söder om Ulricehamn. Bakom sanatoriet höjer sig den med

huvudsakligen barrskog beväxta terrängen ytterligare c:a 23 m., dymedelst givande gott vindskydd mot norr. Framför sanatoriebyggnaden sluttar terrängen mot sjön och erbjuder här en synnerligen vacker och omväxlande lövskog av ek, björk, lind, hassel och hägg m. m. Här ligger på kort avstånd nedanför sanatoriet ett mindre torp, efter vilket sanatoriet fått sitt namn, med tillhörande odlad jord. I sydostlig riktning ligger Marbäcks kyrkby, och mellan denna och sjön ett större område åkerjord, som mot söder begränsas av en högre skogklädd ås. Ur hygienisk synpunkt är sanatoriets läge sålunda synnerligen gott, och fördelen av den fria, vackra utsikten torde ej böra underskattas. Under höst- och vintermånaderna, då sydliga och västliga vindar äro förhärskande, torde dock blåsten från sjön och slätten bliva besvärande.

Den till sanatoriet hörande skogbeväxta arealen utgör 20·85 har; därjämte finnas smärre bitar uppodlad mark, vilka komma att användas för trädgårdsodling. Sanatorieområdet gränsar till sjön på en längd av 450 m., och erbjuder sig här god badstrand.

Sanatorieanläggningen är utförd enligt ritningar av arkitekten Ivar Tengbom i Stockholm och omfattar 6 byggnader, nämligen stora sjukhusbyggnaden med tillhörande ligg-hallar, maskin- och tvätthus, läkarbostad och sysslomansbostad, portvaktstuga samt stall. Anläggningssumman utgör 680 000 kr., därav som förut nämnts 18 000 för inköp av markområde, vartill komma 1 500 för inköp av området för vattenupptagning. Fördelad på 120 sängar utgör detta 5 666 kr. per säng, eller om avgiften för markinköp, kr. 19 500, frånräknas 5 504 kr.

Huvudbyggnaden och maskinhuset äro uppförda av sten med betongvalv och cementgolv, fasaderna putsade med »Terrasit» i vit färg, med nedre partiet, motsvarande souterrängvåningen, i grått. Alla övriga byggnader äro av trä, läkarens och sysslomannens bostäder målade i grågrön färg, stall och portvaktstuga i rött. Taket å samtliga byggnader är täckt med rött tegel. Ligghallarna, av trä, äro byggda i två våningar och ansluta sig omedelbart till vardera gaveln av huvudbyggnaden. Framför denna är en större halvmånformig terrass med gräsmatta och promenadvägar. I övrigt har terrängen med sin naturliga skog såvitt möjligt bibehållits oförändrad.

Byggnadsarbetet, som utförts på entreprenad av byggmästarna A. Jansson och Gustaf Wilén i Örebro, tog sin början i mitten av april 1914 och slutbesiktigades i april 1916.

Huvudbyggnaden med fasad åt söder är uppförd i T-form i två våningar med souterrängvåning och vindsvåning över mittpartiet. På grund av terrängens beskaffenhet har byggnaden hopträngts så mycket som möjligt från sida till sida och i stället fått ökad höjd. Sjukavdelningarna upptaga byggnadens hela längd en och två trappor upp, och dagrummet har förlagts till mittpartiet tre trappor upp. I vestibuler och trappuppgångar är taket byggt med kryssvalv.

Souterrängvåningen upptages åt södersidan till vänster om huvudingången av läkaravdelningen, däribland röntgenrum, ett stort laboratorium och rum för ljusbehandling, kapprum, filterum och toilett; till höger av telefonrum, linneförråd, badavdelning, arbetsrum för patienter samt kapprum och rum för hallfilar, toilett och förrådsrum. I bakre flygeln ligger sysslomannens kontor, sputumdesinfektionsrummet, bageri samt diverse källarlokal. I vinkeln mellan huvudbyggnaden och bakre flygeln är entrén till sjukhuset. I västra, bakre lilla flygeln är likrummet beläget med särskild ingång utifrån.

En trappa upp ligger avdelningen för manliga patienter jämte tillhörande isoleringsrum, sköterskerum, tekök, tvättrum, sköljrum och toilett och två trappor upp motsvarande avdelning för kvinnliga patienter. Korridorerna äro relativt smala, och patienternas klädkåp äro placerade i sjuksalarna. I vardera gaveländan finnes en trappa, som förbinder de olika våningarna med souterrängvåningen. I bakre flygeln en trappa upp är matsalen för patienterna förlagd samt den s. k. lilla matsalen, båda hållna i grönt med indirekt takbelysning, vidare köksavdelningen och personalens matsal. Inredningen i köksavdelningen är fullt modern med alla nutida bekvämligheter. Diskmaskin finnes icke, däremot särskild servis för patienter och personal. I bakre flygeln två trappor upp äro personalens rum belägna.

Mittpartiet tre trappor upp omfattar ett större dagrum och läsrum, i blå allmogefärg, med en loggia utefter hela längden, därifrån en präktig utsikt över Åsunden. Å ömse sidor om dagrummet äro underläkarens och husmoderns rum belägna. Över mittpartiet reser sig ett mindre torn, där ett stort slagur är placerat. I sin helhet gör sanatoriet ett synnerligen gediget och prydligt intryck.

Maskinhuset innehåller utom ångpannerum och elektricitetsverk, tvättinrättningen och desinfektionsugnen. En trappa upp finnas rymliga tork- och strykrum samt bostadsrum för maskinist och eldare.

Uppvärmningen sker i huvadbyggnaden och maskinhuset med lågtrycksångvärmeledning, i läkarbostaden medelst varmvatten.

Belysningen är överallt elektrisk med en installation för c:a 550 glödlampor jämte diverse motordrift.

Gott dricksvatten erhålles från en grundvattenbrunn, belägen i en dalgång på ett avstånd av c:a 600 m. från sanatoriet. Denna dalgång utgör utlopp för ett krossgrusområde av över 10 m. bredd. Vattentillgangen från detta tillflöde är beräknad till 37 kbm. per dygn, men kan möjligen därifrån fås c:a 45 kbm. En lågreservoir strax intill upptar 25 kbm., härifrån pumpas vattnet upp i en högvattencistern om 25 kbm., belägen på högsta punkten, 23 m. ovan sanatoriegrundens nivå.

W.-C.-systemet är överallt infört, och avloppsledningen har ett rikligt och naturligt fall mot sjön Åsunden, däri den tömmer sig.

Skellefteå lasarets tuberkulosavdelning.

Byggnadsbeskrivning har ej ännu inkommit till Styrelsen.

e. Barnsjukhus.

Härom intet att meddela.

f. Konvalescenthem.

Härom intet att meddela.

g. Vanförestalter.

Härom intet att meddela.

C. Omsättningen å de civila sjukhusen m. m.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

En översikt över omsättningen å de civila sjukhusen år 1916 meddelas i Tab. O. Av tabellen framgår att totala antalet civila sjukvårdsanstalter, från vilka uppgifter ingått, uppgick till 554 med 30 115 vårdplatser. Det dagliga antalet å dessa anstalter vårdade uppgick till 22 961.

a. Epidemisjukhus.

I Tab. 24 a ingå uppgifterna från epidemisjukhusen tillsammans med uppgifterna från lasarett och sjukstugor. För några av de viktigare sjukdomarna meddelas här nedan uppgifter för epidemisjukhusen ensamt.

	Under året					Under året			
	intagna		avlidna			intagna		avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.
Scarlatina	3 994	4 004	144	143	Febris abdominalis	347	389	26	33
Diphtheria	4 519	4 663	118	132	Paratyphus	59	73	9	9
Morbilli	162	155	7	3	Dysenteria	21	25	—	—
Rubeola	33	48	—	—	Poliomyelitis anterior acuta	55	53	10	6
Parotitis epidemica	25	15	—	—	Meningitis cerebrospinalis epid.	163	109	72	42
Pertussis	38	44	2	2	Tetanus	3	1	1	—
Variola	5	9	—	1	Febricula	36	24	—	—
Varicellæ	95	60	—	1	Angina tonsillaris	751	798	—	—

Å epidemisjukhusen hava dessutom vårdats c:a 700 observationsfall.

b. Polikliniker och ljusinstitut.

Å polikliniken för köns- och hudsjukdomar vid sjukhuset S:t Görän i Stockholm hava behandlats följande sjukdomar:

	Män.	Kvinnor.		Män.	Kvinnor.
Syphilis hereditaria	9	57	Alopecia areata	17	8
» acquisita	984	520	Prurigo	7	27
därav recens	—	—	Pruritus	50	31
Gonorrhœa	1 295	303	Vulvitis. Vaginitis. Endometritis	—	—
därav	—	—	Pityriasis rosea	21	26
urethritis gonorrhœica acuta	—	—	» versicolor	9	—
urethritis » chronica	—	—	Erythema multiforme et nodosum	30	17
epididymitis gon.	259	—	Urticaria	29	151
prostatitis gon.	12	—	Zoster	35	20
strictura urethræ gon.	4	—	Eczema	354	643
lymphadenitis gon.	6	—	Psoriasis	70	61
rheumatismus gon.	—	—	Lupus erythematosus	2	23
Jrethritis non gonorrhœica	127	—	Ulcus varicosum cruris	13	57
Phimosi vel paraphimosi	87	—	Impetigo	115	107
Ulcus molle	204	18	Acne	99	89
Bubo inguinalis	37	—	Furunculus	34	16
Erysipelas	2	7	Perniones	1	—
Morbilli	1	1	Trichophytia	38	32
Rubeola	5	4	Scabies	657	431
Varicellæ	10	13	Dermatiter	57	43
Phlegmone	9	—	Nævus	1	—
Seborrhœa	34	—	Lichen simplex chr.	7	7
Rosacea	17	—	Lichen ruber	8	—
Balanit	146	—	Sycosis parasitaria	80	—
Ulcera penis	37	—	Andra hudsjukdomar	71	19
Herpes genitalis	28	—	Tumores	73	—

Av de å polikliniken behandlade hava en del intagits å sjukhuset.

Polikliniken har varit besökt av 8 493 personer, därav å manliga avdelningen 5 141 patienter och å kvinnliga 3 352.

Asyl för spetäiska	1	34	4	1	10 438	16	28·6	16
Konvalescenthem ¹⁰	4	173	2 106	7	43 752	0·33	119·9	20·8
Anstalter för vanföra	3	146	1 249	9	51 447	0·72	141·0	41·2
Samtliga civila sjukvårdsinrättningar för kroppssjukdomar ¹⁰	553	30 017	210 303	12 045	8 347 650	5·73	22 870·3	39·6
Upptagningsanstalter för sinnessjuka ¹¹	1	98	38	2	32 955	5·26	90·3	2·4 år
Samtliga anstalter (civila) för sjukvård ¹²	554	30 115	210 341	12 047	8 380 605	5·73	22 960·6	39·8
Sjukvårdsanstalter, tillhörande stat, landsting eller kommun ¹³	476	26 674	193 802	11 174	7 373 776	5·77	20 202·2	38·0
Sjukvårdsanstalter, tillhörande stiftelser ¹⁴	35	2 487	10 994	683	795 708	6·21	2 180·0	72·3
Sjukvårdsanstalter vid bruk och industriella verk eller tillhörande enskilda personer ¹⁵	43	954	5 545	190	211 121	3·43	578·4	38·1

¹ Sjukhuset Eiras två avd. räknade som ett sjukhus. Uppgifterna från konv. avd. vid Sabbatsberg ej medtagna, men fr. 1916 för Sahlrenska sjukhuset. I platsantalet äro ej medräknade inalles 79 sängplatser i evakuationspaviljonger, isoleringsrum och å upptagningsanstalten för hastigt insjuknade vid Sabbatsbergs sjukhus. Fr. o. m. årg. 1916 äro uteslutna Söderby sjukhus och Löwenströmska lasarettens the.-sjukhus och samtliga med hospital förenade upptagningsanstalter. — ² Se not 1. Sjukhuset vid Långbro och Provisoriska sinnessjukhusen i Stockholm uteslutna, vidare Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne samt konvalescentavd. vid lasaretten, men däremot ej avd. för barnsjukdomar vid lasarett eller lasarettens barubörds- och the.-avdelningar. — ³ Serafimerlunds avd. för stad och län räknade som ett sjukhus. Här äro uteslutna barubördsavd. vid Uppsala, Jönköpings, Lunds och Malmö sjukhus, avd. för barnsjukdomar vid akademiska sjukhuset i Uppsala och Lunds lasarett (se Tab. 23), tuberkulosavdelningarna vid Sabbatsbergs och St Görans sjukhus, Akademiska sjukhuset i Uppsala, Norrköpings lasarett, Allmänna sjukhuset i Malmö, Lunds lasarett, Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, Umeå och Skellefå å lasarett (se Tab. 15), Barnsjukhuset Simon o. Matilda Sachs minne samt konvalescentavd. vid Sahlgrenska sjukhuset. — ⁴ Sjukhuset vid Långbro, upptagningsanst. i Ulvsunda, Uppsala, Nyköping, Sandbyhov, Växjö, Västervik, Lund, Göteborg, Vänersborg, Kristinehamn, Säter och Härnösand, vilka äro upptagna i Styrelsens berättelse om sinnessjukvården. — ⁵ Ett par sjukstugor, tillhöriga hofug, medräknade. — ⁶ Ännu några epidemisjukhus tillhöriga enskilda brukshofug finnes, för vilka uppgifter ej ingått. — ⁷ Se not 2, 5 och 6. — ⁸ Här äro uteslutna de i not 2 omnämnda vårdanstalterna för sinnessjuka samt Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne, vidare de i not 3 uppräknade barubörds- och the.-avdelningarna, avd. för barnsjukdomar vid Uppsala och Lunds lasarett samt konvalescentavd. vid Sahlgrenska sjukhuset, vilka avd. upptagas nedan under resp. rubriker (se not 10). — ⁹ Uppgifterna avse endast anstalter, från vilka berättelser ingått. — ¹⁰ Lasarettens barubörds- och the.-avdelningar, ävensom avd. för barnsjukdomar äro ej räknade såsom särskilda anstalter (kol. 2). — ¹¹ Diakonissanstaltens sjukhus och sjukhem äro räknade som en anstalt. Upptagningsanstalterna för hastigt insjuknade och konvalescenthemmen äro räknade som särskilda anstalter, ehuru båda upptagningsanstalterna och 2 av konvalescenthemmen äro nära förbundna med lasarett. — ¹² Här ingå ej avd. för sinnessjuka vid lasaretten (sålunda ej liksom de foregående ären avd. för sinnessjuka vid Katarina sjukhus i Stockholm), utan endast Provisoriska sinnessjukhuset å Södermalm i Stockholm, vilka räknats såsom en anstalt (se Tab. 10, avd. B); upptagningsanstalterna vid hospitalen ingå ej här, utan i Styrelsens berättelse över sinnessjukvården i riket. — ¹³ Se not 10 och 11. — ¹⁴ Hit räknas även anstalter tillhörande föreningar. Uppgifterna omfatta sålunda lasarettens sjukstugorna och de flesta epidemisjukhus (se ovan), jubileumsfondens lungotsannatorier och övriga i Tab. 15. II nämnda, i Tab. 23 avd. A omnämnda Radiumhemmet, Ekmaniska sjukhemmet samt de förut bland lasarett medtagna S. och M. Sachs minne och barnsjukhusen vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och vid Lunds lasarett, vidare Flensborgska vårdanstalten, allmänna barubörds-huset med undantag av Pro Patria, des-samt sjukhusen vid försörjningsinrättningarna, upptagningsanst. för hastigt insjuknade, konvalescenthemmen utom Stortorp samt asyl för spetäiska. — ¹⁵ Diakonissanstaltens sjukhus, Sofuhemmet, Röda korsets sjukhem, Hejkensköldska sjukhuset i Arboga, samtliga barnsjukhus utom S. och M. Sachs minne, Flensborgska vårdanstalten och avd. för barnsjukdomar vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och Lunds lasarett, vidare ingå barnhus, barnsanatorier, konvalescenthemmet Stortorp, anstalter för vanföra, samtliga sjukhem för obotligt sjuka och barubörds-huset Pro Patria. — ¹⁶ Förutom några sjukstugor och epidemisjukhus samt alla under Tab. 15, avd. III, nämnda enskilda vårdanstalter, vidare de i Tab. 23, avd. A upptagna utom Diakonissanstaltens sjukhem, Sofuhemmet, Röda korsets sjukhem och Radiumhemmet i Stockholm, Ekmaniska sjukhemmet samt Hejkensköldska sjukhuset i Arboga. — ¹⁷ Vid beräkning av talen i kol. 7 och 9 har den vanliga metoden på grund av det ringa antalet intagna ej kunnat komma till användning.

Röntgenavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus.

<i>Röntgendiagnostik.</i>		<i>Röntgenterapi.</i>	
Under året undersökta patienter	2 588	Under året behandlade patienter	115
För frakturer, luxationer	943 fall	För tumörer	20 fall
> arthritter, osteiter, bentumörer	246 >	> tuberkulosis lymphoglandulorum	60 >
> inflammationer i näsans bihålor	140 >	> lupus	2 >
> sjukdomar i kärlsystemet	101 >	> morbur Basedowi	9 >
> i digestionskanalen m.m.	442 >	> pseudoleucæmia	3 >
> i respirationsorganen	443 >	> acne	3 >
> i urinorganen	112 >	> ulcus	6 >
Av andra anledningar	111 >	> övriga sjukdomar	12 >

Ljusbehandlingen vid St Görans finsen-röntgen-radiumavdelning.

Behandlade patienter	650	däruv med röntgenbehandling	2 343
Antal seancer	12 503	> > radiumbehandling	376
däruv med finsenbehandling	9 377	> > kvartslampbehandling	407

De för året nya patienterna hava behandlats för

Lupus vulgaris	183	Lichen verruc.	1
Scrophuloderma	16	Acne vulgaris	28
Lupus erythematosus	43	> roacea	19
Epithelioma	9	Eczema	98
Tuberculides	5	Psoriasis	9
Andra former av tuberculos	29	Clavus	3
Alopecia areata	23	Verrucæ	17
Trichophytia capillitii	22	Lues	6
> barbæ	33	Pruritus ani et vulvæ	24
Favus capillitii	—	Angioma	37
Sycosis vulg.	14	Sarcoma	5
Nævus pigmentosus	4	Övriga	15
Lichen simpl. chron.	7		
			Summa 650

c. Barnbördshus.

En redogörelse för å barnbördshusen intagna kvinnor lämnas i **Tab. P**; en fördelning å ålder och civilstånd meddelas även.

I **Tab. Q** redovisas de å barnbördshusen födda barnen med fördelning i levande födda och dödfödda. I **Tab. R**. lämnas en översikt över de därstädes avlidna barnen.

Fosterlägen hos å barnbördshusen födda barn.

Nack- bjudning	Hjäss- bjudning	Pann- bjudning	Ansikts- bjudning	Sättes- och fotbjudning	Tvär- och snedläge	Obestämt läge	Summa
11 588	228	18	42	453	32	101	12 462

Anm. Endast foster äldre än 28 veckor medtagna. Siffrorna avse läget vid fostrets framfödande. Under tvärläge avses det ursprungliga fosterläget, men ej medräknat i summa fosterlägen.

Tab. P. Å barnbördshusen intagna efter ålder, civilstånd m. m. år 1916.

Barnbördshus	Intagna kvinnor										Avlidna	Sända till sjukhus
	Under 20 år	20-30 år	30-40 år	Över 40 år	Ogifta	Gifta	Änkors ¹	Födeseor	Förel-födeseor	Om-födeseor		
<i>A. Intagna för förlossning.</i>												
Allm. barnbördsh., Stockh. . .	205	1 774	872	124	1 323	1 646	6	1 338	1 637	2 975	11	45
Södra barnbördsh., do . . .	148	1 734	1 000	125	879	2 126	2	1 183	1 824	3 007	9	22
Pro Patria, do . . .	8	265	234	25	46	486	—	262	270	532	—	—
Avd. v. Akad. sjukh., Uppsala	40	471	233	43	162	619	6	381	506	787	1	—
G. Westmans barnbördshus, Linköping	12	141	116	19	76	209	3	113	175	288	—	4
Barnbördsh. i Norrköping . . .	48	319	133	28	204	316	8	213	315	528	1	1
» Jönköping	19	129	119	20	61	224	2	132	155	287	2	20
» Karlskrona	6	137	77	10	42	183	5	86	144	230	1	3
Avd. v. Lunds lasarett	57	476	332	67	240	688	4	339	593	932	3	16
» Allm. sjukh. i Malmö	66	793	351	48	318	932	8	493	765	1 258	10	21
Barnbördsh. i Göteborg	118	1 170	674	121	613	1 448	22	868	1 215	2 083	8	16
» Gävle	23	202	156	27	100	333	5	170	318	488	4	—
Summa	750	7 691	4 297	657	4 064	9 260	71	5 478	7 917	13 395	50	148
<i>B. Intagna av annan orsak.</i>												
Allm. barnbördsh., Stockh. . .	23	78	46	8	78	77	—	—	—	155	—	7
Södra barnbördsh., do	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	—	—
Pro Patria, do	—	3	6	2	—	11	—	3	8	11	—	—
Avd. v. Akad. sjukh., Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—
G. Westmans barnbördshus, Linköping	3	9	6	1	6	13	—	10	9	19	—	1
Barnbördsh. i Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Jönköping	4	10	8	1	6	17	—	10	13	23	—	—
» Karlskrona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—
Avd. v. Lunds lasarett	4	26	22	9	13	48	—	16	45	61	—	2
» Allm. sjukh. i Malmö	—	6	2	1	5	4	—	4	5	9	—	—
Barnbördsh. i Göteborg	11	82	70	24	52	133	2	65	122	187	7	—
» Gävle	2	—	1	—	2	—	1	2	1	3	—	—
Summa ¹	47	214	161	46	162	303	3	110	203	650	7	10

¹ För de anstalter, som lämnat uppgifter härom. — ¹ Fränskilda häri medräknade.

Dödsorsakerna för de å de allmänna barnbördshusen avlidna kvinnorna hava varit

Eclampsia	10 fall	Embolia	4 fall
Sepsis puerperalis	9 »	Bronchopneumonia	1 »
Placenta prævia	4 »	Förblödning	1 »
Salpingoophoritis	2 »	Pneumonia acuta	1 »
Tuberculosis	2 »	Peritonitis	7 »
Vitium org. cordis	5 »	Nephritis	4 »

Summa 50 fall

Tab. Q. På barnbördshusen år 1916 födda barn.

Barnbördshus	Levande födda						Dödfödda						Tvillingbörder
	Fullgångna			Ofullgångna			Fullgångna			Ofullgångna			
	G.	Fl.	S:a	G.	Fl.	S:a	G.	Fl.	S:a	G.	Fl.	S:a	
Allm. barnbördsh., Stockholm	1265	1114	2379	.	.	105	29	24	53	.	.	22	23
Södra barnbördsh., do	1318	1214	2532	65	62	127	17	14	31	14	11	25	34
Pro Patria do	263	228	491	.	.	8	3	7	10	.	.	5	3
Avd. v. Akad. sjukh. i Uppsala	369	370	739	14	18	32	8	7	15	5	4	9	13
G. Westmans barnbördshus i Linköping	122	130	252	8	12	20	3	3	6	6	2	8	4
Barnbördsh. i Norrköping	240	247	487	.	.	27	5	—	5	.	.	5	9
» » Jönköping	132	101	233	12	9	21	9	4	13	7	6	13	4
» » Karlskrona	121	101	222	.	.	6	2	1	3	.	.	2	3
Avd. v. Lunds lasarett	474	373	847	41	40	81	8	5	13	9	10	19	21
» » Allm. sjukh. i Malmö	612	526	1138	13	6	19	14	8	22	10	5	15	18
Barnbördsh. i Göteborg	895	855	1750	.	.	132	26	22	48	.	.	18	136
» » Gävle	220	213	433	14	9	23	7	5	12	—	—	—	4
Summa	6 031	5 472	11 503	.	.	601	131	100	231	.	.	141	172

¹ Dessutom 1 tvillingbörd.

Tab. R. Antal å barnbördshusen avlidna barn.

Barnbördshus	Efter naturlig förlossning	Efter utdragning på säte eller fot	Efter kejsarsnitt	Efter tångförlossning	Summa
Allm. barnbördshuset, Stockholm	55	5	—	5	65
Södra barnbördshuset, do	73	3	—	2	78
Pro Patrias barnbördsh., do	4	1	—	4	9
Avd. vid Akad. sjukhuset i Uppsala	11	—	—	1	12
G. Westmans barnbördshus, Linköping	6	—	—	—	6
Barnbördshuset i Norrköping	7	—	—	—	7
» » Jönköping	6	—	—	—	6
» » Karlskrona	4	—	—	1	5
Avd. vid Lunds lasarett	119	—	5	—	24
» » Allm. sjukhuset i Malmö	28	—	2	—	30
Barnbördshuset i Göteborg	41	—	—	2	43
» » Gävle	13	—	—	1	14
Summa dödsfall	267	9	7	16	299
Därav i första levnadsdygnet	119	4	5	6	134
» andra »	43	2	—	1	46
» tredje »	30	—	—	2	32
» fjärde och följande dygn	75	3	2	7	87

¹ Därav 3 efter vändning.

Sjukdomar och oregelbundenheter hos å barnbördshusen intagna barnaföderskor.

Albuminuria	492 fall	Partus præmaturus	2 fall
Nephropathia gravidarum	4 >	Graviditas extrauterina	10 >
Eclampsismus	43 >	Hæmatoma vaginæ et vulvæ	7 >
Eclampsia { gravidarum	36 >	Febris resorptionis in partu. (aborta)	75 >
{ parturientium	38 >	Febris re-orptionis in puerp.	515 >
{ puerperarum	26 >	Parametritis. Pelveoperitonitis	37 >
Nephritis	68 >	Sepsis puerperalis	19 >
Neuroretinitis albumiurica	— >	Trombophlebitis v. saphenæ	83 >
Pyelitis, pyelonephritis	80 >	> > > > > > > > > > >	29 >
Cystitis	142 >	Lymphangitis mammae	182 >
Hydramnion	48 >	Mastitis	25 >
Mola hydatidosa	7 >	Kolpitis, Bartolinitis	13 >
Placenta prævia totalis	22 >	Tuberculosis	75 >
> > > > > > > > > > >	39 >	Syphilis	85 >
Ablatio placentæ præmatura	33 >	Gonorrhœa	32 >
Pelvis justo minor	83 >	Övriga infektionssjukd.	26 >
Myoma uteri	38 >	Anæmia	15 >
Cancer uteri	— >	Epilepsia	6 >
Tumor ovarii	4 >	Psychosis	10 >
Prolapsus funiculi	41 >	Andra nervsjukdomar	4 >
> > > > > > > > > > >	3 >	Vitium organicum cordis	92 >
Ruptura uteri	— >	Varices	178 >
> > > > > > > > > > >	2 >	Pncumoniâ acuta	12 >
> > > > > > > > > > >	29 >	Andra andningsorganens sjukd.	66 >
Hypotonia uteri et musc. abdom.	256 >	Appendicitis	5 >
Retentio placentæ totalis	72 >	Andra matsmältningsorganens sjukdomar	41 >
> > > > > > > > > > >	41 >	Musklernas, ledgångarnas och bensystemets	
Retentio velamentorum	156 >	sjukdomar	9 >
Hæmorrhagiâ [gravis] sub et post partum	227 >	Hudens sjukdomar	50 >
Abortus mensium 1—3	617 >	Tumores	5 >
> > > > > > > > > > >	460 >		

Å barnbördshusen intagna kvinnor med avseende på digivningsförmåga.

Antal mödrar (under året intagna), vilkas barn fått endast moderns mjölk	10 393			
> > > > > > > > > > >	moderns mjölk + konstgjord föda	200		
> > > > > > > > > > >	oförmögna till digivning på grund av sjukdom	55		
	> > > > > > > > > > >	> > > > > > > > > > >	vårtornas beskaffenhet	19
			dålig mjölkavsöndring	43

Summa mödrar **10 710**

Ann. För barnbördshusen i Uppsala och Norrköping saknas uppgifter.

Förlossningsoperationer hos å barnbördshusen intagna kvinnor.

Kejsarsnitt, abdominalt	22 fall	Nedtagning av en fot	9 fall	
Kejsarsnitt, vaginalt	18 >	Inre vändning på fot	27 >	
Operation för utomkvedshavandeskap	8 >	Do med utdragning	44 >	
Yttre vändning på huvud	3 >	Utdragning på säte, manuel	25 >	
> > > > > > > > > > >	— >	> > > > > > > > > > >	> > > > > > > > > > >	10 >
> > > > > > > > > > >	3 >	> > > > > > > > > > >	> > > > > > > > > > >	42 >

Utdragning med fång	470 fall	Skräpning	65 fall
Borrning och utdragning med kranioklast	36 >	Framkallande av förtidig börd	118 >
Huvudets avtagande och fostrets utdragning	3 >	Framkallande av missfall	21 >
Placentaoperation	74 >	Reposition av framfallen navelsträng	3 >
Bröst- eller bukinalvornas uttagande och fostrets utdragning	— >	Utvidgning av moderkakan med instrument	5 >
Utrymning av uterus	26 >	» » » ballong	— >
Inre lossande och uttagande av efterbörd	— >	Metreury	14 >
Uttagande av kvarhållen moderkaksbit	38 >	Kopporys	2 >
Abortoperation	566 >	Episiotomi	186 >
Hinnornas öppnande	455 >	Perineotomi	58 >
		Övriga operationer	21 >

Dödfödda samt dödsorsaker bland på anstalten avlidna barn.

Dödfödda.		Sepsis	4 fall
Döda före födelsen	223 fall	Melaena neonatorum	12 >
» under födelsen av kvävning	108 >	Trauma	16 >
» » » annan orsak	41 >	Hæmorrhagia cerebri	4 >
Summa dödfödda	372 fall	Ruptura tentorii	— >
Dödsorsaker.		Medfödd syphilis	10 >
Missfoster och bildningsfel	26 fall	Sclerema	5 >
Ofullgånghet	133 >	Bronchitis acuta	9 >
Asphyxi	28 >	Pnenmonia	— >
Medfödd svaghet	44 >	Vitium congenitum cordis	— >
		Övriga	8 >
		Summa avlidna barn	290 fall

Levande utskrivna barns sjukdomar under vistelsen å barnbördshusen.

Icterus neonatorum	37 fall	Blenorrhœa non gonorrhœica	5 fall
Asphyxia	9 >	Paresis nervi facialis	5 >
Kephalhæmatoma	15 >	» brachii (Erb.)	3 >
Melaena neonatorum	13 >	Fractura claviculæ, brachii, femoris	4 >
Sclerema	7 >	Bronchitis acuta	2 >
Pemphigus contagiosus	9 >	Pneumonia	— >
Syphilis	13 >	Hernia	2 >
Blenorrhœa gonorrhœica	17 >	Andra sjukdomar	22 >

Missbildningar hos å barnbördshusen födda barn.

Monstrum	2 fall	Pes varus	12 fall
Acrania	6 >	Polydactylia	7 >
Cheilognathopalatoschisis	7 >	Hernia	4 >
Spina bifida	6 >	Andra former	9 >

Sjukdomar hos på barnbördshusen vårdade, men där icke förlösta kvinnor.

Graviditas	286 fall	Menometrorrhagia	58 fall
Abortus imminens	68 >	Hæmorrhagia post abortum	10 >
Albuminuria	26 >	» in puerperio	11 >
Nephropathia gravidarum	— >	Kystoma ovarii	5 >
Nephritis	3 >	Myoma uteri	7 >
Eclampsismus	— >	Emesis	— >
Pyelitis	15 >	Hyperemesis	— >
Cystitis	8 >	Tumores	13 >

Icke obstetriska operationer.

Laparotomia	16 fall	Erasio	37 fall
Kolpoperineorrhagia	9 >	Incisio	7 >
Ovariotomia	5 >		

D. Kostnader för sjukhusvård.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

En översikt över *inkomster och utgifter* vid de civila sjukvårdsinrättningarna under år 1916 meddelas i **Tab. S.**

Kostnaden för underhållsdag, efter frånräkning av utgifter för ny-, till- och ombyggnader, har vid de särskilda *lasaretten* uppgått till följande belopp:

Stockholms stad. Kr.	Kalmar län. Kr.	Skaraborgs län. Kr.
Kungl. Serafimerlasarettet 4'61	Kalmar lasarett 3'29	Mariestads lasarett 2'97
Sabbatsbergs sjukhus 4'38	Oskarshamns > 3'44	Lidköpings > 2'74
Sjukhuset S:t Göran 3'58	Västerviks > 3'24	Falköpings > 3'14
Katarina sjukhus 3'91	Borgholms > 3'42	Värmlands län.
Maria > 5'18	Gottlands län.	Karlstads lasarett 3'12
Provisoriska sjukhuset 4'83	Viaby lasarett 3'45	Filipstads > 3'42
Barnsjukh. S. o. M. Sachs minne 3'38	Blekinge län.	Örebro län.
Söderby sjukhus 4'00	Karlskrona lasarett 3'38	Örebro lasarett 3'17
Sjukhuset vid Långbro 3'51	Karlsхамns > 3'75	Västmanlands län.
Sjukhuset Eira 3'04	Kristianstads län.	Västerås lasarett 3'30
Stockholms län.	Kristianstads lasarett 3'89	Sala > 3'07
Löwenströmska lasarettet 3'06	Sjmrishamns > 4'04	Köpings > 4'01
Södertälje lasarett 4'08	Ängelholms > 4'09	Norbergs > 3'55
Norrhälje > 3'52	Malmöhus län.	Kopparbergs län.
Östhammars > 5'90	Lunds lasarett 4'01	Falu lasarett 4'19
Uppsala län.	Landskrona > 4'43	Mora > 3'25
Akademiska sjukh. i Uppsala 3'63	Hälsingborgs > 3'38	Smedjebackens > 4'12
Södermanlands län.	Ystads > 4'98	Gävleborgs län.
Nyköpings lasarett 3'80	Trälleborgs > 4'31	Gävle o. Gästriklands lasarett 3'50
Ekilstuna > 3'89	Hörby > 4'54	Söderhamns lasarett 4'47
Flens > 3'98	Malmö stad.	Hudiksvalls > 4'39
Östergötlands län.	Allmänna sjukhuset 4'47	Västernorrlands län.
Linköpings lasarett 2'86	Hallands län.	Härnösands lasarett 3'75
Norrköpings > 2'91	Halmstads lasarett 3'58	Sundsvalls > 3'31
Söderköpings > 3'51	Falkenbergs > 3'43	Örnsköldsviks > 3'13
Vadstena > 2'69	Varbergs > 3'85	Backe > 3'90
Pinspångs > 3'27	Göteborgs och Bohus län.	Sollefteå > 3'39
Kisa > 2'31	Kungälv lasarett 3'02	Jämtlands län.
Jönköpings län.	Uddevalle > 3'52	Östersunds lasarett 3'92
Jönköpings lasarett 4'07	Strömstads > 3'61	Västerbottens län.
Ulfspårre-Hägerflychtiska lasarettet i Eksjö 3'33	Göteborgs stad.	Umeå lasarett 3'50
Kronobergs län.	Allm:o o. Sahlrenska sjukh. (inräkn. konvalesc.-avd.) 4'27	Skellefteå > 4'19
Vaxjö lasarett 3'92	Holtermannska sjukhuset 3'45	Norrbotlens län.
Ljungby > 3'29	Älvsborgs län.	Luleå lasarett 3'09
	Vänernsbergs lasarett 3'55	Piteå > 3'70
	Alingsås > 3'40	Haparanda > 2'92
	Borås > 3'36	Gällivare > 3'60

Tab. S. Översikt av *inkomster och utgifter* vid civila sjukvårdsanstalter år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
U t g i f t e r, k r.					I n k o m s t e r, k r.					
Summa.	därav för ny-, till- och ombyggnader.	pr underhålls- dag, kostnaden för ny-, till- och ombyggnader		Summa.	d ä r a v					
		inräknad.	ej inräknad.		patient-avgifter.	avkastning ¹ av donationer, gåvor m. m.	anslag av landsting och personlig sjukvårdsavgift.	anslag av kommuner o. personlig sjukvårdsavgift.	statsanslag till drift	
Sjukhus enligt Tab. 9	17 706 324	2 926 130	4 46	3 72	17 711 450	3 236 045	105 365	9 220 033	4 131 288	² 540 699
Lasarett i egentlig bemärkelse ³	15 995 857	2 926 130	4 55	3 72	16 000 983	3 029 559	96 901	9 115 172	2 892 424	540 699
Sjukstugor	1 067 339	38 981	3 20	3 07	1 067 339	263 765	¹⁰ 30 160	628 946	91 883	¹¹ 11 921
Epidemisjukhus ⁴	2 465 549	177 839	4 00	3 71	2 465 549	195 894	2 556	452 915	1 776 256	2 556
Lasarett (egentl.), sjukstugor o. epidemisjukhus ⁵	19 528 745	3 142 950	4 37	3 67	19 533 871	3 469 218	129 617	10 197 033	4 760 563	555 176
Anstalter för tuberkulossjuka	5 968 808	289 711	4 00	3 80	5 963 707	1 623 014	90 550	1 967 483	1 324 960	713 469
jubileumsfondens lungsotsanatorier	613 988	—	4 08	4 08	613 988	316 013	86 911	—	—	200 000
landstings, kommuners, menighetors ⁶	4 783 721	190 184	3 79	3 64	4 783 721	922 927	3 639	1 967 483	1 324 960	505 748
enskilda	571 099	99 527	6 31	5 86	565 998	384 074	—	—	—	7 721
Enskilda sjukhus och sjukhem ⁴	441 393	—	4 94	4 94	424 619	320 287	52 679	—	48 000	—
Barnsjukhus ⁷	633 236	3 700	3 00	2 98	694 733	68 590	296 274	—	296 739	900
Barnsanatorier	372 787	63 791	2 39	1 98	370 858	170 100	17 421	34 708	64 766	⁷ 578
Sjukhus vid försörjningsurättningar ⁴	1 842 333	19 000	1 81	1 79	1 842 333	81 781	—	—	1 734 381	—
Sjukhem för obotl. sjuka ⁸	721 453	1 170	2 40	2 40	1 028 217	250 507	677 013	50 076	38 644	—
Barnbördshus ⁹	532 914	—	5 04	5 04	536 188	153 489	97 741	600	203 162	102 453
Asyl för spetsläke	26 079	1 581	2 50	2 35	26 079	—	—	—	—	22 000

Anm. Vid beräkning av kostnaden för underhållsdag hava endast de sjukhus medtagits, från vilka fullständiga uppgifter ingått.

¹ Använd för sjukhusens ändamål. — ² Frånsett statsbidrag för vård av tuberkulossjuka. — ³ Här äro nteslutna sjukhuset vid Långbro, Stockholms stads provisoriska sinnessjukhus, lasarettens tuberkulosavdelningar, Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne samt konval.-avd. vid Sabbatsbergs sjukhus; däremot ingå de med lasarettens förenade barnsjukhusen och barnbördsavdelningarna. — ⁴ Från en del hava ej några uppgifter om inkomster och utgifter erhållits (jfr Anm. ovan). — ⁵ Se not. 3 och 4. — ⁶ Här äro medtagna tuberkulosavdelningarna vid St. Görans och Sabbatsbergs sjukhus, Akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettens i Norrköping och Lund, Allmänna sjukhuset i Malmö, Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg samt lasarettens i Umeå och Skellefteå (jfr not 3). — ⁷ Utom Barnsjukhusen i Uppsala och Lund, som ingå bland lasarett. — ⁸ Diakonissanstaltens sjukhem ingår ej häri. — ⁹ Barnbördsavd. vid sjukhusen i Uppsala, Jönköping, Lund och Malmö ingå bland lasarett. — ¹⁰ Av bolag. — ¹¹ Genom K. Vattenfallsstyrelsen.

III. Rättsmedicinen.

A. Rättsmedicin i egentlig bemärkelse.

Referent: Medicinalrådet F. Block.

I **Tab. 2** meddelas ett sammandrag av alla under året till Medicinalstyrelsen inkomna ämbetsberättelser från läkare i riket rörande av dem på vederbörligt förordnande verkställda medikolegala besiktningar.

En översikt över de mål, som för avgivande av rättsmedicinskt utlåtande till Medicinalstyrelsen inkommit år 1916, meddelas här:

Barnamord	5	Misshandel	2
Barnuppfostningsbidrag	5	Simulation	2
Fosterfödrivning	1	Våldsam död	1
Kvacksalveri	1		
		Summa	17

Rättsmedicinska nämnden har under året sammanträtt 21 gånger och därvid förutom ovan anförda ärenden handlagt 19 protokoll med utlåtanden över rättsmedicinska obduktioner.

B. Rättspsykiatri.

Referent: t. f. byråchefen E. Luritzen.

Rörande *rättspsykiatriska nämndens* verksamhet må nämnas att under året behandlats 151 mål och avgivits utlåtande över inalles 121 mål.

Från år 1915 balanserade mål	22	
Under år 1916 inkomna mål	129	151
Under år 1916 avgivna utlåtanden	121	
Till år 1917 balanserade mål	30	151

Översikt över avgivna utlåtanden.

Den undersökte tilltalad för	Otillräkneliga	I saknad av förståndets fulla bruk	Tillräkneliga	Summa
Mord	5	—	—	5
Barnamord	2	—	—	2
Mordbränd	10	—	4	14
Stöld, förfalskning	23	1	11	35
Skudegörelse, misshandel, hemfridsbrott	15	1	2	18
Fosterfödrivning	—	—	1	1
Sedlighetsbrott	9	1	5	15
Mened	2	—	1	3
Militära disciplinmål	3	—	1	4
Tjänstefel	1	1	3	5
Summa	70	4	28	102
Civilmål				19
Summa				121

Av de å hospital undersökta hava 68.6 % förklarats vara i saknad av förståndets bruk (otillräkneliga), 4 % i saknad av förståndets fulla bruk och 27.4 % tillräkneliga.

Uti Meddelanden från Kungl. Medicinalstyrelsen n:r 28 har Medicinalstyrelsen i tryck utgivit sju under året av läkare och Styrelsen avgivna utlåtanden.

Nämnden har handlagt 25 mål angående utskrivning från hospital av för brott tilltalade otillräkneliga förklarade personer i enlighet med bestämmelserna i § 52 gällande hospitalsstadga.

Nämnden har avgivet 36 utlåtanden i ärenden, som stå i samband med nya äktenskapslagen.

Nämnden har under året sammanträtt 44 gånger.

IV. Veterinärväsendet.

Berättelse härom utgives särskilt: *Sveriges officiella statistik*, Hälso- och sjukvård, Det civila veterinärväsendet.

V. Apoteksväsendet.

Referent: Medicinalrådet E. Sederholm.

Tab. T redovisar för den å apoteken tjänstgörande farmaceutiska personalen. Å samtliga apotek i riket funnos anställda 143 elever för att genomgå föreskriven lärotid. Dessutom tjänstgjorde å apoteken 236 farmacie kandidater och 587 legitimerade apotekare.

Tab. T. Å apoteksinrättningar tjänstgörande farmaceutisk personal år 1916.

Elever	Farmacie studiosi och kandidater	Legitimerade apotekare	Summa
143	236	587	966

Apotekens *antal* och *tillstånd* redovisas summariskt i **Tab. U**.

Tab. U. Timade förändringar i apoteksinrättningarnas antal och tillstånd m. m. år 1916.

Förut befintliga apotek och deras natur		Under året nyanlagda	Vid årets slut befintliga apotek och deras natur					Av dessa kontrollerades genom			Omsättning i besittningsrätten till apotek			Beviljade, vid årets slut ännu ofullbordade										
Säljbart privileg.	Personligt privilegium	Filiapotek	Medikamentsförråd	Summa	Personligt privilegium	Medikamentsförråd	Säljbart privilegium	Personligt privilegium	Filiapotek	Medikamentsförråd	Summa	Årsvisitation	Avisyning	Inspektion	Personella privilegier	Tilldelade säljbart privileg	Stadsfästelse meddelad med säljbart privileg	Summa	Förut beviljade	Under året beviljade				
																					12	1	322	5

Genom nådiga resolutioner hava privilegier å personella apotek tilldelats C. V. Lindqvist i Skara, C. E. R. Sundberg i Fränsta, J. A. Leander i Näs-sjö, I. G. Hässler i Gislaved, J. A. Haldin i Hemse, J. A. Tyrén i Tome-lilla, O. T. Lindholm i Burträsk, E. P. G. Lundgren i Flen, V. Sundéli i Leksand, A. O. H. Rahm å apoteket Nordstjärnan i Göteborg, G. S. H. von

¹ Däruti medräknat Drottningholms slottsapotek. — ² Apoteken i Emmaboda, Flen och Näs jämte medikamentsförrådet i Kosta. — ³ Se tab. 26, kol. 5. — ⁴ Se tab. 26, kol. 2—4. — ⁵ Se tab. 26, kol. 6. — ⁶ Se Tab. 26, kol. 7. — ⁷ Apoteket i Lidingö. — ⁸ Apoteken i Överkalix, Nynäshamn och Skinn-skatteberg samt medikamentsförråden i Bräcke, Kolsva och Robertsfors.

Schéele å apoteket Leoparden i Stockholm, K. T. Rudén i Dannemora, H. E. Thomson i Strömsholm, P. Kullin i Värnamo, A. E. Hultquist i Varberg, J. H. L. Areskoug i Lidköping, E. F. Sandström i Bergsjö, C. O. E. Stille i Alvik, B. W. Hallberg i Alingsås, J. E. F. Swensson i Älvsbyn, A. J. Enequist i Östhammar, N. A. Brunius i Grythytted, H. Strandell å apoteket Kronan i Göteborg, J. W. Hamner å apoteket Elefanten i Stockholm, J. E. Hagaens i Ragunda, F. O. Larsson i Övertorneå, E. O. Englund i Tingsryd och P. A. Jonsson å apoteket S:t Sigfrid i Växjö.

Av Medicinalstyrelsen hava arrenden å apotek tilldelats G. H. V. Bergqvist i Håby, H. C. A. Olivecrona i Ragunda, A. A. Rising å apoteket Fenix i Stockholm, A. J. W. Swedenborg å apoteket Lejonet i Landskrona, C. E. Carlsson å apoteket Ejdern i Göteborg, K. Aulin i Alfta och E. P. Bergqvist å apoteket Hjorten i Kalmar.

Följande apoteksinrättningar hava under året blivt avsynade: apoteket i Emmaboda, apoteket Hjorten i Stockholm, apoteken i Vivstavarv, Fränsta, Burträsk, Nås, Nässjö, Skara, Gislaved och Dannemora, apoteket Leoparden i Stockholm, apoteken i Flen, Leksand och Tomelilla, medikamentsförrådet i Kosta, apoteket i Hemse, medikamentsförrådet i Klintehamn, apoteket Nordstjärnan i Göteborg, apoteken i Gysinge, Burträsk och Alvik, apoteket Kronan i Varberg, apoteken i Värnamo, Lidköping och Ragunda, apoteket i Bergsjö, apoteket Hjorten i Örebro, apoteket i Östhammar, apoteket Elefanten i Stockholm, apoteket Lejonet i Stockholm och apoteket i Söderåkra.

Över förrättade årsvisitationer av förste provinsialläkarna hava från dem inkommit vederbörliga protokoll.

På uppdrag av Medicinalstyrelsen hava inspektioner blivt verkställda under året av professor C. Th. Mörner nämligen å apoteksinrättningarna i Säter, Borlänge, Hedemora, Sundbyberg, Rinbo, Ragunda, Undersaker, Östersund (»Hjorten»), Sollefteå, Anundsjö, Örnsköldsvik, Umeå, Degerfors, Skellefteå, Jörn, Piteå, Luleå, Kalix, Överkalix, Övertorneå, Haparanda, Överluleå, Kiruna, MalMBERGET, Gällivare, Kisa, Högsby, Mörbylånga, Växjö (»Lejonet»), Tranås, Rejmyra, Vingåker, Älvkarleö, Vaxholm, Tierp, Avesta och Heby.

Dessutom har professor V. Lindberger inspekterat apoteksinrättningarna i Uppsala (»Kronan»), Boxholm, Ödeshög, Valdemarsvik, Borgholm, Mälilla Brösarp, Malmö, (»Kronan»), Hälsingborg (»Kärnan»), Bjuv, Halmstad, (»Vakteln»), Varberg, Göteborg, (»Biet» och »Lejonet»), Vänersborg, Alingsås, Borås (»Kronan»), Ulricehamn, Skene, Svenljunga, Trollhättan, Skövde, Hjo, Töreboda, Skinnskatteberg och Falun.

Medikamentsförråden i Överkalix, Åsheda, Nynäshamn och Skinnskatteberg skola förändras till självständiga apotek enligt Kungl. brev den ²⁵/₈, ⁶/₁₀ och ¹⁰/₁₁. Apoteket i Lenhovda skall förändras till medikamentsförråd enligt Kungl. brev den ²⁵/₈. Medikamentsförråden i Bräcke, Kolsva och Robertsfors äro beslutade enligt Kungl. brev den ²⁰/₁₀ och ³⁰/₁₂.

TABELL-BILAGOR.

Tab. 1. Provinsial-, extra provinsial-, stads- och stadsdistriktsläkare samt andra praktiserande läkare, tandläkare, barnmorskor och av kommun eller landsting anställda sjuksköterskor inom varje län vid 1916 års slut.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktiserande läk.	Tand-läk.	Barn-morskor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktiserande läk.	Tand-läk.	Barn-morskor	Sjuk-skö-ter-skor
Stockholms stad	22	380	137	142	435	Södermanlands län.					
Stockholms län.						Eskilstuna prld.	1	—	—	12	1
Knivsta prld.	1	1	—	9	1	Malmköpings >	1	3	—	9	1
Norrälja >	1	1	—	16	4	Nyköpings >	2	—	—	12	—
Rimbo >	1	—	—	14	1	Strängnäs >	1	1	—	10	—
Stockholms >	1	16	1	31	10	Trosa >	1	—	—	4	—
Södertälje >	1	—	—	4	1	Vingåkers >	1	1	—	8	1
Västerhanninge >	1	1	—	9	2	Björkviks > (l-del)	1	—	—	4	1
Östhammars >	1	1	1	8	4	Aspa exprld.	1	—	—	4	—
Botkyrka exprld.	1	—	—	2	1	Björnlunda >	1	—	—	3	1
Dalarö >	1	—	—	3	2	Julita >	—	—	—	—	—
Gnesta > (l-del)	—	—	—	1	—	Gnesta > (l-del)	1	—	1	1	—
Skebo >	1	—	—	5	3	Oxelösunds mld. ⁵	1	—	1	1	—
Värmdö >	1	—	—	6	5	Katrineholms >	1	3	3	3	—
Åkersbergs >	1	—	—	3	1	S:a å landsbygd	13	8	5	71	5
S:a å landsbygd	12	20	2	111	35	Nyköping	2	2	4	3	1
Södertälje	2	3	5	6	3	Eskilstuna	3	4	6	9	—
Djarholm	1	5	7	1	2	Torshälla	—	—	—	1	—
Vaxholm	1	2	—	2	1	Strängnäs	2	1	2	1	—
Norrälja	1	1	1	2	1	Mariefred	1	—	—	1	—
Öregrund	1	—	—	1	—	Trosa	1	—	—	1	—
Lidingö köping	1	2	1	2	1	Summa i städer	9	7	12	16	1
Nynäs hamns >	1	1	—	3	1	Summa för länet	22	15	17	87	6
Sundbybergs >	1	1	1	3	2	Östergötlands län.					
Summa i städer	9	15	15	20	11	Kisa prld.	1	1	—	13	1
Summa för länet	21	35	17	131	46	Linköpings >	1	—	—	15	2
Uppsala län.						Mjölby >	1	1	2	9	3
Uppsala prld.	2	—	—	17	1	Motala >	1	1	—	6	3
Enköpings >	1	—	—	19	2	Söderköpings >	1	1	—	15	1
Tierps >	1	—	—	6	1	Tjällmo >	1	1	—	8	1
Lövsta exprld.	1	—	—	3	—	Valdemarsviks > (l-del)	1	—	—	4	1
Dannemora >	1	—	—	3	—	Åtvidabergs > (l-del)	1	—	—	4	—
Alvkarleö >	1	—	—	6	2	Ödeshögs >	1	1	—	4	2
S:a å landsbygd	7	—	—	54	6	Åtvidabergs mun.	1	—	1	2	2
Uppsala	3	16	12	7	4	Björkviks prld. (l-del)	—	—	—	2	—
Enköping	1	2	2	3	—	Reijmyra exprld.	1	—	—	3	1
Summa i städer	4	18	14	10	4	Stegeborgs >	1	—	—	3	—
Summa för länet	11	18	14	64	10	Torpa >	1	—	—	—	—
						Boxholms >	1	—	—	6	1
						S:a å landsbygd	14	6	3	94	18
						Linköping	4	14	7	10	6
						Norrköping	2	15	11	11	21
						Söderköping	1	2	1	1	3

¹ Därav 1 förste provinsialläkare. I siffrorna även medräknade 1:e och 2:a stadsläkarna samt en läkare för den s. k. Enskedestaden och en för Bromma, vilka områden ej utgöra särskilda distrikt. — ² För 1916 medräknade en del militärläkare (utan enskild praktik), som fört ej medtagits. — ³ Eubart vid sjukhus anställda ej medräknade. — ⁴ Därav 1 förste provinsialläkare tillika provinsialläkare. — ⁵ Numera municipalläkaredistrikt. —

⁶ Därav 1 förste provinsialläkare.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provincial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	I de prov., prov.-ext. och bitr. prov., stads- och stads-distr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provincial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	I de prov., prov.-ext. och bitr. prov., stads- och stads-distr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Motala	1	—	3	3	2	Kalmar prld. . .	1	2	—	9	1
Vadstena	—	4	1	2	4	Mällila > . . .	1	—	—	7	2
Skänninge	1	—	—	1	2	Mörbylånga > . . .	1	—	—	7	1
Summa i städer	9	35	23	28	38	Mörtfors > . . .	1	—	—	6	1
Summa för länet	23	41	26	122	56	Söderåkra > . . .	1	—	—	8	2
Jönköpings län.						Vimmerby > . . .	1	1	—	9	1
Gislaveds prld. . .	1	—	—	10	2	Valdemarsvik > (l.-del)	—	—	—	3	—
Jönköpings > . . .	1	—	—	11	1	Åtvidaberg > (l.-del)	—	—	—	2	—
Näsjö >	1	1	—	8	2	Grönskåra exprld. . .	1	—	—	2	1
Unnarvads > . . .	1	—	—	4	1	Nybro >	1	—	1	5	2
Vetlanda > . . .	1	—	—	12	1	Stranda > . . .	1	1	1	3	3
Vrigstads > . . .	1	2	—	8	2	Sta & landsbygd	13	6	2	85	19
Yärnamo >	1	—	—	8	1	Kalmar	13	4	4	4	2
Åsheda > (l.-del)	—	—	—	2	—	Oskarshamn > . . .	1	2	2	3	2
Mulseryds exprld. .	—	—	—	3	—	Västervik	2	2	3	5	1
Tranås >	1	4	2	7	—	Vimmerby	1	1	1	2	—
Vetlanda > . . .	1	—	1	1	1	Borgholm	—	—	—	2	—
Värnamo >	1	—	1	4	1	Summa i städer	7	9	10	16	5
Gräana	1	1	—	5	2	Summa för länet	20	15	12	101	24
Sta & landsbygd	11	8	4	83	14	Gottlands län.					
Jönköping	14	7	7	11	2	Hemse prld.	1	—	—	14	1
Huskvarna	1	1	1	3	—	Slite >	1	1	—	11	1
Näsjö	1	1	3	6	1	Visby >	1	—	—	15	1
Eksjö	1	3	2	5	2	Klintehamns exprld.	—	—	—	—	—
Summa i städer	7	12	13	25	5	Ljugarus >	—	—	—	—	—
Summa för länet	18	20	17	108	19	Sta & landsbygd	3	1	—	40	3
Kronobergs län.						Visby	1	6	3	4	7
Kosta prld.	1	1	—	6	3	Summa för länet	4	7	3	44	10
Ljungby >	1	1	1	11	2	Blekinge län.					
Markaryds > . . .	1	1	—	5	—	Jämshögs prld. . .	1	—	—	8	4
Tingsryds > . . .	1	—	—	7	2	Karlshamn > . . .	—	—	—	9	4
Växjö >	*2	1	—	20	3	Karlskrona > . . .	*2	—	—	20	5
Åsheda >	1	—	—	4	—	Ronneby >	—	—	—	8	2
Emmaboda > (l.-del)	—	—	—	4	2	Kyrkhults exprld. .	—	—	—	1	1
Unnarvåd > (l.-del)	—	—	—	2	—	Sta & landsbygd	3	—	—	46	16
Ryds exprld	1	—	—	4	1	Karlskrona	1	13	5	10	12
Ålmhults >	1	—	—	5	2	Ronneby	1	2	1	1	2
Grönskåra > (l.-del)	—	1	—	1	—	Karlshamn	2	4	2	2	3
Sta & landsbygd	9	5	1	69	15	Sölvesborg	1	1	1	1	2
Växjö	1	4	5	5	6	Summa i städer	5	20	9	14	19
Summa för länet	10	9	6	74	21	Summa för länet	8	20	9	60	35
Kalmar län.						Karlskrona	1	13	5	10	12
Borgholms prld. . .	1	1	—	5	1	Ronneby	1	2	1	1	2
Emmaboda > . . .	1	—	—	2	1	Karlshamn	2	4	2	2	3
Gamleby >	1	—	—	11	2	Sölvesborg	1	1	1	1	2
Högeby >	1	1	—	6	1	Summa i städer	5	20	9	14	19
						Summa för länet	8	20	9	60	35

* Därav 1 förste provinsialläkare. — * Förste provinsialläkare tillika provinsialläkare. — * Därav 1 förste provinsialläkare tillika provinsialläkare.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov.-ext. och bitr. prov., stads- och stadsdist. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov.-ext. och bitr. prov., stads- och stadsdist. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Kristianstads län.						Ystad	2	4	4	6	—
Borby prld.	1	3	1	29	6	Trälleborg	1	3	2	4	3
Broby >	1	2	—	10	8	Summa i städer	17	95	46	101	12
Brösarps >	1	—	—	14	2	Summa för länet	35	105	50	333	62
Hässelholms >	1	1	—	25	7	Hallands län.					
Klippan >	1	1	2	21	13	Falkenbergs prld.	1	—	—	24	4
Kristianstads >	1	—	—	23	10	Halmstads >	2	—	—	21	3
Ängelholms >	1	1	—	19	7	Kungälv >	1	—	—	13	1
Jämshögs > (l.-del)	—	—	—	2	—	Ullareds >	1	—	—	7	1
Båstad exprld. (l.-d.)	1	—	—	3	2	Markaryds > (l.-del)	—	—	—	2	—
Västra Vrams >	1	—	—	9	1	Oskarströms exprld.	1	—	—	3	2
Åhus >	1	—	—	3	—	Torups >	—	—	—	—	1
Ålmhults > (l.-del)	—	—	—	1	—	Båstads > (l.-d.)	—	—	—	1	—
Hörs > (>)	—	—	—	1	—	Summa i städer	6	—	—	71	12
Röstänga > (>)	—	—	—	3	1	Halmstad	2	5	4	3	6
Summa i landsbygd	10	8	3	163	57	Laholm	1	1	1	1	2
Kristianstad	13	6	4	7	2	Falkenberg	1	1	2	3	2
Simrishamn	1	1	1	1	1	Varberg	1	3	3	3	3
Ängelholm	—	3	2	2	1	Kungälv	1	2	—	1	1
Hässelholm	—	2	2	3	1	Summa i städer	6	12	10	11	14
Summa i städer	4	12	9	13	5	Summa för länet	12	12	10	82	26
Summa för länet	14	20	12	176	62	Göteborgs och Bohus län.					
Malmöhus län.						Göteborgs prld.	1	4	—	22	2
Lunds prld.	1	1	—	37	5	Häby >	1	2	—	14	1
Anderslövs >	1	—	—	20	5	Jörlanda >	1	1	—	8	1
Hälsingborga >	1	2	—	14	6	Orusts >	1	—	—	3	1
Hörby >	1	2	2	14	1	Tanums >	1	—	—	11	2
Ystad >	1	1	—	14	1	Tjörns >	1	—	—	7	2
Terkomatorps >	1	1	—	31	7	Uddevalle >	1	—	—	4	—
Åsums >	1	1	—	16	7	Fiskebäckskils exprld.	—	—	—	3	—
Eslövs exprld.	1	—	—	5	1	Fjällbacka >	1	—	—	5	1
Höganäs >	1	1	1	15	8	Färsbergs >	1	—	—	3	2
Hörs >	1	—	—	5	1	Ljunskile >	1	—	—	3	1
Kjävlinge >	1	—	—	10	2	Orusts västra >	1	—	—	6	2
Löberöds >	1	—	—	11	1	Styrö >	1	1	—	5	—
Röstinga >	1	—	—	2	1	Smögen >	1	—	—	1	—
Skurups >	1	1	1	4	—	Summa i landsbygd	13	8	—	95	15
Svedala >	1	—	—	6	1	Göteborg	1	15	68	52	107
Vällinge >	1	—	—	11	1	Kungälv	1	1	—	1	—
Veberöds >	1	—	—	8	1	Marstrand	1	—	—	1	1
Trälleborgs >	1	—	—	9	1	Lysekil	1	1	1	4	1
Summa i landsbygd	18	10	4	232	50	Uddevalle	2	3	4	7	1
Malmö	16	44	16	45	—	Strömstad	1	1	—	1	1
Lund	2	20	8	15	5	Summa i städer	21	74	57	121	4
Landskrona	2	4	4	6	1	Summa för länet	34	82	57	216	19
Hälsingborg	3	17	10	21	—						
Eslov	1	3	2	4	3						

¹ Därav 1 förste provinsialläkare. — ² Därav 1 förste provinsialläkare tillika provinsialläkare.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provincial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rau-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor.	Sjnk-skö-ter-skor	Provincial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rau-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjnk-skö-ter-skor
Älvsborgs län.						Värmlands län.					
Alingsås prld.	1	—	—	8	2	Arvika prld.	1	1	—	11	2
Billingsåföra >	1	—	—	10	3	Likenäs >	1	—	—	5	2
Borås >	1	—	—	13	2	Filipstad >	1	—	—	13	1
Eds >	1	—	—	6	1	Kils >	1	1	—	12	1
Herrljunga >	1	1	1	10	1	Molkoms >	1	—	—	12	2
Melleruds >	1	1	—	8	1	Sunne >	1	—	1	8	2
Skene >	1	—	—	10	1	Säffe >	1	—	1	4	3
Spillebrunns >	1	—	—	13	2	Torsby >	1	1	1	5	3
Svenljunga >	1	—	—	11	2	Visnans >	1	—	—	5	2
Trollhättans >	1	—	—	11	4	Arjengs >	1	—	1	5	2
Ulricehamns >	1	—	—	17	1						
Hörsätters exprld. . . .	1	—	—	4	1	Charlottenb. exprld.	1	—	—	4	1
Kinna >	1	—	—	5	1	Malsjö >	1	—	—	7	—
Lilla Edets >	1	—	—	2	1	Glava >	—	—	—	3	1
Tösbo >	1	—	—	5	1	Järnskogs >	1	—	—	7	—
S:a & landsbygd	15	2	1	133	24	Ransätters >	1	—	—	5	—
Trollhättan	1	2	2	12	2	Töcksmarks >	—	—	—	1	—
Vänersborg	12	3	2	3	2	Uddeholms >	1	—	—	7	3
Alingsås	1	6	3	5	—	S:a & landsbygd	15	3	4	114	25
Borås	2	10	5	12	2	Karlstad	13	8	9	10	10
Ulricehamn	1	6	1	4	1	Kristinehamn	2	1	4	4	4
Ämål	1	1	1	2	1	Filipstad	1	1	2	3	2
Summa i städer	8	28	14	39	8	Arvika	—	3	4	3	3
Summa för länet	23	30	15	171	32	Summa i städer	6	13	19	20	19
Skaraborgs län.						Örebro län.					
Grästorps prld.	1	—	—	8	1	Askersunds prld. . . .	1	—	—	6	2
Falköpings >	1	—	—	17	1	Grythyttedens > . . .	1	—	—	5	1
Hjo >	1	—	—	7	1	Karlskoga >	1	—	1	5	2
Hova >	1	—	—	9	3	Nora >	1	—	—	4	2
Lidköpings >	1	—	—	22	3	Fellingsbro >	1	—	—	7	2
Mariestads >	1	—	—	15	1	Fjugesta >	1	—	—	8	—
Vara >	1	2	2	9	1	Odensbacken >	1	—	—	6	1
Töreboda exprld.	1	—	—	4	1						
S:a & landsbygd	8	2	2	91	12	Örebro exprld.	1	1	—	12	7
Mariestad	12	1	1	4	—	Hallsbergs >	1	1	—	11	3
Lidköping	1	3	2	5	—	Degerfors >	1	—	—	3	1
Skara	2	—	2	5	—	Hjortkvarns >	1	—	—	2	—
Skövde	1	5	3	6	—	Karlskoga >	1	1	—	5	1
Hjo >	1	—	1	1	—	Lindesbergs >	1	1	—	3	1
Tidaholm	1	—	1	3	—	Ljusnarsbergs >	1	1	1	5	1
Falköping	1	4	2	3	—	Ramsbergs >	1	—	—	3	—
Summa i städer	9	13	12	27	—	Ämmebergs >	1	—	—	3	2
Summa för länet	17	15	14	118	12	S:a & landsbygd	16	5	1	88	26

1 Därav 1 förste provinsialläkare.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	Le prov., ext. och bitr. prov., stads- och stad-distr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjnk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	Le prov., ext. och bitr. prov., stads- och stad-distr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Örebro	14	11	9	17	4	Hedemora	1	1	2	1	1
Askersund	1	—	1	1	—	Ludvika köping . . .	1	—	1	2	1
Nora	1	—	1	1	—	Summa i städer	5	9	8	13	4
Lindesberg	1	—	1	1	2	Summa för länet	24	18	17	117	49
Summa i städer	7	11	12	20	6	Gävleborgs län.					
Summa för länet	23	16	13	108	32	Alfta prld.	1	—	—	4	1
Västmanlands län.						Bergsjö >	1	—	—	5	5
Heby prld.	1	—	—	20	1	Gävle >	1	—	—	11	5
Kolsva >	1	—	—	16	1	Hudiksvalls > . . .	1	—	—	8	4
Norbergs >	1	1	—	5	4	Järvsö >	1	1	1	7	1
Västerås >	*2	1	—	19	4	Lös >	1	—	—	2	1
Ramnäs exprld.	1	—	—	3	2	Oxelbo >	1	—	—	6	3
Skinnskattebergs >	1	—	—	2	—	Söderhamns > . . .	1	2	—	13	2
Västaufors >	1	—	—	3	2	Arbrå exprld. . . .	1	—	—	3	—
S:a & landsbygd	8	2	—	68	14	Bollnäs >	1	1	1	6	2
Västerås	2	6	4	3	6	Delsbo >	1	—	—	4	1
Sala	2	1	2	2	1	Färila >	1	—	—	1	—
Köping	1	1	2	5	4	Hofors >	1	1	—	9	4
Arboga	2	1	2	4	2	Högbo >	1	1	—	5	—
Summa i städer	7	9	10	14	13	Ljusne >	1	—	—	3	5
Summa för länet	15	11	10	82	27	Ovanåker >	1	—	—	2	—
Kopparbergs län.						Sandviken >	1	—	1	1	2
Borlänge prld. . . .	1	2	2	17	6	S:a & landsbygd	17	6	3	90	36
Falu >	1	2	—	9	7	Gävle	*4	11	6	19	4
Hedemora >	1	2	2	11	8	Söderhamn	2	4	2	7	1
Leksands >	1	1	1	6	5	Hudiksvall	1	2	2	4	—
Ludvika >	1	—	1	2	1	Summa i städer	7	17	10	30	5
Malunga >	1	—	—	4	2	Summa för länet	24	23	13	120	41
Mora >	1	1	1	8	3	Västernorrlands län.					
Näs >	1	—	—	12	6	Annedsjö prld. . . .	1	—	—	11	1
Rättviks >	1	—	1	4	1	Fränsta >	1	1	—	11	4
Älvdalens >	1	—	—	2	2	Höttings >	1	1	—	6	2
By exprld.	1	—	—	4	—	Härnöanda >	1	—	—	12	3
Grangärde >	1	—	—	2	1	Indals-Lidens > . . .	1	—	—	3	1
Grangesbergs > . .	1	—	—	1	—	Ramsle >	1	—	—	4	2
Husby >	1	—	—	3	1	Skogs >	1	—	—	13	4
Lima >	1	—	—	4	—	Sollefteå >	1	6	2	13	8
Orsa >	1	—	—	4	2	Sundsvalls >	1	—	—	8	3
Smedjebackens > . .	1	1	1	5	—	Örnsköldsviks > . . .	1	2	2	19	3
Svärdsjö >	1	—	—	4	—	Alnö exprld.	1	—	—	3	1
Särna >	1	—	—	2	—	Gudmundrå >	1	—	—	4	1
S:a & landsbygd	19	9	9	101	45	Vivstavarva >	1	—	—	10	4
Falun	*2	6	4	9	2	Ytterlännäs >	1	—	1	4	1
Säter	1	2	1	1	—	S:a & landsbygd	14	10	5	121	38

* Därav 1 förste provinsialläkare. — * Därav 1 förste provinsialläkare tillika provinsialläkare.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov., prov., ext. och bitr. prov., stads- och stadsdistr. samt mun.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Härnösand	13	3	4	5	3	Umeå	12	2	2	4	2
Sundsvall	2	4	6	13	5	Skellefteå	1	3	2	1	1
Summa i städer	5	7	10	18	8	Summa i städer	3	5	4	5	3
Summa för länet	19	17	15	139	46	Summa för länet	18	8	4	120	18
Jämtlands län.						Norrbottnens län.					
Hover-Bergs prld. . .	1	—	—	8	4	Arjeplogs prld. . .	1	—	—	3	1
Fällinge >	1	—	—	4	1	Arvidsjaurs > . . .	1	—	—	5	1
Gäddede >	1	—	—	2	1	Bodens >	1	4	2	7	2
Hammerdals > . . .	1	—	—	4	1	Gellivare >	1	1	—	5	6
Ilede >	1	—	—	4	1	Haparanda >	1	—	—	4	1
Ragunda >	1	2	—	5	4	Jockmocks >	1	—	—	5	3
Strömsunds > . . .	1	1	1	6	3	Neder-Kalix > . . .	1	1	—	10	2
Svegs >	1	1	—	9	1	Pajala >	1	—	—	4	—
Möröls >	1	1	—	10	4	Räneå >	1	—	—	4	1
Östersunds > . . .	2	1	—	15	9	Vittangi >	1	—	—	4	1
Bräcke >	1	1	—	5	2	Öjebyns >	1	—	—	10	3
Stuguns exprld. . . .	1	—	—	2	1	Över-Kalix >	1	—	—	3	1
S:a å landsbygd	13	7	1	74	32	Över-Torneå > . . .	1	—	—	2	1
Ostersund	1	8	5	10	4	Älvsbyns >	1	—	—	3	2
Summa för länet	14	15	6	84	36	Edefors exprld. . .	—	1	—	2	—
Västerbottens län.						Kiruna >	1	1	—	6	6
Buträskas prld. . . .	1	—	—	7	2	Malmbergets > . . .	1	—	1	4	3
Byske >	1	—	—	6	3	Nederluleå >	1	—	1	5	1
Lyekele >	1	—	—	8	1	S:a å landsbygd	17	8	4	86	35
Nordmalings > . . .	1	—	—	6	1	Luleå	12	3	2	6	4
Norsjö >	1	—	—	5	1	Piteå	1	1	1	1	2
Robertsfors > . . .	1	—	—	5	1	Haparanda.	1	—	1	3	1
Skellefteå >	1	—	—	19	1	Summa i städer	4	4	4	10	7
Sorsele >	1	—	—	3	—	Summa för länet	21	12	8	96	42
Stensele >	1	—	—	3	1	År 1916.					
Umeå >	1	3	—	16	1	S:a å rikets landsbygd	289	137	54	2 298	565
Vilhelmina >	1	—	—	7	—	Summa i rikets städer	184	823	471	731	643
Vindeln >	1	—	—	6	1	Hela riket år 1915	473	960	525	3 029	1208
Åsele >	1	—	—	4	1	År 1915.					
Jörns exprld.	1	—	—	5	—	S:a å rikets landsbygd	291	141	52	2 313	529
Lövånger >	—	—	—	3	1	Summa i rikets städer	179	774	439	725	568
Nysätra >	—	—	—	2	—	Hela riket år 1916	470	915	491	3 038	1097
Tärna >	1	—	—	2	—						
Bjurholms >	—	—	—	3	—						
Dorotea >	—	—	—	3	—						
Malå >	—	—	—	2	—						
S:a å landsbygd	15	8	—	115	15						

Ann. Beträffande sjuksköterskor hava i allmänhet ej medräknats de å sjukhus (kommuners eller landsting) anställda; särskilt gäller detta för vissa städer såsom Stockholm, Göteborg, Malunö m. fl.

¹ Därav 1 förste provinsialläkare. — ² Därav 1 förste provinsialläkare tillika provinsialläkare.

Tab. 2. Översikt över de till Medicinalstyrelsen från läkarna i riket

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
L ä n , s t a d	Obduktioner & foster							A n d r a o b d u k t i o -													
	Väldsam död	Summa						V ä l d s a m													
		genom handaverkan	genom olyckshändelse	genom bristande vård	Naturlik död	Dödfödda	Obestämbar dödsorsak	Kronskada	Stick- eller skärskada	Skotskada	Kvävning				Andra kvävning						
											Hängning	Strypning	Drunkning	Andra kvävning							
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Stockholms stad	2	4	2	4	3	15	15	4	1	3	1	1	—	—	—	—	1	3	2	—	—
Stockholms län	4	2	—	2	1	9	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala d:o	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Södermanlands d:o	—	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands d:o	1	4	—	—	—	5	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Jönköpings d:o	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs d:o	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar d:o	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Kristianstads d:o	1	1	1	1	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus d:o	2	4	1	1	2	10	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Hallands d:o	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Göteborgs och Bohus d:o	1	2	1	1	—	5	3	2	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—
Älvsborgs d:o	—	—	3	—	—	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Skaraborgs d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands d:o	—	3	—	1	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Örebro d:o	—	1	—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands d:o	—	1	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs d:o	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
Gävleborgs d:o	1	1	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands d:o	1	2	1	1	—	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Jämtlands d:o	2	1	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Västerbottens d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens d:o	—	2	—	1	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	37	9	16	9	86	28	9	7	6	10	3	1	1	—	—	2	16	8	—	1

¹ Enligt Kungl. brev d. 27 jan. 1911 har, utom beträffande Stockholm, anslaget överförs till läns-

Inkomna ämbetsberättelser om *medikolegala förrättningar* år 1916.

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46		
ner i rättsligt syfte																Obduktioner utförda för likbegravningsändamål		Besiktning å levande personer för utrönande av				Av Medicinalstyrelsen utbetalda föreskott			
d ö d																		Andra rättsmedicinska undersökningar							
																		annat förhållande							
																		utöfvad otukt							
																		havandeskap							
																		följder av föregången misshandel							
																		Summa				Kr. öre.			
Förgiftning		Förbränning		Förfrysning		Summa		Därav		Svalt och vanvård		Naturlig död		Obestämbar dödsorsak		m.		kv.		Summa		Kr.		öre.	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	S:a	m.	kv.	Summa							
18	14	—	—	—	1	38	26	7	6	1	—	1	8	10	1	23	19	44	—	21	2	—	2575	—	
—	—	1	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	10	3	—	23	11	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	1	—	—	—	—	8	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
2	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	4	1	1	—	—	—	4	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	1	—	2	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	2	1	—	—	—	11	8	1	3	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	2	—	—	1	—	5	4	1	2	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
30	21	2	—	2	1	96	52	13	13	4	—	1	39	32	8	49	33	45	—	21	8	7	2575	—	

styrelserna.

Tab. 3. Av vederbörande läkare verkställda ämbetsresor för farsoters och smittosamma sjukdomars hämmande m. m. samt utgifter för allmän hälso- och sjukvård år 1916.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Län		Ämbetsresor															Utgifter för				
		Scharlakansfeber	Difteri	Smittkoppor	Fläcktyfus	Abdominaltyfus (nerveber)	Rödsot	Barnförämning	Epidemisk hjärnfeber	Spetsiska	Smittosamma könsjukdomar	Smittosjukdom	Andra sjukdomar	Vaccination	För allmän hälsovård	För muttagningar och sjukvård	Summa resor	Resor för smittosjukvård	Resor för hälso- och sjukvård	Bidrag i sjukvården inom provinsialläkar-districten	Summa
Stockholms län	82	78	—	—	6	1	1	10	—	1	36	38	—	—	—	253	35 52	6 019 18	2 402 21	8 456 91	
Uppsala	54	33	—	—	6	—	—	10	—	—	14	3	—	4	—	124	268 50	1 814 39	505 20	2 588 09	
Södermanlands	49	6	—	—	5	—	—	1	—	—	9	19	—	41	—	130	214 08	3 289 27	1 580 20	5 083 55	
Östergötlands	101	84	—	—	10	—	2	2	—	—	10	41	—	—	—	250	255 35	6 805 80	2 692 50	9 733 65	
Jönköpings	15	33	—	—	1	—	1	3	—	—	35	3	—	—	—	91	1 282 60	2 713 70	1 46 66	5 465 96	
Kronobergs	42	25	—	—	8	—	1	10	—	—	10	13	—	1	—	110	—	1 839 64	1 005 90	2 845 54	
Kalmar	34	16	—	—	5	—	1	6	—	—	5	5	—	—	—	72	281 00	2 105 00	1 509 40	3 895 40	
Gottlands	2	2	—	—	35	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	42	—	257 94	401 35	659 29	
Blekinge	16	9	—	—	—	—	—	4	—	—	14	—	—	—	—	43	—	1 418 81	927 70	2 346 51	
Kristianstads	92	42	—	—	4	—	1	3	—	—	48	9	—	1	—	200	1 190 40	5 622 68	1 868 98	8 682 06	
Malmöhus	69	56	—	—	6	—	3	3	—	—	4	—	—	—	—	138	193 15	4 548 45	1 925 76	6 667 86	
Hallands	37	31	—	—	4	—	1	4	—	—	2	—	—	—	—	79	—	2 317 73	1 118 90	3 436 63	
Göteborgs o. Bohus	28	78	—	—	13	—	1	1	—	—	5	7	—	1	—	134	—	2 284 28	869 74	3 154 02	
Älvsborgs	62	51	—	—	15	—	—	5	—	—	20	—	—	—	—	153	161 60	2 555 36	4 258 28	6 975 24	
Skaraborgs	66	68	—	—	6	—	3	3	—	—	1	15	10	—	—	182	—	3 977 65	4 833 75	8 811 40	
Värmlands	41	20	—	—	4	—	1	2	—	—	8	4	—	1	—	81	231 86	2 735 63	2 272 65	5 240 14	
Örebro	17	26	—	—	3	—	2	5	—	—	3	—	—	—	—	56	71 16	2 730 02	2 581 20	5 382 41	
Västmanlands	13	21	—	—	5	—	—	—	—	—	15	14	—	12	—	70	—	1 209 22	659 90	1 86 12	
Kopparbergs	21	32	—	—	2	—	25	7	13	—	5	12	—	—	—	117	41 86	3 282 46	2 421 30	5 745 12	
Gävleborgs	30	33	—	—	8	—	1	8	—	—	4	7	—	—	—	91	104 72	2 543 96	1 983 75	4 638 43	
Västernorrlands	10	72	—	—	3	—	3	9	—	—	8	21	—	—	—	136	228 46	2 951 12	1 994 01	5 173 59	
Jämtlands	5	46	—	—	—	—	—	4	—	—	6	4	—	—	—	72	—	3 543 51	5 050 52	8 594 03	
Västerbottens	27	120	—	—	1	—	5	9	—	—	8	30	—	—	—	208	474 62	9 390 11	5 425 76	15 290 49	
Norrbottnens	15	106	3	—	6	—	3	4	—	—	30	7	—	—	—	31	206	1 154 64	7 985 33	5 467 41	14 607 38
Summa	928	1 088	3	—	156	8	50	121	13	2	315	248	—	52	44	3 028	6 189 02	88 941 27	55 232 08	145 802 32	

¹ För medicolegalt ändamål. — ² Se not 1.

Tab. 4. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om döds-
orsakerna i rikets städer år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda ¹	Alderdomarsyning	Barnslagsfeber	Andra hvarandesjuktomar förlossnings-sjukdomar	Värfeber	Ros	Smittkoppor	Mässling	Scharlaksfeber	Difteri	Kikhosta	Influenza	Placktyfus	Nervfeber och Paratyfus	Rudsoot	Asiatisk kolera	Akut barnförslämning	Epidemisk hufvfeber	Selkramp
Stockholms stad . . .	202	218	15	9	59	24	—	17	164	13	35	18	—	12	—	—	5	17	3
Stockholms län.																			
Södertälje	10	11	—	—	3	2	—	—	4	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Djursholm	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaxholm	3	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrälje	2	9	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Östhammar	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öregruud	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala län.																			
Uppsala	10	27	—	1	1	1	—	—	4	—	2	2	—	—	—	—	—	4	—
Enköping	1	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län.																			
Nyköping	5	14	—	—	2	2	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—
Ekilstuna	7	20	—	—	3	1	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Torshälla	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—
Strängnäs	1	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mariefred	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trosa	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län.																			
Linköping	9	38	—	—	2	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Norrköping	33	51	—	—	4	2	—	3	—	8	11	—	—	1	—	—	—	—	—
Söderköping	—	6	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Motala	—	4	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadstena	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skänninge	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings län.																			
Jönköping	24	70	1	1	1	2	—	—	—	1	5	1	—	—	—	—	—	8	—
Huskarvarna	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Näsåjö	5	3	2	—	3	2	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—
Ekåjö	8	11	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Gränna	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs län.																			
Växjö	5	6	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—
Kalmar län.																			
Kalmar	8	36	—	—	1	1	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—
Oskarshamn	5	6	1	—	—	2	—	—	—	—	1	4	—	—	1	—	—	—	—
Västervik	7	13	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Vimmerby	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgholm	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Gottlands län.																			
Visby	5	19	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	10	—	—	—	—	2

¹ Här seses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan.

1	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
Län och städer.	Tuberkulos ¹		Spetäiska	Syfilis		Krossa	Andra parasiära sjukdomar	Blodbildande organens och blodets sjukdomar	Kronisk alkoholsjukdom	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	Soekersjuka	Andra omställnings- m. fl. sjukdomar	Hjärnblödning	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganens sjukdomar	Sinnessjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsorganens sjukdomar
	a) lungsoot	b) annan tuberkulos		a) ärvd syfilis	b) förvärd syfilis												
Stockholms stad	836	168	—	19	14	—	6	34	7	—	45	12	219	83	42	432	412
Stockholms län.																	
Södertälje	21	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	6	—	22	—
Djursholm	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	—
Vaxholm	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	5	2
Norrtälje	7	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	7	2
Östhammar	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Öregrund	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Sigtuna	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	—
Uppsala län.																	
Uppsala	44	8	—	—	—	—	—	1	—	—	6	1	16	7	—	47	22
Euköping	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	13	3	—	5	5
Södermanlands län.																	
Nyköping	17	3	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	5	4	2	13	5
Eskilstuna	66	15	—	1	1	—	—	—	1	—	5	—	21	7	3	31	26
Torshälla	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4	1	—	3	—
Strängnäs	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3	2
Mariefred	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—
Trosa	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—
Östergötlands län.																	
Linköping	45	8	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	26	3	2	8	35
Norrköping	94	36	—	3	3	—	—	7	—	—	9	—	42	11	5	88	50
Söderköping	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Motala	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	4	—	7	6
Vadstena	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	9	2
Skänninge	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—
Jönköpings län.																	
Jönköping	47	8	—	1	1	—	—	2	—	—	2	3	19	6	1	32	—
Huskvarna	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9	—	—	7	6
Näsjö	11	2	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	4	5
Ekajö	7	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	1	2	7	—
Gräna	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	3	4
Kronobergs län.																	
Växjö	13	1	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	2	3	2	4	21
Kalmar län.																	
Kalmar	21	15	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	11	4	—	35	4
Oskarhamn	22	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	8	4	1	14	—
Västervik	18	7	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	8	3	—	20	5
Vimmerby	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—
Borgholm	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	4	—
Götlands län.																	
Visby	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	1	15	9

¹ Om lungtuberkulos finnes angiven såsom dödsorsak jämte andra former av tuberkulos, räknas fallet så-

38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	I
Luftrörsinflammation, akut och kronisk	Akut lunginflammation	Andra andningsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarminflammation	Kronisk mag- och tarminflammation	Blindtarmsinflammation	Tarmhinder och tarmbrick	Andra matsmältningens organens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Ledgångarnas och ben-systemets sjukdomar	Kräfta	Svulster av andra slag	Olyckshändelse eller våda	Självmord	Mord och dråp	Annat dödsorsak	Summa	Län och städer
133	267	187	82	9	28	32	94	164	17	468	71	122	70	14	8	4 906	Stockholms stad.
																	Stockholms län.
4	14	1	6	1	—	2	6	5	—	10	2	5	3	1	—	170	Södertälje.
3	2	—	—	—	1	—	1	1	—	4	1	1	—	—	—	35	Djursholm..
1	3	1	—	—	—	—	—	3	—	3	—	2	—	—	—	40	Vaxholm.
6	1	—	—	—	1	—	—	2	—	8	1	2	—	—	—	56	Norr-tälje.
1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	9	Östhammar.
1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	12	Öregrund.
—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	13	Sigtuna.
																	Uppsala län.
17	11	19	8	2	—	3	8	13	—	42	7	4	1	—	—	339	Uppsala.
1	7	—	4	—	—	—	1	—	—	8	—	1	1	—	—	76	Enköping.
																	Södermanlands l.
1	9	1	1	—	—	—	1	7	—	9	2	5	2	1	—	123	Nyköping.
8	25	—	5	—	2	—	4	11	2	29	1	12	4	—	2	321	Eskilstuna.
—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	—	—	33	Torshälla.
3	10	—	—	—	—	1	1	2	1	4	—	1	1	—	—	52	Strängnäs.
—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	1	—	—	25	Mariefred.
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	10	Trosa.
																	Östergötlands län.
5	25	2	6	—	—	2	4	10	—	23	3	6	3	—	2	278	Linköping.
23	53	23	14	2	9	1	8	21	7	70	11	27	5	3	2	750	Norrköping.
1	5	—	—	—	—	—	1	2	—	3	—	1	2	—	—	27	Söderköping.
—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	2	—	—	—	41	Motala.
—	8	—	2	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	3	46	Vadstena.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	17	Skänninge.
																	Jönköpings län.
22	24	5	11	1	2	—	10	11	—	27	—	4	3	—	—	336	Jönköping.
5	18	1	4	—	—	—	—	2	—	6	—	—	1	—	—	83	Huskvarna.
—	5	—	1	1	—	—	1	1	—	6	—	—	—	—	2	64	Nässjö.
6	6	1	1	—	1	3	—	1	4	8	—	—	—	—	—	80	Eksjö.
1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	31	Gräna.
																	Kronobergs län.
5	11	—	1	—	—	1	4	2	—	21	—	3	—	—	—	114	Vaxjö.
																	Kalmar län.
13	14	—	6	1	2	1	5	5	3	19	5	12	—	—	—	230	Kalmar.
3	9	—	2	—	—	—	2	5	2	11	2	3	1	—	—	113	Oskarshamn.
2	7	1	1	1	1	—	7	6	2	7	3	2	—	—	—	127	Västervik.
4	1	—	2	—	—	—	1	2	1	3	—	2	3	—	—	44	Vimmerby.
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	22	Borgholm.
																	Gottlands län.
12	6	—	1	—	—	1	2	4	—	11	2	5	1	—	—	144	Visby.

som lungsot, även om lungtuberkulos ej angivits såsom huvuddödsorsak.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda ¹	Ålderomsavvynng	Barnsängsfel	Andra hinvärdes- och förlossningssjukdomar	Varber	Ros	Smittkoppor	Mässling	Sebarriskansfeber	Difteri	Kikhosta	Influenza	Fläckkyttis	Nervfeber och Paratyfus	Rödset	Asiatisk kolera	Akut barnförslämning	Epidemisk hufvfeber	Stekamp
Blekinge län.																			
Karlskrona	11	21	1	3	—	—	—	—	—	5	3	—	—	2	—	—	—	—	—
Ronneby	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlshamn	2	1	—	—	2	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—
Sölvesborg	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län.																			
Kristianstad	9	14	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sjmrishamn	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Ängelholm	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—
Hässleholm	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län.																			
Malmö	74	85	4	4	30	3	—	34	17	8	15	3	—	—	—	—	—	2	5
Lund	8	28	1	—	4	1	—	4	3	1	2	3	—	2	—	—	—	—	1
Landskrona	22	26	—	1	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Hälsingborg	21	59	—	—	4	3	—	4	1	1	4	—	—	—	—	—	—	1	—
Eslöv	—	4	—	—	7	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ystad	2	12	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Trälleborg	4	2	—	—	2	—	—	1	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1
Skanör med Falsterbo	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län.																			
Halmstad	10	11	—	—	9	—	—	4	1	—	—	3	—	1	—	—	—	2	—
Laholm	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Falkenberg	5	8	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Varberg	3	5	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kungsbacka	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus l.																			
Göteborg	100	154	4	1	41	10	—	15	8	44	20	15	—	3	1	—	—	4	1
Kungälv	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marstrand	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Lysekil	4	3	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Uddevalla	8	22	—	—	6	6	—	—	—	9	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Strömstad	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län.																			
Vänersborg	3	5	—	1	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Aliögaås	4	5	1	—	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Borås	27	38	2	—	2	—	—	—	2	—	—	2	—	2	—	—	—	8	—
Ulricehamn	3	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ämål	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Trollhättan	1	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	5	—	3	—	—	—	—	1
Skaraborgs län.																			
Mariestad	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1
Lidköping	5	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—
Skara	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skövde	2	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Iljo	2	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tidaholm	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Falköping	4	6	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1

¹ Här seses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan. — ² Se not 1 & föregående uppslag.

21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	1
Tuberkulos ²		Spektiska	Syfilis		Prossa	Andra parasitära sjukdomar	Blodbildande organens och blodets sjukdomar	Kronisk alkoholsjukdom	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	Svikerjuka	Andra omställnings- m. fl. sjukdomar	Hjärnblödning	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganens sjukdomar	Sinnessjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsorganens sjukdomar	Län och städer
a) lungot	b) annan tuberkulos		a) ärd syfilis	b) förvärdad syfilis													
37	7	—	—	—	—	—	4	2	—	2	—	14	2	1	33	32	Blekinge län.
6	4	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	2	—	9	1	Karlskrona.
16	4	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	8	2	1	18	8	Ronneby.
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	Karlskrona.
																	Sölvesborg.
																	Kristianstads län.
17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	18	2	6	17	13	Kristianstad.
2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	3	—	Sjörishamn.
4	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	—	11	—	Ängelholm.
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	1	Hässleholm.
																	Malmöhus län.
167	42	—	9	1	—	—	6	4	1	12	1	56	32	9	96	77	Malmö.
20	7	—	—	1	—	—	2	1	—	5	—	22	4	2	41	12	Lund.
13	3	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	9	5	1	13	13	Landskrona.
55	21	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	26	14	—	26	22	Hälsingborg.
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	8	—	2	15	—	Estöv.
12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	3	—	15	6	Ystad.
11	5	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	7	3	—	10	18	Trälleborg.
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	2	5	Skånör med Falsterbo.
																	Hallands län.
24	10	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	18	9	1	19	9	Halmstad.
5	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	2	—	Laholm.
18	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	2	—	2	3	Falkenberg.
20	4	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	7	2	1	10	7	Varberg.
3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	2	1	Kungsbacka.
																	Göteborgs o. Bohus l.
370	97	—	6	10	—	—	25	7	—	29	14	74	30	45	168	195	Göteborg.
4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	4	Kungälv.
1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	8	—	Marstrand.
9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	Lysekil.
36	6	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	6	2	1	10	3	Uddevalle.
5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2	—	1	4	3	Strömstad.
																	Älvsborgs län.
14	4	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—	9	1	1	9	3	Vänersborg.
13	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	11	—	Alingsås.
38	13	—	—	2	—	—	—	—	—	3	—	18	7	1	27	8	Borås.
5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	Ulricehamn.
8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6	—	—	16	—	Ämål.
20	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	9	1	2	8	12	Trollhättan.
																	Skaraborgs län.
7	2	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	4	—	11	—	Mariestad.
22	3	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	9	4	—	6	4	Lidköping.
12	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	12	1	1	5	—	Skara.
18	6	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	5	5	—	8	6	Skövde.
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	1	Hjo.
6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	8	1	Tidaholm.
5	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4	3	—	6	—	Falköping.

¹ Därav 3 fall av mors tymica. — ² Mjältbrand.

1	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54
Län och städer.	Luftrösinflammation, akut och kronisk	Akut lunginflammation	Andra andningsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarm- inflammation	Kronisk mag- och tarm- inflammation	Blindtarmsinflammation	Tarmhinder och tarmbräck	Andra matsmältningso- rganens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Ledgångarnas och ben- eventyets sjukdomar	Kräfta	Svulster av andra slag	Olyckshändelse eller vålla	Självmoord	Mord och dråp	Annan dödsorsak	Summa
Blekinge län.																	
Karlskrona	11	23	2	4	1	1	1	8	11	1	20	2	7	8	—	—	280
Ronneby	2	6	1	—	1	—	—	—	3	—	3	—	—	1	—	—	44
Karlshamn	4	6	4	—	2	—	1	2	3	—	6	—	4	2	—	—	110
Sölvesborg	1	1	—	2	—	—	1	2	1	—	4	—	1	—	—	—	25
Kristianstads län.																	
Kristianstad	6	6	3	5	2	1	2	1	4	—	13	—	2	3	—	—	157
Simrishamn	—	1	—	2	—	1	1	1	4	—	2	—	1	—	—	—	32
Angelholm	8	4	1	—	1	1	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	58
Hässleholm	2	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	23
Malmöhus län.																	
Malmö	66	151	15	24	26	2	1	30	43	5	86	21	42	12	—	—	1 321
Lund	24	14	6	8	—	1	—	4	13	2	29	6	2	3	—	—	287
Landskrona	—	15	—	5	2	1	3	6	6	2	11	1	5	1	—	—	173
Hälsingborg	39	26	1	8	1	2	2	3	21	3	29	4	8	5	—	—	417
Estölv	2	13	—	2	—	—	—	—	6	2	7	—	—	—	—	—	82
Ystad	10	9	1	3	1	—	2	—	10	1	6	—	2	—	1	—	108
Trälleborg	5	14	—	4	1	—	2	2	2	—	10	—	—	1	1	—	112
Skanör med Falsterbo .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
Hallands län.																	
Halmstad	9	28	1	—	2	—	1	2	3	—	21	4	6	—	2	—	213
Laholm	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	7	—	1	1	—	—	32
Falkenberg	—	3	—	5	—	—	—	1	1	—	3	—	1	—	—	—	66
Varberg	4	3	—	—	—	—	—	1	5	1	4	4	2	—	—	—	92
Kungsbacka	2	1	1	1	—	—	—	1	3	—	2	—	1	—	—	—	27
Göteborgs o. Bohusl.																	
Göteborg	60	127	73	43	7	6	12	33	90	15	198	31	55	10	2	—	2 247
Kungälv	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	23
Marstrand	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	30
Lysekil	—	9	—	—	—	1	—	—	5	—	5	—	3	1	—	—	48
Uddevalla	13	12	—	3	2	2	—	—	3	—	12	3	2	3	—	—	178
Strömstad	2	2	2	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	31
Älvsborgs län.																	
Vänersborg	6	12	1	—	1	—	2	4	6	1	12	1	1	3	—	—	109
Alingsås	5	5	—	2	—	—	—	3	5	—	7	—	1	—	—	1	70
Borås	12	24	1	8	2	4	2	11	14	—	23	6	6	1	—	—	314
Ulricehamn	1	2	—	1	—	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—	33
Åmål	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	7	—	—	—	—	—	53
Trollhättan	9	18	1	5	—	1	—	1	6	—	16	3	5	—	—	—	141
Skaraborgs län.																	
Mariestad	3	3	—	1	—	1	1	—	2	—	5	—	1	2	—	—	60
Lidköping	1	6	—	1	—	—	—	4	3	—	11	1	3	—	—	—	103
Skara	4	6	1	2	1	—	—	—	2	—	13	—	—	—	—	—	86
Skövde	7	9	1	2	—	2	—	1	2	1	7	2	1	—	—	—	102
Hjo	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2	4	—	—	—	—	—	28
Tidaholm	2	4	1	—	—	1	—	—	2	1	3	—	—	1	—	—	48
Falköping	4	5	1	4	1	1	1	1	1	1	5	—	1	—	—	—	66

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildningstid och sjukdomar hos nyfödda ¹	Ålderdomsavgifning	Barnsjukigheter	Andra barnsjukdomar och föroläsningsjukdomar	Varreter	Ros	Smittkoppor	Mässling	Scharlakansfeber	Difteri	Kikhosta	Influensa	Fläcktyfus	Nertteber och Paratyfus	Rödsot	Asiatisk kolera	Akut barnförämning	Epidemisk hjärtefeber	Stekramp
Värmlands län.																			
Karlstad	10	9	—	—	3	—	—	—	4	7	1	—	—	1	—	—	1	2	—
Kristinehamn	—	18	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Filipstad	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Arvika	2	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro län.																			
Örebro	18	22	—	—	11	—	—	1	—	4	3	1	—	—	—	—	—	1	1
Askersund	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nora	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindesberg	—	3	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Västmanlands län.																			
Västerås	13	11	—	—	3	2	—	—	1	1	12	—	—	—	—	—	—	1	—
Sala	7	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Arboga	1	14	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2
Köping	1	4	—	—	2	—	—	—	—	—	3	2	—	5	—	—	—	—	—
Kopparbergs län.																			
Falun	8	39	—	—	1	2	—	—	—	1	8	1	—	—	—	—	—	2	—
Säter	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hedemora	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Gävleborgs län.																			
Gävle	27	26	1	—	6	—	—	—	—	5	4	6	—	1	—	—	—	—	7
Söderhamn	13	13	—	1	—	—	—	1	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—
Hudiksvall	4	13	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands län.																			
Härnösand	—	16	—	—	3	—	—	—	—	1	4	2	—	—	—	—	—	—	—
Sundsvall	2	14	—	2	1	2	—	4	—	1	3	—	—	1	—	—	—	—	1
Örnsköldsvik	4	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands län.																			
Östersund	6	9	—	2	1	1	—	1	—	1	5	—	—	—	—	—	—	1	—
Västerbottens län.																			
Umeå	1	9	—	—	2	—	—	7	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Skellefteå	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län.																			
Luleå	4	7	—	—	3	—	—	4	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Piteå	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haparanda	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	851	1 527	37	28	237	96	—	114	226	143	175	88	—	67	2	—	12	70	22

¹ Här avses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan.

1	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
Län och städer.	Tuberkulos		Syfilis		Frossa	Andra parasitära sjukdomar	Blotbildande organens och blodets sjukdomar	Kronisk alkoholsjukdom	Andra kroniska förgiftningar	Sockerjuka	Andra onestilliga sjukdomar	Hjärnblödning	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganens sjukdomar	Sinnes sjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsorganens sjukdomar	
	a) lungot	b) annan tuberkulos	Syfiliska	b) förvärrad syfilis a) rörd syfilis													
Värmlands län.																	
Karlstad	32	7	—	—	1	—	—	1	—	—	3	1	17	3	—	16	20
Kristinehamn	10	1	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	6	6	—	10	11
Filipstad	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	11	7
Arvika	9	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	—	6	2
Örebro län.																	
Örebro	57	12	—	—	—	—	—	2	—	—	3	3	19	5	3	44	20
Askersund	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	2	5
Nora	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	6	—
Lindesberg	4	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	4	2	1	3	7
Västmanlands län.																	
Västerås	55	15	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	13	12	—	21	19
Sala	23	5	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	1	1	—	9	8
Arboga	6	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	12	1
Köping	12	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	3	—	—	4	3
Kopparbergs län.																	
Falun	25	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	13	—	—	13	—
Säter	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—
Hedemora	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	6
Gävleborgs län.																	
Gävle	88	18	—	—	—	—	—	6	—	—	3	3	27	6	—	34	20
Söderhamn	20	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	16	4	—	7	17
Hudiksvall	14	3	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	3	—	—	10	2
Västernorrlands län.																	
Härnösand	24	5	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	9	1	—	7	—
Sundsvall	29	7	—	1	—	—	—	1	—	—	4	—	17	1	3	8	26
Örnsköldsvik	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	6	—
Jämtlands län.																	
Östersund	28	5	—	—	1	—	—	1	—	—	1	2	7	4	1	5	11
Västerbottens län.																	
Umeå	17	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	6
Skellefteå	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—
Norrbottnens län.																	
Luleå	33	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	1	—	12	12
Piteå	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	5	8
Haparanda	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	2	—
Summa	2 940	697	—	41	40	1	9	144	33	2	203	42	1 066	302	150	1 761	1 321

1 Se not 1 & tabellens 2:a sida.

38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	1
Luftrörinflammation, akut och kronisk	Akut lunginflammation	Andra andningsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarm- inflammation	Kronisk mag- och tarm- inflammation	Blindtarminflammation	Tarmhinder och tarmbräck	Andra matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Ledgångarnas och ben- systemets sjukdomar	Kräfta	Synsluter av andra slag	Olyckshändelse eller våda	Självmoord	Mord och dråp	Annan dödsorsak	Summa	Län och städer
9	14	5	3	—	2	1	4	4	—	13	—	5	1	—	—	200	Värmlands län.
6	7	3	—	—	1	—	1	4	—	7	3	4	2	—	—	110	Karlstad.
3	2	1	—	—	—	—	2	3	—	6	—	—	1	—	—	62	Kristinehamn.
3	3	—	2	—	—	—	3	—	—	5	—	2	—	—	—	54	Filipstad.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Arvika.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Örebro län.
16	35	—	2	1	5	—	1	7	—	33	2	9	5	—	—	346	Örebro.
—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	—	—	—	—	42	Askersund.
1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	23	Nora.
1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	4	1	—	—	—	—	42	Lindesberg.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Västmanlands län.
8	27	1	8	1	4	2	1	13	—	31	2	13	5	—	—	297	Västerås.
1	8	—	2	—	1	2	5	5	1	16	1	2	—	—	—	108	Sala.
3	6	1	—	—	—	—	1	3	1	9	—	—	—	—	—	70	Arboga.
2	5	1	2	—	—	1	3	5	1	6	—	2	2	—	—	75	Köping.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kopparbergs län.
13	12	2	2	1	—	1	2	2	—	14	2	3	6	—	—	181	Falun.
—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	Säter.
—	2	—	3	—	1	—	—	—	—	3	—	2	2	—	—	43	Hedemora.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gävleborgs län.
14	27	3	13	4	1	1	3	17	—	46	1	9	2	—	—	420	Gävle.
8	7	—	6	2	—	1	6	5	1	12	—	—	—	—	—	154	Söderhamn.
3	5	—	1	—	—	—	2	1	—	4	1	2	—	—	—	75	Hudiksvall.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Västernorrlands l.
5	6	—	3	—	2	—	—	2	—	17	—	2	2	—	1	116	Härnösand
1	13	—	3	—	—	—	3	6	—	13	3	5	1	—	—	176	Sundsvall.
—	6	—	2	3	—	—	—	3	—	2	1	—	—	—	—	49	Örnsköldavik.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jämtlands län.
7	7	—	7	—	4	1	1	5	—	6	—	2	3	2	2	140	Östersund.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Västerbottens län.
2	6	—	2	1	1	1	1	1	—	5	2	4	—	—	—	78	Umeå.
3	1	—	1	—	1	—	—	1	—	2	—	1	—	—	1	32	Skellefteå.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Norrbottnens län.
7	22	1	2	—	1	4	6	9	—	7	1	4	1	—	2	166	Luleå.
—	4	—	1	—	1	—	1	1	—	5	—	1	—	—	—	44	Piteå.
1	—	—	3	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	21	Haparanda.
731	1369	380	378	87	100	100	335	673	81	1707	224	464	201	27	33	19394	

Tab. 5. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om *antalet döda* i rikets städer med fördelning efter *ålder och kön* år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	K v i n n k ö n										22	
											12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
Län och städer	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen	
	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa		
Stockholms stad	294	148	86	38	72	426	563	781	—	2 408	283	137	79	41	54	422	420	1 112	—	2 498	4 906	
Stockholms län.																						
Södertälje	13	5	5	1	3	13	19	23	—	82	8	5	3	5	7	9	16	35	—	88	170	
Djursholm	—	1	—	—	1	2	2	4	—	10	2	4	—	1	3	2	13	—	—	28	35	
Vaxholm	1	1	1	1	1	6	5	5	—	21	4	—	—	1	1	—	3	10	—	19	40	
Norrhälje	3	1	1	1	—	6	1	18	—	31	4	2	—	—	4	3	13	—	—	25	56	
Östhammar	—	1	—	—	—	1	—	2	—	4	1	—	—	—	2	1	—	—	—	5	9	
Öregrund	—	—	1	—	1	—	—	4	—	7	1	1	—	—	1	—	2	—	—	5	12	
Sigtuna	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	1	—	—	—	1	—	4	—	—	6	13	
Uppsala län.																						
Uppsala	15	10	4	1	4	19	24	71	—	148	10	8	3	—	7	28	28	107	—	191	339	
Enköping	5	2	1	—	1	6	6	10	—	31	3	—	—	—	2	4	8	28	—	45	76	
Södermanlands län.																						
Nyköping	5	3	3	2	1	8	13	26	—	61	7	—	2	1	2	6	11	33	—	62	123	
Eskilstuna	14	10	9	5	10	32	34	56	—	170	11	10	9	8	8	21	23	61	—	151	321	
Torshälla	2	—	1	1	1	2	2	12	—	21	2	—	—	1	—	5	4	—	—	12	33	
Strängnäs	1	—	1	—	1	2	—	15	1	22	2	—	—	—	2	3	23	4	—	30	52	
Mariefred	—	—	—	—	1	—	—	3	—	12	—	—	—	1	—	1	1	10	—	13	25	
Trosa	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	1	—	—	4	—	—	6	10	
Östergötlands län.																						
Linköping	12	5	3	2	—	21	21	69	—	133	8	6	2	5	8	18	25	73	—	145	278	
Norrköping	46	28	12	5	10	46	53	137	—	337	43	31	16	7	9	44	58	205	—	413	750	
Söderköping	—	2	1	—	—	2	2	7	1	15	—	—	—	—	—	2	1	9	—	12	27	
Motala	1	2	1	—	—	1	3	9	—	17	—	1	—	—	1	2	20	—	—	24	41	
Vadstena	—	1	3	—	1	2	1	14	—	22	3	—	—	—	1	—	19	—	—	24	46	
Skänninge	—	—	—	—	—	1	2	4	—	7	—	1	—	1	—	—	8	—	—	10	17	

Jönköpings län.																					
Jönköping	24	14	2	2	2	17	30	65	—	156	23	13	1	2	11	19	27	103	1	200	356
Huskvarna	12	3	2	—	4	8	8	6	—	43	2	3	—	1	2	9	4	19	—	40	83
Nässjö	5	2	1	—	1	5	7	11	—	32	6	3	—	2	8	4	4	8	—	32	64
Eksjö	7	1	—	1	3	4	5	15	—	36	4	1	1	—	2	5	5	26	—	44	80
Gränna	—	1	—	—	—	1	4	7	—	13	—	—	—	—	—	1	5	12	—	18	31
Kronobergs län.																					
Växjö	7	2	2	—	2	7	8	26	—	54	4	1	1	2	1	4	11	36	—	60	114
Kalmar län.																					
Kalmar	13	9	2	2	1	8	19	46	—	100	9	13	3	4	2	9	24	66	—	180	280
Oskarshamn	9	4	—	3	3	3	11	28	—	61	2	1	1	1	2	6	6	34	—	52	113
Västervik	8	—	—	2	1	9	9	28	—	57	5	3	1	3	3	7	14	34	—	70	127
Vimmerby	1	—	—	—	2	4	1	15	—	23	3	4	—	—	1	2	1	10	—	21	44
Borgholm	—	—	—	—	—	3	—	6	—	9	1	—	—	—	1	—	—	11	—	18	22
Gottlands län.																					
Visby	8	1	1	—	3	6	14	27	—	60	6	3	2	2	4	15	7	45	—	84	144
Blekinge län.																					
Karlskrona	17	7	8	3	2	29	21	47	—	184	14	9	1	3	3	22	18	76	—	146	280
Ronneby	4	1	—	—	2	2	1	7	—	15	5	1	—	—	1	3	3	16	—	29	44
Karlshamn	5	3	2	—	2	9	9	30	—	60	3	3	1	—	—	9	5	29	—	50	110
Sölvesborg	2	2	—	1	—	1	1	2	—	9	2	1	—	—	—	2	3	8	—	16	25
Kristianstads län.																					
Kristianstad	10	4	1	—	1	16	12	30	—	74	11	7	—	—	2	9	13	41	—	83	157
Simrishamn	1	1	—	1	—	2	2	9	—	16	1	2	—	—	—	—	3	10	—	16	32
Angelholm	8	3	—	—	—	2	3	13	—	29	1	7	1	—	2	2	2	14	—	29	58
Häseleholm	1	—	—	1	—	1	3	6	—	12	2	1	—	2	—	3	1	2	—	11	23
Malmöhus län.																					
Malmö	163	84	27	5	12	90	95	193	7	676	119	64	17	3	16	89	81	255	1	645	1321
Lund	19	12	5	3	2	16	19	61	—	137	7	4	4	3	—	11	13	108	—	150	287
Landskrona	21	5	—	—	—	11	13	34	—	84	11	—	2	1	2	6	19	48	—	89	173
Hälsingborg	31	12	4	3	7	25	29	85	—	196	38	22	7	3	2	26	26	97	—	221	417
Eslöv	2	3	2	—	—	5	8	17	—	37	2	6	—	—	—	4	6	27	—	45	82
Ystad	3	4	2	2	1	2	8	25	—	47	7	4	—	2	—	6	9	33	—	61	108
Trälleborg	16	4	2	—	—	4	3	24	—	53	6	2	2	—	1	4	8	35	1	59	112
Skanör med Falsterbo	2	—	—	—	—	4	1	8	—	15	1	—	—	—	—	—	1	9	—	11	26

¹ Från och med 1 år intill 5 år o. s. v.

TAB. 5. (Forts.) DÖDA I RIKETS STÄDER EFTER ÅLDER OCH KÖN ENLIGT HÄLSOVÅRDSNÄMNDERNAS UPPGIFTER ÅR 1916.

Län och städer	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen	
	Under 1 år	1—5 år ¹	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	Under 1 år	1—5 år	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa		
																						1
Hallands län.																						
Halmstad	20	6	3	2	3	23	20	35	—	112	7	7	1	3	3	15	13	52	—	101	213	
Laholm	—	—	1	—	—	3	1	8	—	13	1	—	—	1	—	—	2	15	—	19	32	
Fulkenberg	5	5	1	1	2	7	3	9	—	33	4	1	2	1	2	5	6	12	—	33	66	
Varberg	4	3	2	—	2	3	6	21	1	42	—	2	1	—	1	10	9	24	1	50	92	
Kungsåcka	1	2	—	—	—	—	1	9	—	13	—	—	—	1	—	1	3	9	—	14	27	
Göteborgs och Bohus län.																						
Göteborg	155	69	36	17	36	157	171	361	—	1 002	138	71	30	12	44	207	177	566	—	1 245	2 247	
Kungälv	2	—	—	—	1	1	1	5	—	9	—	3	—	—	1	1	3	6	—	14	23	
Murstrand	1	2	—	—	1	1	3	9	—	17	—	2	—	—	—	1	3	7	—	13	30	
Lysekil	5	1	1	—	1	7	4	7	—	26	2	—	3	—	—	4	2	11	—	22	48	
Uddevalla	12	4	4	4	4	7	9	43	—	87	5	5	2	8	2	9	14	46	—	91	178	
Strömstad	2	1	—	—	2	2	1	6	—	14	—	1	—	1	—	4	1	10	—	17	31	
Älvsborgs län.																						
Vänersborg	5	2	3	1	2	5	8	20	—	46	3	—	1	—	5	12	13	29	—	63	109	
Alingsås	3	1	1	—	4	5	5	13	—	32	8	—	—	1	2	7	7	20	—	47	79	
Borås	27	2	5	1	9	24	27	46	1	142	17	6	4	2	5	29	38	70	1	172	314	
Ulricehamn	2	—	2	—	2	2	2	5	—	14	2	—	—	—	—	2	4	11	—	19	33	
Åmål	2	1	—	1	1	3	3	10	—	21	1	—	—	1	2	4	5	19	—	32	53	
Trollbättan	11	8	2	1	1	18	9	27	—	77	5	6	3	1	5	9	13	22	—	64	141	
Skaraborgs län.																						
Mariestad	—	1	—	—	1	3	9	9	—	23	1	1	3	2	1	5	6	18	—	37	60	
Lidköping	6	2	—	1	5	7	8	13	—	42	2	4	—	1	7	11	5	31	—	61	103	
Skna	4	2	—	—	2	2	5	24	1	40	5	1	—	2	—	6	4	27	—	46	86	
Skövde	4	2	2	—	4	8	9	18	—	47	4	2	3	1	3	7	7	28	—	55	102	
Iljo	2	1	—	—	—	1	3	6	—	13	—	—	—	—	—	1	2	12	—	15	28	
Tidaholm	—	2	—	2	—	5	4	7	—	22	—	—	—	—	—	3	5	17	—	26	48	
Falköping	7	4	—	—	1	5	5	8	—	30	2	2	1	2	—	3	4	22	—	36	66	

Värmlands län.																					
Karlstad	9	3	6	—	4	25	17	85	—	99	9	10	3	7	3	11	17	41	—	101	200
Kristinehamn	1	3	2	2	4	8	6	26	—	52	3	1	3	—	1	7	5	37	1	58	110
Filipstad	—	—	—	—	1	1	7	16	—	25	2	1	—	1	—	4	7	22	—	37	62
Arvika	3	2	3	—	1	4	3	5	—	21	3	3	—	—	1	6	4	16	—	33	54
Örebro län.																					
Örebro	24	6	3	8	8	24	32	57	—	162	25	7	6	6	5	21	31	83	—	184	346
Åskersund	1	—	—	—	—	2	1	13	—	17	—	1	—	—	1	—	5	18	—	25	42
Nora	—	1	—	1	1	1	1	6	—	11	1	—	—	—	2	1	—	8	—	12	23
Lindesberg	1	—	1	—	—	3	6	8	—	19	2	—	—	—	—	3	3	15	—	23	42
Västmanlands län.																					
Västerås	23	14	2	6	5	33	19	50	—	152	13	13	2	5	7	26	29	49	1	145	297
Sala	7	1	1	2	3	6	7	26	—	53	5	2	1	1	2	6	5	33	—	55	108
Köping	2	—	—	—	1	8	7	23	—	41	2	5	1	—	—	5	6	15	—	84	75
Arboga	4	2	1	—	—	2	6	18	—	33	2	—	1	2	1	2	4	25	—	37	70
Kopparbergs län.																					
Falun	10	7	—	2	1	14	16	41	—	91	12	1	1	1	6	9	14	46	—	90	181
Säter	—	—	—	—	—	2	1	2	—	5	—	—	1	—	—	3	1	—	—	5	10
Hedemora	—	1	1	1	2	2	2	9	—	18	2	—	—	1	3	1	5	13	—	25	43
Gävleborgs län.																					
Gävle	34	16	6	4	7	18	30	70	—	185	26	13	11	13	10	39	28	104	—	244	429
Söderhamn	15	1	1	1	3	9	8	41	—	79	13	5	1	2	5	7	5	37	—	75	154
Hudiksvall	4	3	1	1	3	5	6	16	—	39	3	3	2	—	2	6	5	15	—	36	75
Västernorrlands l.																					
Härnösand	3	3	1	—	1	8	7	18	—	41	7	6	1	2	1	13	8	37	—	75	116
Sundsvall	6	3	6	3	3	12	17	33	—	83	7	8	2	2	4	10	18	42	—	98	176
Örnsköldsvik	7	2	2	—	2	4	6	4	—	27	2	1	—	1	2	4	3	9	—	22	49
Jämtlands län.																					
Östersund	16	4	2	—	4	12	10	22	—	70	7	9	4	6	2	14	13	15	—	70	140
Västerbottens län.																					
Umeå	2	3	2	1	1	21	7	11	—	48	1	1	—	3	3	4	5	13	—	30	78
Skellefteå	1	5	1	—	—	4	5	5	—	21	3	1	—	1	—	2	1	3	—	11	32
Norrbottens län.																					
Luleå	15	7	2	1	8	16	21	19	—	89	7	11	—	1	4	17	9	28	—	77	166
Piteå	3	—	—	—	1	3	7	8	—	22	2	1	1	1	—	2	2	13	—	22	44
Haparanda	2	—	—	1	—	3	2	1	—	9	3	1	—	—	—	2	3	3	—	12	21
Summa	1 284	610	303	153	305	1 433	1 675	3 457	12	9 237	1 008	602	257	198	311	1 432	1 511	4 831	7	10 157	19 394

¹ Från och med 1 år intill 5 år o. s. v.

Tab. 6. Översikt över dödsorsakerna i rikets städer enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter år 1916.

1 Dödsorsak. (Enligt K. Med. styr:s cirk. den 9 okt. 1911)	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen
	2 Under 1 år	3 1—5 år	4 5—10 år	5 10—15 år	6 15—20 år	7 20—40 år	8 40—60 år	9 60 år och däröver	10 Orsak ålder	11 Summa	12 Under 1 år	13 1—5 år	14 5—10 år	15 10—15 år	16 15—20 år	17 20—40 år	18 40—60 år	19 60 år och däröver	20 Orsak ålder	21 Summa	
Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda	486	4	1	—	—	—	—	1	—	492	348	11	—	—	—	—	—	—	—	359	851
Åldersdomsavtyning	—	—	—	—	—	—	1	517	1	519	—	—	—	—	—	—	1	1007	—	1008	1527
Barnsängsfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35	1	—	—	87	87
Andra havandeskaps- och för- lossningsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	24	1	—	—	—	28	28
Varfeber	27	11	7	2	6	27	20	26	—	126	25	9	4	3	27	25	16	1	1	111	237
Roa	13	1	—	—	—	4	11	19	—	48	7	1	—	—	1	15	21	—	—	45	93
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mänsling	14	29	12	—	—	—	7	—	—	62	19	25	7	—	1	—	—	—	—	52	114
Scharlakansfeber	4	40	48	13	2	4	—	—	—	111	2	50	44	11	2	5	1	—	—	115	296
Difteri	3	11	35	14	3	3	1	—	—	70	5	36	18	8	4	2	—	—	—	73	143
Kikhosta	33	37	1	—	—	—	—	—	—	71	57	43	3	1	—	—	—	—	—	104	175
Influensa	4	2	—	1	1	7	3	23	—	41	3	2	—	—	—	4	3	35	—	47	88
Fläcktyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nervfeber och Paratyfus	—	1	—	1	4	15	6	3	—	30	—	2	3	3	8	15	4	2	—	37	67
Rödsot	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Asiatisk kolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut barnförflamning	—	1	3	1	—	—	—	—	—	5	1	1	3	2	—	—	—	—	—	7	12
Epidemisk hjärnfeber	6	8	8	2	1	12	2	—	—	39	2	5	2	4	3	11	3	1	—	31	70
Stelkramp	5	1	3	—	1	1	1	—	—	13	2	1	2	3	1	—	—	—	—	9	22
Tuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) lungsot	14	44	27	30	151	670	317	135	—	1388	11	35	28	70	199	745	289	174	1	1552	2940
b) annan tuberkulos	44	114	46	24	27	46	26	7	—	334	35	129	56	35	26	54	13	15	—	363	697
Spetälska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syfilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) ärvd syfilis	19	1	—	—	1	—	—	—	—	21	18	2	—	—	—	—	—	—	—	20	41
b) förvärdad syfilis	—	—	—	—	—	—	7	13	6	26	—	—	—	—	—	4	8	2	—	14	40
Frossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Andra parasitära sjukdomar	—	2	1	—	1	—	1	—	—	6	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3	9
Blodbildande organens och blo- dets sjukdomar	8	4	3	1	2	10	18	21	—	67	6	6	4	—	—	15	25	21	—	77	144
Kronisk alkoholsjukdom	—	—	—	—	—	11	15	5	—	31	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	33

Andra kroniska förgiftnings- sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Sockersjuka	—	1	4	3	4	19	20	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	203
Andra omsättnings- m. fl. sjuk- domar	³ 3	2	1	—	—	2	⁴ 1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	42
Hjärnblödning	7	—	1	1	—	11	106	342	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	597	1 066
Andra sjukdomar i nervsystem- et och sinnesorganens sjukdomar	40	20	9	2	4	28	45	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	186	362
Sinnessjukdomar	1	—	—	1	1	17	33	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	150
Kronisk hjärtsjukdom	4	7	13	10	16	83	166	449	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 011	1 761
Andra cirkulationsorganens sjukdomar	4	2	2	3	2	22	99	525	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	661	1 821
Luftrörsinflammation, akut och kronisk	174	52	7	—	2	5	16	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	374	731
Akut lunginflammation	127	93	16	3	13	73	130	225	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	688	1 369
Andra andningsorganens sjuk- domar	42	24	3	1	2	12	27	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	380
Akut mag- och tarminflamma- tion	138	28	7	1	2	5	6	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182	378
Kronisk mag- och tarminflam- mation	17	2	2	—	1	1	7	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	87
Blindtarmsinflammation	—	7	2	4	7	16	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	100
Tarmhinder och tarmsår	5	2	1	—	2	3	6	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	100
Andra matsmältningsorganens sjukdomar	15	4	4	—	1	23	57	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172	335
Urin- och könsorganens sjuk- domar	5	4	—	4	6	49	104	197	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	302	673
Ledgångarnas och bensystemets sjukdomar	8	6	4	4	2	5	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	81
Kräfta	—	1	—	1	—	16	216	464	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 009	1 707
Svalster av andra slag	—	2	6	6	7	21	35	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	224
Olyckshändelse eller våda	8	35	25	20	27	139	74	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	464
Självmoord	—	—	—	—	5	57	68	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	201
Mord eller dråp	4	8	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	27
Annan och okänd dödsorsak	2	4	1	—	—	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	33
Summa	1 284	610	303	153	305	1 438	1 675	3 457	12	9 237	1 008	602	257	108	311	1 432	1 511	4 831	7	10 157	19 894

¹ Från och med 1 intill 5 år o. s. v. — ² Mjältbrand. — ³ Därav 2 fall av Mors thymica. — ⁴ Addisons sjukdom. — ⁵ Därav 2 fall av Mors thymica och 1 fall av Basedows sjukdom. — ⁶ Därav 4 fall av Basedows sjukdom och 1 fall av Addisons sjukdom. — ⁷ Därav 2 fall av Addisons och 1 fall av Basedows sjukdom. — ⁸ Därav 5 fall av Basedows sjukdom.

Tab. 7. Några av de viktigaste dödsorsakerna i rikets städer månadsvis enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter år 1916.

Dödsorsak.	Jan.	Febr.	Mars	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Ålderdomsavtyning	143	126	175	163	137	114	104	93	97	117	122	136	1 527
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114
Mässling	19	16	16	13	9	7	7	1	3	5	6	12	114
Scharlakansfeber	17	13	20	14	9	17	11	12	27	22	38	26	226
Difteri	15	16	8	12	7	14	6	10	11	10	15	19	143
Kikhosta	16	19	28	32	20	13	15	7	6	6	4	9	175
Influensa	7	14	19	25	8	3	—	1	1	2	2	6	88
Nervfeber och Paratyphus	5	2	6	1	4	11	6	7	6	6	5	8	67
Rödsot	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Akut barnförlamning	—	—	—	1	1	1	—	3	2	2	1	1	12
Lungsot	262	235	281	261	327	281	246	219	201	174	223	230	2 940
Luftvägsinflamm., ak. och kr.	58	64	82	94	78	60	42	34	44	54	54	67	731
Akut lunginflammation	144	134	188	166	121	124	83	55	72	99	70	113	1 369
Akut mag- och tarminflammation	36	35	32	27	34	24	38	36	32	31	25	28	378
Själv mord	18	16	16	14	16	15	21	22	19	19	14	11	201

Tab. 8. Översikt över sjukdomsfall i infektionssjukdomar m. m. år 1916.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u n k n a d e												
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
a. Barnsängsfeber.													
Stockholms stad ¹	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Stockholms län	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4
Uppsala	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Södermanlands	2	—	1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	7
Östergötlands	2	1	—	1	—	—	—	1	1	—	1	1	8
Jönköpings	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	5
Kronobergs	1	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6
Kalmar	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	6
Gottlands	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Blekinge	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Kristianstads	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	5
Malmöhus	2	2	1	1	2	1	2	1	1	—	—	1	14
Malmö stad ¹	—	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—	—	4
Hallands län	1	1	—	3	—	—	1	1	—	—	1	—	8
Göteborgs o. Bohus l.	2	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	7
Göteborgs stad ¹	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	4
Älvsborgs län	—	—	2	—	1	4	2	—	1	—	—	3	13
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands	3	—	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	8
Örebro	1	1	3	—	—	—	—	1	—	—	1	1	8
Västmanlands	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Kopparbergs	—	2	—	—	—	1	2	—	—	2	2	2	11
Gävleborgs	2	—	2	3	—	—	2	1	2	—	2	2	16
Västernorrlands	2	—	—	1	—	—	2	—	2	1	1	—	9
Jämtlands	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Västerbottens	—	1	—	1	3	2	—	4	2	1	2	1	17
Norrbottnens	—	1	1	1	2	—	1	—	—	1	—	—	7
Summa	22	20	20	17	18	14	15	10	14	9	13	13	190
b. Smittkoppor.*													
Norrbottnens län	—	—	—	5	4	6	—	—	—	—	—	—	15

Anm. Sjukdomar med asterisk [*] skola anmälas av samtliga läkare; övriga i denna tabell upptagna sjukdomar endast av provinsial-, e. prov.-, bitr. provinsialläkare, samt stads- och stadsdistriktsläkare.

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkarna; avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
c. Scharlakansfeber.*													
Stockholms stad	127	98	149	94	112	104	81	108	179	279	237	269	1 887
Stockholms län	40	38	22	51	50	39	29	50	78	67	96	48	608
Uppsala	27	22	31	37	15	20	23	10	9	22	32	14	262
Södermanlands	66	55	57	55	48	46	41	51	37	42	29	22	549
Östergötlands	92	70	51	54	47	57	65	20	41	35	49	32	618
Jönköpings	25	37	17	12	15	4	9	1	9	5	7	10	151
Kronobergs	58	18	48	6	16	5	8	4	7	9	21	5	265
Kalmar	19	22	38	21	11	22	5	15	7	28	21	11	220
Gottlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Blekinge	57	91	70	44	42	20	19	29	15	18	19	23	447
Kristianstads	93	85	121	63	64	49	7	18	19	29	45	25	618
Malmöhus	92	100	111	86	50	41	55	32	56	69	54	96	842
Malmö stad	60	36	34	44	37	36	38	15	16	22	10	10	358
Hallands län	64	22	38	21	9	7	13	24	7	29	33	24	291
Göteborgs o. Bohus l. . .	16	11	9	8	8	6	4	21	26	47	27	13	196
Göteborgs stad	63	52	67	28	30	15	12	32	45	59	54	31	488
Älvsborgs län	56	57	23	15	29	19	17	22	61	124	73	56	552
Skaraborgs	23	13	9	26	7	28	8	26	38	25	19	22	244
Värmlands	47	18	27	27	23	16	23	23	63	97	72	53	480
Örebro	6	4	9	6	2	4	6	15	8	14	15	17	106
Västmanlands	60	23	14	17	31	25	17	17	22	11	32	16	287
Kopparbergs	14	13	39	20	32	16	30	41	22	45	36	67	375
Gävleborgs	28	14	32	19	9	5	24	30	38	16	50	40	305
Västernorrlands	8	9	8	4	1	3	4	2	10	7	12	9	77
Jämtlands	20	8	6	7	2	4	1	8	5	6	22	15	104
Västerbottens	14	15	1	4	3	2	—	8	—	16	31	37	181
Norrbottnens	16	35	20	1	4	2	7	3	9	8	9	11	125
Summa	1 192	966	1 053	770	698	595	546	625	827	1 129	1 105	976	10 482
d. Difteri.*													
Stockholms stad	95	80	73	56	75	56	51	47	101	115	187	183	1 069
Stockholms län	45	27	44	30	26	44	47	48	49	39	52	55	506
Uppsala	32	22	9	12	22	23	8	18	7	11	23	16	208
Södermanlands	1	8	13	9	12	5	15	7	22	10	5	11	118
Östergötlands	37	25	28	30	45	34	69	109	58	95	105	58	696
Jönköpings	45	15	26	12	37	16	9	3	30	15	18	51	277
Kronobergs	7	9	4	10	4	3	9	12	25	13	10	9	115
Kalmar	7	9	4	7	5	2	2	15	1	11	4	10	77
Gottlands	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	8
Blekinge	52	47	12	8	13	19	6	15	18	48	49	35	322
Kristianstads	46	45	39	22	18	9	27	18	17	10	22	18	291
Malmöhus	74	91	75	38	31	21	16	25	40	53	65	68	597
Malmö stad	43	52	39	35	34	29	21	13	19	35	34	24	378
Hallands län	18	18	10	11	11	9	16	11	9	27	14	23	177
Göteborgs o. Bohus l. . .	76	92	45	60	48	53	42	58	42	73	78	93	760
Göteborgs stad	148	132	98	63	72	63	39	59	113	108	134	99	1 128
Älvsborgs län	48	30	43	28	52	33	37	46	33	60	47	29	486
Skaraborgs	14	7	14	21	44	30	26	18	14	13	18	34	253
Värmlands	16	8	16	4	3	4	3	47	40	54	55	64	314
Örebro	19	39	37	42	18	32	9	12	13	42	34	17	314
Västmanlands	72	47	50	69	56	63	40	47	48	74	68	39	673
Kopparbergs	71	62	44	43	49	56	55	52	80	48	69	79	708
Gävleborgs	88	87	68	49	42	33	33	30	84	69	52	55	690
Västernorrlands	9	78	53	29	42	24	17	38	41	40	37	46	541
Jämtlands	30	14	12	9	6	10	13	43	20	30	22	13	222
Västerbottens	58	33	53	37	52	44	65	42	67	39	95	77	662
Norrbottnens	94	67	62	67	40	53	58	68	110	87	48	54	806
Summa	1 832	1 144	971	801	857	768	734	902	1 101	1 219	1 206	1 290	12 885

Sjukdomar, län (stad)	Insjuknade												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
<i>e. Mässling.</i>													
Stockholms stad ¹	—	6	7	7	17	28	8	—	8	73	111	123	388
Stockholms län	31	4	7	8	29	21	12	7	3	33	36	79	270
Uppsala	6	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	14
Södermanlands	35	33	62	49	114	37	54	7	5	2	31	26	455
Östergötlands	126	51	32	26	8	9	7	8	1	—	9	3	280
Jönköpings	30	18	6	6	13	2	13	6	6	3	1	1	105
Kronobergs	9	27	72	9	11	9	28	7	7	9	45	13	246
Kalmar	55	19	25	19	28	—	7	1	—	—	—	42	196
Gottlands	10	4	46	42	18	5	11	—	1	8	4	1	150
Blekinge	7	26	26	1	1	5	—	2	5	11	18	15	117
Kristianstads	23	25	37	22	24	12	29	19	67	75	110	103	546
Malmöhus	93	128	217	242	302	340	206	66	115	194	169	97	2 169
Malmö stad ¹	429	472	392	82	54	48	6	1	8	3	2	—	1 497
Hallands län	61	76	62	41	66	40	9	2	2	—	—	—	359
Göteborgs o. Bohus l.	—	2	16	52	9	4	13	10	4	10	29	70	219
Göteborgs stad ¹	11	2	21	41	91	140	76	27	19	58	113	190	789
Älvsborgs län	13	22	2	—	7	12	25	13	6	2	1	1	104
Skaraborgs	5	7	6	4	5	2	—	—	8	17	15	10	80
Värmlands	70	88	149	152	118	80	40	29	16	10	12	22	786
Örebro	66	47	54	50	59	51	30	—	3	2	4	3	369
Västmanlands	38	3	—	5	3	4	7	2	—	—	1	1	64
Kopparbergs	102	142	40	31	51	46	6	7	36	41	6	1	509
Gävleborgs	59	7	21	46	52	119	57	17	17	31	27	9	462
Västernorrlands	4	41	113	296	208	108	55	36	27	57	108	103	1 156
Jämtlands	—	5	48	55	28	17	9	4	—	1	45	1	213
Västerbottens	48	98	73	127	179	143	47	25	8	6	14	10	778
Norrbottns	4	24	41	64	89	73	52	37	35	70	88	78	655
Summa	1 335	1 363	1 575	1 473	1 586	1 354	805	338	400	716	999	1 003	12 976
<i>f. Påssjuka.</i>													
Stockholms stad ¹	10	15	18	15	24	6	9	4	2	2	8	11	124
Stockholms län	17	11	54	37	28	26	27	19	4	3	8	16	250
Uppsala	37	48	33	37	49	10	2	4	1	10	33	—	264
Södermanlands	26	18	36	39	59	44	6	6	2	2	4	1	243
Östergötlands	43	52	163	81	47	24	6	22	16	18	13	36	521
Jönköpings	12	28	15	29	15	5	16	6	5	6	5	4	146
Kronobergs	4	11	7	16	4	5	—	—	—	1	—	1	49
Kalmar	48	34	33	31	33	12	16	2	3	26	15	25	278
Gottlands	5	54	76	63	12	20	3	1	—	—	—	—	234
Blekinge	32	70	79	70	38	21	10	3	5	1	2	1	332
Kristianstads	4	29	93	91	27	4	1	—	1	—	—	—	250
Malmöhus	51	61	47	11	12	22	4	13	7	4	9	11	252
Malmö stad ¹	9	2	1	—	5	12	2	1	—	—	—	—	32
Hallands län	21	52	58	47	30	20	4	11	15	49	34	40	381
Göteborgs o. Bohus l.	34	74	86	90	29	17	5	12	9	11	4	11	382
Göteborgs stad ¹	128	100	154	74	30	12	6	4	1	—	7	3	519
Älvsborgs län	70	97	58	32	30	30	38	10	6	16	24	85	496
Skaraborgs	41	34	47	47	50	15	9	—	1	11	23	23	301
Värmlands	70	90	115	49	25	22	11	9	8	5	1	4	409
Örebro	96	81	100	111	114	26	19	6	20	20	25	2	620
Västmanlands	38	52	67	49	32	16	7	20	5	1	2	1	290
Kopparbergs	44	70	53	35	31	27	21	4	4	11	8	9	317
Gävleborgs	168	93	65	54	17	11	12	3	7	7	2	1	440
Västernorrlands	64	67	36	24	37	7	9	28	30	49	42	25	418
Jämtlands	37	26	48	27	20	9	3	2	1	—	—	—	173
Västerbottens	17	7	15	21	52	11	20	3	6	9	6	4	174
Norrbottns	3	19	52	33	12	13	17	3	10	8	11	9	190
Summa	1 129	1 295	1 609	1 216	862	447	263	196	169	270	236	323	8 065

Ann. Se aum. å tabellens första sida.

¹ Enligt uppgifter från distriktaläkarna; avse endast fattiga sjuka.

TAB. 8 (Forts.). ÖVERSIKT ÖVER SJUKDOMSFALL I INFEKTIONSSJUKDOMAR ETC. 91

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
g. Kikhosta.													
Stockholms stad ¹	28	26	31	26	12	11	10	9	9	2	4	10	178
Stockholms län	50	62	145	79	51	31	67	51	40	76	51	58	761
Uppsala	72	75	80	36	38	33	20	18	7	5	2	7	393
Södermanlands	19	25	51	46	66	44	17	27	10	20	12	15	352
Östergötlands	224	247	220	137	115	84	57	48	44	34	30	33	1 273
Jönköpings	43	78	37	27	23	6	18	17	30	39	17	23	358
Kronobergs	20	30	38	22	27	56	65	25	35	9	70	81	478
Kalmar	11	10	26	21	20	19	11	26	34	67	13	43	301
Götlands	1	—	—	13	39	52	43	25	45	38	67	54	377
Blekinge	18	19	21	20	36	28	18	16	18	19	34	25	272
Kristianstads	27	38	75	83	64	27	17	6	5	8	9	13	372
Malmöhus	82	134	166	219	182	102	110	147	74	53	69	60	1 396
Malmö stad ¹	28	34	33	46	26	29	28	25	19	32	19	9	328
Hallands län	42	3	42	27	32	17	22	14	30	33	51	56	369
Göteborgs o. Bohus l.	33	36	60	58	52	40	40	46	42	38	102	68	615
Göteborgs stad ¹	59	38	62	55	43	37	19	14	11	25	40	30	483
Älvsborgs län	48	31	25	30	32	44	51	57	24	18	66	68	494
Skaraborgs	1	10	20	22	29	28	25	14	11	2	2	9	173
Värmlands	100	94	80	97	59	83	75	77	27	25	42	32	791
Örebro	115	80	112	125	88	47	48	57	71	74	135	110	1 062
Västmanlands	108	184	133	106	121	63	20	25	4	7	9	5	793
Kopparbergs	59	120	78	104	116	49	59	59	23	27	49	36	779
Gävleborgs	117	58	74	49	48	34	38	58	69	52	61	113	771
Västernorrlands	112	98	79	80	111	107	66	33	24	21	41	30	802
Jämtlands	54	62	73	58	24	25	23	16	24	31	33	15	448
Västerbottens	73	40	38	24	27	27	25	20	39	44	58	84	499
Norrbottens	63	65	69	30	31	32	38	29	27	21	12	27	444
Summa	1 607	1 707	1 871	1 640	1 522	1 160	1 030	959	796	820	1 098	1 114	15 314
h. Influensa.													
Stockholms stad ¹	95	207	339	98	24	3	3	6	15	11	15	32	848
Stockholms län	221	367	589	295	152	64	72	41	57	59	103	152	2 172
Uppsala	58	138	222	106	36	9	8	3	1	10	31	39	661
Södermanlands	88	65	113	120	57	31	21	19	9	18	13	21	575
Östergötlands	206	271	493	259	90	33	30	15	34	42	63	80	1 616
Jönköpings	57	54	161	132	42	14	7	8	13	22	17	32	559
Kronobergs	67	71	148	114	65	16	10	6	6	3	13	29	548
Kalmar	72	83	149	149	83	33	25	5	20	20	24	21	684
Götlands	33	94	166	159	35	10	10	12	22	26	15	18	600
Blekinge	73	188	107	32	20	3	7	3	3	3	19	24	482
Kristianstads	91	91	108	151	109	49	9	6	4	17	41	50	726
Malmöhus	378	343	684	703	314	75	41	29	51	109	152	227	3 106
Malmö stad ¹	37	75	145	110	36	25	10	6	17	21	37	80	599
Hallands län	51	75	133	121	57	20	16	11	22	39	17	28	590
Göteborgs o. Bohus l.	67	93	333	242	68	20	7	8	6	21	52	70	967
Göteborgs stad ¹	140	171	1 000	177	49	10	3	12	18	49	105	125	1 859
Älvsborgs län	191	236	387	334	186	76	41	25	53	70	75	129	1 806
Skaraborgs	30	47	77	40	38	9	3	5	2	13	14	23	301
Värmlands	177	105	136	111	51	18	12	10	14	60	83	160	937
Örebro	147	114	212	231	95	35	6	5	10	37	60	86	1 038
Västmanlands	115	104	146	142	61	19	9	7	9	26	23	36	697
Kopparbergs	131	231	326	232	92	40	42	17	34	46	45	66	1 302
Gävleborgs	576	767	590	214	105	61	25	17	35	74	67	84	2 619
Västernorrlands	144	403	255	113	76	33	18	25	21	55	56	64	1 263
Jämtlands	95	154	200	119	67	31	11	11	19	24	35	53	819
Västerbottens	132	117	149	152	72	33	12	10	13	37	59	72	858
Norrbottens	104	135	246	251	117	32	14	36	29	55	68	78	1 165
Summa	8 576	11 790	7 614	4 907	2 197	802	472	358	537	967	1 302	1 882	29 414

¹ Enligt uppgifter från distriktläkarna; avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
k. Abdominaltyfus* (nervfeber) och Paratyfus.*													
Stockholms stad ¹	9	13	2	8	2	4	15	7	3	4	3	6	76
Stockholms län	2	1	1	—	—	2	4	5	15	1	5	—	36
Uppsala	—	1	—	1	1	8	8	10	2	—	—	2	33
Södermanlands	14	2	2	2	1	12	13	15	22	3	11	12	109
Östergötlands	1	—	4	—	—	3	3	5	1	6	8	16	47
Jönköpings	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	3	—	7
Kronobergs	—	—	—	—	—	5	3	4	2	2	—	1	17
Kalmar	1	—	—	—	—	—	1	2	2	3	10	4	23
Götlands	—	4	—	1	17	41	25	58	31	54	13	8	252
Blekinge	—	1	—	—	2	—	3	4	4	2	—	—	16
Kristianstads	7	—	4	4	3	—	2	5	8	7	—	8	48
Malmöhus	9	1	1	—	4	3	3	—	6	5	1	—	33
Malmö stad	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	—	5
Hallands län	1	1	5	—	29	2	2	4	—	—	2	2	48
Göteborgs o. Bohus l.	—	10	4	—	1	4	5	5	5	2	2	5	43
Göteborgs stad	2	—	1	1	3	12	2	6	5	1	14	14	61
Älvsborgs län	6	6	8	2	8	11	7	17	19	16	10	7	117
Skaraborgs	2	1	—	—	3	3	—	23	3	3	1	5	44
Värmlands	4	2	3	1	2	—	3	7	27	15	4	5	73
Örebro	3	—	1	2	2	2	2	10	4	5	1	21	53
Västmanlands	1	1	3	3	2	1	13	15	6	6	13	11	75
Kopparbergs	3	—	—	—	29	15	1	1	2	—	—	—	51
Gävleborgs	5	1	1	2	1	1	12	4	11	10	—	1	49
Västernorrlands	1	1	1	—	—	—	4	—	4	3	9	2	25
Jämtlands	—	1	4	1	1	2	—	—	2	—	2	—	13
Västerbottens	5	2	11	—	3	1	3	4	9	2	3	5	48
Norrbottens	5	5	2	4	1	2	2	17	27	16	5	7	93
Summa	81	54	58	33	115	135	139	229	221	167	121	142	1495
l. Rödsoot.*													
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	6
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	34	—	35
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Östergötlands	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	5
Jönköpings	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Götlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	9	34	4	2	—	1	50
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7
Norrbottens	—	—	—	—	—	—	3	14	9	1	—	41	68
Summa	—	—	1	—	—	—	13	49	14	6	41	55	179

Anm. Paratyfus torde i regeln ingå, även om det i primäruppgifterna ej uttryckligen angivits.

S j u k d o m a r, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
m. Akut barnförlamning.*													
Stockholms stad	—	—	—	1	1	1	—	2	1	1	1	1	9
Stockholms län	—	—	2	—	—	—	—	1	2	3	—	—	8
Uppsala >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Södermanlands >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Östergötlands >	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Jönköpings >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kronobergs >	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	1	—	6
Kalmar >	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
Gottlands >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads >	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Malmöhus >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	4
Hallands län	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	4
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	6
Skaraborgs >	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	4
Värmlands >	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	5
Örebro >	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	2	—	6
Västmanlands >	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Kopparbergs >	—	—	—	—	—	—	4	34	46	16	11	3	114
Gävleborgs >	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3
Västernorrlands >	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	3
Jämtlands >	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	3
Västerbottens >	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Norrbottnens >	1	—	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	6
Summa	14	7	5	4	12	4	6	47	54	29	18	9	207
n. Epidemisk hjärnfeber.*													
Stockholms stad ¹	2	3	3	9	—	—	3	1	2	2	2	1	28
Stockholms län	—	2	3	4	—	1	1	1	1	—	1	—	13
Uppsala >	2	4	6	7	5	2	3	1	2	—	—	—	32
Södermanlands >	1	—	3	3	—	—	—	1	—	1	—	—	9
Östergötlands >	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Jönköpings >	6	5	2	10	2	3	1	—	1	1	1	1	33
Kronobergs >	10	5	5	5	1	—	—	—	1	—	—	—	27
Kalmar >	—	1	—	3	6	1	1	—	2	—	—	—	14
Gottlands >	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	4
Blekinge >	3	5	5	4	1	2	—	2	—	—	—	1	23
Kristianstads >	2	2	1	1	2	2	1	—	—	—	—	—	11
Malmöhus >	—	2	—	1	—	1	5	—	—	—	1	1	11
Malmö stad ¹	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hallands län	2	2	4	—	1	1	2	—	—	1	1	2	16
Göteborgs o. Bohus l.	1	—	2	2	1	—	1	—	1	—	—	—	8
Göteborgs stad ¹	—	3	2	3	2	2	—	—	—	—	—	—	12
Älvsborgs län	1	—	9	16	10	4	1	2	—	—	—	1	44
Skaraborgs >	7	15	6	5	7	2	2	4	—	2	4	6	60
Värmlands >	9	—	1	3	2	1	—	2	—	—	—	1	19
Örebro >	—	4	2	3	—	1	1	1	3	1	—	—	16
Västmanlands >	4	3	3	4	1	3	4	2	1	—	—	—	25
Kopparbergs >	5	8	2	4	3	2	3	4	1	3	4	2	41
Gävleborgs >	2	6	5	6	4	3	2	2	1	1	—	1	33
Västernorrlands >	6	4	12	1	13	3	1	1	1	—	—	2	44
Jämtlands >	1	1	2	3	—	1	—	1	—	—	—	—	10
Västerbottens >	3	2	3	—	1	—	1	—	—	1	—	—	11
Norrbottnens >	1	1	1	1	—	2	—	—	2	—	—	—	8
Summa	68	78	84	101	63	38	33	26	19	13	14	20	557

Anm. Se anm. å tabellens första sida.

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkarna; avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
o. Frossa.													
Stockholms stad	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Östergötlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar >	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Gottlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Skaraborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands >	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Örebro >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands >	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Kopparbergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	2	2	1	2	2	2	—	—	1	—	—	13
p. Akut lunginflammation o. lungsäcksinflammation.													
Stockholms stad ¹	41	54	54	44	58	34	27	14	23	29	39	34	451
Stockholms län	76	71	82	74	77	51	56	40	34	67	52	67	747
Uppsala >	41	50	49	48	40	27	16	30	12	29	36	30	408
Södermanlands >	70	41	79	74	57	57	40	23	31	68	62	49	651
Östergötlands >	92	91	106	102	100	110	78	51	57	102	82	101	1 072
Jönköpings >	71	69	83	83	81	76	66	49	38	50	63	66	795
Kronobergs >	46	41	66	66	63	55	32	16	37	35	37	48	542
Kalmar >	85	76	101	85	72	71	43	38	49	73	75	85	853
Gottlands >	19	22	23	32	41	29	11	8	9	20	17	21	252
Blekinge >	83	88	96	79	71	70	36	19	34	62	72	100	810
Kristianstads >	63	75	98	82	86	70	45	19	23	35	49	58	703
Malmöhus >	135	170	196	223	203	161	72	67	76	110	133	120	1 669
Malmö stad ¹	26	48	78	67	38	36	13	6	21	20	18	34	405
Hallands län	35	39	46	34	39	37	36	17	22	35	27	46	413
Göteborgs o. Bohus l.	56	65	76	81	74	67	58	32	29	48	68	74	731
Göteborgs stad ¹	34	34	84	62	73	92	41	52	37	36	46	48	639
Älvsborgs län	103	91	106	98	86	76	70	52	71	74	64	107	996
Skaraborgs >	42	41	49	49	28	49	36	21	28	34	32	29	438
Värmlands >	58	49	71	56	49	56	34	27	44	64	75	67	650
Örebro >	107	57	71	100	85	68	56	39	33	52	51	66	785
Västmanlands >	51	46	42	66	41	48	31	27	38	45	41	32	508
Kopparbergs >	165	104	100	116	94	92	76	70	66	79	88	101	1 151
Gävleborgs >	175	156	139	116	122	112	89	57	85	136	125	136	1 448
Västernorrlands >	173	193	172	158	131	95	50	64	58	87	100	108	1 389
Jämtlands >	72	72	80	51	32	20	13	17	15	22	31	28	453
Västerbottens >	147	134	133	140	117	81	51	44	67	92	86	110	1 202
Norrbottnens >	80	86	81	103	128	105	72	43	54	91	92	81	1 016
Summa	2 146	2 063	2 361	2 293	2 086	1 845	1 248	942	1 091	1 595	1 661	1 846	21 177

Ann. Se anm. å tabellens första sida.

¹ Enligt uppgifter från distriktläkarna; avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
g. Akut mag- och tarminflammation.¹													
Stockholms stad ²	114	94	86	87	77	49	77	109	135	58	91	79	1 056
Stockholms län	113	104	68	64	95	77	130	142	112	83	86	71	1 145
Uppsala >	50	54	28	26	38	43	62	95	71	43	46	39	595
Södermanlands >	54	69	66	71	61	78	89	116	82	58	82	71	897
Östergötlands >	206	172	197	177	202	203	187	208	195	173	138	150	2 208
Jönköpings >	59	58	55	92	98	63	96	96	61	48	89	79	894
Kronobergs >	25	29	45	37	48	45	55	42	25	15	30	21	417
Kalmar >	70	45	54	57	70	67	75	121	89	63	47	46	804
Gottlands >	22	19	15	25	24	24	22	19	20	26	24	18	258
Blekinge >	91	64	69	65	55	60	70	134	118	82	80	57	945
Kristianstads >	82	80	83	71	81	86	122	150	104	70	57	75	1 061
Malmöhus >	223	198	194	179	187	175	210	303	298	256	224	206	2 653
Malmö stad ²	48	54	62	55	83	73	52	101	180	96	61	78	943
Hallands län	36	26	16	16	26	40	138	101	42	29	17	15	502
Göteborgs o. Bohus l.	54	46	52	58	61	57	90	124	91	56	42	51	782
Göteborgs stad ²	163	135	177	177	207	140	140	245	251	186	203	168	2 192
Älvsborgs län	96	119	86	96	96	100	150	210	124	109	95	110	1 391
Skaraborgs >	32	41	28	28	37	49	54	57	32	17	31	28	432
Värmlands >	68	73	87	66	77	91	119	141	71	70	91	89	1 043
Örebro >	125	112	79	92	137	102	158	157	124	128	86	116	1 416
Västmanlands ³ >	54	53	44	53	95	101	261	174	106	64	70	45	1 120
Kopparbergs >	78	56	62	67	65	112	176	133	98	70	79	78	1 074
Gävleborgs >	168	142	122	115	107	140	207	234	155	167	148	129	1 834
Västernorrlands >	94	78	90	71	91	109	116	109	86	81	97	97	1 119
Jämtlands >	73	76	67	98	91	51	55	57	41	39	65	84	797
Västerbottens >	74	98	98	119	69	73	104	138	77	75	74	82	1 081
Norrbottnens >	71	70	80	55	61	66	175	200	114	76	105	89	1 162
Summa	2 343	2 165	2 108	2 117	2 339	2 274	3 190	3 716	2 902	2 238	2 258	2 171	29 621
r. Smittsam ögon-sjukdom (trachom).													
Stockholms stad ²	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Uppsala >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings >	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3
Kronobergs >	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	3	8
Kalmar >	2	—	5	3	1	1	—	—	2	5	1	—	20
Gottlands >	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad ²	2	2	—	3	2	3	2	2	—	3	1	2	22
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad ⁴	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Skaraborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands >	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Örebro >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Västmanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs >	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	3
Gävleborgs >	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	6	5	16
Västernorrlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens >	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Norrbottnens >	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3	3	—	9
Summa	6	5	6	8	4	6	4	5	8	17	12	11	92

¹ Här ingår enl. 1914 års sjukdomsnomenklatur även inhemsk kolera, barnkolera. — ² Enligt uppgifter från distriktsläkarna; avse endast fattiga sjuka. — ³ Siffror för år 1914.

Tab. 9. Sjuksängar, intagna, döda, underhållsdagar m. m. vid lasaretten år 1916.

1 Län (stad), lasarett	2 Ordin. antal sjuk- sängar d. 31/13	3 Antal patienter under året		5 Under hålls- dagar för samtliga vårdade	6 Medel- tal vår- dade pr dag	7 Högsta antalet vårdade någon dag under året	8 Lägsta	9 Medel- längd av sjuk- husvi- stelsen, dagar
		in- tagna	döda					
Stockholms stad	2 989	22 537	1 409	927 508				
Kungl. Serafimerlasarettet	¹ 442	5 475	383	153 143	420	471	337	28
Sabbatsbergs sjukhus ²	² 679	8 447	548	195 918	537	600	418	23
Sjukhuset S:t Göran	536	3 762	183	166 015	454	534	376	44
Katarina sjukhus ⁴	131	707	10	35 509	97	115	80	50
Maria sjukhus	209	1 628	97	45 807	125	217	65	28
Provisoriska sjukhuset	100	1 044	87	28 765	79	100	54	28
Barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs minne	54	373	56	19 367	53	53	22	52
Sjukhuset vid Långbro ⁵	640	349	43	227 034	620	639	601	1 8 år
Stockholms provisoriska sinnes- sjukhus ⁶	98	38	2	32 955	90	98	73	2 4 år
Sjukhuset Eira ⁷ (stadens avd.)	100	764	—	22 965	63	94	39	30
Stockholms län	313	3 308	176	89 617				
Sjukhuset Eira ⁷ (länets avd.)	67	409	3	12 448	34	56	15	31
Löwenströmska lasarettet ⁸	⁹ 54	605	32	17 863	49	60	30	29
Södertälje lasarett	⁹ 77	1 196	82	29 594	81	95	63	25
Norrtälje >	80	685	34	19 121	52	74	.	28
Östhammars >	35	408	25	10 571	29	38	20	26
Uppsala län	343	4 436	249	112 609				
Akademiska sjukhuset i Uppsala (Hela sjukh.)	343	4 436	249	112 609	308	356	213	25
Södermanlands län	332	4 113	178	100 928				
Nyköpings lasarett ¹⁰	115	1 561	68	35 875	98	121	63	23
Eskilstuna >	132	1 750	71	44 80	122	146	82	25
Flens >	85	802	39	20 673	57	74	38	26
Östergötlands län	411	5 274	241	147 569				
(utom Norrköpings stad).								
Linköpings lasarett ⁸	139	1 921	95	57 319	157	171	116	30
Söderköpings >	84	953	36	26 707	73	101	51	28
Vadstena >	113	1 408	45	39 788	109	123	70	28
Finspånge >	¹ 37	716	44	14 971	41	51	27	21
Kisa >	38	276	21	8 784	24	34	14	32
Norrköpings stad	199	1 846	94	56 577				
Norrköpings sjukhus	199	1 846	94	56 577	155	194	151	31
Jönköpings län	263	3 114	150	98 999				
Jönköpings lasarett	168	2 109	86	56 085	154	173	112	27
Ullspärre—Hägerflychtska lasaret- tet i Eksjö	95	1 005	64	37 914	104	121	76	38

¹ Därav 9 platser å isoler.-avd. — ² Konvalescenthemmet (se Tab. 23) ej medräknat. — ³ Dessutom isoler.-avd. med 12 pl., 2 cellpl., 2 operationspl. samt 48 i evakuationspaviljong. — ⁴ Hela sjukhuset; se not 5 till Tab. 10, avd. A. — ⁵ Såsom formellt lydande under lasarettstadsdagar har sjukhuset här upptagits; intagna betyder här intagningar; förande intagna personer se vidare K. Styrelsens berättelse om sinnessjukvården i riket. — ⁶ Hornsg. 82 och Bondeg. 36 (f. d. 34), se Tab. 10, avd. C. — ⁷ Stockholms stads och läns sjukhus. — ⁸ Lasarettets tuberkulos-sjukhus, som är en fullt självständig anstalt, medtoges fr. o. m. årg. 1916 här ej (Se Tab. 15). — ⁹ Därav 4 isolering-platser. — ¹⁰ Från mitten av år 1914 äro samtliga de med hospitalen förenade upptagningsanstalterna för sinnessjuka beträffande vård och räkningskaper helt överförda till hospitalen, dock att landstingen bekosta byggnaders underhåll och för sina patienter lämna bidrag med ca 2 kr. pr underhållsdag (Se dock Tab. 10, avd. B). — ¹¹ Fr. o. m. den 1 jan. 1917 42 pl.

1	2	3		5	6	7	8	9
		Antal patienter under året	Underhållsdagar för samtliga vårdade					
Län (stad), lasarett	Ordin. antal sjuk- sängar d. ^{51/12}				Medel- tal vär- dade pr dag	Högsta autalet någon dag under året	Lägsta vårdade under året	Medel- längd av sjuk- husvi- stelsen, dagar
Kronobergs län	215	2 708	104	59 068				
Växjö lasarett	140	1 819	73	26 689	100	116	74	20
Ljungby »	75	889	31	22 379	61	74	42	25
Kalmar län	347	3 982	192	101 371				
Kalmar lasarett	148	1 692	88	40 280	110	139	59	22
Oskarshamn »	40	364	17	10 580	29	44	18	29
Västerviks »	124	1 557	74	40 548	111	140	65	26
Borgholms »	35	369	13	9 963	27	35	17	27
Gottlands län	92	957	37	32 931				
Visby lasarett	92	957	37	32 931	90	107	55	34
Blekinge län	215	3 115	159	71 456				
Karlskrona lasarett	115	1 665	61	39 584	108	124	60	24
Karlshamns »	100	1 450	98	31 872	87	111	61	22
Kristianstads län	425	3 874	253	132 603				
Kristianstads lasarett ¹	⁴ 275	2 179	154	84 577	232	215	136	39
Simrishamns »	74	757	49	21 564	59	76	43	28
Angelholms »	76	938	50	26 462	72	102	39	28
Malmöhus län	810	12 049	571	290 332				
(utom Malmö stad).								
Lunds lasarett ¹	456	6 977	339	161 257	442	469	262	23
Landskrona »	58	762	37	18 215	50	66	35	24
Hälsingborgs »	127	2 195	92	53 639	147	162	111	24
Ystads »	60	628	44	19 101	52	63	33	30
Trälleborgs »	55	905	25	22 268	61	72	46	25
Hörby »	54	582	34	15 852	43	54	30	27
Malmö stad	510	5 652	224	156 890				
Allmänna sjukhuset	510	5 652	224	156 890	430	457	357	43
Hallands län	246	3 296	162	85 567				
Halmstads lasarett	138	1 331	91	36 277	99	131	74	27
Falkenbergs »	56	863	30	25 500	70	81	50	30
Varbergs »	52	1 042	41	23 790	65	77	27	23
Göteborgs och Bohus län	271	2 052	109	81 835				
(utom Göteborgs stad).								
Kungälv lasarett	42	293	18	11 351	31	41	19	39
Uddevalla »	192	1 502	77	60 346	165	191	130	46
Strömstads »	37	457	14	10 138	28	41	15	22
Göteborgs stad	626	7 319	343	190 748				
Allmänna och Sahlgrenska sjuk- huset ²	517	5 738	341	165 240	453	524	370	29
Holtermannska sjukhuset	109	1 581	2	25 508	70	90	39	16
Älvsborgs län	422	4 967	286	143 698				
Vänersborgs lasarett	³ 150	1 796	103	47 713	131	157	93	27
Alingsås »	101	1 135	68	35 446	97	114	72	31
Borås »	171	2 036	115	60 439	166	190	159	30

¹ Se föreg. sida, not 10. — ² Se anm. å följ. sida. — ³ Därav 6 platser för epidemiskt sjuka samt 13 å isoleringsavd. — ⁴ Fr. o. m. den 1 april 1916; därför 185.

1 Län (stad), lasarett	2 Ordin. antal sjuk- sängar d. 31/12	3 Antal patienter under året		5 Under- hålls- dagar för samtliga vårdade	6 Medel- tal vär- dade pr dag	7 Högsta antalet någon dag under året	8 Lågsta vårdade någon dag under året	9 Medel- längd av sjuk- husvi- stelseu- dagar
		in- tagna	döda					
Skaraborgs län	366	4 693	197	129 464				
Mariestads lasarett	75	1 152	57	33 170	91	114	62	29
Lidköpings >	120	1 924	56	44 329	121	177	91	23
Falköpings >	171	1 617	84	51 965	142	173	99	32
Värmlands län	285	4 884	227	131 865				
Karlstads lasarett ¹	250	4 231	189	116 059	318	363	222	27
Filipstads >	² 35	653	38	15 806	43	60	26	24
Örebro län	215	3 229	134	82 270				
Örebro lasarett	215	3 229	134	82 270	225	242	176	25
Västmanlands län	293	3 728	142	93 604				
Västerås lasarett	³ 115	1 525	50	37 218	102	107	84	24
Sala >	70	943	37	25 092	69	76	4	30
Köpings >	60	677	35	16 298	45	58	25	24
Norbergs >	48	583	20	14 995	41	49	28	26
Kopparbergs län	259	3 775	219	104 066				
Falu lasarett	177	2 432	134	72 305	198	236	152	30
Mora >	54	1 077	70	24 174	66	75	33	22
Smedjebackens >	28	266	15	7 587	21	31	9	29
Gävleborgs län	452	4 912	220	139 130				
Gävle och Gästriklands lasarett	186	2 064	112	61 881	178	200	112	31
Söderhamns lasarett	⁵ 134	1 429	37	32 866	90	111	69	23
Hudiksvalls >	132	1 419	71	41 383	113	134	78	29
Västernorrlands län	546	5 325	313	183 137				
Härnösands lasarett ¹	114	1 027	60	37 502	103	126	75	37
Sundsvalls >	214	2 009	143	71 668	196	236	155	36
Örnsköldsviks >	95	1 209	54	36 521	100	116	66	30
Backe >	33	351	18	10 700	29	42	16	30
Sollefteå >	90	729	38	26 746	73	91	56	37
Jämtlands län	185	1 622	86	48 160				
Östersunds lasarett	⁶ 185	1 622	86	48 160	132	162	67	30
Västerbottens län	322	3 065	194	102 655				
Umeå lasarett	212	2 083	113	70 675	194	221	129	34
Skellefteå >	⁷ 110	1 012	81	31 980	83	134	35	32
Norrbottnens län	235	2 699	111	79 445				
Luleå lasarett	76	671	23	25 428	70	77	52	38
Piteå >	60	637	34	18 043	49	69	37	28
Haparanda >	29	525	13	10 622	29	32	17	20
Gällivare >	70	866	41	25 352	69	82	50	29
För hela riket	12 187	132 546	6 780	3 969 102				
Egentl. lasarett ⁴	11 395	131 786	6 679	3 689 746				

Anm. I denna tabell medtagas lasarettens samtliga avdelningar (fr. o. m. årg. 1916 även konvalescent-avdelningen vid Sahlgrenska sjukhus-et). — ¹ Årg. 1916 utestutit i Söderby sjukhus (452 pl.), Löwenströmska lasarettens the-sjukhus (70 pl.) samt upptagn.-anst. vid Härnösands hosp. (24 pl.).

² Se not 1 å föreg. sida. — ³ På grund av pågående ombyggnad den 1 maj—31 dec. endast 35 platser tillgängliga; därför 50 platser. — ⁴ Därav 6 å isoleringsrum. — ⁵ Frånräknade Barnsj. S. o. M. Sachs minne, Sjukhuset vid Långbro och Provi-or. sinnessjukhusen i Stockholm, däremot medräknade avd. för barnsjukd. omnar, barnbörd-avd. och the-avd. vid lasarett samt konvalescent-avd. vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. — ⁶ Ökat fr. o. m. den 1 okt. 1915: förut 88 platser. — ⁷ Nyttillkomna 61 sjukplatser, vilka togos i bruk i jan. 1916. — ⁸ Do 50 fr. maj 1916.

Tab. 10. Sjuksängar, intagna, döda, underhållsdagar m. m. & lasarettens olika avdelningar år 1916.

A. Lasarettens avdelningar.

1	2	3		4	5	6	7	8	9
		Ordin. antal sjuk-sängar d. 31/12	Antal patienter under året						
Sjukvårdsområde, lasarett		in-tagna	döda	Under-hålls-dagar för samtliga vårdade	Medel-tal vårdade pr dag	Högsta antalet vårdade någon dag under året	Lägst antalet vårdade någon dag under året	Medel-längd av sjuk-husvi-stelsen, dagar	
Stockholms stad	1 339	16 294	913	370 059					
Kungl. Serafimerlasarettet ¹	1 342	3 568	200	100 739	276			28	
Sabbatsbergs sjukhus ²	647	8 193	520	167 079	458	568	403	20	
Sjukhuset St Görans ³	4	1 443	5	19 317	53	83	31	13	
Maria sjukhus	209	1 628	97	45 807	125	217	65	28	
Provisoriska sjukhuset	100	1 044	87	28 765	79	100	54	28	
Katarina sjukhus, avd. f. deliranter ⁵	41	418	4	8 352	23	38	12	20	
Stockholms län	346	4 801	356	129 553					
Kungl. Serafimerlasarettet ¹	1 100	1 907	183	52 404	143			28	
Löwenströmska lasarettet ²	54	605	32	17 863	49	60	30	29	
Södertälje lasarett	6 77	1 196	82	29 594	81	95	63	25	
Norrälje »	80	685	34	19 121	52	74		28	
Östhammars »	35	408	25	10 571	29	38	20	26	
Uppsala län	238	3 419	171	80 710					
Akademiska sjukhuset i Uppsala ⁷	238	3 419	171	80 710	221	275	130	24	
Södermanlands län	317	4 046	177	98 691					
Nyköpings lasarett	110	1 532	68	35 052	96	118	60	23	
Eskilatuna »	122	1 712	70	42 966	118	141	77	25	
Flens »	85	802	39	20 673	57	74	38	26	
Östergötlands län	387	5 248	237	141 096					
Linköpings lasarett ⁸	139	1 921	95	57 319	157	171	116	30	
Söderköpings »	84	953	36	26 707	73	101	51	28	
Vadsena »	89	1 382	41	33 315	91	107	52	23	
Finspångs »	37	716	44	14 971	41	51	27	21	
Kisa »	38	276	21	8 784	24	34	14	32	
Norrköpings stad	131	1 647	67	37 713					
Norrköpings sjukhus	131	1 647	67	37 713	103	142	98	23	
Jönköpings län	181	2 730	145	73 036					
Jönköpings lasarett	126	1 769	84	50 508	138	156	98	29	
Ulfspårre Hågerflychtaka las. i Ekåsjö	55	961	61	22 578	62	80	33	26	
Kronobergs län	205	2 695	104	58 662					
Växjö lasarett	130	1 806	73	36 283	99	112	74	20	
Ljungby »	75	889	31	22 379	61	74	42	25	

Anm. I denna tabell upptagas ej konvalescentavdelningar, ej heller tuberkulos-, barn- eller barnbördsavdelningar vid sjukhus (se därom Tab. 15 och 23).

¹ Enligt särskilda kontrakt disponerar Stockholms stad 200 platser och Stockholms län 100, vilket platsantal i båda fallen dock ofta överskrides; lasarettens övriga platser (liksom intagna, döda och underhållsdagar) här räknade till stadens avd. — ² Beträffande Sabbatsbergs sjukhus ha, liksom förvärende år, även de å tbc-avd. intagna frändrugits, ehuru dessa pat. tillika äro att räkna till medic. avd.; det totala antalet återfinnes i Tab. 9. — ³ Här ej inräknat tuberkulosavd.(-sjukhus). — ⁴ Här endast avd. för hu sjukdomar (jfr not 3). Fördelningen av sänkantalet mellan patienter med smittsamma könsjukdomar och med budsjukdomar växlande; tillsammans 290 platser (se avdeln. C.). — ⁵ Platsantalet å hela sjukhuset 131; fördelningen å dessåda avd. ej så noggrant fixerad (jfr avd. B). — ⁶ Därav 4 isoleringsplatser. — ⁷ Uppgifterna omfatta ej bröst-, barn- och barnbördsavdelningarna (se Tab. 9, not). — ⁸ Överflyttningar mellan olika avdelningar ej fråräknade.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sjukvårdsområde, lasarett	Ordin. antal sjuk- sångar d. 31/12	Antal patienter under året		Under- hålls- dagar för samtliga vårdade	Medel- tal vård- ade pr dag	Högsta	Lägsta	Medel- längd av sjuk- husvi- stelsen, dagar
		in- tagna	döda			antalet vårdade någon dag under året	vårdade under året	
Kalmar läns norra lands- tingsområde	112	1 540	74	39 981				
Västerviks lasarett	112	1 540	74	39 981	110	136	64	26
Kalmar läns södra lands- tingsområde	213	2 419	118	60 703				
Kalmar lasarett	140	1 689	88	40 212	110	136	58	24
Oskarshamn »	38	361	17	10 528	29	43	17	29
Borgholms »	35	369	13	9 963	27	35	17	27
Gottlands län	84	943	37	32 298				
Visby lasarett	84	943	37	32 298	88	103	50	34
Blekinge län	200	3 044	159	60 209				
Karlskrona lasarett	106	1 611	61	38 272	105	117	59	24
Karlskrona »	94	1 433	98	30 937	85	108	57	22
Kristianstads län	338	3 583	252	108 994				
Kristianstads lasarett	6 199	1 899	153	62 824	172	240	100	33
Simrishamn »	71	755	49	21 141	58	74	42	28
Angelholms »	68	929	50	25 029	69	98	39	27
Malmöhus län	670	10 317	492	240 112				
Lunds lasarett ¹	316	5 245	260	111 037	304	380	185	21
Landskrona »	58	762	37	18 215	50	66	35	24
Hälsingborgs »	127	2 195	92	53 639	147	162	111	24
Ystads »	60	628	44	19 101	52	63	33	30
Trälleborgs »	55	905	25	22 268	61	72	46	25
Hörby »	54	582	34	15 852	43	54	30	27
Malmö stad	351	3 745	164	107 199				
Allmänna sjukhuset ²	351	3 745	164	107 199	294	340	200	29
Hallands län	214	3 192	158	75 327				
Halmstads lasarett	130	1 303	90	35 172	96	130	70	27
Falkenbergs »	34	847	27	16 365	45	55	31	17
Varbergs »	50	1 042	41	23 790	65	77	27	23
Göteborgs och Bohus län	227	1 995	108	70 854				
Kungälv lasarett	42	293	18	11 351	31	41	19	39
Uddevalla »	148	1 245	76	49 365	135	156	104	40
Strömstads »	37	457	14	10 138	28	41	15	22
Göteborgs stad	498	5 727	310	137 706				
Allmänna o. Sahlgrenska sjukhuset ³	422	5 344	309	134 598	366	450	275	25
Holtermanuska sjukhuset ⁴	16	383	1	3 108	9	20	1	8
Älvsborgs län	404	4 907	284	141 523				
Vänersborgs lasarett	142	1 770	103	46 974	129	157	93	27
Alingsås »	101	1 135	68	35 446	97	114	72	31
Borås »	6 161	2 002	113	59 103	162	185	157	30

¹ Frånräknat barnbördsavdelningen samt avdeln. för tuberkulossjuka och avdeln. för barnsjukdomar.
² Frånräknat barnbördsavdelningen samt avd. för tuberkulossjuka. — ³ Frånräknat konvalescentavd. och
avd. för tuberkulospatienter. — ⁴ Avd. för hudsjukdomar. — ⁵ Därav en reservavdelning om 13 platser.
— ⁶ Ökat från 125 den 1 april 1916.

TAB. 10. (Forts.) SJUKSÄNGAR, INTAGNA, DÖDA, UNDERHÅLLSDAGAR M. M. 101

Sjukvårdsområde, lasarett	1	2	3		5	6	7	8	9					
			Antal patienter under året							Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Högsta antalet vårdade någon dag under året	Lägsta antalet vårdade någon dag under året	Medellängd av sjukhusvinstelsen, dagar
			in-tagna	döda										
Skaraborgs län	329	4 618	196	118 713										
Mariestads lasarett	72	1 149	57	32 266	88	111	60	28						
Lidköpings »	110	1 884	56	42 928	118	128	91	23						
Falköpings »	147	1 580	83	43 519	119	148	79	28						
Värmlands län	272	4 956	227	127 086										
Karlstads lasarett	237	4 303	189	111 280	305	355	200	26						
Filipstads »	¹ 35	653	38	15 806	43	60	26	24						
Örebro län	198	3 173	134	73 354										
Örebro lasarett	193	3 173	134	73 354	200	250	170	23						
Västmanlands län	256	3 633	140	82 820										
Västerås lasarett	² 78	1 430	48	25 934	71	75	53	18						
Sala »	70	943	37	25 092	69	76	47	30						
Köpings »	60	677	35	16 298	45	58	25	24						
Norbergs »	48	583	20	14 996	41	49	28	26						
Kopparbergs län	242	3 724	219	102 831										
Falu lasarett	160	2 381	134	70 620	193	230	150	30						
Mora »	54	1 077	70	24 174	66	75	33	22						
Smedjebackens »	28	266	15	7 587	21	31	9	29						
Gävleborgs län	359	4 622	210	118 707										
Gävle och Gästriklands lasarett	150	1 933	107	55 581	152	169	94	29						
Söderhamns lasarett	103	1 343	33	28 035	77	94	61	21						
Hudiksvalls »	106	1 346	70	35 091	96	114	60	26						
Västernorrlands län	504	5 185	313	176 202										
Härnösands lasarett	104	1 010	60	37 080	101	122	75	37						
Sundsvalls »	194	1 923	143	66 222	181	217	143	34						
Örnasköldsviks »	91	1 199	54	36 126	99	113	66	30						
Backe »	33	351	18	10 700	29	42	16	30						
Sollefteå »	82	702	38	26 074	71	88	54	37						
Jämtlands län	158	1 552	82	43 459										
Östersunds lasarett	158	1 552	82	43 459	119	150	61	28						
Västerbottens län	190	2 808	155	69 776										
Umeå lasarett ³	130	1 901	85	47 329	130	152	76	25						
Skellefteå » ³	60	907	70	22 367	61	88	31	25						
Norrbottnens län	223	2 618	111	76 612										
Luleå lasarett ³	66	603	23	23 198	64	70	45	38						
Piteå » ³	58	624	34	17 440	48	67	37	28						
Haparanda »	29	525	13	10 622	29	32	17	20						
Gällivare »	70	866	41	25 352	69	82	50	29						
För hela riket	9 121	119 176	6 113	3 062 086										

¹ Se Tab. 9, not. — ² Därav 6 isoleringsplatser. — ³ Frånräknat feb.-adv.

B. Lasarettssavdelningar och andra upptagningsanstalter för sinnessjuka.

1	2	3		4	5	1	2	3		4	5
		Ordin. antal sjuk-sängar d. 31/12	Antal patienter under året					in-tagna	döda		
Stockholms stad	828	676	51	287 146	Göteh. o. Bohus län	24	7	1	8 775		
Sjukhuset vid Långbro †	640	349	43	227 034	Uddevalla lasarett	24	7	1	8 775		
Katarina sjukhus	90	289	6	27 157	Göteborgs stad	75	—	—	26 280		
Hornsgränd 82	98	38	2	32 955	Upptagningsanst. vid Gö- teborgs hospital †	75	—	—	26 280		
Bondeg. 56 (f. d. 34) }					Älvsborgs län	35	—	—	10 900		
Stockholms län	27	19	1	9 659	Borås lasarett	3	—	—	—		
Upptagningsanstalten vid Ullsunda †	27	19	1	9 659	Vänersborgs	2	—	—	—		
Uppsala län	24	—	—	8 434	Upptagningsanstalten vid Vänersborgs hospital †	30	—	—	10 900		
Upptagningsanstalten vid Uppsala hospital †	24	—	—	8 434	Skaraborgs län	27	40	1	9 350		
Södermanlands län	20	—	—	6 971	Falköpings lasarett	24	37	1	8 446		
Upptagningsanstalten i Nyköping †	20	—	—	6 971	Mariefads	3	3	—	904		
Östergötlands län	16	10	4	5 981	Värmlands län	20	8	1	7 185		
Vadstena lasarett	16	10	4	5 981	Upptagningsanstalten vid Kristinehamns hospital †	20	8	1	7 185		
Norrköpings stad	84	58	12	39 962	Örebro län	12	30	—	5 048		
Uppt.-anst. v. Sandbyhov †	84	58	12	39 962	Örebro lasarett	12	30	—	5 048		
Jönköpings län	40	44	3	15 336	Västmanlands län	21	26	2	9 069		
Ulfeparre-Hägerflychtska lasarettet i Ekajö	40	44	3	15 336	Västerås lasarett	21	26	2	9 069		
Kronobergs län ²	40	—	—	13 705	Köpparbergs län	30	—	—	10 900		
Upptagningsanstalten vid Värjö hospital †	40	—	—	13 705	Upptagningsanstalten vid Säters hospital †	30	—	—	10 900		
Kalmar läns norra landstingsområde	30	—	—	10 564	Gävleborgs län och Gävle stad	52	85	6	13 612		
Upptagningsanstalten vid Västerviks hospital †	30	—	—	10 564	Gävle o. Gästriklands las. Söderhamns lasarett	14	16	3	5 370		
Gottlands län	2	3	—	35	Hudiksvalls	22	44	3	3 472		
Visby lasarett	2	3	—	35	Västernorrlands län	16	25	—	4 770		
Blekinge län ²	3	3	—	170	Härnösands lasarett	36	25	1	9 563		
Karlskrona lasarett	3	3	—	170	Härnösands hospital †	4	—	—	2 038		
Kristianstads län	52	29	—	19 015	Snodsvalls	8	7	—	—		
Kristianstads lasarett	45	21	—	17 238	Upptagningsanstalten vid Härnösands hospital †	24	18	1	7 525		
Simrishamns	3	2	—	423	Jämtlands län	12	14	3	2 908		
Angelholms	4	6	—	1 354	Östersunds lasarett	12	14	3	2 908		
Malmöhus län	96	73	8	82 605	Västerbottens län	20	23	—	6 491		
Uppt.-anst. v. Lunds hosp. † v. Hålsingborg	28	31	4	9 586	Umeå lasarett	20	23	—	6 491		
Malmö stad	68	42	4	23 019	Norrbottnens län	2	—	—	—		
Allmänna sjukhuset	34	130	13	9 920	Luleå lasarett	2	—	—	—		
Hallands län	24	16	3	9 135	För hela riket	1 686	1 319	110	588 678		
Falkenbergs lasarett	22	16	3	9 135	Om de med † betecknade frändragas	546	794	44	176 900		
Varbergs	2	—	—	—							

Anm. Beträffande sinnessjukas vård & försörjningsinrättningar se Tab. 23, litt. E.

† Uppgifter för dessa anstalter ingå i Tab. 1—15 i K. Styrelsens berättelse. Sinnessjukvården i riket. — ¹ Intagningar; beträffande intagna patienter (avsevärd cirkulation mellan stadens sinnessjukanstalter) se Styrelsens ber. om sinnessjukvården i riket, textavd. — ² Upptagningsanstalten vid Värjö hospital gemensam för Kronobergs och Blekinge län.

C. Avdelningar för smittsamma könssjukdomar.

1	2	3		5	1	2	3		5
		Antal patienter under året	Underhållsdagar för samtliga vårdade				Ordin. antal sjuk-sängar d. 31/12	Antal patienter under året	
Sjukvårdsområde, lasarett	Ordin. antal sjuk-sängar d. 31/12	in-tagna	döda	Underhållsdagar för samtliga vårdade	Sjukvårdsområde, lasarett	Ordin. antal sjuk-sängar d. 31/12	in-tagna	döda	Underhållsdagar för samtliga vårdade
Stockholms stad . . .	390	2 588	18	87 053	Hallands län . .	8	28	1	1 105
Sjukhuset St Göran . .	1 290	1 824	18	64 088	Halmstads lasarett . . .	8	28	1	1 105
Sjukhuset Eira 2	100	764	—	22 965	Göteborgs o. Bohus l.	20	50	—	2 206
Stockholms län . . .	67	409	3	12 468	Uddevalla lasarett . . .	20	50	—	2 206
Sjukhuset Eira 3	67	409	3	12 468	Göteborgs stad . .	98	1 198	1	22 400
Uppsala län	25	83	2	3 098	Holtermannska sjukhuset	98	1 198	1	22 400
Akad. sjukh. i Uppsala .	25	83	2	3 098	Älvsborgs län . . .	18	60	2	2 075
Södermanlands län .	15	67	1	2 237	Vänersborgs lasarett . .	8	26	—	739
Nyköpings lasarett . . .	5	29	—	823	Borås	10	34	2	1 336
Eskilstuna	10	38	1	1 414	Skaraborgs län . . .	10	40	—	1 401
Östergötlands län .	8	16	—	492	Lidköpings lasarett . . .	10	40	—	1 401
Vadstena lasarett . . .	8	16	—	492	Värmlands län . . .	13	115	—	4 779
Norrköpings stad .	18	69	1	2 409	Karlstads lasarett	13	115	—	4 779
Norrköpings sjukhus . .	18	69	1	2 409	Örebro län	10	108	—	4 138
Jönköpings län . . .	14	35	—	1 479	Örebro lasarett	10	108	—	4 138
Jönköpings lasarett . . .	14	35	—	1 479	Västmanlands län .	16	69	—	2 215
Kronobergs län . . .	10	13	—	406	Västerås lasarett	16	69	—	2 215
Växjö lasarett	10	13	—	406	Kopparbergs län . .	17	64	—	1 685
Kalmar läns norra landstingsområde .	12	17	—	567	Falu lasarett	17	64	—	1 685
Västerviks lasarett . . .	12	17	—	567	Gävleborgs län . . .	41	205	4	6 811
Kalmar läns södra landstingsområde .	10	6	—	120	Gävle o. Gästriklands las.	22	115	2	3 930
Kalmar lasarett	8	3	—	68	Söderhamns lasarett . . .	9	42	1	1 369
Oskarshamn	2	3	—	52	Hudiksvalls	10	48	1	1 522
Gottlands län	6	11	—	598	Västernorrlands län	30	133	—	4 897
Visby lasarett	6	11	—	598	Härnösands lasarett . . .	6	17	—	422
Blekinge län	12	68	—	2 077	Sundsvalls	12	79	—	3 408
Karlskrona lasarett . . .	6	51	—	1 142	Örnsköldsviks	4	10	—	395
Karlshamns	6	17	—	935	Sollefteå	8	27	—	672
Kristianstads län . .	22	60	—	2 300	Jämtlands län	12	39	—	1 463
Kristianstads lasarett . .	18	57	—	2 221	Östersunds lasarett . . .	12	39	—	1 463
Angelholms	4	3	—	79	Västerbottens län .	12	28	—	715
Malmöhus län	30	336	1	11 584	Umeå lasarett	12	28	—	2 215
Lunds lasarett	30	336	1	11 584	Norrbottnens län . .	15	81	—	2 893
Malmö stad	34	318	—	11 351	Luleå lasarett	8	68	—	2 230
Allmänna sjukhuset . . .	34	318	—	11 351	Piteå	2	13	—	603
					Haparanda	5	—	—	—
					För hela riket	998	6 314	34	196 982

¹ Omfattar även platsantalet å avdelningen för hudsjukdomar (jfr Avd. A, not 3). — ² Lasarettavdelningen sammanförd med avd för veneriskt sjuka (uteslutande avsedd för prostituerade kvinnor). — ³ Hela länsavdelningen oavvändes numera endast för hud- och könssjukdomar och redovisas fr. o. m. år 1915 helt och hållet under Litt. C.

Tab. 11. Lasarettens inkomster år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Landstingsområde (stad), lasarett	Summa kr.	Patient- avgifter ¹	Anslag ² av landsting	Anslag ³ av kommun	Anslag av staten	Avkast- ning av dona- tioner ⁴	Hyror, arren- den, trädgård	Övriga in- komster
Stockholms stad	3 998 088	501 220	156 842	2 966 512	169 294	42 364	7 512	154 344
K. Serafimerlasarettet	705 889	127 294	156 842	⁵ 183 143	120 750	35 030	—	⁶ 82 830
Sabbatsbergs sjukhus	871 170	143 832	—	699 016	⁷ 4 380	—	—	⁶ 23 942
Sjukhuset S:t Göran	⁹ 594 438	51 505	—	499 323	⁷ 42 340	—	—	1 270
Katarina sjukhus (hela)	138 900	17 057	—	121 689	—	—	—	154
Maria sjukhus	490 196	44 780	—	444 567	—	—	—	849
Provisoriska sjukhuset	124 470	6 417	—	117 571	—	—	—	482
Barnsj. S. o. M. Sachs minne	77 079	7 946	—	63 401	—	5 500	—	232
Sjukhuset vid Långbro	797 429	100 886	—	644 910	—	—	7 512	¹⁰ 44 121
Provisoriska sinnessjukh. ¹¹	121 513	1 503	—	119 873	—	—	—	137
Sjukhuset Eira (stadens avd.) ¹²	77 004	—	—	73 019	1 824	1 834	—	327
Stockholms län	512 154	69 270	429 267	—	176	1 354	4 440	7 647
Sjukh. Eira (länets avd.) ¹²	37 848	—	37 494	—	176	—	—	178
Löwenströmska lasarettet	72 224	12 443	53 124	—	—	558	4 000	2 069
Södertälje lasarett	120 704	28 229	88 992	—	—	796	—	2 687
Norrälje »	67 885	19 034	46 108	—	—	—	167	2 076
Osthammars »	213 993	9 534	203 549	—	—	—	273	637
Uppsala län	408 390	94 938	115 532	1 000	163 725	—	—	33 145
Akad. sjukhuset i Uppsala	408 390	94 938	115 532	1 000	¹⁰ 163 725	—	—	33 145
Södermanlands län	396 303	82 304	304 908	—	—	714	534	7 843
Nyköpings lasarett	136 958	28 766	103 562	—	—	—	—	4 630
Ekilstana »	175 579	36 871	135 441	—	—	—	107	3 160
Flenas »	83 766	16 667	65 906	—	—	714	427	53
Östergötlands län	461 315	107 727	346 921	—	—	297	1 200	2 170
Linköpings lasarett	161 987	44 055	116 074	—	—	297	108	1 453
Söderköpings »	103 569	13 102	84 841	—	—	—	318	303
Vadstena »	107 006	29 954	76 053	—	—	—	774	225
Finnpånga »	68 421	10 346	58 030	—	—	—	—	45
Kisa »	20 332	5 270	14 923	—	—	—	—	139
Norrköpings stad	164 591	40 717	—	121 933	—	—	1 200	741
Norrköpings sjukhus	164 591	40 717	—	121 933	—	—	1 200	741
Jönköpings län	360 288	96 255	253 860	—	—	3 635	915	5 623
Jönköpings lasarett	229 427	58 186	165 315	—	—	—	615	5 311
Ulfaparre-Hägerflychtiska la- sarettet i Eksjö	130 861	38 069	88 545	—	—	3 635	300	313
Kronobergs län	235 363	45 325	188 700	—	—	—	427	911
Växjö lasarett	148 675	29 038	119 143	—	—	—	167	327
Ljungby »	86 688	16 287	69 557	—	—	—	260	584

¹ Inflyttna patientavgifter, poliklinikavgifter och ersättning av staten för utländska undersåtar etc., från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, livförsäkringsbolag o. s. v. — Inkomster av frisångar ej här medtagna utan förda å kol. 7. — ² Här ären medräknad den allmänna sjukvårdsavgiften, överskott från föregående år samt på redogörelseåret belöpande län och förskott. — ³ Genom hälsovårdsnämnd, fattigvårdsnämnd, drätsel-nämnd etc. Se även not 2. — ⁴ Använd under året för sjukhusets ändamål. — ⁵ Därav till polikliniken 20 800 kr. — ⁶ Därav tillfälliga gåvor 5 000 kr. samt tillkott från lasarettets allmänna lasarettsfond 76 416 kr. — ⁷ För vård av tuberkulossjuka. — ⁸ Därav elevavgifter 22 537 kr. — ⁹ Därav patientavgifter för ljusbehandling 18 066 kr. — ¹⁰ Därav patienternas arbete 43 255 kr. — ¹¹ Här avses Hornagatan 82 och Bondegatan 56. — ¹² Stockholms stads och läns sjukhus. — ¹³ Tillfälligt fyllnadsanlag av staten (universitetet 15 587 kr.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Landstingsområde (stad), lasarett	Summa kr.	Patient- avgifter ¹	Anslag ² av landsting	Anslag ³ av kommun	Anslag av staten	Avkast- ning av dona- tioner ⁴	Hyror, arren- den, trädgård	Övriga in- komster
Kalmar läns norra landstingsområde	134 397	31 755	100 853	—	—	1 273	150	366
Västerviks lasarett	134 397	31 755	100 853	—	—	1 273	150	366
Kalmar läns södra landstingsområde	203 171	49 601	151 002	—	—	—	—	2 568
Kalmar lasarett	132 658	32 139	100 108	—	—	—	—	411
Oskarshamn > o. kurhus	36 419	8 754	25 873	—	—	—	—	1 792
Borgholms >	34 094	8 708	25 021	—	—	—	—	365
Gottlands län	114 782	35 219	78 645	—	600	302	—	16
Visby lasarett	114 782	35 219	78 645	—	600	302	—	16
Blekinge län	255 141	59 367	190 960	—	—	793	98	3 923
Karlskrona lasarett	133 743	31 711	98 835	—	—	680	—	2 517
Karlskrona >	121 398	27 656	92 125	—	—	113	98	1 406
Kristianstads län	524 756	104 479	416 953	—	—	517	442	2 365
Kristianstads lasarett	329 512	68 007	259 631	—	—	517	—	1 357
Simrishamns >	87 047	14 962	71 593	—	—	—	442	50
Ängelholms >	108 197	21 510	85 729	—	—	—	—	958
Malmöhus län	2 519 844	238 484	1 942 733	—	277 809	1 006	15 917	43 945
Lunds lasarett	1 995 764	142 946	1 518 175	—	277 809	992	15 128	40 714
Landskrona >	86 136	13 166	72 491	—	—	—	—	479
Hälsingborgs >	182 435	42 974	138 907	—	—	—	—	554
Ystads >	85 573	14 299	68 356	—	—	14	348	556
Trälleborgs >	95 899	15 798	79 107	—	—	—	332	662
Hörby >	76 037	9 251	65 697	—	—	—	109	980
Malmö stad	701 454	185 692	—	493 729	8 287	—	—	13 746
Allmänna sjukhuset	701 454	185 692	—	493 729	8 287	—	—	13 746
Hallands län	339 309	70 006	265 555	—	—	2 090	308	1 260
Halmstads lasarett	144 625	29 120	113 605	—	—	1 431	157	312
Falkenbergs >	97 899	21 715	75 206	—	—	659	83	236
Varbergs >	96 785	19 261	76 744	—	—	—	68	712
Göteborgs o. Bohus län	291 687	53 124	235 154	—	—	1 319	—	2 090
Kungälv's lasarett	42 417	7 000	35 213	—	—	—	—	204
Uddevalla >	212 683	39 573	170 093	—	—	1 319	—	1 698
Strömstads >	36 587	6 551	29 848	—	—	—	—	188
Göteborgs stad	811 807	186 260	18 636	547 214	—	28 212	6 579	24 906
Allm. o. Sahlgrenska sjukh.	723 766	182 516	—	483 086	—	28 212	5 202	24 750
Holtermannska sjukhuset . .	88 041	3 744	18 636	64 128	—	—	1 377	156
Älvsborgs län	502 721	111 915	382 308	—	—	92	3 207	5 199
Vänersborgs lasarett	169 307	39 851	126 764	—	—	92	1 206	1 394
Alingsås >	130 255	28 952	99 225	—	—	—	1 214	864
Borås >	203 159	43 112	156 319	—	—	—	787	2 941

¹ Se föreg. sida not 1. — ² D:o not 2. — ³ D:o not 3. — ⁴ D:o not 4. — ⁵ Därav bidrag för vård av tuberkulos-
sjuka 2 809 kr. — ⁶ Bidrag för d:o. — ⁷ Därav tillfälliga gåvor 32 862 kr. — ⁸ Därav förlösningsavg. 2 995 kr.
— ⁹ Därav elevavg. 18 841 kr. samt räntemedel 2 925 kr.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Landstingsområde (stad), lasarett	Summa kr.	Patient- avgifter, ¹	Anslag ² av landsting	Anslag ³ av kommun	Anslag av staten	Avkast- ning av dona- tioner ⁴	Hyror, arreu- den, trädgård	Övriga in- komster
Skaraborgs län . . .	383 129	189 943	239 543	—	—	—	1 972	1 671
Mariestads lasarett	98 597	34 123	63 907	—	—	—	50	517
Lidköpings »	121 590	47 875	71 537	—	—	—	1 210	968
Fulköpings lasar., las.-avd.	133 537	49 499	83 192	—	—	—	712	134
» lasar., avd. f. sinnessj.	29 405	8 446	20 907	—	—	—	—	52
Värmlands län . . .	427 917	129 543	292 619	—	—	2 765	—	3 020
Karlstads lasarett.	373 944	115 810	253 075	—	—	2 309	—	2 750
Filipstad »	54 003	13 733	39 544	—	—	456	—	270
Örebro län	335 068	90 340	244 584	—	—	144	—	—
Örebro lasarett.	335 068	90 340	244 584	—	—	144	—	—
Västmanlands län . . .	322 592	79 286	238 681	—	—	3 033	893	699
Västerås lasarett	122 898	29 730	89 768	—	—	3 033	—	367
Sala »	80 289	23 758	55 914	—	—	—	617	—
Köpings »	66 114	12 224	53 674	—	—	—	—	216
Norbergs »	53 291	13 574	39 325	—	—	—	276	116
Kopparbergs län . . .	434 273	88 749	339 484	900	—	1 713	132	3 295
Falu lasarett	317 277	61 807	251 446	—	—	1 054	40	2 980
Mora »	85 207	21 714	62 275	900	—	—	—	318
Smedjebackens »	31 789	5 228	25 763	—	—	659	92	47
Gävleborgs län . . .	600 244	168 437	418 917	—	—	4 458	587	7 845
Gävle o. Gästriklands lasarett	242 270	83 606	146 504	—	—	4 458	—	7 702
Söderhamns »	176 419	37 550	138 869	—	—	—	—	—
Hudiksvalls »	181 555	47 281	133 544	—	—	—	587	143
Västernorrlands län . . .	651 437	151 190	486 940	—	—	7 644	894	4 769
Härnösands lasarett	140 661	31 364	106 732	—	—	1 619	—	946
Åndavalls »	243 105	56 335	178 780	—	—	6 025	663	1 302
Örnsköldsviks »	116 995	30 815	85 346	—	—	—	216	618
Backe »	60 018	9 241	50 122	—	—	—	—	655
Sollefteå »	90 658	23 435	65 960	—	—	—	15	1 248
Jämtlands län	254 957	58 750	198 242	—	—	1 345	152	1 468
Östersunds lasarett	254 957	58 750	198 242	—	—	1 345	152	1 468
Västerbottens län . . .	1 088 619	98 089	978 224	—	7 596	—	548	4 162
Umeå lasarett	249 368	73 338	164 906	—	7 596	—	—	3 528
Skellefteå »	839 251	24 751	813 318	—	—	—	548	634
Norrbottnens län . . .	277 623	68 020	205 920	—	—	295	591	2 797
Luleå lasarett	78 638	21 065	57 435	—	—	—	—	138
Piteå »	66 701	15 121	50 402	—	—	—	541	637
Haparanda »	31 042	9 327	21 048	—	—	295	50	322
Gällivare »	101 242	22 507	77 035	—	—	—	—	1 700
Hela riket	17 711 450	3 236 045	9 920 033	4 131 288	627 487	105 365	48 698	342 534
Egentl. lasarett ⁶	16 000 983	3 029 559	9 115 172	2 892 424	540 639	96 901	39 571	286 657

Anm. Tabellen upptager samma sjukhus som Tab. 9. — Tuberkulosjukhus ej medtagna (se Tab. 21); tbc.-avd. vid lasarett ingår däremot (Se dock slutsiffror med not 5). Se även Tab. 12, anm.

¹ Se tabellens första sida not 1. — ² D:o not 2. — ³ D:o not 3. — ⁴ D:o not 4. — ⁵ Här äro uteslutna tbc.-avd. vid lasarett (se härom Tab. 21), konvalescenthemmet vid Sabbatsbergs sjukhus, Barnsjukhuset S. o. M. Sacha-
miane, Sjukhuset vid Långbro, Stockholms prov. sinnessjukhus å Södermalm. — ⁶ För vård av tbc.-sjuka.

Tab. 12. Lasarettens utgifter år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		D ä r a v f ö r												
Län (stad), lasarett	Summa kr.	avlönin- gar (enl. -tat), vi- kariats- ersättn. pensioner o. -avg.	läke- medel (för inre och yttre behand- ling)	för- bands- artik- lar, band- age	mineral- vatten, vin, is, närings- preparat o. dyl.	instru- ment, uppar- ter och hithör- förbr.- art.	kläder, sängklä- der och andra inven- tarier, arbetsmat.	patien- ters utspis- ning	perso- nals kosthåll	värme, lyse och hithör- förbruk- nings- art.	tvätt, renhåll- ning, ¹ vatten o. hith. förbr.- art.	förbr.- art. inom ekono- mien ²	fastig- heters under- håll, ³ repara- tioner	ny- till- och ombyggnader ⁴
Stockholms stad.														
K. Serafimerlasar. (inkl. Poliklin.) ⁵	705 889	115 390	32 040	25 858	3 782	31 977	36 733	137 743	115 470	114 394	23 812	1 918	17 141	29 268
Sabbatsbergs sjukhus	871 170	155 121	32 789	30 406	7 043	5 085	32 817	136 487	125 950	198 671	63 284	21 238	23 241	14 000
Sjukhuset St Göran	594 438	111 633	39 533	11 676	1 463	11 930	14 684	179 444	45 442	99 039	39 817	12 317	13 238	—
Katarina sjukhus (hela sjukh.) ⁶	138 900	27 893	2 957	268	264	250	10 625	35 710	15 725	24 013	8 558	717	8 705	—
Maria sjukhus	490 196	50 096	8 653	13 685	1 496	9 348	13 130	31 596	29 334	29 278	22 617	1 038	7 500	253 014
Provisoriska sjukhuset	124 470	33 700	3 203	415	473	447	5 565	25 554	15 243	19 517	9 708	—	5 872	—
Barnsj. S. o. M. Sæhs minne	77 079	15 725	1 183	1 968	1 455	314	4 137	10 886	12 466	10 472	11 045	574	3 183	—
Sjukhuset vid Långbro ⁷	797 429	159 489	7 272	1 478	837	1 619	42 382	182 666	116 730	144 555	45 778	5 392	29 977	—
Stockholms provis. sinnessjukhus ⁸	121 513	21 234	1 693	432	147	177	6 041	20 293	18 18	10 619	7 790	483	15 452	—
Sjukhuset Eira ⁹ (stadens avd.)	71 978	20 026	3 787	625	8	1 325	1 850	14 301	5 675	14 153	2 851	795	2 020	1 693
Stockholms län.														
Sjukhuset Eira ⁹ (länets avd.)	37 748	10 872	2 056	339	5	719	1 005	7 764	3 081	7 684	1 548	431	1 097	919
Löwenströmska lasarettet	72 224	14 030	1 832	602	107	421	1 290	15 278	3 732	10 411	2 416	39	1 561	17 474
Södertälje lasarett	120 704	17 185	4 817	3 308	860	1 550	2 818	20 899	12 960	24 173	6 911	652	2 809	—
Norrhälje >	67 385	12 122	3 388	3 207	727	1 526	1 573	16 579	4 919	17 402	4 180	—	815	—
Östhammars >	213 993	8 782	1 726	3 006	331	892	23 959	9 460	3 150	7 091	1 777	328	872	151 602
Uppsala län.														
Akademiska sjukhuset i Uppsala	408 390	53 451	17 420	8 459	15 126	2 661	18 965	120 305	43 353	92 478	16 804	—	6 372	—

Anm. Tabellen upptager samtliga i Tab. 9 medtagna anstalter; jfr Tab. 9, anm. — Här anföras dessutom siffror för några specialanstalter, såsom barnsjukhus, sinnessjukhus, men däremot ej de med hospitalen förenade upptagningsanstalterna för sinnessjuka (fr. o. m. årg. 1916); rörande the.-sjukhus, se Tab. 22.

¹ Inre renhållning och å gård. — ² Ej å andra titlar förda. — ³ Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ⁴ Härå även kostnader som likviderats av särskild byggnadskommitté e. d. Hit föras även nyanskaffningar av inventarier. — ⁵ 20 800 kr. — ⁶ Sjukhusets avd. för invärtes sjuka använt såsom sinnessjukhus. — ⁷ Jfr Tab. 9, not. — ⁸ Här avses sjukhuset 82 Hornsgatan samt Bondeg. 56 (f. d. 34). — ⁹ Stockholms stads och läns sjukhus. Räkenskaperna gemensamma för hela sjukhuset, men här fördelade pro rata efter underhållsdagarnas antal.

Tab. 12. (Forts.) *Lasarettens utgifter år 1916.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
D ä r a v f ö r														
Län (stad), lasarett	Summa kr.	avlönningar (enl. stat), vikarist ersätt., pensioner o. -avg.	läkemedel (för inre och yttre behandling)	förbandsartiklar, bandage	mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. dyl.	instrument, apparater och bithör. förbr. art.	kläder, sängkläder och andra inventarier, arbetsmat.	patienternas utpisning	personals kosthåll	värme, lyse och bithör. förbrukningsart.	tvätt, renhållning, vatten o. bith. förbr. art.	förbr. art. inom ekonomen ^s	fastigheters underhåll ^s	ny-, till- och ombyggnader, ^s reparationer
Södermanlands län.														
Nyköpings lasarett	136 958	24 070	7 261	5 841	481	625	7 881	33 535	11 192	30 521	5 245	2 521	1 293	525
Eskestuna „	175 579	26 276	7 157	5 587	372	3 497	5 112	44 686	10 920	49 231	8 419	4 010	1 763	3 659
Flens „	83 766	19 235	2 116	2 236	754	1 342	4 874	14 589	6 805	20 281	2 585	2 321	2 831	1 550
Östergötlands län. (utom Norrköpings stad)														
Linköpings lasarett	161 987	30 075	7 264	8 979	2 744	6 084	9 097	39 594	9 231	29 408	4 589	1 351	10 490	—
Söderköpings „	103 569	19 003	3 361	2 881	252	770	3 477	19 363	3 675	28 755	3 746	469	4 396	9 782
Vadstena „	107 006	24 278	2 981	3 444	327	447	5 008	23 549	7 840	29 679	3 261	341	3 306	—
Finsepångs „	68 421	9 358	2 913	3 006	634	785	2 060	10 934	5 568	5 533	3 818	—	3 046	19 442
Kisa „	20 332	6 424	1 430	502	108	164	1 062	4 934	1 643	2 570	689	—	597	—
Norrköpings stad.														
Norrköpings sjukhus	164 591	37 073	6 907	5 629	2 587	987	7 192	43 065	9 113	24 545	18 294	—	4 191	—
Jönköpings län.														
Jönköpings lasarett	229 427	40 023	10 150	12 493	946	8 185	11 551	47 236	20 100	52 620	8 589	466	6 143	1 335
Ulfaparre-Hügerflychtska lasarettet i Ekejö	130 861	22 938	4 585	8 044	724	1 663	4 919	30 597	6 806	35 907	4 309	134	1 797	4 410
Kronobergs län.														
Väsjö lasarett	148 675	33 631	5 985	10 640	473	1 579	6 162	27 717	11 368	27 770	4 012	818	10 530	4 730
Ljungby „	86 688	16 619	3 306	2 759	201	2 180	4 101	15 373	7 793	10 484	2 550	243	3 615	13 138

Kalmar län.														
Kalmar lasarett	132 658	30 485	4 819	4 680	802	601	1 737	32 642	14 640	20 712	8 085	4 344	4 869	—
Oskarshamn »	36 419	8 824	2 568	1 558	245	470	2 228	8 232	1 691	6 550	2 627	431	834	—
Västervik »	134 397	26 893	7 280	4 593	807	2 496	6 806	40 355	14 326	14 899	4 807	790	2 204	2 988
Borgholms »	34 094	9 808	1 585	1 999	308	315	1 130	10 020	5	3 794	2 884		1 649	—
Gottlands län.														
Visby lasarett	114 782	24 613	4 248	4 933	1 012	990	3 338	26 150	12 638	25 031	4 852	563	2 907	1 122
Blekinge län.														
Karlskrona lasarett	183 743	26 372	5 224	7 017	5 914	1 856	6 890	45 383	5	15 041	8 748	267	6 618	—
Karlskrona »	121 398	24 647	5 696	3 808	6 536	1 922	5 390	37 481	5	17 917	5 663	249	7 178	1 800
Kristianstads län.														
Kristianstads lasarett	329 512	52 933	14 538	4 420	858	11 604	19 436	91 805	11 200	86 324	10 438	2 516	10 744	906
Sjörishamn »	87 017	18 764	2 350	1 911	817	1 240	3 997	20 648	7 724	20 363	2 763	601	3 410	—
Ängelholm »	108 197	20 857	2 962	3 298	1 073	2 873	3 837	27 797	9 842	23 541	6 678	840	3 463	—
Malmöhus län.														
(utom Malmö stad)														
Lunds lasarett	1995 764	120 656	35 076	16 298	6 939	6 598	41 650	160 114	64 333	100 912	27 906	19 012	30 067	1348 982
Landskrona »	86 136	17 340	3 957	2 373	758	632	4 555	16 146	4 942	17 614	4 436	2 512	3 170	5 488
Hälsingborgs »	182 493	36 007	6 969	7 340	1 643	2 442	5 698	54 112	19 399	22 935	12 379	4 535	3 621	1 000
Ystad »	83 573	19 928	3 950	2 925	936	551	7 635	20 439	5 895	9 430	4 259	966	3 755	—
Trälleborgs »	95 899	19 244	5 306	4 720	1 331	1 312	5 501	20 623	5 739	16 266	4 857	2 660	5 922	—
Hörby »	76 037	14 977	3 819	2 113	1 613	463	4 970	13 295	7 852	13 980	3 307	670	1 851	3 995
Malmö stad.														
Allmänna sjukhuset	*701 454	185 738	19 617	46 692	4 320	*20 447	30 757	135 786	69 333	172 339	28 168	—	28 524	—
Hallands län.														
Halmstads lasarett	144 625	26 307	9 062	5 200	1 151	1 779	4 012	29 694	13 871	27 421	4 984	1 407	2 108	*14 719
Falkenbergs »	97 899	18 080	5 021	3 492	645	681	3 376	24 985	6 812	11 618	4 596	1 187	4 289	10 500
Varbergs »	96 785	18 033	4 547	4 557	573	403	3 846	22 285	7 090	15 791	5 157	4 830	1 938	5 109
Göteborgs och Bohus län.														
(utom Göteborgs stad)														
Kungälv lasarett	42 417	9 322	1 853	755	141	456	1 353	9 134	2 106	5 361	1 571	171	760	8 190
Uddevalle »	212 683	45 415	9 543	7 306	799	7 140	5 839	54 003	22 757	44 203	5 998	920	3 989	—
Strömstads »	36 587	8 486	1 510	2 096	200	407	1 468	8 538	2 928	4 200	2 616	511	433	—

¹ Inre renhållning och å gård. — ² Ej å andra titlar förda. — ³ Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ⁴ Se not 4 å föreg. uppslag. — ⁵ Utgifter för personalens kosthåll ingår under rubriken patienternas utspisning. — ⁶ Frånräknat försälda matportioner till epidemisjukhuset 2 880 kr. samt tvätt till d:o 1 440 kr. — ⁷ Därav för radium 10 228 kr. — ⁸ Diverse mindre ekonomibyggnader samt nya inventarier.

Tab. 12. (Forts.) Lasarettens utgifter år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
D ä r a v f ö r														
Län (stad), lasarett	Summa kr.	avlönin- gar (enl. stat), vi- kariata- ersätt- ningar o. -avg	läke- medel (för inre och yttre behand- ling)	för- bände- artik- lar, band- dage	mineral- vatten, vin, is, närings- preparat o. dyl.	instru- ment, appara- ter och hitbör- föbr.- art.	kläder, sängklä- der och andra in- ventari- er, ar- betamat.	patien- ternas utspis- ning	perso- nals kost- håll	värme- lyse och hitbör- förbruk- nings- art.	tvätt, renhåll- ning, vatten o. hitbör- förbr.- art.	förbr.- art. inom ekono- mien	fastig- heter under- håll, repara- tioner	ny-, till- och om- bygg- nader ⁴
Göteborgs stad.														
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	723 766	143 905	37 558	22 220	9 706	11 960	41 105	106 331	105 065	76 527	43 185	12 243	38 329	18 225
Holtermannska sjukhuset	88 041	15 885	4 521	1 048	158	1 242	3 648	20 518	7 942	21 402	5 733	586	4 429	—
Älvsborgs län														
Vänersborgs lasarett	169 307	27 864	8 251	6 461	2 070	5 447	3 010	36 938	16 398	30 704	5 725	10 047	—	—
Alingsås	130 255	24 937	5 286	7 039	588	498	2 825	31 489	11 787	25 463	5 093	1 081	1 913	9 800
Borås	208 159	31 177	8 904	11 611	3 817	1 415	10 381	55 531	20 058	36 459	11 395	2 552	7 014	—
Skaraborgs län.														
Mariestads lasarett	98 597	23 338	3 504	4 405	484	2 105	4 533	18 994	9 874	15 609	6 642	151	4 931	—
Lidköpings	121 590	24 774	5 854	9 862	750	1 815	5 200	24 855	12 251	18 697	8 441	579	6 321	—
Falköpings lasar., lasarettavd.	123 537	28 330	7 217	3 788	566	1 951	6 430	25 929	16 569	26 199	7 011	908	2 880	—
» avd. f. sjuknessjuka	29 405	8 100	60	100	—	—	824	6 757	3 650	6 935	2 086	—	562	—
Värmlands län.														
Karlstads lasarett	373 944	53 996	14 416	36 246	878	3 261	16 690	90 507	20 625	75 692	11 222	2 193	25 985	11 939
Filipstads	54 003	12 124	2 678	2 708	138	507	1 461	11 809	5 000	12 037	2 211	205	1 391	—
Örebro län.														
Örebro lasarett	335 068	50 560	9 022	7 034	8 850	4 807	11 215	85 003	—	46 381	9 916	—	18 898	74 418

Västmanlands län.														
Västerås lasarett	123 898	33 603	1 894	2 935	120	1 212	5 802	26 511	15 623	24 833	5 502	—	2 925	—
Sala	80 289	18 048	2 941	3 209	295	1 562	2 799	15 345	11 571	13 633	2 377	1 317	1 529	3 332
Köpings	66 114	15 284	2 826	3 332	519	471	1 803	10 808	4 500	18 112	2 232	782	1 950	757
Norbergs	53 291	13 977	2 671	2 081	390	575	2 006	10 404	5 400	11 455	1 246	170	1 614	—
Kopparbergs län.														
Faln lasarett	317 277	44 445	10 881	15 538	2 290	3 286	8 623	70 101	16 805	70 429	8 692	—	34 491	14 610
Mora	85 207	16 293	4 714	4 300	349	1 489	3 199	20 082	6 753	11 195	3 238	559	3 253	6 656
Smidjebackens	31 789	7 972	1 494	1 682	136	787	1 201	6 440	3 349	3 993	1 390	142	475	500
Gävleborgs län.														
Gävle och Gästriklands lasarett	242 270	46 612	7 534	6 346	2 406	2 208	10 157	81 030	5	45 258	9 182	957	7 669	15 335
Söderhamns	176 419	30 787	6 961	4 978	583	4 575	5 338	30 824	12 567	33 889	4 878	2 638	8 166	29 553
Hudikavalls	181 555	30 656	6 812	5 375	738	8 565	8 650	43 618	13 630	41 438	5 489	3 730	5 222	84
Västernorrlands län.														
Härnösands lasarett (exkl. Uppt.-anst.)	140 661	29 960	6 794	2 605	416	1 130	7 950	32 067	8 511	39 884	2 976	762	5 820	—
Sundsvalls lasarett	243 105	47 497	9 248	5 555	1 048	2 375	12 930	62 377	19 120	49 733	7 996	2 091	11 795	5 704
Örnsköldsviks	116 993	26 497	5 879	2 500	452	1 700	6 672	30 565	5	25 773	4 429	812	4 247	2 812
Harke	60 018	10 231	1 787	1 941	86	693	2 174	8 688	3 056	7 292	1 005	—	2 899	18 340
Sollefteå	90 658	20 037	3 729	2 036	280	693	4 584	20 805	6 813	20 042	4 312	2 304	3 441	—
Jämtlands län.														
Östersunds lasarett	254 957	32 436	7 017	6 552	1 411	2 566	7 649	69 617	5	36 994	6 088	3 836	6 947	66 199
Västerbottens län.														
Umeå lasarett	249 368	42 160	9 852	8 143	2 301	3 175	12 224	24 110	25 251	50 293	7 186	2 467	5 004	2 236
Skellefteå	839 251	25 190	5 566	2 976	794	3 603	7 345	32 698	11 194	31 956	3 807	368	1 273	705 201
Norrbottens län.														
Luleå lasarett	78 638	18 928	2 058	3 035	350	2 004	1 886	21 725	5	17 750	3 177	1 734	2 847	—
Piteå	66 701	15 639	2 574	1 196	1 135	1 723	2 229	18 030	5	13 569	3 532	1 373	—	—
Ilmaranda	31 042	7 357	2 129	177	—	1 206	1 269	10 136	5	2 830	1 897	567	82	—
Gällivare	101 242	17 922	2 998	4 160	175	1 721	2 616	29 443	5	21 069	1 967	1 285	3 197	9 914
Hela riket ⁶	17 706 324													2 926 130
Egentliga lasarett ⁷	15 906 837													2 926 130

¹ Inre renhållning och å gärd. — ² Ej å andra titlar förda. — ³ Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ⁴ Se not 4 å tabellens första sida. — ⁵ Utgifter för personalens kosthåll ingår under rubriken patienters utspisning. — ⁶ Därav utgifter för röntgenavd. 15 456 kr. och inköp av radium 29 601 kr. samt laboratoriet 2 213 kr. — ⁷ Från ett ränta å byggnadslån 20 743 kr. — ⁸ Skillnaden mellan i Tab. 11 angivna en inkomster och här upptagna utgifter beror därpå, att sjukhuset Eira har 5 126 kr. större inkomster än utgifter. — ⁹ Här äro utslutna tbc.-avd. vid lasaretten (se härom Tab. 22), Barnsjukhuset S. o. M. Sachs minne, Sjukh. vid Långbro samt Stockholms provisoriska sinnessjukhus å Södermalm, vilka specialanstalter återfinnas annorstädes.

Tab. 13. Sammanställning av uppgifterna från *sjukstugorna* angående intagna, döda, underhållsdagar, sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.

Landstingsområde, sjukstuga	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Ordinarie antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.		
	in-tagna	döda						Summa	Därav			Summa	Därav	
									patient-avgifter	anslag av lands-ting	anslag av kom-mun		patienternas utspisning	ny-, till- och om-bygg-nader ¹
Stockholms län.														
Sjukstugan i Varholm	50	8	2 462	11	7	12	49	8 126	3 587	1 696	2 440	8 126	2 462	—
Uppsala län.														
Sjukstugan i Enköping	385	12	10 170	24	28	36	27	34 320	9 535	24 648	—	34 320	10 476	—
» Lövsta bruk	175	9	3 318	15	9	15	20	12 936	2 540	10 283	—	12 936	3 969	—
Summa	560	21	13 488	39				47 256	12 075	34 981	—	47 256		
Södermanlands län.														
Sjukstugan i Strängnäs	447	37	9 245	24	25	32	20	26 775	7 652	18 752	—	26 775	4 722	—
» Mariefred	230	9	5 434	16	15	21	24	12 766	4 049	8 635	—	12 766	3 926	—
» Trosa	146	2	2 669	12	7	16	18	10 754	2 238	8 500	—	10 754	3 085	—
Summa	823	48	17 348	52				50 295	13 939	35 887	—	50 295		
Östergötlands län.														
Sjukstugan i Rejmyre	107	9	1 812	10	5	16	17	8 780	988	7 675	—	8 780	1 562	—
» Åtvidaberg	109	5	2 466	8	7	10	23	8 522	1 344	5 000	—	8 522	1 758	—
Summa	216	14	4 278	18				17 302	2 332	12 675	—	17 302		
Jönköpings län.														
Sjukstugan i Gislaved	131	5	3 279	14	9	15	23	9 902	1 925	7 100	—	9 902	3 279	—
» Sävsjö	102	4	4 163	11	11	15	41	10 108	2 465	7 577	—	10 108	3 635	—
» Tranås	169	7	4 588	12	13	16	27	9 579	3 587	5 889	—	9 579	3 066	—
» Unnaryd	52	—	903	12	2		17	4 681	528	4 085	—	4 681	722	—
» Vetlanda	337	9	7 113	24	19	28	21	21 836	4 665	16 972	—	21 836	6 030	—
» Värnamo	494	17	9 889	24	27	31	20	27 321	6 547	20 721	—	27 321	7 702	—
Summa	1 285	42	20 985	97				83 427	19 717	62 324	—	83 427		

Kronobergs län.														
Sjukstugan i Lenhovda	202	2	5 181	13	14	19	26	12 276	3 502	7 733	950	12 276	3 931	—
» » Tingaryd	185	11	4 810	13	13	20	26	9 700	3 249	6 018	—	9 700	3 217	—
Summa	387	13	9 991	26				21 976	6 751	13 751	950	21 976		
Kalmar läns norra landstingsområde.														
Sjukstugan i Vimmerby	148	9	3 429	10	9	14	23	12 836	2 149	9 100	—	12 836	3 027	—
Kalmar läns södra landstingsområde.														
Sjukstugan i Högsby	68	—	662	4	2	4	10	2 241	486	1 635	—	2 241	575	—
» » Mönsterås	238	5	6 048	14	17	22	25	21 041	4 586	16 455	—	21 041	6 795	—
» » Nybro ⁴	45	8	1 857	8	5	8	41	3 919	2 014	—	1 905	3 919	1 157	—
» » Söderåkra	61	2	1 014	6	3	6	17	2 496	618	1 825	—	2 496	914	—
Summa	412	15	9 581	32				29 697	7 704	19 915	1 905	29 697		
Blekinge län.														
Sjukstugan i Sölvesborg	83	5	1 573	13	4	10	19	4 792	1 407	—	2 065	4 792	2 399	—
Hallands län.														
Sjukstugan i Laholm	205	12	4 656	22	13	20	23	12 053	3 450	8 226	—	12 053	2 982	—
» » Kungsbacka	185	15	4 738	18	13	18	26	14 780	3 529	11 135	—	14 780	3 712	208
Summa	390	27	9 394	40				26 833	6 979	19 361	—	26 833		
Göteborgs och Bohus län.														
Sjukstugan i Mölndal	352	21	10 145	24	28	34	29	32 342	7 296	25 076	—	32 342	8 116	—
Göteborgs stad.														
Majornas sjukhus	229	22	7 670	26	21	30	33	28 229	2 441	—	25 789	28 229	4 207	—
Älvsborgs län.														
Sjukstugan i Ulricehamn	276	14	6 245	18	17	24	23	17 705	4 825	12 651	—	17 705	4 553	358
» » Ämål	152	9	4 527	22	12	23	30	18 173	3 850	12 208	—	18 173	4 527	243
» » Trollhättan ⁵	275	18	7 809	24	21	30	28	25 001	5 374	18 189	—	25 001	6 305	—
» » Billingsfors ⁶	84	3	2 537	14	7	13	30	9 508	1 660	6 261	—	9 508	2 740	—
» » Svenljunga ⁷	175	10	4 233	14	12	22	24	47 118	2 680	42 446	—	47 118	3 246	31 663
Summa	962	54	25 401	92				117 505	18 839	91 755	—	117 505		

¹ Här i även mindre reparationer. — ² Medräknat kostnader för personalens kosthåll. — ³ Platsantalet i avvaktan på utredning tillä vidare satt till 26. — ⁴ Tillhör Nybro köping samt Madesjö och Örsjö kommuner. — ⁵ Maria Alberts stiftelse. Tillhör Trollhättans kommun. — ⁶ Tillhör landstinget och Billingsfors aktiebolag. — ⁷ Tillhör Svenljunga läkaredistrikt; nuderstöd av landstinget.

Tab. 13. (Forts.) Sammanställning av uppgifterna från sjukstugorna angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.

1	2		3	4	5	6	7	8	9				10	11	12	13	14	15
	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Ordinarie antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.						
	in-tagna	döda						Summa	D ä r a v			Summa	D ä r a v					
Landstingsområde, sjukstuga							patient-avgifter		anslag av lands-ting	anslag av kom-mun	patienternas utspisning		uy-, till- och om-byggnader ¹					
Värmlands län.																		
Sjukstugan i	Kristinehamn	434	25	9 305	24	25	34	21	32 314	6 359	25 568	—	32 314	7 396	1 187			
»	» Arvika	162	7	4 655	18	13	18	29	13 064	2 923	10 072	—	13 064	3 771	—			
»	» Dulby	79	8	1 692	12	5	11	21	7 410	1 028	6 371	—	7 410	1 308	—			
»	» Silbodalen	99	4	3 241	16	9	17	33	9 411	1 938	9 046	—	9 411	2 114	—			
»	» Sunne	218	8	4 224	10	12	19	19	9 107	2 475	6 633	—	9 107	2 728	—			
»	» Säffle	158	11	4 387	14	12	17	28	10 729	2 579	8 205	—	10 729	2 911	—			
»	» Torsby	76	5	1 322	18	4	12	17	5 064	825	4 185	—	5 064	893	—			
»	» Uddeholm	236	15	4 497	14	12	17	19	9 820	2 502	6 308	—	9 820	3 152	525			
	Summa	1 402	83	33 323	126				96 919	20 629	76 388	—	96 919					
Örebro län.																		
Sjukstugan i	Askersund	214	13	4 898	23	13	26	23	16 741	5 037	11 704	—	16 741	4 322	—			
»	» Nora	222	12	7 419	24	20	27	33	26 837	8 133	18 415	289	26 837	7 464	—			
»	» Lindesberg	313	23	8 206	24	22	28	26	20 908	8 209	10 400	85	20 908	6 117	—			
»	» Grythyttjedalen	107	6	2 343	14	6	11	22	8 472	2 300	7 052	—	8 472	2 055	—			
»	» Karlskoga	383	20	7 065	24	19	25	18	24 573	7 511	16 500	—	24 573	5 886	—			
»	» Kopparberg (Ljusnarsberg)	335	25	9 051	19	25	29	27	20 076	9 003	8 772	—	20 076	7 113	—			
»	» Ramsberg	84	2	2 053	6	6	9	24	5 619	1 819	3 770	—	5 619	1 857	—			
	Summa	1 658	101	40 975	134				123 226	42 012	76 613	374	123 226					
Kopparbergs län.																		
Sjukstugan i	Hedemora	159	13	3 735	14	10	16	23	8 931	2 820	5 627	—	8 931	2 756	—			
»	» By	113	6	1 740	8	5	10	15	6 728	1 384	5 202	—	6 728	1 256	—			
»	» Domnarvet (tillh. bolag)	228	23	6 204	20	17	24	27	*18 135	2 876	—	—	18 135	5 565	—			
»	» Grängärde (Sunnansjö)	180	6	4 141	14	11	17	22	13 770	3 089	10 380	—	13 770	3 496	—			
»	» Grängesberg (tillh. bolag)	140	11	4 550	15	12	16	33	*12 522	3 430	3 000	—	12 522	4 075	—			
»	» Leksand	82	5	3 503	12	10	12	42	5 428	2 556	2 872	—	5 428	1 759	—			
»	» Lima	56	2	1 325	6	3	7	24	5 283	923	4 000	—	5 283	987	—			

› › Ludvika	217	10	5 558	16	15	21	26	18 869	4 570	5 807	7 865	18 369	5 160	—
› › Långshyttan	165	7	3 112	9	9	15	19	9 559	2 374	6 778	—	9 559	1 947	—
› › Malung	103	6	2 718	8	7	12	26	8 471	1 929	6 496	—	8 471	3 563	—
› › Nås	162	3	3 839	12	9	12	21	8 780	2 719	6 011	—	8 780	2 257	538
› › Orsa	188	15	5 140	20	14	19	27	16 567	3 460	1 500	11 607	16 567	4 743	—
› › Svärdsjö	106	2	2 332	9	6	11	22	6 341	1 868	4 439	—	6 341	2 040	706
› › Särna	199	5	4 936	12	14	25	25	15 795	3 636	2 000	9 300	15 795	4 546	1 028
› › Älvdalen	134	5	3 418	12	9	13	26	10 271	2 568	1 500	4 000	10 271	3 496	—
Summa	2 232	119	55 751	187				164 950	40 202	65 557	93 452	164 950		
Gävleborgs län.														
Sjukstugan i Loos (tillhör Loos kommun)	48	4	1 040	10	3	6	22	3 667	1 714	—	1 903	3 667	1 799	—
Jämtlands län.														
Sjukstugan i Gäddede	85	4	1 692	16	5	10	20	8 152	1 696	4 069	—	8 152	1 607	471
› › Hede	41	6	668	10	2	7	16	3 279	713	2 451	—	3 279	488	574
› › Ström	130	8	3 173	15	9	18	24	10 294	3 792	7 269	—	10 294	2 848	530
› › Sveg	153	9	3 011	16	8	17	20	10 438	3 531	6 761	—	10 438	3 619	—
Summa	409	27	8 544	57				32 168	9 732	20 550	—	32 168		
Västerbottens län.														
Sjukstugan i Burträsk	88	2	2 616	10	7	12	30	7 169	1 972	5 139	—	7 169	2 354	—
› › Byske	71	4	1 443	8	4	10	20	5 257	1 302	2 916	—	5 257	1 443	—
› › Lycksele	121	7	2 574	10	7	11	21	8 267	2 137	5 860	—	8 267	2 417	—
› › Nordmaling	277	15	6 750	18	18	23	25	20 904	6 297	14 318	64	20 904	5 910	950
› › Norsjö	100	7	2 924	10	8	12	29	7 773	2 444	5 824	—	7 773	2 845	—
› › Robertsfors	103	7	2 380	10	7	11	23	7 213	2 262	4 903	—	7 213	1 878	—
› › Sorsele	13	1	250	4	1	3	19	2 134	250	1 884	—	2 134	224	—
› › Stensele	64	3	2 091	8	6	12	33	6 500	1 461	4 000	—	6 500	1 901	—
› › Vindeln	168	15	5 566	13	15	25	33	18 691	4 792	8 319	—	18 691	5 009	—
› › Åsele	130	13	4 017	16	11	20	31	9 186	3 863	5 204	—	9 186	3 472	—
Summa	1 135	74	30 611	107				93 094	26 790	57 867	64	93 094		
Norrbottnens län.														
Sjukstugan i Arvidsjaur	134	16	2 889	9	8	21	22	8 309	2 940	1 000	4 069	8 309	3 263	—
› › Jockmock	77	18	4 801	20	13	19	62	16 191	4 801	2 500	8 827	16 191	5 586	—
› › Kiruna (tillhör bolag)	302	5	5 703	21	16	23	19	* 19 860	6 132	—	—	19 860	6 334	—
› › Neder-Kalix	233	19	5 010	16	14	18	22	16 751	4 037	2 000	10 095	16 751	* 4 687	—
› › Porjus (tillhör staten)	61	2	1 265	20	3	12	21	* 11 593	—	—	—	11 593	2 527	—
Summa	807	60	19 668	86				72 704	17 960	5 500	22 991	72 704		
Summa för hela riket	18 648	767	334 607	1 187				1 067 839	263 765	628 946	91 883	1 067 839		38 981

1 Häri synes ingå även mindre reparationer. — 2 Av bolaget kr. 10 494. — 3 Av bolaget 4 115 kr. — 4 Bidrag från Porjus kraftverksbyggnad (staten) 11 921 kr. — 5 Av bolaget 15 551 kr. — 6 Medräknat kostnader för personalens kosthöll.

Tab. 14. Sammanställning av uppgifterna från *epidemisjukhusen* angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.

1 Län (stad), epidemisjukhus	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Ordinarie antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster kr.				Utgifter, kr.	
	in-tagna	döda					Summa	D ä r a v			Summa	Därav ny-, till- och ombyggnader
		patient-avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun								
Stockholms stad.												
Stockholms stads epidemisjukhus	8 912	248	108 805	500	493	28	420 842	84 095	—	386 491	420 842	5 520
Stockholms län.												
Södertälje stads epidemisjukhus	108	6	2 272	37	19	22	7 140	50	—	7 090	7 140	—
Djursholms » »	40	1	1 507	22	11	38	8 482	2 048	—	6 434	8 482	—
Norrtälje » »	17	1	544	12	6	32	2 389	62	—	2 328	2 389	—
Östhammars » » (provisoriskt) ¹	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Öregrunds » »	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna » »	6	—	180	6	6	30	413	—	—	413	413	—
Börstils epidemisjukhus	8	—	158	10	6	20	—	—	—	—	—	—
Danderyds » »	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Gnestavbergs » » (tillh. ensk. bolag) ²	17	1	404	25	9	23	—	—	—	—	—	—
Huddinge » »	27	2	890	8	21	33	2 582	—	—	2 582	2 582	—
Lidingö » »	29	3	649	33	8	22	10 643	—	—	10 643	10 643	—
Nacka » »	27	—	791	29	9	29	7 135	251	—	6 884	7 135	—
Nynäshamns » » (tillh. köpingen)	39	—	675	20	8	17	5 629	—	—	3 280	5 629	—
Sollentuna » »	15	—	551	6	5	37	2 653	—	—	2 653	2 653	—
Solna » »	156	4	7 840	30	51	50	22 589	—	—	21 752	22 589	—
Spånga » »	87	2	1 071	15	9	29	4 932	—	—	4 454	4 932	—
Sandbybergs » » (förhyrd lokal)	58	2	1 989	23	14	33	6 484	605	—	5 279	6 484	—
Sånga » » (Botkyrka)	71	1	2 244	20	24	32	7 892	4 151	—	2 724	7 392	—
Tumba » »	38	1	1 594	18	12	41	7 889	205	—	7 684	7 889	—
Täby » »	3	—	63	20	3	21	359	—	—	359	359	—
Östertälje » »	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	691	24	23 872	357			96 711	7 372	—	84 559	96 711	
Uppsala län.												
Uppsala stads epidemisjukhus	558	30	17 069	75	66	31	75 296	7 136	28 158	39 831	75 296	—
Enköpings » »	73	4	2 761	24	18	38	9 060	—	—	9 060	9 060	—
Lövsta » »	9	—	890	8	5	43	2 676	—	1 873	—	2 676	—
Summa	640	34	20 220	107			87 032	7 136	30 031	48 891	87 032	

Södermanlands län.

Nyköpings stads epidemisjukhus	111	8	3 955	50	32	36	18 463	—	5 944	12 500	18 463	2 110
Eskilstuna » » (stadens sjukhus).	238	3	7 793	36	39	33	12 921	136	12 785	—	12 921	—
Eskilstuna » » (Fors sjukhus).	163	2	10 206	6 100	70	63	16 208	—	16 208	—	16 208	—
Torsålla » »	139	3	5 542	21	29	40	12 793	—	12 793	—	12 793	—
Strängnäs » »	54	2	1 883	20	15	35	8 391	—	8 391	—	8 391	—
Mariefreds » »	25	1	710	16	5	28	5 073	14	5 059	—	5 073	—
Trosa » »	36	1	1 017	24	14	28	4 927	48	4 879	—	4 927	—
Aspa » » ¹	13	1	306	17	11	24	2 240	—	2 240	—	2 240	—
Björkviks » »	9	—	444	13	8	49	2 446	—	2 446	—	2 446	—
Plens » »	64	2	2 310	20	18	36	6 523	54	6 469	—	6 523	—
Gnesta » »	41	2	1 586	17	10	39	6 684	84	6 600	—	6 684	—
Katrineholms » »	40	2	1 661	24	20	42	5 092	18	5 074	—	5 092	—
Malmköpings » »	74	—	3 035	15	22	41	6 320	—	6 320	—	6 320	—
Oxelösunds » »	5	—	134	13	3	27	2 350	118	2 232	—	2 350	—
Vingåkers » »	27	1	1 116	22	18	41	4 225	—	4 225	—	4 225	—
Summa	1 039	28	41 098	408			114 056	472	101 665	12 500	114 056	

Östergötlands län.

Linköpings stads epidemisjukhus	348	8	9 320	95	49	27	28 841	1 422	19 587	7 882	28 841	—
Norrköpings » »	342	9	9 474	90	78	28	44 008	1 943	—	41 883	44 008	5 525
Söderköpings » »	393	6	10 943	52	50	25	21 056	—	21 056	—	21 056	—
Motala » »	36	—	780	12	20	22	3 272	—	—	3 234	3 272	—
Vadstena » »	117	6	1 881	22	17	16	7 031	—	7 000	—	7 031	—
Skänninge » »	33	1	1 068	10	11	32	4 105	—	4 105	—	4 105	—
Boxholms » » ² (tillh. ensk. bolag)	10	—	609	14	11	61	3 024	—	3 024	—	3 024	—
Finspångs » » ³ (» » »)	106	3	2 985	12	19	28	7 419	—	7 419	—	7 419	—
Horns » »	—	—	—	10	—	—	459	—	459	—	459	—
Kisa » »	32	—	628	14	7	20	3 297	—	3 297	—	3 297	—
Kvillinge » » ³	17	1	595	16	9	35	2 679	—	2 679	—	2 679	—
Mjölby » »	47	—	1 531	20	14	33	5 183	—	5 183	—	5 183	—
Motala sockens » »	154	7	4 094	22	32	27	12 194	—	11 770	—	12 194	—
Tjällmo » »	38	—	1 691	15	16	45	6 098	—	6 098	—	6 098	—
Valdemarsviks » »	71	—	2 333	16	18	34	6 762	—	6 722	—	6 762	—
Åtvédabergs » »	43	2	1 884	15	17	44	4 595	—	4 595	—	4 595	—
Odehögs » »	7	—	183	12	3	26	1 013	—	1 013	—	1 013	—
Östra Eneby » »	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1 794	43	50 049	467			161 036	3 365	103 957	52 999	161 036	

Jönköpings län.

Jönköpings stads epidemisjukhus	150	10	4 184	75	38	28	42 508	3 069	—	39 539	42 508	20 009
Huskvarna » »	25	—	800	30	10	32	7 500	96	—	7 404	7 500	1 400
Näsås » »	18	—	339	25	8	19	2 678	230	—	2 448	2 678	—
Eksjö » »	100	4	2 815	41	30	28	13 718	1 335	—	12 383	13 718	—

¹ Epidemisjukhuset har under året icke varit använt. — ² Utgifterna betalas av bolaget. — ³ Förhyses hos bolag av landstinget. — ⁴ I förhryd lügenhet. — ⁵ Å det såsom provisoriskt sjukhus använda gamla lasarettet vid årets slut omkring 100 sängar. — ⁶ Här i ej läkarearvode, men väl sköterskornas löneförmåner. — ⁷ Här i ingå läkares arvode men ej sjuksköterskornas (770 kr.); dessa äro i regeln boende å sjukhusen men ambulatoriska; hava fri kost då sjukhusen äro belagda.

Tab. 14. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.*

1	2	3	4	5	6	7	8		9		10		11		12		13	
							Inkomster, kr.		Utgifter, kr.		Därav		Därav					
							Summa	patient-avgifter	anlag av landsting	av anslag av kommun	Summa	ny- och ombyggnader						
Län (stad), epidemisjukhus	in-tagna	döda	Underhållsdagar	Ordinarie antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade sjuksängar för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar												
Gislaveds epidemisjukhus	10	—	269	10	8	27	2 842	—	—	2 764	2 842	—	—	—	—	—	—	—
Norrammarns »	8	1	144	30	4	18	3 567	—	—	3 567	3 567	—	—	—	—	—	—	—
Sävsjö »	6	1	211	11	5	35	1 970	—	—	1 970	1 970	—	—	—	—	—	—	—
Vetlanda »	2	—	24	9	1	12	1 196	18	—	1 128	1 196	—	—	—	—	—	—	—
Summa	319	16	8 786	231			75 979	4 748	—	71 208	75 979	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs län.																		
Växjö stads epidemisjukhus	72	3	1 623	20	12	23	6 141	1 968	—	4 778	6 141	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län.																		
Kalmar stads epidemisjukhus	9	—	303	30	4	34	13 240	—	—	13 240	13 240	—	—	—	—	—	—	—
Oskarshamns »	5	1	90	20	2	18	2 290	114	—	2 176	2 290	—	—	—	—	—	—	—
Västerviks »	50	—	1 757	28	9	35	5 979	143	—	5 333	5 979	—	—	—	—	—	—	—
Vimmerby »	23	—	334	15	7	15	1 803	—	—	1 803	1 803	—	—	—	—	—	—	—
Borgholms »	2	—	59	12	2	30	324	50	—	274	324	—	—	—	—	—	—	—
Högaby sockens » (förhyrd lokal)	7	—	164	10	2	23
Mönsterås köpings »	—	—	—	8	—	—	508	—	—	508	508	—	—	—	—	—	—	—
Nybro »	3	—	44	4	2	15	154	—	—	154	154	—	—	—	—	—	—	—
Summa	99	1	2 751	127			24 298	307	—	23 488	24 298	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands län.																		
Visby stads epidemisjukhus ¹	205	8	6 126	50	50	30	21 211	152	—	20 787	21 211	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge län.																		
Karlskrona stads epidemisjukhus	271	—	8 753	88	63	32	32 107	10 808	—	21 305	32 107	—	—	—	—	—	—	—
Ronneby »	—	—	—	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlskrona »	142	1	3 123	16	19	22	5 643	837	—	4 793	5 643	—	—	—	—	—	—	—
Asarums »	100	4	2 198	12	19	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bräkne-Hoby »	34	4	1 400	8	16	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämjöslätts »	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämshögs »	112	5	2 916	12	19	26	32 048	3 044	16 100	2 12 904	32 048	3 950	—	—	—	—	—	—
Lyckeby »	67	1	1 913	12	19	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nättraby »	42	1	571	10	9	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ronneby »	146	7	4 318	12	36	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sölvesborgs »	50	2	1 617	12	25	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	964	25	26 809	200			69 798	14 684	16 100	39 002	69 798	—	—	—	—	—	—	—

Kristianstads län.

Kristianstads stads epidemisjukhus	149	1	5 441	⁸ 22	46	36	18 258	5 082	—	13 176	18 258	—
Simrishamns » »	4	—	122	15	3	31	1 214	—	—	1 214	1 214	—
Ängelholms » »	69	1	2 632	⁹ 15	17	38	8 743	—	—	8 743	8 743	728
Hässelholms » »	26	—	714	10	10	27	3 473	246	—	3 227	3 473	—
Båstads » »	—	—	46	5	2	—	995	42	—	898	995	—
Hyllinge » »	8	—	249	15	3	31	2 505	49	—	2 456	2 505	—
Klippan » »	3	1	53	10	2	18	—
Riseberga » »	15	—	489	12	8	31	—
Åhus köpings » »	3	—	32	13	3	11	545	—	—	545	545	—
Åstorp » »	68	1	1 583	17	15	23	7 606	201	—	7 405	7 606	400
Summa	345	4	11 361	134			43 339	5 620	—	37 064	43 339	

Malmöhus län (utom Malmö stad).

Lunds stads epidemisjukhus	274	10	10 136	54	43	37	18 466	8 431	—	9 680	18 466	—
Landskrona » »	44	1	1 333	50	11	30	6 457	737	—	5 720	6 457	—
Hälsingborgs » »	310	8	9 906	115	120	32	52 145	6 922	—	45 222	52 145	—
Eslövs » »	16	2	262	9	7	16	10 518	—	—	10 518	10 518	7 665
Ystads » »	73	1	2 073	40	19	28	—
Trälleborgs » »	149	2	5 174	40	24	35	12 128	801	—	11 320	12 128	—
Skanör m. Falsterbo stads epidemisjukhus	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Allerums epidemisjukhus	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Anderslövs » »	152	3	3 317	30	25	22	23 059	—	—	9 398	23 059	5 759
Arrie » »	68	1	2 298	30	28	34	—
Bar-ebäcks » »	8	—	347	8	6	43	1 000	—	—	1 000	1 000	—
Bjuvs » (tillh. kommunen)	16	1	405	15	8	25	2 953	—	—	2 953	2 953	—
Bjuvs » (tillh. ensk. bol.) ³	12	1	438	20	7	37	—
Brågarps » »	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Burlövs (Arlövs) » »	33	—	1 676	56	16	51	6 296	—	—	6 296	6 296	—
Flenninge » »	6	—	6	6	.	.	989	—	—	989	989	—
Gustavs sockens » »	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—
Hörs » (provis. lokal)	14	—	194	6	6	14	911	—	—	911	911	—
Hörby » ⁴	5	—	96	11	2	19	1 663	—	—	1 575	1 663	—
Kattarps » »	6	—	6	6	3	.	1 896	—	—	1 854	1 896	—
Kjävlinge » »	50	2	1 510	30	18	30	3 398	1 523	—	1 874	3 398	—
Klägerups » ⁵	42	—	1 345	18	22	32	4 949	396	—	1 997	4 949	—
Kroppa » »	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Lackalänga » (tillh. ensk. bol.)	8	—	420	15	5	53	1 761	—	—	661	1 761	—
Lomma » »	25	—	658	16	11	26	—
Lövestads » »	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörarps » »	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Raus » »	45	1	1 321	30	8	29	9 392	—	—	7 535	9 392	1 730
Skromberga bruks » (tillh. ensk. bol.)	16	—	476	42	8	30	2 440	⁶ 188	—	⁷ 2 252	2 440	—
Skurups » »	37	1	833	20	16	23	8 447	98	—	8 349	8 447	—
Svedala » »	6	—	236	15	3	39	41 112	—	—	41 112	41 112	28 242
Södra Åsums » »	18	1	367	12	5	20	1 929	—	—	1 761	1 929	—

¹ Uppgifterna avse ej blott epidemisjukhuset utom även ett i anledning av en utbruten nervfeberepidemi anordnat provisoriskt sjukhus. — ² Härav från Ronneby och Sölvesborg 1 400 kr. — ³ Bolaget betalar samtliga kostnader. — ⁴ Förhyrd av köpingen. — ⁵ Tillhör Epidemisjukhusföreningen i Klägerup, vilken bidragit med 2 556 kr. — ⁶ För vårdade från Ekeby kommun och utomstående; i övrigt betalar bolaget alla kostnader. — ⁷ Se not 6. — ⁸ Därtill 30 i prov. sjukhus. — ⁹ Därtill 40 i d.o.

Tab. 14. (Forts.) Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.

1	2		3	4	5	6	7	8				9		10	11	12	13	14
	Antal patienter under året		in-tagna	döda	Underhållsdagar	Ordinarie antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.					
	Summa	Därav							Summa	Därav								
patient-avgifter		anslag av landsting	anslag av kommun	ny-, till- och ombyggnader														
Län (stad), epidemisjukhus																		
Teckomatorps epidemisjukhus ³	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torrlösa >	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Klagstorps >	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Tomarps >	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vollsjö >	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vällinge >	5	1	172	20	3	34	3 349	308	—	3 041	3 349	—	—	—	—	—	—	—
Väsby >	32	—	1 263	16	11	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öveds >	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1 470	36	46 256	886	—	—	214 838	19 404	—	176 018	214 858	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad.																		
Malmö stads epidemisjukhus	879	42	29 454	210	—	34	96 971	5 268	—	91 708	210 900	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län.																		
Halmstads stads epidemisjukhus	92	4	4 037	75	20	44	21 477	3 611	—	17 801	21 477	2 434	—	—	—	—	—	—
Laholms >	12	—	527	12	5	44	1 909	640	—	1 266	1 909	—	—	—	—	—	—	—
Falkenbergs >	52	2	981	13	7	18	3 789	490	—	3 299	3 789	339	—	—	—	—	—	—
Varbergs >	56	3	1 252	20	14	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kungsbacka >	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torups >	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	212	9	6 747	136	—	—	27 175	4 741	—	22 366	27 175	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad).																		
Marstrand's stads epidemisjukhus	10	—	368	6	4	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lysekils >	46	2	541	12	13	12	5 462	738	—	4 724	5 462	—	—	—	—	—	—	—
Uddevalla >	290	13	5 105	42	35	18	19 938	3 450	—	16 488	19 938	—	—	—	—	—	—	—
Strömstads >	3	—	63	10	2	21	643	47	—	596	643	—	—	—	—	—	—	—
Örgryte >	354	12	7 275	50	37	21	32 014	16 171	—	15 557	32 014	—	—	—	—	—	—	—
Summa	708	27	13 352	120	—	—	58 057	20 406	—	37 365	58 057	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad.																		
Göteborgs stads epidemisjukhus	2 184	71	57 865	250	254	26	265 848	23 311	—	237 292	265 848	—	—	—	—	—	—	—

Älvsborgs län.

Vänerborgs stads epidemisjukhus	36	—	1 094	25	12	30	4 087	—	4 087	—	4 087	—
Trollhättans »	322	11	9 458	48	56	29	22 725	—	22 725	—	22 725	236
Alingsås »	63	—	2 357	22	20	37	5 893	—	5 893	—	5 893	—
Borås »	105	18	2 503	37	20	24	10 140	520	—	9 620	10 140	—
Ulricehamns »	41	3	889	24	9	22	10 336	—	10 336	—	10 336	—
Ämås »	55	2	1 503	20	13	27	6 764	48	6 703	—	6 764	412
Billingsfors epidemisjukhus	45	5	1 691	10	20	38	5 090	—	5 090	—	5 090	150
Bengtsefors »	71	2	2 552	8	19	36	5 535	—	5 535	—	5 535	—
Lilla Edeta »	47	2	1 656	12	14	35	6 202	—	6 202	—	6 202	356
Sollebrunn »	52	—	1 780	14	13	34	7 253	—	7 253	—	7 253	544
Kinna »	92	2	1 553	12	15	17	3 657	—	3 657	—	3 657	—
Svenljunga »	81	—	1 874	17	21	23	6 370	—	6 370	—	6 370	—
Summa	1 010	45	28 905	249			94 052	568	83 851	9 620	94 052	

Skaraborgs län.

Mariestads stads epidemisjukhus	29	1	901	16	6	31	3 100	135	—	2 965	3 100	—
Lidköpings »	68	6	1 798	10	13	26	8 161	1 829	—	6 269	8 161	—
Skara »	37	1	704	14	6	19	5 210	—	—	5 210	5 210	—
Skövde »	22	1	778	20	10	35	2 799	26	—	2 773	2 799	—
Hjo »	—	—	—	16	—	—	144	—	—	144	144	—
Tidaholms »	13	4	397	20	5	31	1 690	595	—	1 696	1 690	—
Falköpings »	6	2	73	8	6	12	1 693	—	—	1 693	1 693	—
Foraviks bruks (tillh. ensk. bolag)	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hellekis (tillh. ensk. bolag)	3	—	126	6	3	42	—	—	—	—	—	—
Karlsborgs kommun »	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Vara »	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Ärnäs glasbruks »	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	179	15	4 777	132			24 620	2 585	—	20 750	24 620	

Värmlands län.

Karlstads stads epidemisjukhus	245	22	6 457	50	41	26	30 539	6 291	3 933	20 315	30 539	—
Kristinehamns »	34	3	1 089	18	14	31	5 072	—	—	5 012	5 072	—
Filipstads »	3	—	142	4	2	47	689	—	—	689	689	—
Arvika »	16	2	578	12	4	36	3 580	114	—	3 466	3 580	—
Säffe »	40	4	1 349	24	14	34	4 428	—	—	4 428	4 428	—

Örebro län.

Örebro stads epidemisjukhus	291	8	6 706	92	45	23	33 742	3 557	—	30 161	33 742	—
Askersunds »	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Nora »	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindesbergs »	6	—	97	10	4	16	1 427	—	—	1 371	1 427	—
Karlskoga »	72	—	1 361	24	14	19	5 400	24	—	5 376	5 400	—
Ljusnarsbergs »	24	1	615	12	10	26	2 392	—	—	2 181	2 392	—

Summa **338** **31** **9 560** **108**

44 308 **6 405** **3 933** **33 910** **44 308**

¹ Inkl. 20 & observationsavd. — ² Användes även såsom sjukstuga.

Tab. 14. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1916.*

1 Län (stad), epidemisjukhus	2 3 Antal patienter under året		4 Under- hålls- dagar	5 Ordi- narie antal sjuk- sängar	6 Högsta antalet vård- dado för dag	7 Medel- längd av sjuk- hus- vistel- sen, dagar	8 9 10 11 Inkomster, kr.				12 13 Utgifter, kr.	
	in- taggn	döda					Summa	D ä r a v			Summa	Därav ny-, till- och om- byggnader
								patient- avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun		
Västmanlands län.												
Västerås stads epidemisjukhus	313	8	10 811	65	58	35	117 289	174	19 764	97 351	117 289	84 095
Söla > >	289	17	11 275	50	64	39	27 981	—	20 725	5 559	27 981	—
Köpings > >	165	14	3 986	42	26	24	14 540	—	8 652	5 888	14 540	—
Arboga > >	17	1	346	29	4	20	3 130	398	—	2 733	3 130	—
Heby > >	164	1	4 942	20	30	30	8 380	—	8 380	—	8 380	—
Kolbäck > >	64	1	3 556	16	19	56	7 725	—	7 725	—	7 725	—
Norbergs > >	286	7	10 142	36	44	35	16 029	36	13 169	—	16 029	2 891
Ramnäs > >	51	2	2 446	34	18	48	4 977	—	4 977	—	4 977	—
Simtuna (Karleby) > >	40	—	898	8	12	22	1 846	—	1 846	—	1 846	—
Skiuskattebergs > >	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—
Öster-Våla > >	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
	Summa	1 389	51	48 402	319		201 897	608	85 238	111 531	201 897	
Kopparbergs län.												
Falu stads epidemisjukhus	224	6	3 298	37	18	15	12 884	2 548	—	10 336	12 884	—
Hedemora > >	24	1	446	12	9	19	3 433	270	—	3 161	3 433	—
Avesta > >	6	—	161	10	4	27	1 500	—	—	1 500	1 500	—
Borlänge köpings > >	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Ry > > (Västunbedc)	7	2	59	12	7	8	404	—	—	404	404	—
Grangärde > > (Sunnansjö)	16	1	364	12	4	33	1 529	—	—	1 529	1 529	—
Grängesbergs > >	6	1	147	12	2	25	1 211	—	—	1 211	1 211	—
Ludvika > >	75	1	1 628	12	15	22	3 806	711	—	3 095	3 806	—
Mora sockens > >	41	2	823	7	7	20	2 614	—	—	2 614	2 614	—
Smedjebackens > >	4	2	207	10	2	50	1 925	39	—	1 886	1 925	—
Stora Tuna > > (Borlänge)	373	17	10 303	44	63	28	21 978	6 135	—	15 843	21 978	—
Älvdalens > >	21	—	576	5	5	27	2 140	—	—	2 140	2 140	—
	Summa	797	33	18 012	183		53 424	9 703	—	49 719	53 424	
Gävleborgs län.												
Gävle stads epidemisjukhus	385	15	8 475	70	38	22	29 618	1 645	—	27 909	29 618	101
Söderhamns > >	21	2	428	36	9	20	12 690	44	—	12 646	12 690	600
Hudiksvalls > >	24	—	648	12	6	27	3 891	405	—	3 486	3 891	—
Bergsjö epidemisjukhus	19	1	343	6	6	18	1 649	294	614	728	1 649	—

Delsbo	>		27	—	490	15	4	18	4 550	—	2 451	2 099	4 550	—
Hamrånge	>		30	—	507	12	9	17	2 212	—	1 100	1 112	2 212	—
Högbo	>	(Sandviken; förhyrd hos bolag)	43	3	1 207	28	9	28	8 585	121	4 005	4 202	8 585	172
Järvsö	>		44	1	894	12	10	20	3 711	717	1 059	1 000	3 711	199
Ljusdals	>		40	2	693	11	7	17	2 352	559	—	1 813	2 352	259
Mo-Regnsjö	>		8	2	247	9	3	31	2 415	—	768	1 647	2 415	—
Ockelbo	>		81	1	2 744	20	28	34	7 817	—	3 301	4 516	7 817	—
Storvik	>		117	3	3 727	31	19	32	13 893	98	6 898	6 893	13 893	156
Valbo	>		75	1	2 300	28	36	31	9 581	—	4 717	4 864	9 581	172
Summa			914	31	22 703	290			102 064	3 862	24 913	72 920	102 064	
Västernorrlands län.														
Härnösands stads epidemisjukhus ¹	>		48	2	698	23	7	15	4 900	261	—	4 639	4 900	—
Sundsvalls	>		228	8	5 006	54	33	25	20 302	6 773	305	13 036	20 302	630
Örnsköldsviks	>		8	1	78	11	3	10	1 387	96	—	1 291	1 387	—
Sollefteå	>		29	5	510	10	8	18	4 695	336	—	4 359	4 695	—
Summa			313	16	6 892	98			31 284	7 466	305	23 325	31 284	
Jämtlands län.														
Östersunds stads epidemisjukhus	>		72	1	1 342	24	11	19	7 530	1 124	—	6 406	7 530	—
Brunflo	>	(Odenslund)	50	5	1 182	15	13	24	3 538	385	300	2 853	3 538	68
Summa			122	6	2 524	39			11 068	1 509	300	9 259	11 068	
Västerbottens län.														
Umeå stads epidemisjukhus	>		146	6	4 590	20	23	31	9 102	5 324	500	3 279	9 102	—
Sollefteå	>		5	—	35	10	3	7	944	—	—	944	944	—
Byske	>		42	—	1 029	8	14	25	2 318	—	300	2 018	2 318	—
Åsle	>		89	—	1 692	5	16	19	—	—	—	—	—	—
Summa			282	6	7 346	43			12 364	5 324	800	6 241	12 364	
Norrbottnens län.														
Luleå stads epidemisjukhus	>		150	6	3 638	16	31	24	16 063	—	—	16 063	16 063	987
Piteå	>		13	—	172	11	4	13	755	—	—	755	755	—
Haparanda	>		22	1	311	12	4	14	1 932	368	—	1 564	1 932	—
Gällivare sockens	>	(Gällivare)	72	5	1 394	32	11	19	6 879	71	350	6 458	6 879	—
Gällivare	>	(Malmborg)	93	—	1 502	17	16	16	6 803	—	—	6 803	6 803	—
Jukkasjärvi	>	(Kiruna)	125	3	2 961	36	19	24	14 044	327	374	13 343	14 044	—
Nederluleå	>	(Gammelstad)	32	1	366	8	9	11	1 410	366	374	670	1 410	—
Piteå	>	(Ojebyn)	139	2	2 040	18	13	15	4 304	1 020	374	2 910	4 304	—
Overluleå	>	(Boden)	100	5	2 126	16	16	21	10 565	—	350	10 215	10 565	—
Summa			746	23	14 510	166			62 755	2 152	1 822	58 781	62 755	
Summa för hela riket			21 930	880	627 684	6 057			2 465 540	195 894	452 915	1 776 256	2 465 540	177 839

Anm. Bland utgifter för ny-, till- och ombyggnader synas rätt ofta ingå kostnader för byggnaders underhåll reparationer o. d.

¹ Dessutom ett reservsjukhus med ca 20 sängplatser.

Tab. 15. Platsantal, beläggning, väntetid, kurtid, underhållsdagar m. m. vid vårdanstalterna för tuberkulos-sjuka år 1916.

Vårdanstalter	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
	Ord. antal sjukplatser d. 31 dec.	Patienter							Väntetid (dagar) bland »Samtliga under året intagna».					Underhållsdagar		Meddel-tal vårdade pr dag ³	Högsta Lägst	Kurtid (dagar) för de under året utskrivna (frånsett döda)				
		Hela antalet	Å allmänt rum ¹	Samtl. under året intagna		Därav första gången vårdade		Avlidna		Längsta		Kortaste	Medellängd	Samtliga vårdade	Å allmän rum ²			antal vårdade nägon dag under året	Lägst	Kortaste	Medellängd	
				m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.											m.
I. Sanatorier tillhörande Konung Oscar II:s jubileumsfond.																						
Hessleby, Jönk. l.	4125	88	189	149	79	98	1	5	450	399	—	4	130	169	43 652	.	120	.	530	3	156	
Spenshult, Hall. l.	1110	90	146	—	35	—	7	—	172	—	—	—	93	—	21 593	.	59	101	—	365	24	140
Hålahult, Örebro l.	124	88	144	120	62	45	5	4	384	230	5	5	74	97	40 707	.	112	122	97	805	6	177
Österåsen, Västern. l.	124	88	147	127	47	45	4	4	680	500	—	4	179	189	44 488	.	122	124	116	599	10	161
Summa	483	354	570	306	223	188	17	18							150 440	.						
II. Landstingskommuners och menigheters.																						
Söderby sjukhus, Stockholm	452	412	526	357	41	51	91	49	135	187	17	28	51	73	157 345	144 755	431	463	407	365	1	68
St Görans tuberkulosavdelning, d:o ⁶	246	246	233	262	.	.	75	85	82 640	82 640	226	247	197	.	.	.
Tbc-avd. vid Sabbatsbergs sjukhus, d:o ⁶	32	32	129	125	.	.	14	14	8 839	8 839	24	32	15	.	.	.
Löwenströmska lasarets tbc-sjukh., Stockh. l.	70	64	76	105	60	92	20	14	93	82	36	25	76	60	25 303	25 303	69	71	63	417	8	146
Bröstavd. v. Akademiska sjukh. ^{6,7} Uppsala	44	41	124	99	79	81	29	21	16 326	15 388	45	50	37	426	3	82
Vattholma sanatorium, ⁸ Uppsala l.	23	23	32	31	17	15	—	—	90	60	7	14	45	35	8 131	8 131	22	23	19	253	19	136
Blommenhov, Nyköping	24	24	31	27	25	21	5	4	45	60	—	—	—	.	8 888	8 888	24	29	17	304	46	90
Sanatoriet å Löt, Söderm. l.	98	98	91	96	52	73	18	17	64	63	3	1	32	30	35 243	35 243	96	101	85	549	24	163
Stratömta, Östergöt. l.	30	30	39	46	31	44	—	—	221	315	14	14	78	88	10 537	10 537	29	31	25	180	6	124
Tbc-avd. vid Norrköpings lasarett ⁶	50	40	75	99	42	56	17	22	16 455	15 709	45	52	35	316	2	85
Tuberkulospaviljongen i Linköping	30	30	39	33	30	31	11	11	122	91	10	5	48	42	10 994	10 994	30	31	28	389	5	158
Jönköpings läns tbc-sjukhus i Eksjö	113	113	122	117	92	98	16	10	179	108	5	1	81	55	39 389	39 389	108	111	98	415	4	147
Kronobergs läns sanatorium å Lugnet	80	74	104	96	76	77	13	16	192	110	2	2	112	76	26 599	24 757	73	79	62	503	5	132
Lidhem, Krouob. l.	12	12	10	8	5	6	3	5	4 353	3 682	12	17	6	765	2	205
Kalmar läns sanatorium Målilla, Kalmar l.	100	82	80	105	61	78	8	11	401	297	1	1	66	59	36 025	29 428	99	103	75	447	6	170
Gotlands läns tbc-sjukv.-anst. i Follingbo Fur, Blek. l.	26	20	39	38	30	32	2	2	60	36	—	—	3	3	7 851	7 548	22	26	15	218	7	93
Broby sanatorium, Krist. l.	102	80	108	117	75	81	18	13	75	74	—	—	22	34	33 804	30 347	93	101	79	544	4	162
Orupasanatoriet ⁶ jävd. f. Malmö stad	64	60	46	53	16	32	2	1	102	29	—	—	15	9	19 156	19 011	52	60	41	514	51	180
Orupasanatoriet ⁶ f. Malmöhus l.	150	144	107	179	53	109	11	17	200	258	—	—	79	48	54 689	51 779	150	153	123	457	3	198
Tbl.-paviljongen ⁶ vid allm. sjukhuset i Malmö	60	60	93	90	66	63	16	21	16	61	3	1	2	9	17 285	17 170	47	57	32	498	2	132
Lunds lasarets tuberkulosavdelning ⁶	16	16	42	48	26	36	12	15	9 282	9 282	23	29	20	529	12	145
Blinkarps sanatorium, Malmöh. l.	33	33	53	—	32	—	4	—	82	—	—	—	6	—	11 188	11 188	31	35	16	284	5	142
Hälsingborgs tuberkulosjukh. i Kungshult,	40	32	35	59	29	41	8	14	14	21	1	2	7	12	12 662	11 698	35	39	27	.	.	.

Fagereds sanatorium, Hall. l.	96	90	113	143	69	92	11	16	132	127	—	—	27	—	34 193	32 294	94	99	77	423	2	134	
Läussanat. i Srenshögen, Göt. o. Bohus l.	82	72	90	95	50	64	9	11	178	339	10	7	115	138	29 132	26 101	80	82	75	451	10	158	
Sahlgrenska sjukhusets tbc.-avd., ⁶ Göteborg.	55	51	142	158	100	100	14	13	—	—	—	—	—	—	17 145	15 869	47	54	38	—	—	—	
Hemmet för tuberkulosjukha, Göteborg.	46	46	25	65	18	45	9	32	—	—	—	—	—	—	17 479	17 159	48	55	35	273	3	101	
Sjukvårdsanstalten i Källtorp, Göteborg.	190	178	155	184	91	118	11	18	—	—	—	—	—	—	65 991	62 244	181	195	154	921	38	173	
Trollhättans sjukhem f. bröstsjuka.	12	12	11	9	3	4	1	2	—	—	—	—	—	—	4 492	4 492	12	13	10	560	185	331	
Kroppefjälls sanatorium, Alvsb. l.	81	79	88	93	72	85	18	7	57	55	4	6	15	10	26 666	25 903	73	82	52	408	4	144	
Vä-ter-ägens sanatorium, ⁹ d:o	50	48	41	71	34	52	6	5	67	82	—	—	9	17	17 732	17 449	49	50	45	467	38	145	
Dalbobergens sanatorium v. Vänersborg.	28	28	19	28	11	27	3	2	90	7	—	—	25	37	9 961	9 961	27	28	24	420	32	163	
Sjö-Gunnarbo sanatorium, ¹⁰ Alvsb. l.	124	118	91	120	59	94	6	12	93	120	—	—	34	46	20 118	18 552	10	91	124	3	226	10	94
Orgryste tbc.-sjukhus, Göt. o. Boh. l.	17	17	11	22	7	18	3	6	—	—	—	—	—	—	5 482	5 482	15	19	15	—	—	—	
Tuberkulosjukhuset i Arvika.	110	92	150	162	116	142	18	34	200	139	1	1	54	40	43 006	37 048	118	128	107	867	11	147	
Garphytte sanatorium, Örebro l.	91	80	70	65	49	45	20	10	63	—	—	—	11	—	31 892	31 227	87	92	76	682	3	209	
Örebro stads tuberkulosjukhus, Ansta.	40	24	29	31	26	26	10	7	88	23	1	1	18	6	13 644	13 644	37	40	30	887	5	259	
Lindesbergs tuberkulosjukhus.	26	26	19	20	13	20	3	5	49	16	—	—	3	4	8 132	8 132	22	26	19	494	9	169	
Kopparbergs tuberkulosjukhus, Örebro l.	26	26	24	24	16	16	5	4	—	—	—	—	—	—	9 168	9 168	25	26	21	282	19	125	
Skogsfallet, Västmanl. l.	70	64	104	99	73	69	16	18	113	138	1	8	49	61	25 640	24 635	70	73	66	508	6	127	
Folkarbo tuberkulosjukhus, Kopparb. l.	29	29	35	61	9	29	3	6	347	330	5	5	74	86	10 317	10 317	28	29	23	380	11	142	
Ilfögbo, Kopparb. l.	67	67	71	89	35	52	8	17	380	455	7	5	182	222	24 421	24 421	67	69	62	608	8	156	
Jonas Selgrens san., Strömsbro, Gävle	45	35	33	39	23	32	11	17	510	300	—	—	63	35	16 170	12 752	44	45	42	319	7	106	
Gävleborgs läns tbc.-sjukhus vid Mohed	109	98	130	202	95	170	8	24	311	142	—	—	135	52	39 714	36 857	109	112	101	819	4	167	
Läns-sanatorium i Sundsvall.	100	80	142	147	130	135	24	27	139	141	3	6	69	49	32 681	32 168	90	96	80	1389	4	162	
Utaned sjukhem, Västerorr. l.	20	20	32	29	21	20	9	10	84	94	3	1	26	30	6 980	6 980	19	20	16	301	13	118	
Solliden, Jämtl. l. (tillhör byggnadsför.)	40	40	60	72	51	67	—	2	90	90	—	—	10	10	14 570	14 570	40	43	35	183	17	100	
Umeå lasarettis tuberkulosavd. ⁶	52	46	56	65	48	48	17	11	63	128	—	—	36	61	16 080	15 341	44	49	34	235	9	98	
Skellefteå lasarettis tuberkulosavdelning ¹¹	53	49	52	53	43	49	3	8	220	192	7	1	64	47	9 593	9 076	42	51	4	120	9	62	
Norrbottnens läns tbc.-sjukh. i Sandträsk	80	80	74	104	68	86	20	24	200	250	1	3	171	52	29 600	29 600	81	87	75	813	10	176	
Anstalten Hälsan, Norrb. l.	18	18	12	28	6	22	3	7	—	—	—	—	—	—	5 510	5 510	15	19	10	380	3	123	
Summa	3 726	3 391	4 108	4 574	2 341	2 929	671	722							1 201 655	1 200 866							

III. Enskilda vårdanstalter.

Hamra sanat., Stockh. l. (A. h. Separator)	40	40	69	28	55	18	1	—	119	48	8	9	34	21	12 064	12 064	33	40	15	275	67	183	
Sävsjö sanatorium, Jönk. l.	81	—	100	95	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	23 058	—	63	78	—	—	—	118	
Romanäs sanatorium, Jönk. l.	57	—	67	120	46	89	3	3	—	—	—	—	—	—	20 012	—	55	67	47	929	5	149	
Fnrulidens sanat., ¹² Ingelstad, Kron. l.	20	—	14	19	6	8	1	2	—	—	—	—	—	—	2 460	—	7	20	—	—	—	—	
Sundsholms sanatorium, Hall. l.	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bälteberga sjukhem, ¹³ Tidholm	18	18	18	18	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	5 120	5 120	14	18	—	—	—	142	
Mogetorp, ¹⁴ Örebro l.	19	14	19	19	10	12	1	—	—	—	—	—	—	—	5 745	5 745	16	20	5	864	5	171	
Grängesbergs sanatorium, ¹⁵ Kopp. l.	16	16	14	17	13	12	1	3	—	—	—	—	—	—	4 994	4 994	14	18	11	359	32	108	
Sanatoriet Bergebo, ¹⁵ d:o	24	24	30	21	21	17	9	2	148	114	8	1	33	30	8 747	8 747	24	26	20	687	50	251	
Sanatoriet Solbacken, ¹⁶ Kopp. l.	102	96	108	45	68	35	6	2	—	—	—	—	—	—	21 181	21 181	58	84	14	318	22	156	
Fredrikakulles tbc.-sjukhem, Gävle l.	20	—	33	25	32	23	6	10	—	—	—	—	—	—	7 331	4 686	20	21	17	334	14	119	
Mörsils sanatorium, Jämtl. l.	56	—	94	82	—	—	6	3	—	—	—	—	—	—	15 840	—	43	68	18	—	—	—	
Kaptensgårdens sanatorium, ¹⁷ Norrb. l.	25	25	42	25	20	17	7	2	—	—	—	—	—	—	6 116	6 116	17	25	7	450	4	117	
Summa	400	283	608	514	271	231	46	32							182 068	68 658							

¹ Här medräknas i fråga om statsunderstödda anstalter det platsantal, för vilket statsbidrag lämnas (år 1916 med en dagavgift av högst 1 kr.); beträffande enskilda vårdanstalter har angivits antal platser med lägre avgift. — ² Underhållsdagar efter i not. 1 angivna normer. — ³ Erbålles om antalet underhållsdagar divideras med summan av de i kol. 4 och 5 angivna. — ⁴ För statstjänare högst 25 pl. — ⁵ D:o högst 45 pl. — ⁶ Ingår som del av lasarett i Tab. 9. — ⁷ Tillhör universitetet. — ⁸ Tillhör länsförening mot tuberkulos. — ⁹ Tillhör Föreningen mot tuberkulos i Borså. — ¹⁰ Öppnades den 25 maj 1916. — ¹¹ D:o den 20 maj 1916; se även not 6. — ¹² Tillhör sydsvenska kreditaktiebolaget. — ¹³ Tillhör Valkans fabriker. — ¹⁴ Tillhör s. b. L. M. Ericsson. — ¹⁵ Tillhör bolag. — ¹⁶ Tillhör sv. livförsäkringsbolags sanatorieförening. — ¹⁷ I Malmberget. Tillhör s. b. Loussevaras-Kirunavars malmfält.

Tab. 16. Antal exspektanter varje månad vid olika vårdanstalter för tuberkulos-sjuka år 1916.

Anstalter	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
I. Sanatorier tillhörande Konung Osear II:s jubileumsfond.												
Hessleby, Jönk. l.	201	195	206	212	205	205	211	203	198	204	195	198
Spenshult, Hall. l.	47	44	46	50	49	39	55	58	69	70	71	72
Hälshult, Örebro l.	134	117	99	94	81	78	85	107	123	129	130	113
Österåsen, Västerorr. l.	212	228	234	219	210	209	188	206	209	232	217	212
Summa	594	584	585	575	545	531	539	574	599	635	613	595
II. Landstings, kommuners och menigheters.												
Söderby sjukhus, Stockholm	55	69	72	80	87	103	69	102	78	60	60	48
S:t Görans tuberkulosavdelning, d:o
Tuberkulosavd. vid Sabbatsbergs sjukhus, d:o
Löwenströmska lasarettets tuberkulos-sjukhus, Stockh. l.	37	35	40	42	39	39	39	44	40	46	40	50
Bröstavd. vid Akad. sjukh., Uppsala
Vattholma sanatorium, ¹ Uppsala l.
Sanatoriet å Löt, Söderm. l.	9	9	13	23	24	26	10	15	21	29	24	26
Blommenhov, Nyköping	6	3	5	6	6	3	6	6	5	4	3	3
Tuberkulospaviljongen i Linköping	20	21	22	27	25	25	19	16	21	21	22	27
Tbc.-avd. vid Norrköpings lasarett
Stratontta, Östergöt. l.	18	22	15	24	26	20	19	21	20	32	31	24
Jönköpings läns tbc.-sjukhus i Eksjö	16	19	24	32	28	23	28	34	26	21	19	22
Kronobergs läns sanatorium å Lugnet	29	22	30	39	35	34	32	54	50	54	52	42
Lidhem, Kronob. l.
Kalmar läns sanatorium i Måilla, Kalmar l.	38	44	62	63	53	40	54	76	86	79	69	82
Gottlands läns tuberkulossjukv.-anst. i Follingbo	3	3	4	1	3	3
Fur, Blek. l.	43	41	37	47	48	43	49	62	56	57	54	58
Broby sanatorium, Krist. l.	17	24	11	25	19	14	30	25	22	20	17
Orupssanatoriet (avd. f. Malmö stad	3	1
Tbc.-pavilj. v. allm. sjukhuset i Malmö	33	31	36	41	57	55	52	58	59	58	58	59
Malmö stads tuberkulosvårdanstalt	4	3	10	4	3	6	3
Lunds lasarett tbc.-avd.	3	4	.	.	4	5	.	1	.	2	3	3
Blinkarps sanatorium, Malmöh. l.	1	6	3	2	3	3	7
Kungshult, Hälsingborgs tuberkulossjukh.	9	3	3	7	3	9	4	3	4	3	1	4
Fagereds sanatorium, Malmöh. l.	19	18	29	40	33	27	7	21	11	17	20	28
Länsanst. å Svenshögen, Göteb. o. Boh. l.	74	84	95	105	121	114	128	131	123	136	109	110
Örgryte kommuns tub.-sjukhus, Göteb. o. Boh. l.
Allm. och Sahlgrenska sjukhusets tbc.-avd., Göteborg
Hemmet för tuberkulossjuka, Göteborg
Sjukvårdsanstalten å Källtorp, Göteborg	11	31	33	43	27	33	35	16	17	15	13	10
Trollhättans sjukhem för bröstsjuka
Kroppefjälls sanatorium, Älvsb. l.	4	10	17	26	18
Västeråsens sanatorium, d:o	6	5	13	8	16	17	14	10	3	1	3	2
Sjö-Gunnarsbo sanatorium, ² d:o	41	81	77	41	27	34	34	22

¹ Tillhör länsförening mot tuberkulos. — ² Öppnades den 25 maj 1916.

TAB. 16 (forts.). ANTAL EXSPEKTANTER VID TBC.-VÅRDANSTALTER ÅR 1916. 127

A n s t a l t e r	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Dalobergens sanatorium v. Vänersborg
Tuberkulossjukhuset i Arvika	28	40	55	59	49	68	63	70	72	55	54	55
Lindebergs tuberkulossjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	5
Garphytte sanatorium, Örebro l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro stads tuberkulossjukhus, Ånsta	1	2	1	2	5	6	4	4	1	2	2	2
Kopparbergs tuberkulossjukh., Örebro l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogsfället, Västmanl. l.	51	61	39	33	39	47	38	36	34	49	62	57
Folkarbo tuberkulossjukhus, Kopparb. l.	62	63	68	70	76	73	70	71	78	76	75	77
Högbo, d:o	222	223	233	237	248	275	280	290	318	324	319	308
Jonas Selggrens sanatorium, Gävle	23	22	25	25	29	27	32	25	20	16	17	20
Gävleborgs läns tbc.-sjukhus vid Mohed	57	73	70	70	76	73	73	85	96	100	80	85
Länssanatoriet i Sandsvall	43	40	27	36	22	26	16	23	34	25	19	28
Utaned sjukhem, Västernorr. l.	2	2	2	1	2	3	5	3	4	3	3	1
Solliden, Jämtl. l. (tillh. byggnadsför.)	5	5	2	9	2	5	6	5	4	1	2	1
Umeå lasarettis tuberkulosavd.	16	26	32	31	26	24	23	36	40	29	24	15
Skellefteå lasarettis tbc.-avd. ¹	1	3	8	14	24	38	15	18	19	13	15	13
Norrbottns läns tbc.-sjukh. i Sandträsk	40	39	44	50	54	50	44	39	32	49	42	24
Anstalten Hälsan, Norrb. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ²	981	1 091	1 179	1 311	1 372	1 435	1 340	1 455	1 431	1 437	1 360	1 340
III. Enskilda vårdanstalter.												
Hamra sanatorium, Stockh. l. (A.-b. Se-	4	5	2	2	17	4	1	3	4	2	3	1
Sävajö sanatorium, Jönk. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Romanäs sanatorium, Jönk. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Furuliden, Blek. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sundsholms sanatorium, Hall. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bälteberga sjukhem, Tidaholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mogetorp, Örebro l. (A.-b. L. M. Ericsson)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanatoriet Solbacken, Kopp. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grängesbergs sanat., Kopp. l. (tillh. bol.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanatoriet Bergebo, d:o d:o	3	6	11	6	6	6	5	5	3	3	3	6
Fredrikskulle tbc.-sjukhem, Sandviken, Gävleb. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörsills sanatorium, Jämtl. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaptensgårdens sanatorium, Malmberget, Norrbottens l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ²	7	11	13	8	23	10	6	8	7	5	6	7

Anm. Siffrorna hänföra sig till början av varje månad.

¹ Öppnades den 20 maj 1916. — ² För de vårdanstalter som lämnat uppgift häröfver.

Tab. 17. Antal exspektanter efter kön vid vårdanstalter för tuberkulos-sjuka år 1916.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medel-tal
Män	845	856	904	982	1 011	940	937	999	1 018	1 070	1 060	1 051	973
Kvinnor	737	830	873	912	929	1 036	948	1 038	1 019	1 007	919	891	928
Summa	1 582	1 686	1 777	1 894	1 940	1 976	1 885	2 037	2 037	2 077	1 979	1 942	1 901

Ann. I denna tabell ingå de anstalter som lämnat uppgift till Tab. 16. — Här meddelade siffror hänföra sig till början av varje månad.

Tab. 18. Samtliga å vårdanstalter för tuberkulossjuka under år 1916 intagna, fördelade efter ålder och sjukdomsstadium.

	Å l d e r.										Stadium. ¹		
	Under 5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-30 år	30-40 år	40-50 år	50-60 år	60-70 år	Summa	I	II	III
Män	41	90	174	814	2 124	1 067	440	197	44	4 901	1 100	1 174	2 455
Kvinnor	24	101	327	815	1 953	1 255	451	133	33	5 092	1 255	1 120	2 416
Summa	65	191	501	1 629	4 077	2 322	891	330	77	10 083	2 355	2 294	4 861

Tab. 19. Patienternas tillstånd vid utskrivningen från vårdanstalterna för tuberkulossjuka år 1916.

	Behandlingens resultat.										Arbets-förmåga.	
	A.	AB.	B.	C.	D.	E.	Posi-tivt. ²	Nega-tivt. ³	Summa.	God. ⁴	Dålig. ⁵	
Män	116	345	1 984	665	305	641	2 445	1 611	4 056	1 590	1 315	
Kvinnor	156	438	1 722	706	369	580	2 316	1 655	3 971	1 621	1 382	
Summa	2 272	783	3 706	1 371	674	1 221	4 761	3 266	8 027	3 211	2 697	
Av 100 män voro	2.9	8.5	48.9	16.4	7.5	15.80	60.3	39.7	100.0	54.7	45.3	
» » kvinnor »	3.9	11.0	43.4	17.8	9.3	14.6	58.3	41.7	100.0	54.0	46.0	
» » m. + kv. »	3.4	9.7	46.2	17.1	8.4	15.2	59.3	40.7	100.0	54.0	45.6	

Ann. 1. Tabellen upptager endast fall med säkert diagnosticerad lung- och larynx-tuberkulos.

Ann. 2. A betecknar förbättrade fall, där inga subjektiva sjukdomssymtom blivit funna och av objektiva endast orent andningsljud, någon dämpning av percussionstonen o. d.; AB förbättrade fall, där mera obetydliga och subjektiva sjukdomssymtom blivit funna och av objektiva endast orent andningsljud och någon dämpning av percussionstonen; B alla övriga förbättrade fall; C oförbättrade fall; D försämrade fall; E avlidna (i lung- och larynx-tuberkulos).

Ann. 3. Primäruppgifterna till Tab. 18 och 19 hava i flera fall varit ofullständiga; några anstalter hava detta år — det första då dylika uppgifter begärts — på grund av bristande anteckningar ej kunnat lämna dylika. Uppgifter saknas sålunda helt och hållet för Sabbatsbergs sjukhus, anstalterna vid Sävsjö, Furaliden, Bälteberga, Trollhättan och Fredrikskulle. Delvis ofullständiga uppgifter föreligga från Allm. sjukhuset i Malmö, Sahlgrenska i Göteborg, Hälakult, Kopparberg, Garphyttan och Mogetorp i Örebro län.

¹ Sjukdomsstadium enligt Turban. — ² Omfattande grupp A, AB och B. — ³ D:o C, D och E. —

⁴ Eller ej väsentligt nedsatt. — ⁵ Väsentligt nedsatt eller fullständigt upphävd.

Tab. 20. Å vårdanstalter för tuberkulossjuka *intagna sjukdomsfall* ävensom *avlidna* år 1916.

1	2	3				4	5	6	1	2	3				4	5	6
		Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914		Under året							Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914.		Under året				
		Intagna	Avlidna	Intagna	Avlidna						Intagna	Avlidna	Intagna	Avlidna			
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.				
21	Septicæmia. Absc. Phlegm. . . .	7	11	—	—	131	Asthma bronchiale	20	17	—	—						
22	Erysipelas	—	3	—	1	132	Hæmorrhagia pulmonum	184	125	—	1						
23	Scarlatina	6	3	—	—	134	Pneumonia crouposa acuta . . .	11	5	1	—						
24	Diphtheria	8	10	—	—	135	Bronchopneumonia acuta	3	6	—	—						
	Andra inf. o. parasitära sjukd. . .	109	89	—	—	135	Pneumonia fibroplastica chronica	8	2	1	—						
42	Tuberculosis (samtliga fall) . . .	4532	4.67	719	751	137	Gangrena pulmonum	3	2	2	—						
	» pulmonum	4387	4834	690	729	138	Emphysema alveolare pulmonum	23	4	—	2						
	» laryngis	327	264	2	—	140	Pleuritis. Empyema pleuræ . . .	221	165	—	—						
	» cerebri. Meningitis tubere.	40	24	21	12	141	Pneumothorax	27	24	—	—						
	» ossium et articularum	96	79	2	1	141	Övriga andningsorgans sjukdomar	19	10	—	—						
	» lymphoglandularum	155	174	1	3	144	Tonsillitis ac. Angina tonsillaris			—	—						
	» renum	28	28	—	1		Pharyngitis ac.	53	57	—	—						
	» urogenitalis	15	8	—	—	146	Hypertrophia tons. Phar. hyperpl.	23	30	—	—						
	» cutis	16	13	—	—	147	Pharyngitis chronica	84	30	—	—						
	» intestini	167	171	—	—	153	Gastritis acuta	2	3	—	—						
	» peritonei	27	27	1	3	154	Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	43	34	—	—						
	» organorum aliorum	89	75	2	2	154	Gastritis chronica	41	36	—	—						
44	Syphilis acquisita	20	17	—	—	155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	8	28	—	—						
46	Gonorrhœa	2	4	—	—	157	Necrosis ventriculi	17	23	—	—						
	Blodbildande org's etc. sjukd. . .	8	41	2	—	158	Enterocolitis chronica	22	24	—	—						
68	Diabetes mellitus	5	3	2	—	159	Appendicitis	17	31	—	—						
71	Alcoholismus chronicus	5	—	—	—		Övr. sjukd. i matsmältingsorg.	44	32	—	—						
100	Nervrasteni	65	94	—	—	174	Nephritis degenerativa et in-			—	—						
	Andra nervsystemets sjukd.	37	59	—	—		flammatoria chronica. Morbus			—	—						
	Sinuessjukdomar	5	5	—	—		Brigthi	85	54	1	2						
111	Pericarditis	3	4	—	—		Övriga urinorganens sjukdomar .	53	44	2	—						
113	Endocard. chr. Vitium org. cord.	66	88	3	6		Könsorg's sjukd.	5	16	—	—						
	Myocard. chr. Cardioscl. Cor adip.	11	3	—	—	202	Myitis. Rheumatismus muscul.	5	7	—	—						
115	Arterioscl. Atherom. Endarter.	9	4	—	—	206	Polyarthritus rheumatica acuta .	4	3	—	—						
119	Thrombosis. Embolia	6	7	1	1		Övr. muskels o. bensystems sjukd.	21	33	—	—						
	Morbi cav. nas. et cav. aoces. nas.	61	37	—	—		Hudsjukdomar	71	53	—	—						
	Morbi laryngis	47	13	—	—	243	Otitis media purulenta	53	31	—	—						
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	22	13	—	—	316	Carcinoma	4	4	—	3						
129	Tracheitis chronica. Brouchitis chr.	45	30	—	1		Andra svulster	12	77	—	—						

Anm. 1. Om en patient varit intagen för flera former av tuberkulos, upptages han i denna tabell under var och en av dessa former. — Ingen upptages såsom död på mer än ett ställe. — En person, som intagits flera gånger för samma sjukdom, upptages endast en gång, försvitt de. ej kan anses att personen för varje gång ånyo ådragit sig sjukdomen.

Anm. 2. I denna tabell ingå samtliga i Tab. 15 upptagna vårdanstalter utom Sundsholms sanatorium.

Tab. 21. Inkomster vid vårdanstalter för tuberkulossjuka år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Anstalter	Summa	Patient-avgifter ¹	Anslag av landsting ²	Anslag av kommun ³	Statsanslag till drift	Avkastning av donationer ⁴	Hyror, arrenden etc.	Gåvor, övriga inkomster
I. Sanatorier tillhörande Konung Oscar II:s jubileumsfond.								
Hessleby, Jönk. l.	179 998	90 269	—	—	.	.	—	74
Spenshult, Hall. l.	117 697	45 059	—	—	.	.	—	81
Hälshult, Örebro l.	135 481	86 670	—	—	.	.	—	81
Osteråsen, Västernorr. l.	180 812	94 015	—	—	.	.	—	105
Summa	613 988	231 013	—	—	200 000	86 911	—	341
II. Landstings, kommuners och menigheters.								
Söderby sjukhus, Stockholm	628 626	46 433	—	554 719	23 918	—	2 100	1 456
S:t Görans tuberkulosavdelning, ⁴ do	295 851	—	—	253 448	42 340	—	—	63
Tbc.-avd. vid Sabbatsbergs sjukh., ⁴ do	38 671	1 407	—	32 821	4 380	—	—	63
Löwenströmska lasarets tbc.-sjukhus, Stockh. l.	84 390	25 303	45 650	—	12 652	—	—	785
Bröstavd. vid Akad. sjukh., ^{4, 5} Uppsala	59 208	13 764	32 490	—	8 163	—	—	4 791
Vattholma sanatorium, ⁵ Uppsala l.	19 116	4 943	5 200	—	4 066	—	—	8 408
Sanatoriet å Löt, Söderm. l.	122 327	26 432	78 186	—	17 622	—	—	97
Blommenhov, Nyköping	25 444	6 666	14 223	—	4 444	—	—	111
Tbc.-avd. vid Norrköpings lasarett ⁴ (Trozellisjukhuset)	47 869	11 842	—	27 607	7 855	—	349	216
Tuberkulospaviljongen i Linköping	27 112	5 460	16 033	—	5 497	—	—	122
Stratomta, Ostergötl. l.	34 745	5 269	23 878	—	5 269	—	—	330
Jönköpings läns tbc.-sjukh. i Eksjö	186 881	25 150	137 860	—	19 695	—	—	4 177
Kronobergs läns sanatorium å Lugnet	88 063	21 182	48 152	3 669	12 379	—	—	2 682
Lidhem, Kronob. l.	9 970	1 034	—	8 936	—	—	—	—
Kalmar läns sanatorium i Målilla	123 566	41 490	67 357	—	14 719	—	—	—
Gottlands läns tbc.-sjukv.-anst. i Follingbo Fur, Blek. l.	27 211	8 092	15 279	—	3 774	—	—	67
Broby sanatorium, Krist. l.	109 344	15 566	80 486	—	8 142	—	—	5 154
Orupsanatoriet i Hör, Malmöhus l.	116 200	34 449	64 674	—	15 174	—	451	1 452
Tbc.-pavilj. ⁴ vid allm. sjukh. i Malmö	291 713	55 445	180 242	53 898	—	—	2 111	—
Lunds lasarets tuberkulosavdelning ⁴	76 767	20 322	—	46 679	8 585	—	—	1 181
Malmö stads tuberkulosvårdanstalt	29 142	3 352	—	21 149	4 641	—	—	—
Lunds lasarets tuberkulosavdelning ⁴	24 041	5 313	13 620	—	2 997	37	562	1 512
Blutkarps sanatorium. Malmöh. l.	40 958	5 594	29 522	—	5 594	—	248	—
Hälsingborgs tuberkulosjukh. Kungshult	41 795	8 023	—	25 997	5 849	400	75	1 450
Fagereds sanatorium, Hall. l.	135 458	36 752	81 066	—	16 147	—	—	1 493
Länssanat. å Svenshögen, Göteborg. o. Boh. l.	146 566	32 130	100 847	—	13 051	—	230	309
Örkryste tbc.-sjukhus, do	9 677	105	—	9 572	—	—	—	—
Allm. Sahlgrenska sjukhusets tbc.-avd. ⁴ Göteborg	75 098	18 938	—	50 125	—	2 927	540	2 568
Hemmet för tuberkulossjuka, Göteborg	50 024	1 079	—	40 332	8 580	—	—	33
Sjukvårdsanstalten å Källtorp, do	208 814	15 914	—	159 497	31 122	—	75	1 569
Trollhättans sjukhem för bröstsjuka	11 714	855	—	8 651	2 175	—	—	33

¹ Därför lämnad ersättning från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, livförsäkringsbolag etc. — ² I anslag inräknat överskott från föreg. år samt på året belöpande lån och förskott. — ³ Använd för anstaltens ändamål. Hit förs även inkomst av frisaingar. — ⁴ Ingår som del av lasarettet i Tab. 11. Inkomster här satta lika stora som utgifter, se härom Tab. 22, not 5. — ⁵ Tillhör universitetet. — ⁶ Tillhör länsförening mot tuberkulos. — ⁷ Dessutom för statsjämnare 29 265 kr. — ⁸ Från föreningen.

TAB. 21 (forts.). INKOMSTER VID VÅRDANSTALTER FÖR TUBERKULOSSJUKA ÅR 1916. 131

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Anstalter	Summa	Patientavgifter ¹	Anslag av landsting ²	Anslag av kommun ²	Statsanslag till drift	Avkastning av donationer ³	Hyror, arrenden etc.	Gåvor, övriga inkomster
Kroppefjälls sanatorium, Älvsb. l.	90 435	27 539	47 368	—	12 952	—	398	2 178
Sjö-Gunnarsbo sanatorium, ⁴ d:o	101 023	22 547	67 896	—	9 276	—	353	950
Västeråsens sanatorium, ⁵ d:o	73 048	26 605	36 926	—	8 725	—	617	175
Dalobergens sanatorium vid Vänersborg	35 906	9 070	21 846	—	4 981	—	—	—
Tuberkulossjukhuset i Arvika	172 534	50 658	103 352	—	18 524	—	—	—
Garphytte sanatorium, Örebro l.	144 603	30 524	96 773	—	15 613	275	—	1 418
Örebro stads tuberkulossjukhus, Ansta .	38 767	12 384	19 561	—	6 822	—	—	—
Lindesbergs tuberkulossjukhus	22 329	7 660	10 603	—	4 066	—	—	—
Kopparbergs tuberkulossjukhus, Örebro l.	26 363	8 510	13 151	—	4 584	—	—	19
Skogsfjället, Västmanl. l.	99 730	21 365	65 471	—	12 318	—	627	—
Folkarbo tuberkulossjukh. Kopparbergs l.	29 705	8 252	14 641	1 312	5 159	—	92	253
Högho, Kopparb. l.	94 088	19 537	61 533	—	12 211	—	697	110
J. Selmgrens sanat., Strömsbro, Gävle .	55 014	21 901	—	26 548	6 376	—	—	179
Gävleborgs läns tbc.-sjukh. vid Mohed .	165 233	44 781	102 023	—	18 429	—	—	—
Länssanatoriet i Sundsvall	132 397	32 938	82 144	—	16 084	—	43	1 188
Utanedes sjukhem, Västernorr. l.	22 299	6 279	12 237	—	3 490	—	—	293
Solliden, Jämtl. l. (tillh. byggnadsför.)	39 345	14 376	16 095	—	7 285	—	—	1 589
Umeå lasarett tbc.-avd.	56 730	17 140	31 116	—	7 671	—	—	803
Skellefteå lasarett tbc.-avd. ⁶	40 211	7 425	27 635	—	4 797	—	164	100
Norrbottnens läns tbc.-sjukhus i Sandträsk	138 934	29 600	92 008	—	14 800	—	—	2 992
Anstalten Hälsan, Norrb. l.	18 626	5 532	10 339	—	2 755	—	—	—
Summa	4 783 721	922 927	1 967 433	1 324 960	505 748	3 639	9 782	48 949
III. Enskilda vårdanstalter.								
Hamra sanatorium, Stockh. l. (a.-b. Separatort).	42 673	19 791	—	—	—	—	219	9 22 663
Sävsjö sanatorium, Jönk. l.	—	—	—	—	—	—	—	—
Romanäs sanatorium, Jönk. l.	234 203	226 785	—	—	—	—	4 177	3 240
Furuliden, Kronob. l.	—	—	—	—	—	—	—	—
Sundsholms sanatorium, Hall. l.	—	—	—	—	—	—	—	—
Bälteberga sjukhem, Tidaholm	—	—	—	—	—	—	—	—
Mogetorp, Örebro l. (a.-b. L. M. Ericsson)	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanatoriet Solbacken, ⁷ Kopp. l.	181 430	107 813	—	—	—	—	—	¹⁰ 73 617
Grängesbergs sanat. Kopp. l. (tillh. bol.)	18 941	10 630	—	—	1 004	—	—	¹¹ 7 307
Sanatoriet Bergebo, d:o	27 995	5 248	—	—	4 374	—	—	¹² 18 373
Fredrikskulles tbc.-sjukhem, Sandviken, Gävleb. l.	22 073	8 632	—	—	2 343	—	—	¹³ 11 098
Mörsils sanatorium, Jämtl. l.	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaptensgårdens sanatorium, ⁸ Malmberget, Norrbottens l.	38 633	5 175	—	—	—	—	20	¹⁰ 33 487
Summa	565 998	384 074	—	—	7 721	—	4 416	169 785

¹ Därjämte lämnad ersättning från annat sjukhusområde, pensionsstyrelsen, livförsäkringsbolag etc. — ² I anslag inräknat överskott från föreg. år samt på året belöpande lån och förskott. — ³ Använd för anstaltens ändamål. Hit föres även inkomst av frisångar. — ⁴ Togs i bruk d. 25 maj 1916. — ⁵ Tillhör Föreningen mot tuberkulos i Borås. — ⁶ Oppnades den 20 maj 1916; se även not 4 å föreg. sida. — ⁷ Tillhör Sv. livförsäkringsbolags sanatorieförening. — ⁸ Tillhör Luossavaara—Kirunavaara a.-b. — ⁹ Därav bolagets tillskott 19 348 kr. — ¹⁰ Av bolaget. — ¹¹ D:o 5 307 kr. — ¹² D:o 18 216 kr. — ¹³ D:o 10 946 kr.

Tab. 22. Utgifter vid vårdanstalter för tuberkulossjuka år 1916.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Anstalt	Summa Kr.	D ä r a v f ö r												
		avlöningar (enl. stat), vika-rytter-sättn., pen-sioner	läke-medel (för inre och yttre behand-ling)	för-bands-artik-lar, bun-dage ¹	mine-ral-vatten, vin, is, nä-rings-prepa-rat o. dyl. ¹	instru-ment, appa-rater och hi-thör-förbr.-art. ¹	kläder, säng-kläder och andra inven-tarier, arbets-mat.	patien-ters utspis-ning	perso-nalens kost-håll ²	värme, lyse och hi-thör-för-bruknings-art.	tvätt, renhåll-nings-vatten o. hi-th-förbr.-art.	förbr. art. inom eko-nomi-en ³	fastig-heters under-håll ⁴	ny-, till- och om-bygg-nader
I. Sanatorier tillhörande Konung Oscar II:s jubileumsfond.														
Hesselby, Jönk. l.	179 998	31 326	5 313	.	.	.	11 948	79 644	.	30 268	4 344	.	12 069	—
Spenabult, Hall. l.	117 697	22 956	3 022	.	.	.	8 830	46 091	.	22 653	2 112	.	5 442	—
Hällnult, Örebro l.	135 481	29 546	4 340	.	.	.	7 963	68 159	.	11 505	3 545	.	4 124	—
Österåsen, Västerb. l.	180 812	31 488	4 122	.	.	.	7 636	80 299	.	36 400	4 420	.	9 866	—
Summa	613 988													—
II. Landstings, kommuners och menigheters.														
Söderby sjukhus, Stockholm	628 626	87 518	17 553	3 226	468	7 325	36 326	199 699	83 735	107 272	29 267	1 892	31 164	—
Tbc-avd. vid sjukhuset St Göran, do ^b	295 851	—
Tbc-avd. vid Sabbatsbergs sjukhus do ^b	38 671	—
Löwenströmska lasarett tbc-sjukh., Stockh. l.	84 390	13 222	2 430	.	.	70	64	1 008	30 370	7 210	19 572	2 599	81	1 630
Bröstavd. vid Akademiska sjukh., ⁶ Uppsala	59 208	—
Vattholma sanatorium, ⁷ Uppsala l.	19 116	3 085	219	.	.	.	63	13	9 107	2 107	2 383	163	515	347
Sanatoriet å Löt, Söderm. l.	122 327	23 190	2 714	1 836	88	724	3 221	40 731	11 176	23 171	2 734	—	2 788	—
Blummenhov, Närkeping	25 444	3 980	722	45	60	13	543	12 268	.	4 468	1 061	301	74	—
Tbc-avd. ⁹ vid Norrköpings lasarett	47 869	—
Tuberkulosavdelningen i Linköping	27 112	3 555	1 321	145	321	.	480	11 336	1 726	3 526	1 908	70	2 538	—
Stratou a, Österg. l.	34 745	5 635	1 255	—	494	—	1 093	18 701	.	5 236	1 908	—	562	—
Jönköpings läns tbc-sjukhus i Eksjö	186 881	21 885	3 436	2 655	745	262	5 696	66 954	.	33 861	4 050	872	1 546	37 854
Kronobergs läns sanatorium å Lugnet	88 063	17 608	1 562	193	337	356	1 883	29 817	10 727	15 835	2 165	1 427	2 108	—
Lidheff, Kronoh. l.	9 970	1 415	311	266	17	—	318	4 335	824	516	603	141	894	—
Kalmar läns sanatorium i Målilla	123 566	21 961	3 059	91	304	1 214	1 994	44 629	13 115	20 033	3 003	1 783	2 523	4 049
Gotlands l. tbc-sjukv.-anst. i Follingbo	27 211	5 726	556	.	73	—	191	9 036	2 159	5 909	1 208	656	1 232	—
Fur. Blek. l.	109 344	13 221	1 673	128	268	246	4 593	28 744	12 546	12 128	2 408	1 540	4 480	26 237
Broby sanatorium, Krist. l.	116 200	22 065	1 965	248	530	1 218	3 139	37 015	12 415	17 574	2 444	3 233	3 877	6 391
Orupasanatoriet Malmöhns l.	291 713	43 147	6 213	356	948	4 980	8 557	113 462	32 767	49 061	3 027	5 314	11 405	3 441
Tbc-avd. vid allm sjukhuset i Malmö	76 767	—
Malmö stads tuberkulosvårdanstalt	29 142	4 954	362	—	107	.	948	13 534	.	4 955	1 930	54	1 892	—
Lunds lasarett tbc-avd. ⁵	24 041	—
Blinkarps sanatorium, Malmh. l.	40 958	4 677	527	189	425	93	1 964	14 905	3 416	3 671	801	769	4 974	1 870

Kunghult, Hälningborgs tuberkulosjukh.	41 795	9 108	361	29	182	—	899	15 847	4 654	5 761	1 473	1 125	1 961	—	
Fagereds sanatorium, Hall. l.	135 458	21 197	5 535	1 496	359	1 460	2 060	45 923	15 819	24 709	3 486	1 820	4 282	1 395	
Länssan. å Svenshögen, Göteborg. o. Bohus l.	146 566	20 654	3 531	291	237	1 808	3 157	37 674	10 449	31 088	3 383	750	3 025	29 004	
Orgröte thr.-sjukhus, Göteborg. o. Boh. l.	9 677	1 304	534	.	.	355	4 076	1 631	733	455	—	—	303	—	
Allmänna o. Sahlgrenska sjukhus tbc.-avd. ⁵ Göteborg.	75 098	—	
Hemmet för tuberkulosjuka, Göteborg	50 024	8 217	2 434	555	501	.	3 720	14 681	4 495	7 661	5 122	260	1 761	—	
Sjukvårdsanstalten å Källtorp, Göteborg	208 814	35 682	3 116	268	2 023	—	8 810	76 629	23 909	32 700	12 071	920	9 243	—	
Trollhättans sjukhem f. bröstsjuka	11 714	2 290	914	45	90	25	835	5 216	.	670	780	120	662	—	
Kroppsfjälls sanatorium, Älvsb. l.	90 435	16 350	1 649	150	163	191	2 728	32 426	9 886	15 046	2 841	362	1 244	3 622	
Sjö-Gunnarsho sanatorium d:o	101 023	18 934	1 453	217	359	1 024	6 458	21 591	7 160	20 131	1 690	1 959	2 163	11 755	
Västeråsens sanatorium ⁶ d:o	73 048	12 444	.	.	.	1 276	423	18 869	5 044	18 082	2 894	—	412	10 5 000	
Dalbobergens sanatorium v. Vänersborg	35 906	5 038	864	39	140	142	965	11 654	3 618	8 120	1 319	1 433	1 903	—	
Tuberkulosjukhuset i Arvika	172 534	24 860	3 635	305	1 677	1 903	12 658	59 500	17 777	20 686	5 280	2 279	11 922	995	
Garphytte sanatorium, Örebro l.	144 603	21 138	4 806	205	575	650	4 258	36 445	12 764	26 626	2 632	1 222	5 151	21 246	
Örebro stads tuberkulosjukhus, Ånsta	38 767	8 463	309	57	68	4	14	18 855	3 345	7 408	1 586	1 719	863	—	
Lindesbergs tuberkulo-sjukhus	22 329	4 107	482	.	.	.	678	8 631	1 937	3 902	1 161	71	829	—	
Kopparbergs tuberkulosjukhus, Örebro l.	26 363	4 182	1 937	31	.	.	504	10 475	.	6 494	1 268	638	—	—	
Skogsfjället, Västmanl. l.	99 780	16 491	1 930	258	156	586	1 367	28 865	7 348	29 006	4 336	—	1 928	4 657	
Folkäro tuberkulosjukhus, Kopparb. l.	29 705	4 190	2 401	240	173	147	654	9 444	2 680	6 074	555	895	938	—	
Högsbo, Kopparb. l.	94 088	16 981	3 485	197	180	1 088	8 510	29 083	9 094	13 071	4 019	1 098	3 867	—	
Jonas Selkärens sanatorium, Gävle	55 004	7 940	2 376	10	29	88	432	19 347	7 166	11 181	3 029	1 328	2 666	500	
Gävleborgs läns tub.-sjukhus vid Mohed	165 233	23 951	3 651	1 064	476	919	2 667	55 593	17 403	36 393	6 806	1 710	5 763	—	
Länssanatoriet i Sundsvall	132 397	19 826	3 842	.	196	835	5 602	42 484	13 069	28 008	2 114	437	5 612	7 518	
Utansede sjukhem, Västerorrnl. l.	22 299	4 570	1 120	.	.	.	848	11 094	.	1 592	873	.	901	—	
Solliden, Jämtl. l. (tillh. byggnadsför.)	39 345	7 115	367	—	16	204	1 032	14 688	4 509	6 451	1 346	1 020	1 573	316	
Umeå lasarett tbc.-avd.	56 730	—	
Skellefteå lasarett tbc.-avdelning ⁹	40 211	—	
Norrhottens läns tub.-sjukh. i Sandträsk	138 934	20 486	4 540	456	—	.	4 945	35 225	12 551	15 659	3 387	9 407	24 834	—	
Anstalten Hälsan, Norrb. l.	18 626	4 515	781	.	.	.	1 572	7 679	.	1 165	455	443	1 014	—	
Summa	4 788 721													190 184	
III. Enskilda vårdanstalter.															
Hamra sanatorium, Stockh. l. (Aktieb. Separator)	42 673	6 123	868	.	.	791	1 485	23 030	.	2 708	252	33	3 540	—	
Sävsjö sanatorium, Jönk. l.	—	
Romanäs sanatorium, Jönk. l.	239 304	38 551	.	.	.	3 422	9 085	99 541	.	18 808	4 893	1 088	3 044	32 742	
Furuliden, Kronob. l.	—	
Bältebergs sjukhem, Tidaholm	—	
Mogatorp, Örebro l. (Aktiebol. L. M. Ericsson)	—	
Sanatoriet Solbacken, Kopp. l.	181 430	20 172	1 205	170	34	538	—	27 772	11 786	26 171	5 285	3 113	—	63 228	
Grängsbergs sanatorium, Kopp. l. (tillh. bolag)	18 941	2 089	519	—	75	99	967	7 712	1 701	3 342	1 038	431	885	—	
Sanatoriet Bergebo, d:o d:o	27 995	5 301	1 111	70	50	54	1 225	7 802	2 082	4 120	918	280	394	3 557	
Fredrikskilles tba.-sjukhem, Sandviken, Gävleb. l.	22 073	3 865	729	107	41	.	1 254	9 791	.	3 107	1 160	187	206	—	
Mörsils sanatorium, Jämtl. l.	—	
Kaptensgårdens sanatorium, Malmberget, Norrb. l.	38 683	6 686	565	30	132	193	882	5 646	1 703	5 032	1 013	301	6 442	—	
Summa	571 009													99 527	

¹ Ingår, där särskild uppgift saknas, i kol. 4 (eller 5). — ² D:o i kol. 9. — ³ Ej å andra titlar förda. — ⁴ Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ⁵ Ingår som del av lasarett i Tab. 12. Utgifter beräknade efter dagkostnaden för hela sjukhuset. — ⁶ Tillhör universitetet; se även not. 5. — ⁷ Tillhör länsförening mot tuberkulos. — ⁸ Tillhör Föreningen mot tuberkulos i Borås. — ⁹ Utgifter för nybyggnad av tbc.-avd. ej anförd. — ¹⁰ Röntgenapparat.

Tab. 23. Enskilda sjukhus och sjukhem, barnsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter angående antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter år 1916.

1 Anstalt	2 Ordinarie antal sjuksängar vid årets slut	3 Antal patienter under året		5 Underhållsdagar för samtliga vårdade	6 Medeltal vårdade för dag	7 Högsta antalet vårdade någon dag under året	8 Medellängd av sjuksängar under året	9 Inkomster, kr.				12 Utgifter, kr.		
		in-tagna	av-lidna					Summa	D ä r a v			Summa	D ä r a v	
									patient-avgifter	avkastning av donationer, gåvomedel	anslag av kommun		patienternas utspisning	ny-, till- och ombyggnader
A. Enskilda sjukhus och sjukhem.														
<i>a. Stockholm.</i>														
Diakonissanstaltens sjukhus ¹	100	1 011	53	32 675	90	105	32	102 427	101 585	.	—	117 216	26 249	—
Sofiahemmet	90	1 075	29	26 668	73	.	25	.	.	.	—	.	.	.
Röda korsets sjukhem	18	398	9	4 134	11	.	10	.	.	.	—	.	.	.
Elin Lindmans sjukhem, Hornsg. 58	20	402	8	3 664	10	20	9	.	.	.	—	.	.	—
Lisa Öhrns sjukhem, Jungfrug. 6	14	481	6	2 860	8	16	6	.	.	.	—	32 998	.	—
Syst. S. Anderssons sjukhem, Nybrogatan 6	21	157	7	4 804	13	22	31	41 948	41 948	—	—	43 709	20 212	—
Haldska sjukhemmet, Tegnérsög. 45	8	112	3	1 860	5	8	17	19 148	19 148	—	—	18 118	18 118	—
Terese Viktelius sjukhem, Frejg. 32	12	9	1	3 342	9	11	1 år	15 005	15 005	—	—	15 790	4 475	—
Syster Agdas sjukhem, Braheg. 56	14	150	4	2 800	8	14	19	24 338	24 338	—	—	.	9 873	—
Sjukhemmet Valhallavägen 107	6	14	1	1 895	5	.	135	5 863	5 863	—	—	5 775	.	.
Syster Elisabet Werners sjukhem, Linnég. 7	12	150	4	3 000	8	.	20	.	.	—	—	.	.	.
„ „ „ Nybrog. 3	13	246	6	3 000	8	.	12	.	.	—	—	.	.	.
Hemmet för ögonsjuka, Klara V. Kyrkogata 12	30	184	—	5 563	15	.	30	.	.	—	—	.	.	.
D:r P. Haglunds gymn.-ortop.-kirurg. privatklinik	12	122	—	1 768	5	12	15	12 032	12 032	—	—	.	.	—
Radiumhemmet (Sv. cancerförs. stockholmsavd.)	32	385	2	4 076	11	31	11	51 430	24 264	27 166	—	50 589	5 035	—
Sjukhemmet Garvareg. 3	4	222	—	625	2	5	3	6 558	6 558	—	—	.	.	.
Stille-Werners ortoped. kirurg. sjukhem	8	147	2	871	2	8	6	4 919	4 919	—	—	.	.	—
Summa	414	5 265	135	103 605				283 668	255 660	27 166	—	284 195		
<i>b. Landsorten.</i>														
Dannemora sjukstuga	6	32	2	229	1	4	7	.	.	.	—	.	.	.
Motala verkstads sjukstuga ³	12	102	2	1 472	4	8	14	7 206	362	* 6 484	—	7 206	2 016	—
D:r Carlsons kir. privatklinik, Göteborg	19	311	10	5 213	14	22	17	.	.	—	—	19 529	* 11 041	—
D:r Lindqvists o. Mannheimers privatklinik, d:o	17	358	—	5 500	15	.	15	33 202	33 202	—	—	35 599	.	—
Oskar o. Maria Ekmans sjukhem, ⁴ d:o	50	571	35	16 150	44	58	28	71 000	22 500	3 000	43 600	67 907	14 173	—
Ögonsjukhuset, d:o	38
D:r L. Lundéus o. Söderbaums privatklinik, d:o	13
Nydvist c. Holms sjukstuga, Trollhättan	6	42	2	770	2	6	18	3 461	394	* 3 068	—	3 461	* 1 567	—
Ämmebergs sjukhus, ⁵ Örebro l. (tillh. bolag)	6	32	2	899	2	7	28	.	.	—	—	.	.	.
Heijkenskjöldska sjukhuset i Arboga	14	197	7	3 286	9	15	16	11 458	5 256	1 250	4 400	8 872	2 940	—
Fagersta sjukstuga (Vilhelminahemmet), Västm. l.	16	151	2	2 944	8	15	19	14 624	2 913	* 11 711	—	14 624	4 149	—

Ljusna sjukstuga, ² Gävle. 1. (tillh. bolag)	9	106	6	2 459													
Holmansunds akt.-bol. sjukstuga, Västerb. 1.	25																
Summa	231	1 902	68	38 922					140 951	64 627	25 513	48 000	157 198				
B. Vårdanstalter för barn.																	
<i>a. Barnsjukhus.</i>																	
Kronprins. Lovisas vårdanst. f. sjuka barn, *Stockh.	134	1 133	87	36 483	100	125	32	158 106	19 986	108 643	26 400	167 148	29 112	—			
Barnsjukhuset Samariten, d:o	50	391	36	13 692	38	51	35	73 447	2 577	26 527	20 000	52 450	13 440	—			
Barnsjukh. Sim. o. Mat. Sachs minne ⁵ , d:o	54	373	56	19 367	53	53	52	77 079	7 946	5 500	63 401	77 079	10 886	—			
S. de C:s barnsjukhem, d:o	25	9	—	8 577	23	25	2 ⁶ år	30 118	—	28 118	2 000	12 961	4 288	—			
Lilla hemmet, d:o	50	7	2	15 254	42	47	6 år	34 853	895	34 458	—	18 939	—	—			
Barnavd. ⁶ v. Akad. sjukhuset, Uppsala	16	260	25	6 155	17	21	24	—	—	—	—	—	—	—			
Flensburgska vårdanst. f. späda barn, Malmö	55	366	72	17 918	49	60	49	72 657	14 095	—	55 159	72 657	6 237	—			
Malmö barnsjukhus (tillh. Göt. f. barnsjukvård)	38	247	31	14 093	39	42	57	46 087	60	43 952	—	17 079	7 585	—			
Barnsjukhuset i Lund (avd. av lasarettet) ⁵	44	282	44	14 529	40	52	52	—	—	—	—	—	—	—			
„ i Hälsingborg (Fören. f. barnsjukv.)	30	253	12	9 822	27	36	39	15 669	—	10 659	5 010	22 111	6 459	3 700			
Göteborgs barnsjukhus	174	1 735	102	73 689	202	218	43	175 725	23 531	27 425	124 769	186 819	37 565	—			
Kronbergs barnsjukhus, Gävle	12	119	4	3 672	10	12	31	10 492	—	10 992	—	10 943	2 956	—			
Summa	682	5 175	471	233 251				601 733	68 590	206 274	290 739	638 236					
<i>b. Barnhus.</i>																	
Allmänna Barnhuset i Stockholm { Sjukavdeln. . .	44	109	5	5 274	14	—	48	} 23 929	.	.	.	23 929	.	—	.	.	.
{ Isol.-avdeln. . .	18	50	4	2 921	8	—	58										
Summa	62	159	9	8 195				23 929				23 929					
<i>c. Barnsanatorier.</i>																	
Kronprinsessan Victorias kustsanatorium, *Krist. l.	148	439	15	62 632	171	195	143	131 603	44 784	6 277	44 317	136 512	52 429	1 020			
Kustsan. Apelviken * (f. skroful. barn), Hall. l.	214	569	6	60 612	166	244	107	157 882	190 550	9 026	31 460	157 882	47 411	62 771			
Kustsjukhuset på Styrös, * Göt. o. Boh. l. . . .	70	328	2	32 802	90	161	100	81 373	34 766	2 118	23 697	78 393	24 249	—			
Margaretahemmet (f. barn fr. Stockholm), Hedemora	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Summa	532	1 336	23	156 046				370 858	170 100	17 421	90 474	372 787					
C. Uppagningsanstalter för hastigt insjuknade.																	
Vid Sabbatsbergs sjukhus, Stockholm	18	703	1	2 015	6	—	3	8 136	—	—	8 136	8 136	—	—			
„ Maria	14	138	3	389	13	8	3	5 847	—	—	5 847	5 847	376	—			
Summa	32	841	4	2 403				13 983			13 983	13 983					
D. Konvalescenthem.																	
I. Dannströms konvalescenthem, Stockholm	60	657	—	11 215	31	—	17	20 143	—	—	—	20 143	—	—			
Alb. o. Hilda Pålssons konvalescenthem, d:o	30	313	—	8 823	24	—	28	17 432	—	—	—	17 432	—	—			
Konv.-hemmet Stortorp, Södertörns villastad	43	248	1	10 212	38	43	41	29 310	13 757	15 553	—	29 310	11 832	—			
Allm. o. Sahlgrenska sjukhusets konvalescentavdeln. ⁵	40	888	6	13 497	36	56	15	—	—	—	—	—	—	—			
Summa	173	2 106	7	43 752				66 885	13 757	15 553		66 885					

¹ Utö ekonomiska siffror även inbegripet anstalts sjukhem (jfr G. Sjukhem). — ² Inkl. personalens kosthåll. — ³ Fyllnadskostnader, bestridas av bolaget. — ⁴ Sjukhuset tillhör Örgryte kommun. — ⁵ Ingår i Tab. 9, 11 och 12. — ⁶ Av landsting. — ⁷ Därav 40 platser till Agrenska konvalescenthemmet & Amundön. — ⁸ Under maj-sept. 180 platser. — ⁹ Öppet året om fr. o. m. år 1915. Statsbidrag för 188 platser. — ¹⁰ Under sommaren 142 platser. — ¹¹ Därav av landsting 3 248 kr. samt av kommunen 20 449 kr. — ¹² Därav från pensionstyrelsen 50 000 kr. — ¹³ På grund av nybyggnad vid Maria sjukhus använd för sjukhusets ändamål fr. den 5 maj 1916; numera vanligt sjukhusavd. — ¹⁴ Dessutom tillfälliga gåvor 24 105 kr.

Tab. 23. (Forts.) *Enskilda sjukhus och sjukhem, barnsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter angående antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter år 1916.*

1 Anstalt	2 Ordinarie antal sjuksängar vid årets slut	3 Antal patienter under året		5 Underhållsdagar för samtliga vårdade	6 Medeltal vårdade för dag	7 Högsta antalet vårdade någon dag under året	8 Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	9-12 Inkomster, kr.				13-15 Utgifter, kr.		
		in-tagna	avlidna					Summa	Däraf			Summa	Däraf	
									patient-avgifter	avkastning av donationer, gåvomedel	anslag av kommun		patienternas utspisning	ny-till- och ombyggnader
E. Sjukhus vid försörjningsinrättningar.														
Stockholmstads försörjnings- inrättning med filialer	1 039	2 538	719	350 168	959	1 159	138	674 666	46 240	—	611 589	674 666	116 483	12 223
Uppsala stads försörjningsinrätt- ning (Invaliden)	387	108	60	163 500	448	—	4 1	329 558	20 267	—	299 957	329 558	64 583	6 777
Linköpings stads försörjningsinrätt- ning (Invaliden)	103	58	25	31 733	87	92	1 5	51 820	—	—	51 820	51 820	24 201	—
Linköpings stads försörjningsinrätt- ning Lungsotsavd.	86	22	6	13 083	36	38	1 6							
Sandbyhovs, kroppsjukhus, Norrköping Karlskrona stads försörjningsinrättning	16 143	20 275	8 83	3 387 44 668	9 122	11 146	169 162	55 902	7 560	—	48 342	55 902	24 480	—
Malmö	128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö	350	526	97	195 800	536	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Anstalten Gibraltar i Göteborg	391	1 080	267	125 694	344	388	0 3	211 745	—	—	211 745	211 745	56 067	—
Uddevalle stads försörjningsinrättning	9 467	276	68	149 965	411	431	1 5	282 619	—	—	282 619	282 619	66 897	—
Borås stads	10 141	243	104	42 362	116	138	0 5	86 599	—	—	86 599	86 599	29 692	—
Kärlestads stads försörjningsinrättning	34	38	15	12 326	34	34	0 9	25 310	—	—	25 310	25 310	15 162	—
Kärlestads stads försörjningsinrättning	58	32	19	18 093	50	58	1 8	23 521	5 225	—	18 296	23 521	11 760	—
Kärlestads stads försörjningsinrättning	52	73	21	15 516	42	49	0 6	—	—	—	—	—	—	—
Kärlestads stads försörjningsinrättning	22	22	3	8 840	24	28	1 1	—	—	—	—	—	—	—
Örebro stads försörjningsinrättning	24	74	14	7 280	20	28	98	19 490	478	—	19 012	19 490	10 920	—
Västerås stads fattigård (Karlslund)	111	76	29	35 133	96	105	1 8	50 778	—	—	50 778	50 778	19 434	—
Falu stads försörjningsinrättning	37	49	23	12 644	35	38	0 7	—	—	—	—	—	—	—
Gävle	60	109	26	18 870	52	64	173	24 229	2 011	—	22 218	24 229	12 160	—
Söderhamns	35	71	32	7 006	19	—	99	6 096	—	—	6 096	6 096	—	—
Sundsvalls	20	27	23	5 619	15	22	0 6	—	—	—	—	—	—	—
Barnupptagn.- o. förlösn.-anst. Vårdhem, Sundsvall	120	71	21	28 248	77	—	1 1	—	—	—	—	—	—	—
Östersunds stads försörjningsinrättning	30	58	—	10 289	28	—	177	—	—	—	—	—	—	—
Östersunds stads försörjningsinrättning	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	8 834	5 846	1 663	1 300 224	—	—	—	1 842 338	81 781	—	1 734 381	1 842 338	—	—
F. Anstalter för vanföra.¹														
Vanförestalten (sjukvård.), Grevtureg., Stockholm	35	510	1	13 477	37	47	26	48 575	38 814	9 761	—	48 575	9 232	—
Hälsingborgs vanförestalt (sjukvård.)	55	387	5	18 684	51	58	48	63 521	40 755	—	6 17 571	63 521	12 862	—
Göteborgs vanförestalt (sjukvård.)	56	352	3	19 286	53	62	55	66 641	29 802	7 985	8 28 854	66 641	12 672	—
Summa	146	1 249	9	51 447	—	—	—	178 737	109 371	17 746	46 425	178 737	—	—

G. Sjukhem (vårdanst. f. obotl. sjuka).													
Stockholms sjukhem i Stockholm	212	73	59	72 368	198	212	496 597	87 190	162 193	—	244 396	73 349	—
» » i Skuru	28	44	7	9 324	26	28	53 829	26 600	27 029	—	53 829	18 651	—
Diakonissanstaltens sjukhem ¹	22	2	1	7 616	21	22	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms läns sjukhem i Väsbj	35	17	12	13 311	36	38	32 392	10 957	14 199	° 7 154	27 376	—	—
Södermanlands läns sjukhem i Flen	35	9	7	12 876	35	36	16 324	5 492	10 832	—	16 324	5 022	—
Östergötlands sjukhem i Linköping	32	8	7	11 492	31	32	27 869	8 276	19 594	—	16 105	6 366	—
» » i Söderköping	32	19	15	11 581	32	33	23 898	8 686	—	° 15 200	23 898	8 396	—
» » i Vadstena	35	30	21	12 192	33	35	25 668	9 927	—	° 15 722	25 668	10 194	—
John och Matilda Lennings sjukhem i Norrköping	75	10	11	26 895	74	75	55 812	13 758	42 054	—	55 702	18 839	—
Karlskrona sjukhem	42	42	6	14 565	40	42	23 986	11 355	—	12 631	23 986	12 795	—
Hemmet för obotligt sjuka i Lund	67	103	32	20 100	55	—	58 320	25 777	28 638	° 8 500	48 450	16 905	—
Landskrona stads sjukhem	100	449	48	32 271	88	97	42 849	16 836	—	26 013	42 849	19 712	—
Uddevalle sjukhem	11	8	5	3 642	10	11	6 720	3 091	3 629	—	6 720	2 815	—
Göteborgs	91	8	8	31 750	87	88	77 269	2 626	74 643	—	65 075	26 032	—
Skaraborgs läns sjukhem i Skövde	48	14	10	16 033	44	47	25 047	13 986	8 561	° 2 500	25 047	12 439	—
Häls (ensk.) sjukhem ¹² , Tidaholm	50	46	20	14 394	39	45	23 969	—	22 969	° 1 000	22 219	10 148	1 170
Adolf Grapes sjukhem i Gävle	30	2	—	11 023	30	31	47 668	5 750	41 918	—	23 807	10 100	—
Summa	945	884	269	321 437			1 028 217	250 507	451 259	88 720	721 453		
H. Barnbördshus.													
Allm. barnbördshuset, Stockholm *	75	3 130	11	25 495	70	82	139 288	—	16 882	—	139 288	42 814	—
Södra » » *	111	3 173	9	33 104	90	112	162 470	51 488	—	105 515	162 470	38 848	—
Barubördshuset Pro Patria i Stockholm	24	543	—	6 306	17	28	86 253	27 754	19 26 337	2 69	32 979	9 774	—
Akadem. sjukh. i Uppsala barubördsavdelning ³	18	794	—	6 320	17	30	—	—	—	—	—	—	—
Gust. Westmans barnbördshus, Linköping	18	307	—	3 480	10	21	19 287	11 861	—	14 7 215	19 287	7 320	—
Barnbördshuset i Norrköping	18	528	1	5 354	15	23	20 981	5 593	—	15 388	20 981	3 694	—
» » Jönköping ⁴	28	320	2	4 098	11	21	—	—	—	—	—	—	—
» » Karlskrona	10	230	1	2 350	6	12	11 249	3 406	1 125	6 718	11 249	2 793	—
» » Lund ⁵	22	993	3	8 527	23	31	—	—	—	—	—	—	—
» » Malmö ⁶	31	1 278	10	11 250	31	39	—	—	—	—	—	—	—
» » Göteborg ⁷	95	2 270	15	24 568	67	99	123 632	44 852	23 929	52 361	123 632	31 569	—
» » Gävle	18	491	4	4 991	14	25	23 028	9 035	—	13 870	23 028	4 986	—
Summa	468	14 057	57	185 848			596 188	153 489	68 273	203 702	582 914		
I. Asyl för spetälska.													
Järvsö sjukhus*	84	4	1	10 498	29	31	26 079	—	—	—	26 079	11 551	1 581

Ans. Ekonomiska siffror för sjukhus vid försörjningsinrättningar måste i flera fall anses osäkra.

¹ Avsevärda fonder finnas, avsedda för anstalterna i sin helhet (yrkeskolor, sjukavdelningar och polikliniker); deras avkastning här tagen såsom fyllnadssumma, resten räknat till annat i övrigt. — ² Se not 1 å föreg. uppslag. — ³ Ingår som del av lasarett i Tab. 9, 11 och 12. — ⁴ Vården i allmänhet avgiftsfri. Av understödstagarna själva dock erlagda 12 675 kr., av understödspliktiga kommuner och enskilda 33 565 kr. samt av staten (för främmande undersåtar m. fl.) 20 603 kr. — ⁵ Därav från patienter 1 656 kr., ersättning av kommuner och enskilda 18 611 kr. — ⁶ Av landsting. — ⁷ Härj även inbegripet personalens kosthåll. — ⁸ Därav från landsting 16 737 kr. — ⁹ Utvidgat från 410 platser. — ¹⁰ Minskad från 161 platser. — ¹¹ Dessutom gåvor 225 754 kr. — ¹² Dessutom i gåvor och nya donationer 29 468 kr. — ¹³ Oppnades 1916. — ¹⁴ Därav från landsting 600 kr. — ¹⁵ Löner, läkemedel o. d.

* <i>Uti inkomstsumman ingår statsanslag till drift:</i>	Kustsanatoriumet Apelviken	27 946 kr.	Allm. barnbördshuset i Stockholm	94 853 kr.
Kronprins. Lovissas vårdanst. för sj. barn	Nursanatoriet, Stockholm (Klinkinkavd.)	18 663 »	Södra barnbördshuset i Stockholm	5 000 »
Kronprinsessan Victorias kustsanatorium	Hälsingborgs vanföresanstalt, d.o	34 288 »	Barnbördshuset i Göteborg	2 600 »
Kustsjukhuset på Styrsö	Göteborgs vanföresanstalt, d.o	7 985 »	Järvsö sjukhus	22 000 »

Tab. 24 a. Å lasarett, sjukstugor och epidemisjukhus *intagna sjukdomsfall* ävensom *avlidna* år 1916.

1	2	3				4				1	2	3				4				
		Under året										Under året								
		intagna				avlidna						intagna				avlidna				
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.					
	I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.¹									42	Taberculosis ⁴	5 082	4 665	434	394					
1	Monstrum ²	166	81	4	3						» pulmonum. Tuberculosis laryngis	1 374	1 352	191	203					
2	Debilitas cong. Atelect. pulm.	7	1	4	1						» cerebri. Meningitis tuberculosa	164	157	105	95					
3	Sclerema neonatorum	25	12	—	1						» ossium et articul.	1 354	894	89	30					
5	Hernia	213	15	—	—						» lymphoglandular.	1 347	1 512	14	6					
	Phimos	125	—	—	—						» renum	142	101	17	4					
	Övriga sjukd. hos nyfödda	138	94	—	4						» urogenitalis	320	118	7	12					
	II. Älderdoms-sjukdomar.										» cutis	81	75	1	1					
6	Marasmus senilis	114	101	61	60					44	» Lupus vulgaris	17	23	—	—					
7	Gangræna senilis	190	73	41	27						» organorum alior.	415	479	60	42					
	III. Havandeskaps- och förlösnings-sjukdomar.										44	Syphilis hereditaria	70	66	9	8				
8	Abortus	—	1 708	—	8						» acquisita	1 337	1 030	6	11					
10	Graviditas extrauterina	—	321	—	4						» Därv primaria	283	144	—	—					
11	Hyperemesis gravidarum	—	92	—	—					45	Ulcus molle	401	82	—	—					
12	Albuminuria in graviditate	—	121	—	6					46	Gonorrhœa ⁴	2 440	1 669	—	—					
13	Eclampsia gravidarum	—	143	—	10						Urethritis gonorrhœica ac.	1 784	974	—	—					
14	Placenta prævia	—	116	—	4						Urethritis gonorrhœica chr.	153	45	—	—					
16	Ruptura uteri	—	23	—	4						Cystitis gonorrhœica	37	6	—	—					
17	Hæmorrhagia post partum	—	93	—	—						Epididymitis	676	—	—	—					
19	Septicæmia et pyoseptichæmia puerperalis	—	245	—	65						Prostatitis	266	—	—	—					
	Övr. havandeskapsjukd.	—	69	—	4						Stricture urethræ gon.	62	—	—	—					
	IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.³										Kolpitis, Vulvitis, Bartholinitis gonorrhœica	—	404	—	—					
21	Septicæmia. Pyoseptichæmia. Abscessus. Phlegmone	3 396	2 055	161	138						Endomet., Salping., Peritonit. gonorrhœica	—	718	—	—					
22	Erysipelas	506	504	48	46						Conjunctivitis gonorrhœica	34	23	—	—					
23	Scarlatina	4 042	4 052	144	144						Lymphadenitis	53	1	—	—					
24	Diphtheria	4 622	4 783	129	136						Rheumatismus	100	71	—	—					
25	Morbilli	233	192	8	4						Actinomycosis	77	28	3	1					
26	Rubeola	40	56	—	—						47	Anthrax	3	2	1	—				
27	Parotitis epidemica	133	60	—	—						51	Malaria	10	4	1	—				
28	Pertussis	71	81	2	3						55	Tænia (Cysticercus). Bothrioccephalus	105	215	—	—				
29	Influenza epidemica	201	186	2	—						57	Febria. Febricula	96	84	—	1				
30	Variola	5	9	—	1						» Övriga infektionssjukd.	72	51	—	2					
31	Variellæ	118	85	—	1						V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.									
32	Typhus exanthematicus	—	—	—	—						58	Anæmia	19	693	6	7				
33	Typhus abdominalis	469	514	47	55						59	Anæmia pernicioso progress.	8	106	24	35				
34	Paratyphus	94	115	12	9						60	Leuchæmia	6	41	16	7				
36	Dysenteria	31	34	2	—						61	Pseudoleuchæmia	1	9	2	1				
39	Poliomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	79	62	14	7						62	Chlorosis	1	143	—	—				
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	195	127	87	48						63	Plethora vera. Polycythæmia	—	4	—	—				
41	Tetanus	33	12	6	3						64	Hæmophilia	3	11	3	1				
											65	Scorbutus	4	—	3	—				
												» Övr. blodbild. org:s sjukd.	187	115	7	3				
												VI. Ämnesomsättnings-sjukdomar.								
											67	Diathesis urica. Arthritis urica	29	29	—	—				

Anm. Se anm. å tabellens sista sida.

¹ Här avses sjukdomar, som uppträda inom första levnadsveckan, med undantag av syfilis. — ² Missbildningar i kvinnliga könsorganen föras till XIV. — ³ Utom barnsågsfeber. — ⁴ Här angives summa fall av ifrågakörande sjukdom.

1		2		3		4		5		6		1		2		3		4		5		6			
Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914						Under året						Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914						Under året							
						intagna			avlidna									intagna			avlidna				
						m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.							m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.		
68	Diabetes mellitus	102	275	61	48	107	Dementia, paralytica . . .	24	5	2	—	108	> senilis	66	58	3	4	109	Idiotia	24	22	—	—		
69	Adipositas universalis . . .	14	31	1	2	109	Övriga sinnessjukdomar . .	50	40	—	2														
VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.													X. Cirkulationsorganens sjukdomar.												
71	Alcoholismus chronicus . .	710	37	3	—	111	Pericarditis	116	54	17	11	112	Endocarditis acuta	166	146	18	35	>	Myocarditis acuta	57	19	6	6		
72	Nicotinismus >	8	1	—	—	113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	876	1390	130	196	>	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum . .	506	442	124	113	114	Neurosis cordis	42	28	1	—		
73	Morphinismus >	10	3	—	—	114	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Atherosclerosis. Endarteriitis	585	270	58	30	115	Phlebitis	103	233	2	5	116	Aneurysma	42	18	8	2		
74	Phosporismus >	—	—	—	—	116	Phlebitis	103	233	2	5	117	Aneurysma	42	18	8	2	117	Varix	1191	726	2	1		
75	Arsenicismus >	1	2	—	—	117	Aneurysma	42	18	8	2	118	Varix	1191	726	2	1	118	Thrombosis. Embolia . . .	237	397	23	25		
76	Saturanismus >	4	—	—	—	118	Varix	1191	726	2	1	119	Thrombosis. Embolia . . .	237	397	23	25	119	Övr. cirkulationsorg. sjukd.	121	64	1	—		
77	Hydrargyrismus >	15	9	1	1	119	Thrombosis. Embolia . . .	237	397	23	25														
VIII. Nervsystemets sjukdomar.													XI. Andningsorganens sjukdomar.												
79	Hæmorrhagia meningum cerebri	41	33	4	11	121-124	Morbi cav. nas. et }	861	788	1	—	121-124	Morbi cav. nas. }	861	788	1	—	125-127	Morbi laryngis	209	140	1	1		
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	130	62	47	27	125-127	Morbi laryngis	209	140	1	1	128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	598	570	10	12	128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	598	570	10	12		
81	Conestio cerebri	8	8	—	—	128	Tracheitis chronica. Bronchitis chr.	436	343	8	1	129	Tracheitis chronica. Bronchitis chr.	436	343	8	1	129	Tracheitis chronica. Bronchitis chr.	436	343	8	1		
82	Hæmorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	276	284	98	83	129	Bronchiectasia	37	26	6	2	130	Bronchiectasia	37	26	6	2	130	Bronchiectasia	37	26	6	2		
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	58	27	23	13	130	Bronchiectasia	37	26	6	2	131	Asthma bronchiale	150	106	—	3	131	Asthma bronchiale	150	106	—	3		
84	Hemiplegia	132	120	9	5	131	Asthma bronchiale	150	106	—	3	132	Hæmorrhagia pulmonum . .	62	59	2	—	132	Hæmorrhagia pulmonum . .	62	59	2	—		
85	Paraplegia	31	16	4	—	132	Hæmorrhagia pulmonum . .	62	59	2	—	133	Oedema pulmonum	5	8	1	1	133	Oedema pulmonum	5	8	1	1		
86	Paralysis glosso-labio-laryngea progressiva	8	8	2	2	133	Oedema pulmonum	5	8	1	1	134	Pneumonia crouposa acuta .	1350	730	240	160	134	Pneumonia crouposa acuta .	1350	730	240	160		
87	Hæmatomyelia. Hæmorrhagia meningum medullæ spinalis .	9	10	3	3	134	Pneumonia crouposa acuta .	1350	730	240	160	135	Bronchopneumonia acuta . .	492	414	116	64	135	Bronchopneumonia acuta . .	492	414	116	64		
88	Myelitis	60	31	10	8	135	Bronchopneumonia acuta . .	492	414	116	64	136	Pneumonia fibroplastica chron.	36	16	3	1	136	Pneumonia fibroplastica chron.	36	16	3	1		
89	Tabes dorsalis	65	25	—	—	136	Pneumonia fibroplastica chron.	36	16	3	1	137	Abscessus pulmonum	36	20	7	2	137	Abscessus pulmonum	36	20	7	2		
90	Sclerosis cerebro-spinalis disseminata	57	62	3	—	137	Abscessus pulmonum	36	20	7	2	138	Gangrena pulmonum	45	13	15	6	138	Gangrena pulmonum	45	13	15	6		
91	Syringomyelia	9	6	—	—	138	Gangrena pulmonum	45	13	15	6	139	Empysema alveolare pulm.	162	55	3	1	139	Empysema alveolare pulm.	162	55	3	1		
92	Sclerosis amyotrophica later.	16	8	—	—	139	Empysema alveolare pulm.	162	55	3	1	140	Pleuritis. Empyema pleuræ .	1784	1037	46	30	140	Pleuritis. Empyema pleuræ .	1784	1037	46	30		
93	Atrophia musculorum progressiva spinalis	20	5	—	—	140	Pleuritis. Empyema pleuræ .	1784	1037	46	30	141	Pneumothorax	13	9	1	—	141	Pneumothorax	13	9	1	—		
94	Neuritis. ¹ Neuralgia	939	468	1	1	141	Pneumothorax	13	9	1	—	142	Övr. andhämtningsorgs sjukd.	32	28	—	1	142	Övr. andhämtningsorgs sjukd.	32	28	—	1		
95	Paralysis ¹	110	90	2	—	142	Övr. andhämtningsorgs sjukd.	32	28	—	1														
96	Spasmus	19	17	—	—	143	Stomatitis. Noma	64	62	1	—	143	Stomatitis. Noma	64	62	1	—	143	Stomatitis. Noma	64	62	1	—		
97	Chorea	70	142	—	1	144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3	144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3	144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3		
98	Epilepsia	186	114	2	—	145	Peritonitis	76	86	—	—	145	Peritonitis	76	86	—	—	145	Peritonitis	76	86	—	—		
99	Hysteria	92	481	—	—	146	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—	146	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—	146	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—		
100	Neurasthenia	754	456	1	—	147	Pharyngitis chronica	21	16	—	—	147	Pharyngitis chronica	21	16	—	—	147	Pharyngitis chronica	21	16	—	—		
	Övriga nervsystemets sjukd.	108	85	4	1																				
IX. Sinnessjukdomar.													XII. Matmältningsorganens sjukdomar.												
102	Insania manico-depressiva . .	105	191	1	1	148	Stomatitis. Noma	64	62	1	—	148	Stomatitis. Noma	64	62	1	—	148	Stomatitis. Noma	64	62	1	—		
103	Amentia ²	27	41	1	—	149	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3	149	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3	149	Tonsillitis acuta. Angina tonsillar. Pharyngitis acuta .	944	1041	3	3		
104	Dementia præcox. (Hebephreni, Katatoui)	78	58	1	1	150	Peritonitis	76	86	—	—	150	Peritonitis	76	86	—	—	150	Peritonitis	76	86	—	—		
105	Paranoia	23	18	—	—	151	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—	151	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—	151	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica .	288	261	—	—		
106	Insania epileptica	17	4	—	—	152	Pharyngitis chronica	21	16	—	—	152	Pharyngitis chronica	21	16	—	—	152	Pharyngitis chronica	21	16	—	—		

¹ På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här. — ² Infektions- och intoxikationspsykos av exogen eller övervägande exogen art.

Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1814		Under året				Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914		Under året			
		intagna		avlidna				intagna		avlidna	
		m.	kv.	m.	kv.			m.	kv.	m.	kv.
148	Glossitis	29	8	—	—	187	Orchitis. Epididymitis	301	—	1	—
150	Stenosis oesophagi	21	23	—	3	188	Phimosi. Paraphimosi	254	—	—	—
151	Ectasia oesophagi. Diverticulum oesophagi	8	2	—	—	190	Övr. manl. könsorg:s sjukd.	612	—	1	—
152	Oesophagitis	3	7	1	—	191	Prolapsus vaginæ et uteri	—	567	—	5
153	Gastritis acuta	267	269	1	2	192	Flexio et versio uteri	—	61	—	—
	» Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	309	345	38	13	193	Vulvitis. Vaginitis	—	109	—	—
154	Gastritis chronica	614	775	1	1	194	Endometritis	—	1 332	—	—
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	1 807	2 127	99	88	195	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	1 079	—	4
156	Dilatatio ventriculi. Gastrop-tosis	31	138	—	1	196	Parametritis	—	173	—	—
157	Neurosis ventriculi	255	437	—	—	197	Amenorrhœa. Dysmenorrhœa. Menorrhagia	—	515	—	2
158	Enterocolitis chronica	232	336	3	7	198	Fistula urogenitalis	—	21	—	—
	» Proctitis chronica	61	34	—	—	199	» rectogenitalis	—	18	—	—
159	Appendicitis	4 964	5 965	151	113	200	Mastitis	—	483	—	2
160	Ileus. Volvulus. Invaginatio	420	276	86	51		Hymen imperforatus	—	68	—	—
161	Hernia	4 359	1 627	45	52		Övr. kvinl. könsorg:s sjukd.	—	133	—	2
163	Hepatitis acuta. Abscessus hepatis	19	10	6	2						
164	Atrophia acuta hepatis	2	3	1	3						
165	Hepatitis chronica. Cirrhosis hepatis	121	46	17	14	202	XV. Muskulernas, led-gångarnas samt ben-systemets sjukdomar.				
166	Cholecystitis. Cholangitis	152	471	5	18	203	Myitis. Rheumatismus musculorum	844	625	—	—
167	Cholelithiasis	194	756	11	32	204	Tendovaginitis	319	295	2	5
168	Icterus. Icterus catarrhalis	181	174	2	1	205	Bursitis. Hygroma	422	392	—	—
169	Pancreatitis acuta	40	52	5	4	206	Synovitis. Arthritis	498	312	8	1
171	Peritonitis acuta	569	520	63	70		Polyarthritis rheumatica acuta	1 001	929	1	3
	» » chronica	62	110	1	1	207	Polyarthritis rheumatica chr.	475	595	—	1
	Övriga matsmältningsorganens sjukdomar	777	525	15	8	208	Arthritis deformans	226	196	—	—
						209	Anchlylosis	55	44	—	—
						210	Pseudarthrosis	18	10	—	—
						211	Corpus liberum in articulo	61	16	—	—
						212	Pes varus	61	35	—	—
							» planus	56	35	—	—
						213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	1 167	657	37	10
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	472	346	23	14	214	Rachitis	71	52	—	3
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	915	802	138	117	215	Osteomalacia	20	—	3	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	257	704	92	17		Övriga bensystemets sjukd.	289	244	1	—
176	Pyonephrosis	19	35	5	3						
177	Nephrolithiasis	260	185	2	5	217	XVI. Hudens sjukdomar.				
178	Hydronephrosis	27	23	2	—		Erythema multiforme et nodosum	80	242	—	—
179	Ren mobilis	2	107	—	—	218	Urticaria	38	35	—	—
180	Cystitis	574	781	—	—	220	Pemphigus	15	15	3	3
181	Lithiasis vesicæ	93	18	4	—	221	Zoster	68	71	—	—
182	Urethritis	52	88	—	—	222	Eczema	1 087	1 014	1	—
183	Strictura urethræ	132	9	1	—	223	Psoriasis	142	103	—	—
	Övr. njurarnas o. urinvägs:s sjukdomar	210	99	6	2	225	Lupus erythematosus	5	10	—	—
						227	Ulcus varicosum cruris	505	668	—	—
						228	Impetigo	137	117	—	—
						229	Arne	25	13	—	—
						230	Folliculitis	23	14	—	—
						231	Furunculosis. Furunculus	259	132	—	—
185	Hypertrophia prostatae	1 998	—	126	—	232	Carbunculus	290	111	5	1
186	Prostatitis. Abscessus prostatae	79	—	—	—	233	Gangræna	82	53	1	2

TAB. 24 a. (Forts.) Å LASARETT ETC. INTAGNA SJUKDOMSFALL ÄVEN SOM AVLIDNA. 141

1	2	3				4				1	2	3				4			
		Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914										Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914							
		Under året				Under året													
intagna		avlidna		intagna		avlidna		intagna		avlidna		intagna		avlidna					
m.		kv.		m.		kv.		m.		kv.		m.		kv.					
234	Trichophytia	73	17	—	—	287	Amotio retinae	34	18	—	—	288	Strabismus	100	81	—	—		
235	Favus	6	13	—	—	294	Övriga ögonsjukdomar . .	355	241	—	—	XIX. Svulster.¹							
236	Svriga hudsjukdomar . .	1 900	1 195	—	—	301	Fibroma	60	118	—	1								
XVII. Öronsjukdomar.						302	Lipoma	107	128	1	—								
241	Morbi mteatus auditorii externi . .	68	50	—	—	303	Chondroma	10	9	—	—								
242	Morbi tubae Eustachii	33	14	—	—	304	Oatcoma	31	14	—	—								
243	Otitis media catarrhalis	208	184	1	—	305	Myxoma	9	9	1	—								
›	Otitis media purulenta	1 100	971	11	22	306	Angioma	56	88	—	12								
›	Mastoiditis	619	520	3	1	307	Myoma	—	743	—	—								
›	Cholesteatoma	34	23	2	1	308	Ganglioneuroma	13	29	—	—								
244	O. sclerososis	6	8	—	—	309	Glioma	28	42	11	5								
245	Labyrinthitis	19	9	1	1	310	Lymphocytoma	18	13	—	—								
247	Morbus Menièri	6	6	—	—	311	Myelocytoma	—	1	—	1								
›	Övriga öronsjukdomar . .	59	51	—	—	312	Melanocytoma	3	5	—	1								
XVIII. Ögonsjukdomar.						313	Papilloma	52	65	1	2								
258	Conjunctivitis, aestivalis, catarrhalis	119	103	—	—	314	Adenoma. Kystadenoma . .	49	563	2	9								
›	› phlyctenulosa	147	172	—	—	315	Sarcoma	241	264	36	24								
›	› trachomatosa	32	42	—	—	316	Carcinoma ²	1 908	2 129	392	315								
261	Dacryocystitis catarrhalis	155	222	—	—	›	› ventriculi	937	612	200	120								
263	Keratitis phlyctenulosa	171	210	—	—	›	› genitalium	61	294	20	32								
264	› ulcerosa	405	191	—	—	›	› mammae	7	391	—	33								
271	Epi scleritis	6	11	—	—	›	› organ. aliorum	734	586	143	98								
272	Scleritis, sclerokeratitis	19	21	—	—	317	Endothelioma	9	21	1	2								
273	Iritis, iridocyclitis	280	140	—	—	318	Blastoma teratoides	16	30	—	1								
275	Ophthalmia sympathica	5	4	—	—	›	Övriga svulster	352	871	29	32								
276	Cataracta	345	328	—	—	XX. Andra sjukdomar.³													
277	Glaucoma	133	131	—	—	321	Acromegalia	8	5	—	—								
278	Chorioiditis exsudativa (non suppurativa). Retino-chorioiditis	33	37	—	—	322	Myxoedema. Cachexia thyropriva. Hypothyreosis . .	12	31	—	—								
284	Chorioiditis suppurativa. Panophthalmitis	56	14	1	—	323	Morbus Basedowi. Hyperthyreosis	20	425	1	24								
286	Retinitis pigmentosa	13	10	—	—	324	Morbus Addisoni	5	6	2	2								
						325	Paralysis agitans	24	12	—	—								
							Övriga hitthörande sjukd. .	43	80	3	5								

Anm. 1. Om en patient varit intagen för flera sjukdomar, upptages han i denna tabell för var och en av dessa. — Ingen upptages såsom död mer än på ett ställe. — En person, som intagits flera gånger för samma sjukdom, upptages i denna tabell endast en gång, för så vitt det ej kan anses, att personen för varje gång ånyo ådragit sig sjukdomen.

Anm. 2. I denna tabell ingå de i Tab. 9, 13 och 14 upptagna sjukvårdsinrättningarna med undantag av följande: Barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs minne, samtliga upptagningsanstalter för sinnessjuka i Stockholm samt vid hospitalen, barnbördsavdelningarna vid sjukhusen i Uppsala, Jönköping, Lund och Malmö samt barnsjukvårdningarna vid sjukhusen i Uppsala och Lund. I tabellen ingå ej heller avd. vid St Görans och Sabbatsbergs sjukhus i Stockholm, Akademiska sjukhuset i Uppsala, Norrköpings lasarett, Allm. sjukhuset i Malmö, Lunds lasarett, Allm. och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, Umeå eller Skellefteå lasarett.

Fall av skador och akuta förgifningar å lasarett och sjukstugor upptagas i Tab. 28 a och 28 b.

¹ Svulsternas lokalisering anges t. ex. carcinoma ventriculi, carcinoma mammae, carcinoma uteri, etc. — ² Här anges snarare fall av Carcinoma. — ³ Här avses sjukdomar, som ej lämpligen kunna hänföras till någon av föregående huvudgrupper.

1		2				3				4			
Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914		Under året				Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914		Under året					
		intagna		avlidna				intagna		avlidna			
		m.	kv.	m.	kv.			m.	kv.	m.	kv.		
XV. Muskulernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.						261	Dacryocystitis catarrhalis . . .	1	2	—	—		
	202 Myiitia. Rheumatismus musculorum . . .	23	26	—	—	263	Keratitis phlyctenulosa . . .	135	82	—	—		
	203 Tendovaginitis	10	6	—	—	264	» ulcerosa	3	4	—	—		
	204 Bursitis. Hygroma	16	9	—	—	271	Episcleritis	1	—	—	—		
	205 Synovitis. Arthritis	13	13	—	—	272	Scleritis, sclerokeratitis	—	—	—	—		
	206 Polyarthritus rheumatica acuta	38	50	—	—	273	Iritis, iridocyclitis	—	—	—	—		
	207 Polyarthritus rheumatica chronica	17	21	—	—	275	Ophthalmia sympathica	—	—	—	—		
	208 Arthritis deformans	8	3	—	—	276	Cataracta	1	2	—	—		
	209 Aechylosis	2	1	—	—	277	Glaucoma	—	—	—	—		
	210 Pseudartrosis	1	—	—	—	278	Chorioiditis	—	—	—	—		
	211 Corpus liberum in articulo	1	—	—	—	281	Chorioiditis exsudativa (non suppurativa). Retino-chorioiditis	—	—	—	—		
	212 Pes varus	10	3	—	—	284	Chorioiditis suppurativa. Panophthalmitis	1	3	—	—		
	213 Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	43	36	3	1	287	Amotio retinae	—	—	—	—		
	214 Rachitis	346	240	1	—	294	Strabismus	—	—	—	—		
	215 Osteomalacia	—	—	—	—		Övr. ögonsjukdomar	51	54	—	—		
	Övr. hitörande sjukd.	13	7	—	—	XIX. Svalster.							
XVI. Hudens sjukdomar.						301	Fibroma	6	8	—	—		
	217 Erythema multiforme et nodosum	18	25	—	—	302	Lipoma	1	8	—	—		
	218 Urticaria	27	20	—	—	303	Chondroma	—	1	—	—		
	220 Pemphigus	2	5	—	1	304	Osteoma	2	—	—	—		
	221 Zoster	3	4	—	—	305	Myxoma	1	1	—	—		
	222 Eczema	277	251	—	—	306	Angioma	11	13	—	—		
	223 Psoriasis	2	6	—	—	307	Myoma	—	67	—	—		
	227 Ulex varicosum cruris	12	18	—	—	308	Gangliouneuroma	—	—	—	—		
	228 Impetigo	57	40	—	—	309	Glioma	1	—	—	—		
	229 Acne	—	—	—	—	310	Lymphocytoma	1	2	—	1		
	230 Folliculitis	—	—	—	—	311	Myelocytoma	—	—	—	—		
	231 Furunculosis. Furunculus	28	20	—	—	312	Melanocytoma	1	—	—	—		
	232 Carunculus	6	3	1	—	313	Papilloma	1	2	—	—		
	233 Gangrena	10	4	—	—	314	Adenoma. Kystadenoma	1	21	—	—		
	234 Trichophytia	2	2	—	—	315	Sarcoma	4	6	—	—		
	236 Scabies	55	57	—	—	316	Carcinoma ¹	26	79	8	9		
	Övr. hudens sjukdomar	35	71	1	1		» ventriculi	15	17	6	1		
							» genitalium	1	29	—	2		
XVII. Öronsjukdomar.							» mammae	—	18	—	—		
	241 Morbi meatus auditorii externi	1	1	—	—		» alior. organorum	10	15	2	6		
	242 Morbi tubae Eustachii	46	30	—	—	318	Blastoma teratoides	—	2	—	—		
	243 Otitis media catarrhalis	—	—	—	—		Övr. svalster	15	40	1	—		
	» Otitis media purulenta	148	121	—	—	XX. Andra sjukdomar.²							
	» Mastoiditis	26	16	—	—	321	Aeromegalia	—	—	—	—		
	» Cholesteatoma	4	1	—	—	322	Myxoedema. Cachexia thyreopriva. Hypothyreosis	—	1	—	—		
	Övr. öronsjukdomar	12	17	—	—	323	Morbus Basedowi. Hyperthyreosis	—	8	—	—		
XVIII. Ögonsjukdomar.						324	Morbus Addisoni	—	1	—	1		
	258 Conjunctivitis vernalis, catarrhalis	48	36	—	—	325	Paralysis agitans	—	—	—	—		
	» Conjunctivitis phlyctenulosa	36	66	—	—		Serophulosis	—	—	—	—		
	» trachomatosa	—	—	—	—		Övr. hitörande sjukdomar	6	14	2	1		

Ans. 1. Om en patient varit intagen för flera sjukdomar, upptages han i denna tabell för var och en av dessa sjukdomar. — Ingen upptages såsom död mer än på ett ställe. — En person, som intagit flera gånger för samma sjukdom, upptages i denna tabell endast en gång, för såvitt det ej kan anses, att personen för varje gång ånyo ådragit sig sjukdomen. — Skador och akuta förgiftningar upptagas ej här.

Ans. 2. I denna tabell ingå följande sjukvårdsrättn.: Diakonissanstaltens sjukhus samt alla de i Tab. 23, Litt. A: b upptagna sjukhemmen utv. ögonsjukhuset. Lundens o. Söderbarns klinik i Göteborg samt Danneberg och Holmströms sjukstugor, vidare alla i samma tabell under Litt. B upptagna barnsjukhus utom Margaretahemmet.

¹ Här angives summa fall av Carcinoma. — ² Här avses sjukdomar, som ej lämpligen kunna hänföras till någon av föregående huvudgrupper.

Tab. 24 c. Å sjukhus vid försörjningsinrättningar samt vårdanstalter för obotligt sjuka *intagna sjukdomsfall* ävensom *avlidna* år 1916.

1		2				3		4				5		6	
Sjukdomarnas nummer och benämning		Under året						Sjukdomarnas nummer och benämning		Under året					
enl. K. Med.-styrs cirk. den 19 okt. 1914		Intagna		Avlidna		enl. K. Med.-styrs cirk. d. 19 okt. 1914		Intagna		Avlidna		m. kv.		m. kv.	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
III. Ålderdomssjukdomar.															
6	Marasmus senilis	59	153	52	127			84	Hemiplegia	34	59	1	3		
7	Gangræna senilis	26	11	6	10			85	Paraplegia	3	4	—	—		
IV. Infektionssjukdomar o. andra parasitära sjukdomar.¹															
21	Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	24	14	—	4			88	Myelitis	14	5	3	3		
22	Erysipelas	21	16	2	4			89	Tabes dorsalis	18	11	7	—		
29	Influeza epidemica	22	18	—	—			90	Sclerosis cerebrospinalis dissem.	8	2	3	2		
39	Poliomyel. ant. ac. et Polioenc. ac.	—	—	—	—			94	Neuritis. ² Neuralgia	48	15	—	—		
40	Mening. cerebrospin. ep.	—	—	—	—			95	Paralysis	2	2	—	—		
42	Tuberculosis (samtliga fall)	593	330	196	136			98	Epilepsia	30	27	2	1		
	> pulmonum. Tuberculosis laryngis	568	329	186	130			99	Hysteria	3	12	—	—		
	> cerebri. Meningitis tuberc. ossium et articularum	6	7	2	1			100	Neurasthenia	62	100	—	—		
	> lymphoglandularum	8	18	1	—				Andra nervsyats sjukd.	7	10	2	3		
	> renum	1	1	—	—			IX. Sinnessjukdomar.							
	> urogenitalis	6	—	—	—			102	Insania manico-depressiva	23	51	2	3		
	> cutis	3	—	—	—			103	Amentia ³	10	8	—	—		
	> organorum aliorum	41	18	5	3			104	Dementia præcox	20	16	—	—		
44	Syphilis hereditaria	3	1	—	—			105	Paranoia	8	9	—	1		
	> acquisita	25	27	4	4			106	Insania epileptica	5	7	—	—		
46	Gonorrhœa (samtliga fall)	4	4	—	—			107	Dementia paralytica	6	1	2	—		
V. Blodbildande organen samt blodets sjukdomar.															
58	Anæmia	8	17	2	1			108	Dementia senilis	36	53	8	2		
59	Anæmia pernicioza progressiva	2	5	—	2			109	Idiotia	23	21	—	—		
	Andra blodbild. org:s etc. sjukd.	16	7	1	2				Övriga sinnessjukdomar	17	20	—	—		
VI. Ämnesomsättnings-sjukdomar.															
67	Diathesis urica. Arthritis urica	1	—	—	—			X. Cirkulationsorganens sjukdomar.							
68	Diabetes mellitus	8	11	2	4			113	Endocard. chr. Vitium org. cord.	111	107	28	44		
VII. Kroniska förgiftnings-sjukdomar.															
71	Alcoholismus chronicus	101	11	—	—				> Myocard. chr. Cardioscl. Cor adip.	199	180	50	75		
	Andra kron. förgiftningsjukd.	79	14	—	—			115	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Atherosclerosis. Endarteriitis	315	229	53	42		
VIII. Nervsystemets sjukdomar.															
79	Hæmorrhagia meningum cerebri	23	49	14	34			118	Varix	46	51	—	—		
80	Meningitis cerebri, cerebrospinalis	—	—	—	—			119	Thrombosis. Embolia	8	17	1	3		
82	Hæmorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	30	36	22	36				Andra cirkulationsorg:s sjukd.	17	19	4	5		
83	Eucephal. Absc. cerebri et cereb.	—	2	—	—			XI. Andningsorganens sjukdomar.							
XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.															
153	Gastritis acuta	8	3	—	—			128	Tracheitis acuta. Bronchitis	56	53	4	5		
	> Enterocolitis ac. Proctitis ac.	22	11	2	1			129	Tracheitis chr. Bronchitis chr.	150	131	4	15		
154	Gastritis chronica	38	20	—	—			130	Bronchiectasia	8	5	—	1		
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	14	17	—	3			131	Asthma bronchiale	26	12	2	1		

¹ Utom barnsängsfeber. — ² På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här. — ³ Infektions- och intoxicationspsykos av exogen eller övervägande exogen art.

1						2					
Sjukdomarnas nummer och benämning						Sjukdomarnas nummer och benämning					
enl. K. Med.-styr. cirk. d. 19 okt. 1914						enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 19 okt. 1914					
Under året						Under året					
Intagna						Intagna					
Avlidna						Avlidna					
m. kv.						m. kv.					
158	Enterocolitis chr.	6	9	—	1	208	Arthritis deformans	34	45	—	5
159	Appendicitis	5	3	—	—	213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	6	7	—	—
160	Ileus. Volvulus. Invaginatio	3	5	—	2	Andra bensyst:s etc. sjukd.					
161	Hernia	67	19	2	2	XVI. Hudens sjukdomar.					
165	Hepatitis chr. Cirrhosis hepatis	7	3	3	1	222	Eczema	32	24	1	—
167	Cholelithiasis	6	14	1	1	227	Ulcus varicosum cruris	70	79	—	—
171	Peritonitis acuta	—	2	—	1	233	Gangræna	—	—	—	—
Andra matsmält.org:s sjukd.						Andra hudsjukd.					
36						50					
27						40					
2						—					
5						1					
XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.						XVII. Öronsjukdomar.					
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chr. Morbus Brighti	75	65	20	21	242	Otitis media purulenta	3	5	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	15	16	15	5	XVIII. Ögonsjukdomar.					
180	Cystitis	24	65	—	1	264	Keratitis ulcerosa	4	5	—	—
Andra njurarnas etc. sjukd.						276	Cataracta	8	18	—	—
36						Andra ögonsjukdomar					
15						19					
2						18					
1						—					
XIV. Könsorganens sjukd.						XIX. Svalster.					
185	Hypertrophia prostatae	52	—	3	—	315	Sarcoma	5	3	4	1
186	Prostatitis. Abscessus prostatae	4	—	2	—	316	Carcinoma (samtliga fall)	106	145	85	132
190	Prolapsus vaginae et uteri	—	15	—	—	, ventriculi					
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperit.	—	3	—	1	, genitalium					
Andra könsorg:s sjukd.						, mammae					
14						, aliorum organorum					
13						Andra svalster					
—						15					
—						29					
—						8					
—						6					
XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukd.						XX. Andra sjukdomar.					
202	Myitis. Rheumatismus muscul.	96	47	—	—	323	Morbus Basedowi. Hyperthyreosis	—	7	—	2
205	Synovitis. Arthritis	19	9	1	—	325	Paralysis agitans	6	7	1	3
206	Polyarthrits rheumatica ac.	16	8	—	—	Andra hithörande sjukdomar					
207	Polyarthrits rheumatica chr.	114	94	—	4	1					
—						3					
—						—					

Anm. 1. Se Tab. 24 a, anm. 1.

Anm. 2. I denna tabell ingå de i Tab. 23 under litt. E och G upptagna anstalterna utom Uppsala, Linköpings, Malmö, Uddevalla, Västerås, Sundsvalls och Östersunds försörjningsinrättningar samt Vårdhem i Sundsvall, ej heller diakonissanstaltens sjukhem, Stockholms läns sjukhem i Väshy, Lennings sjukhem, Karlskrona, Lunde, Uddevalla, Hags och Grapes sjukhem.

Tab. 25. Översikt av fall av smittsam könssjukdom år 1916 med hänsyn till ålder och kön.

Sjukdom.	Summa.	Den smittades ålder										
		under 1 år.	1—10 ¹ år.	10—15 år.	15—20 år.	20—25 år.	25—30 år.	30—40 år.	40—50 år.	50—60 år.	över 60 år.	okänd.
		Syphilis.	{m. 1 903 kv. 865}	13 12	9 13	1 2	125 149	525 305	610 186	417 143	126 33	57 17
Summa	2 768	25	22	3	274	830	796	560	159	74	16	9
Gonorrhoea.	{m. 9 191 kv. 2 441}	8 8	5 96	4 16	767 452	2 978 857	2 718 564	2 084 332	420 71	139 38	45 3	23 4
Summa	11 632	16	101	20	1 219	3 835	3 282	2 416	491	177	48	27
Ulcus molle.	{m. 911 kv. 118}	— —	1 —	3 —	74 17	292 32	275 30	193 28	54 7	11 3	5 1	3 —
Summa	1 029	—	1	3	91	324	305	221	61	14	6	3

Anm. I tabellen ingå alla former av syphilis, ärvd och förvärvad. — På grund av ofullständiga uppgifter överensstämmer denna tabell ej med Tab. 26; tabellen i någon mån justerad.

¹ Från och med 1 år intill 10 år o. s. v.

Tab. 26. Översikt av fall av *smittsam könsjukdom* år 1916 med hänsyn till uppgiven smittningsort.

Smittningsort.	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15		16	
	Ärvd syfllis. Syphilis congenita		Förvärdad syfllis. Syphilis acquisita												Gonorrhoea.				Ulcus molle.													
			Primaria			Secundaria			Tertiaria			Summa																				
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	M.	Kv.															
Stockholms stad . . .	12	12	591	191	103	214	98	20	792	425	1 217	4 945	1 785	476	84																	
Stockholms län . . .	{st. —	—	3	2	2	1	—	1	5	4	9	21	13	1	—																	
	{lb. —	—	1	3	1	4	—	—	2	7	9	52	31	2	—																	
Uppsala län . . .	{st. —	—	14	3	3	6	—	—	17	9	26	55	20	6	1																	
	{lb. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	8	—	—																	
Södermanlands län	{st. —	—	9	—	6	1	2	—	17	1	18	12	—	1	1																	
	{lb. —	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	7	1	1	—																	
Östergötlands län	{st. —	2	57	12	7	14	3	2	67	28	95	240	32	22	1																	
	{lb. —	—	3	1	2	3	—	1	5	5	10	17	5	1	—																	
Jönköpings län . .	{st. —	—	11	2	2	—	1	—	14	2	16	35	7	6	—																	
	{lb. —	—	1	1	—	1	—	1	1	3	4	12	7	—	1																	
Kronobergs län . .	{st. —	—	1	1	—	1	—	1	1	3	4	5	2	—	—																	
	{lb. —	—	—	—	—	2	—	—	—	3	3	2	1	—	—																	
Kalmar län . . .	{st. —	—	5	—	—	—	—	1	5	1	6	32	3	1	—																	
	{lb. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—																	
Gottlands län . . .	{st. —	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	19	1	2	—																	
	{lb. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	—	—																	
Blekinge län . . .	{st. —	1	17	1	4	7	—	—	21	8	29	77	12	—	—																	
	{lb. —	—	6	—	1	1	—	—	6	1	7	6	—	—	—																	
Kristianstads län	{st. —	—	2	1	1	1	—	—	3	2	5	19	4	7	—																	
	{lb. —	—	3	2	2	2	—	—	3	4	7	3	3	1	—																	
Malmö stad . . .	{st. 5	4	158	28	22	47	5	4	185	79	264	745	139	116	12																	
	{lb. —	—	41	6	4	8	2	—	47	14	61	187	31	14	—																	
Malmöhus län . . .	{st. —	—	3	3	4	2	—	—	3	5	8	25	9	2	—																	
	{lb. —	—	18	2	1	2	—	—	19	4	23	49	2	2	1																	
Hallands län . . .	{st. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	—	—																	
	{lb. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																	
Göteborgs stad . . .	{st. 3	5	224	23	34	68	6	2	264	93	357	1 290	161	84	9																	
	{lb. —	—	6	2	2	3	—	—	8	5	13	41	10	2	—																	
Göteborgs och Bohus län	{st. —	—	—	2	—	1	—	1	—	4	4	7	—	—	1																	
	{lb. —	—	3	2	—	1	—	—	3	3	6	48	9	2	—																	
Älvsborgs län . . .	{st. —	—	—	1	—	1	—	—	—	2	2	4	2	—	—																	
	{lb. —	—	2	—	—	—	1	—	3	—	3	12	2	—	—																	
Skaraborgs län . .	{st. —	—	1	—	1	—	—	—	2	—	2	5	1	—	—																	
	{lb. —	—	3	—	1	5	3	—	7	5	12	88	24	2	2																	
Värmlands län . .	{st. 1	1	1	1	—	3	—	—	1	4	5	19	9	—	—																	
	{lb. 1	—	1	1	—	3	—	—	1	4	5	19	9	—	—																	
Örebro län . . .	{st. —	—	24	6	4	5	—	—	28	11	39	139	11	6	1																	
	{lb. —	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2	26	6	1	—																	
Västmanlands län	{st. —	—	1	1	—	3	—	—	1	4	5	73	10	—	2																	
	{lb. —	—	4	—	—	2	—	—	4	2	6	11	3	2	—																	
Kopparbergs län .	{st. —	—	3	—	1	—	1	—	5	—	5	42	3	1	—																	
	{lb. —	1	7	3	—	1	—	—	7	4	11	58	7	2	1																	
Gävleborgs län . .	{st. 1	1	19	6	3	6	—	—	22	12	34	87	27	4	—																	
	{lb. 1	1	2	—	1	10	—	1	3	11	14	39	11	1	—																	
Västernorrlands län	{st. 1	—	24	4	3	2	—	—	27	6	33	119	29	9	—																	
	{lb. —	—	4	1	—	2	—	—	4	3	7	39	6	—	—																	
Jämtlands län . .	{st. —	—	1	—	1	—	—	—	2	—	2	16	4	—	—																	
	{lb. —	—	—	2	—	1	—	—	—	3	3	18	1	—	1																	
Västerbottens län	{st. —	—	8	4	—	—	—	—	8	4	12	11	6	—	—																	
	{lb. —	—	1	—	1	1	—	—	2	1	3	13	2	1	1																	
Norrbottnens län	{st. —	—	10	2	—	2	—	—	10	4	14	29	1	1	—																	
	{lb. —	—	32	6	3	10	—	—	35	16	51	79	14	4	—																	
Norge	{st. —	—	27	—	10	2	—	—	37	2	39	57	3	11	—																	
	{lb. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—																	
Danmark	{st. 1	—	31	1	4	1	3	—	38	2	40	122	4	32	1																	
	{lb. —	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—																	
Finland	{st. —	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	8	—	2	—																	
	{lb. —	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—																	
Andra länder . . .	{st. —	—	69	1	29	4	11	2	109	7	116	308	11	78	—																	
	{lb. —	—	20	4	19	13	11	7	50	24	74	50	19	32	2																	
Summa	27	30	1 477	332	276	464	147	45	1 900	841	2 741	9 461	2 521	940	122																	

Tab. 27. Översikt över operativt behandlade sjukdomsfall å civila sjukhus år 1916.

S j u k d o m a r		Lasarett	Sjukstugor	Enskilda sjukhus	Summa
1.	Sjukdomar i hjärnan och huvudskålen med tillhörande betäckningar	435	41	1	477
2.	» i ögonen och orbitalhålorna	3 483	161	5	3 649
3.	» i öronen med komplikationer	1 846	109	11	1 966
4.	» i näsan och dess bibälor	1 488	36	4	1 528
5.	» i ansiktet, munhålan och svalget (kåkar, spottkörtlar, läppar, tunga, gom och mandlar)	2 544	162	23	2 729
6.	» å halsen med larynx, trachea och oesophagus (halsdelen, ej halsryggraden)	3 782	279	47	4 108
7.	» i sköldkörteln, parathyreoidea och thymus	687	13	2	702
8.	» i thoraxväggen och mediastinum; i pleuran och lungorna; i hjärtsäcken, hjärtat och de stora intrathorakala kärlen, intrathorakala delen av oesophagus	1 795	185	20	2 000
9.	» i bröstkörteln	955	58	30	1 043
10.	» i ryggraden och ryggmärgen	265	14	1	280
11.	» i levern och gallvägarna	729	19	23	771
12.	» i pankreas	51	1	4	56
13.	» i mjälten	79	—	—	79
14.	» i magsäcken och duodenum	1 789	37	57	1 883
15.	» i jejunum, ileum och colon (Appendix och rektum se nr 16 och 18)	840	31	15	886
16.	» i appendix vermiformis med komplikationer	9 813	541	159	10 513
17.	Bräck (yttre)	6 588	333	73	6 994
18.	Sjukdomar i rektum och anus	1 864	90	87	2 041
19.	» i bukväggen, peritoneum och bukhålan, som ej kunna hänföras till övriga avdelningar	903	55	21	979
20.	» i njurar och ureterer (njurkapsel, njurbäcken)	407	6	10	423
21.	» i urinblåsan	194	7	5	206
22.	» i prostata	427	7	1	435
22.	» i urinröret och penis	507	36	7	550
24.	» i testikel, bitestikel, sädessträng, sädesblåsor, skrotum	1 309	78	16	1 403
25.	» i kvinnliga genitalorganer	6 799	448	388	7 635
26.	» i bäckenet	174	23	—	197
27.	» i extremiteterna. Medfödda eller förvärvade deformiteter	901	39	15	955
	Inflammatoriska processer	5 712	621	54	6 387
	Nevralgier (nevriter)	145	11	—	156
	Kärlsjukdomar	1 592	99	57	1 748
	Traumatiska affektioner	3 035	583	20	3 638
	Tumörer	456	36	10	502
	Andra sjukdomar i extremiteterna	160	—	—	160
28.	Mindre viktiga sjukdomar (lokalisering utan intresse): sutur vid lindriga traumer etc.; incision för furunklar, karbunklar, abscesser, lymfangiter, lymfadeniter etc.; extirpation av mindre tumörer (såsom papillom, fibrom, lipom o. s. v.), av naevi, små cystor etc.; operation av hudtuberkulos etc.	4 152	594	55	4 801
29.	Sjukdomar, som ej kunna upptagas i föregående avdelningar	36	1	4	41

Anm. I denna tabell ingå i Tab. 9 upptagna lasarett, i Tab. 13 upptagna sjukstugor samt av i Tab. 23, avd. A, angivna enskilda sjukhus och sjukhem endast Diakonissanstaltens sjukhus Dr Carlsons klinik, Dr Lindqvists och Maunheimers klinik, Oskar och Maria Ekman's sjukhem samt Heijkensköldska sjukhuset i Arboga.

Tab. 28 a. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av *skador* och *förgiftningar* med hänsyn till *skadans natur* och *påföljd* år 1916.

Skadans natur	1			2			3			4			5			6			7		
	Under året intagna									Skadans påföljd											
	m.	kv.	Summa	Döden	Kvarstående men	Övergående men	m.	kv.	Summa	Döden	Kvarstående men	Övergående men	m.	kv.	Summa	Döden	Kvarstående men	Övergående men			
Sår utan komplikationer (vulnus)	1 639	253	1 892	2	14	1 876															
Kontusioner (contusio)	812	187	999	5	14	980															
Inträngd främmande kropp	120	42	162	3	8	151															
Varbildning i följd av inträngd kropp, skada å huden eller subkutana bindväven (sepsis)	861	201	1 062	23	118	921															
Ledrickning (distorsio, luxatio)	499	197	696	—	32	664															
Utgjutning i led (synovitis traumat., hæmarthros)	238	59	297	—	11	286															
Öppnande av större leder (vulnus perforans)	169	12	181	10	49	122															
Benbrott, enkelt ¹ (fractura simplex)	3 178	1 576	4 754	73	403	4 278															
» , komplicerat ¹ (fractura complicata)	478	69	547	22	144	381															
Avskärning av muskel, sena, nerv	446	49	495	1	65	429															
Skada å större kärl	42	8	50	8	6	36															
Krossning, avhugning, avslitning (amputatio traumatica, laceratio)																					
av 1—2 fingrar	396	49	445	4	356	85															
av 3—5 fingrar, hand	217	23	240	3	207	30															
av arm	46	3	49	—	47	2															
av tår eller fot	80	8	88	2	60	26															
av ben	55	3	58	9	37	12															
av andra kroppsdelar	43	8	51	2	3	46															
Förbränning (combustio) av fingrar, hand	38	29	67	—	9	58															
» , » , ansikte	90	30	120	4	4	112															
» , » , andra kroppsdelar	223	114	337	40	30	267															
Förfrysning (congelatio) av fingrar	17	1	18	1	4	13															
» , » , tår, fot	86	11	97	1	36	60															
» , » , andra kroppsdelar	2	2	4	—	1	3															
Öppnande av bukhålan (vulnus perforans)	9	2	11	—	1	10															
Skada å magsäck eller tarm (vulnus perforans, ruptura)	46	3	49	23	1	25															
Skada å lever, mjälte, njure, urinblåsa, urinrör	88	4	92	16	4	72															
Öppnande av lung- eller hjärtsäck (vulnus perforans)	29	—	29	9	1	19															
Skada å struphuvud eller luftstrupe	27	4	31	8	2	21															
Hjärnskakning (commotio cerebri)	277	47	324	4	3	317															
Brott å hjärnskälens botten (fractura baseos cranii)	172	28	200	43	20	137															
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	94	11	105	52	25	28															
Slag å ögat (contusio oculi)	122	13	135	—	51	84															
Skada å horubinnan	220	26	246	—	137	109															
Främmande kropp inträngd i ögat	228	15	243	1	194	48															
Övriga skador å ögat	165	14	179	—	142	37															
Skottskada	63	4	67	6	11	50															
Förgiftning med syror eller alkalier	14	7	21	8	1	12															
» , » , metallsalter	—	—	—	—	—	—															
» , » , sublimat	5	7	12	2	1	9															
» , » , fosfor	—	—	—	—	—	—															
» , » , arsenik	4	3	7	3	—	4															
» , » , lysol, karbolsyra, kreolin	2	1	3	—	—	3															
» , » , alkohol	5	1	6	1	—	5															
» , » , morfin, opium	6	1	7	—	—	7															
» , » , atropin	—	—	—	—	—	—															
» , » , antipyrin, veronal, trional, sulfonal, chloral	3	3	6	—	—	6															
» , » , fotogén, benzin, terpentin	8	5	13	1	1	11															
» , » , kolos, lysgas	14	15	29	1	—	28															
Förgiftning, ej specif.	27	24	51	6	6	39															
Ornbett	92	90	182	—	—	182															
Övriga skador	125	31	156	10	16	130															
Summa	11 620	3 293	14 913	407	2 275	12 231															

Anm. Se anm. till Tab. 28 b.

¹ Brott å hjärnskälens botten upptagas ej här.

Tab. 28 b. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgifningar, fördelade efter skadans tillkomstsätt år 1916.

Skadans tillkomstsätt	Under året intagna		Skadans påföljd		
	m.	kv.	Döden	Kvar-	Över-
				stående men	gående men
A. Olycksfall i yrkesarbete.					
Vid hanterandet av yxa	789	17	4	91	711
» » » lie	54	15	—	5	64
» » » andra verktyg	218	12	4	46	180
» ångmaskiner	29	1	—	8	22
» transmissioner	35	—	1	9	25
» elektriska motorer och ledningar	40	—	—	5	35
» hissar och lyftkranar	48	2	1	10	39
» arbetsmaskiner inom jordbruket					
tröskverk	168	35	3	91	109
heckelsemaskin	73	12	2	35	48
andra maskiner	119	15	1	37	96
» arbetsmaskiner inom					
gruvidustrien	51	—	2	21	28
stenindustrien	125	—	1	42	82
malmförädlingsindustrien	62	—	2	14	46
metallindustrien	255	4	4	105	150
varv och skeppsbyggeri	53	—	1	12	40
träindustrien { cirkelsåg	197	—	4	109	84
andra maskiner	171	—	5	69	97
textilindustrien	19	12	—	12	19
närings- och njuvningämnesindustrien	45	4	1	16	32
pappersindustrien	66	2	2	18	48
kemisk-tekniska industrien	17	—	—	7	10
andra industrier	125	3	3	34	91
Genom fall från stege, avsats, ställning; genom halkning, nedstörtande föremål, ras vid jordbruksarbete	543	78	17	55	549
» » » byggnadsarbete	428	5	22	64	347
» » » i gruvor	128	—	3	23	102
» » » inom träindustrien	379	—	8	36	335
» » » andra industrier	445	15	12	35	410
Genom inträngande föremål, såsom träflisor, spikar, glasskärvor	433	64	9	141	347
Vid körning	581	37	16	47	555
Genom slag, stöt eller bett av djur	478	118	18	47	531
» » » beröring med hett vatten, ånga	61	19	5	4	71
» » » beröring med smält eller het metall, glas m. m.	74	3	1	10	66
» » » beröring med syror eller alkalier	25	7	—	6	26
» » » förgiftning	35	6	3	3	35
» » » sprängskott	73	—	3	34	36
Vid hanterandet av dynamit eller andra explosiva ämnen	71	6	10	37	30
» » » militärtjänst, tjänstgöring vid poliskår, brandkår	56	—	2	9	45
» » » järnvägstrafiken	293	5	10	71	217
Vid sjöfarten	312	2	9	38	267
Övriga	25	3	2	3	23
Summa	7 199	502	191	1 462	6 048

Anm. Fall, i vilka flera av de här anförda skadorna samtidigt förekomma, upptagas under den rubrik, som motsvarar den viktigaste eller svåraste skadan. — Såväl olycksfall som skador genom annans vållande eller självmordsförsök upptagas i denna tabell. — Rubriceringen efter skadans påföljd äger rum vid utskrivningen. — S:a intagna bör överensstämma med s:n under rubr. »Skadans påföljd» upptagna. — För en del sjukhus hava primärnppgifterna till Tab. 28 a och Tab. 28 b ej varit fullt överensstämmande.

Skadans tillkomststätt	1		2	3	4	5	6
			Under året intagna		Skadans påföljd		
	m.	kv.	döden	kvarstående men	övergående		
B. Olycksfall utom yrkesarbete.							
Vid hushållsöromål	263	913	28	178	970		
Under resa							
på automobil	35	12	1	3	43		
på järnväg	41	22	7	4	52		
på spårvagn	17	16	1	7	25		
på fartyg	15	7	—	3	19		
åkning	247	163	7	28	375		
Vid sport och gymnastik							
gymnastik	85	8	1	4	88		
jakt {skottskada	153	2	8	48	99		
{annan skada	16	3	—	5	14		
fiske	20	2	—	12	10		
velocipedåkning	347	103	5	25	420		
ridning	56	6	1	3	58		
skridsko-, skidåkning o. d.	115	36	3	8	140		
badning	—	—	—	—	—		
lek	1 242	395	26	142	1 469		
Vid slagsmål och överfall	220	24	5	23	216		
Under rusets inflytande	210	3	12	23	178		
I följd av sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	58	60	10	19	89		
» » » skadliga födoämnen	7	7	—	—	14		
» » » överkörning	110	44	12	26	116		
» » » vådsnitt	14	—	1	1	12		
Genom fall, hukning, nedstörtande föremål, ras	807	774	30	188	1 363		
» inträngande föremål	11	5	—	2	14		
» hanterande av skarpa föremål	10	6	—	—	16		
» beröring med hett vatten o. d., ånga	25	17	4	2	36		
» » » syror, alkalier	4	3	5	1	1		
» » » explosiva ämnen	15	—	—	7	8		
» andra giftiga ämnen	24	27	4	6	41		
» medicin	—	—	—	—	—		
» slag, stöt eller bett av djur	39	32	—	1	70		
Vid eldsvåda	11	4	2	3	10		
Övriga	93	42	8	24	103		
Summa	4 310	2 736	181	796	6 069		
C. Självmodersförsök.							
Med skärande vapen	61	18	13	9	57		
» skjutvapen	24	3	10	2	15		
» sprängskott	3	—	—	2	1		
» hängning, kvävning	2	1	3	—	—		
» dräkning	2	6	—	—	8		
» förgiftning	15	25	9	4	27		
» nedstörtande från höjd	2	2	—	—	4		
» krossning	—	—	—	—	—		
» slag av tillhyggen	—	—	—	—	—		
» andra medel	2	—	—	—	2		
Genom att svalja vassa föremål	—	—	—	—	—		
Summa	111	55	35	17	114		
Summa summaram	11 620	3 293	407	2 275	12 231		

Tab. 29. Sammanställning av uppgifter angående antalet kurgäster vid hälsobrunnar, bad- och kallvattenkuranstalter år 1916.

	Antal inskrivna kurgäster.	därav fri- patienter.		Antal inskrivna kurgäster.	därav fri- patienter.
<i>Stockholms län.</i>			<i>Hallands län.</i>		
Furusund	4	Särö	350	—
Nynäs	—	Varberg	2 752	70
Saltsjöbaden	999	—	<i>Göteborgs och Bohus län.</i>		
Södertälje	799	24	Fiskebäckskil	1 146	—
Osthammar	283	—	Gräbbestad	292	19
<i>Södermanlands län.</i>			Gustavsberg	293	3
Augustenbad, Bie	171	8	Ljungskile	613	—
<i>Östergötlands län.</i>			Lyckorna	1 948	246
Borg	783	3	Lysekil	3 752	108
Medevi	1 138	6	Marstrand	342	20
Söderköping	1 367	3	Stenungsön	386	50
<i>Jönköpings län.</i>			Strömstad	186	2
Götlarp	206	2	<i>Älvsborgs län.</i>		
Holsby	417	—	Helsjön	410	4
Lannaskede	539	—	Hultafors
Tranås	1 463	7	Rostock
<i>Kronobergs län.</i>			Torhult
Grännaforssa	209	—	Ulricehamn	1 795	3
Ryd	1 150	42	Eds luftkurort
Nygård	58	—	<i>Skaraborgs län.</i>		
<i>Kalmar län.</i>			Djursåtra	413	4
Borgholm	—	Hjo	624	18
Källvik	383	—	Lundsbrunn	1 215	—
Nybro	573	—	Mösseberg	1 071	14
Södra Vi	441	4	<i>Värmlands län.</i>		
<i>Gottlands län.</i>			Kalhyttan
Visby	—	Skagersbrunn	406	26
<i>Blekinge län.</i>			Vämlands Eda	216	—
Karlskrona saltsjöbad	—	<i>Örebro län.</i>		
Kristianopel	106	—	Loka	849	72
Ronneby	2 126	148	Porla	634	40
Tulseboda	494	19	<i>Västmanlands län.</i>		
Vägga	138	—	Johannisdal	367	11
<i>Kristianstads län.</i>			Sätra	1 034	25
Båstad	1 400	—	<i>Kopparbergs län.</i>		
Malen	1 027	—	Toftan
Tyringe	1 089	—	<i>Jämtlands län.</i>		
<i>Malmöhus län.</i>			Bydalen
Hälsan	259	67	Fjällnäs	134	—
Ramlösa	1 380	—	Månsta
Ystads saltsjöbad	—	Regunda	55	—
			Storlien	270	—
			Ytterån

Tab. 30. Översikt över befintliga apoteksinrättningars antal och natur inom varje län år 1916.

Läge	Apotek med						Summa
	personligt privilegium			intill år 1921 säljbart privi- legium	Filial- apotek	Me- dika- ments- förråd	
	allt i från enlägg- ningen	efter inlösen av amor- terings- fond	summa				
Stockholms stad	13	14	27	—	—	2	29
Stockholms län	19	5	14	—	—	5	19
Uppsala >	5	3	8	—	—	—	8
Södermanlands >	9	5	14	—	—	1	15
Östergötlands >	11	7	18	—	1	2	21
Jönköpings >	7	5	12	—	—	1	13
Kronobergs >	7	2	9	—	—	2	11
Kalmar >	7	8	15	—	—	1	16
Gottlands >	3	—	3	—	—	1	4
Blekinge >	2	4	6	1	—	—	7
Kristianstads >	8	2	10	2	—	—	12
Malmö stad	4	1	5	1	—	—	6
Malmöhus län (utom Malmö)	15	3	18	2	—	1	21
Hallands län	2	4	6	1	—	—	7
Göteborgs stad	10	3	13	—	—	—	13
Göteborgs och Bohus län (utom Göteborg)	8	4	12	—	—	2	14
Älvsborgs län	9	6	15	—	—	2	17
Skaraborgs >	6	5	11	1	—	—	12
Värmlands >	10	4	14	—	—	3	17
Örebro >	9	4	13	—	1	2	16
Västmanlands >	6	4	10	1	—	2	13
Kopparbergs >	10	3	13	1	—	6	20
Gävleborgs >	11	2	13	1	2	2	18
Västernorrlands >	11	3	14	1	—	1	16
Jämtlands >	9	1	10	—	—	2	12
Västerbottens >	7	2	9	—	1	3	13
Norrbottnens >	10	3	13	—	—	2	15
Summa	218	107	325	12	5	43	385

Ann. Å tabellen upptagas endast avsynade och godkända apotek.

¹ Därav apoteket i Drottningholm disponerat av Riksmarskalksämbetet. — ² Under året hava medicamentsförråden i Flen och Näs förändrats till självständiga apotek, varjämte apoteket i Emmaboda är nytillkommet. — ³ Under året medicamentsförrådet i Kosta nytillkommet.